DIMENSIUNI

RENDEZVOUS CU RAMA

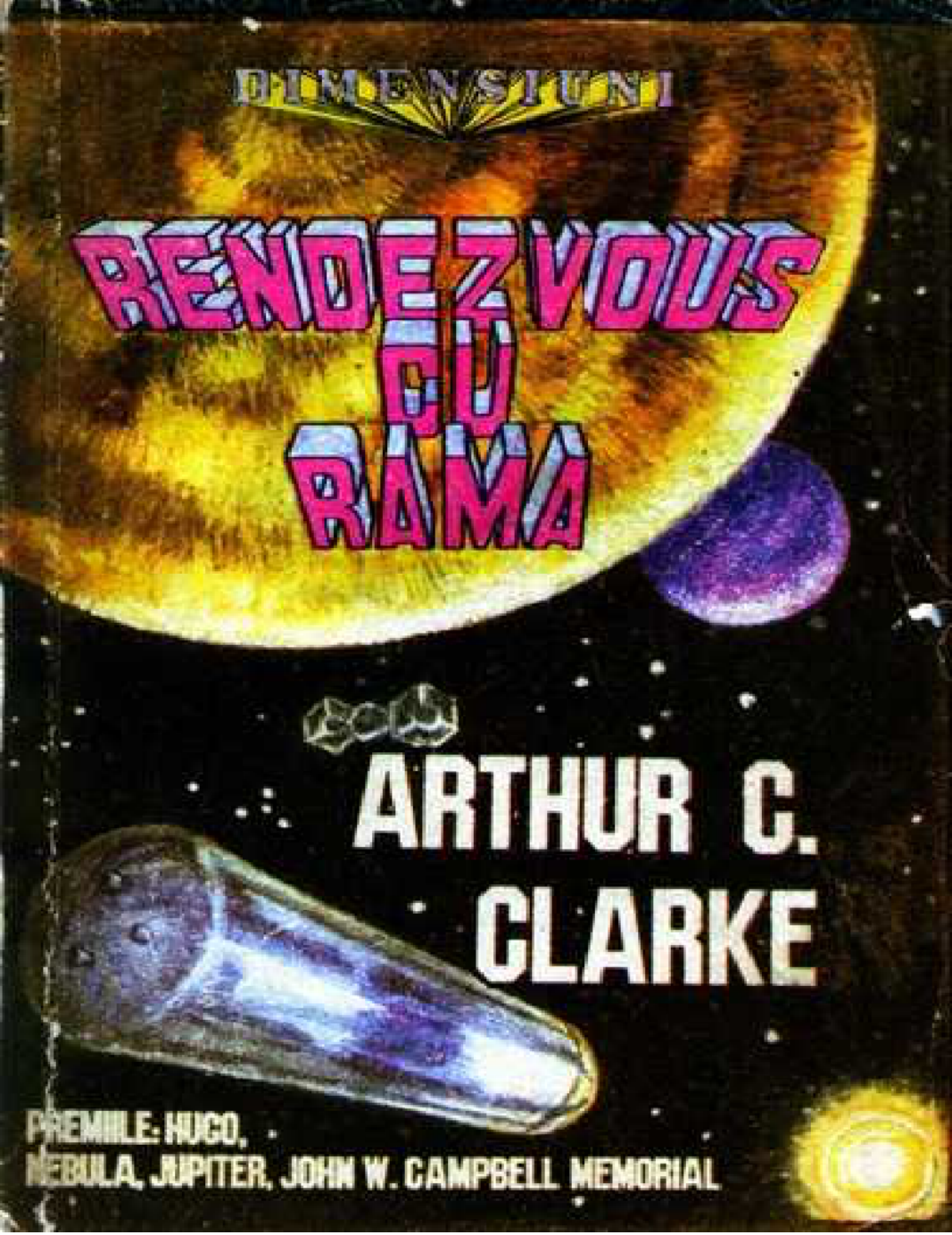

ARTHUR C. CLARKE

PREMIILE: HUGO, NEBULA, JUPITER, JOHN W. CAMPBELL MEMORIAL

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

In anul de gratie 2130, un obiect straniu este descoperit insurubandu-se in spatiu, pe ceea ce ar putea constitui un curs de coliziune cu Pamantu.

Ce este? de unde vine? Si, cel mai important, ce doreste?

- Arthur C. Clarke
- 1. PAZA SPAŢIALĂ
- 2. INTRUS
- 3. RAMA ŞI SITA
- 4. RENDEZVOUS
- 5. PRIMA EVA
- 6. COMITET
- 7. DOUĂ SOŢII
- 8. PRIN BUTUC
- 9. RECUNOAŞTERE
- 10. COBORÎRE ÎN BEZNĂ
- 11. BĂRBAŢI, FEMEI ŞI MAIMUŢE
- 12. SCARA ZEILOR
- 13. CÎMPIA LUI RAMA
- 14. AMENINŢAREA FURTUNII
- 15. ŢĂRMUL OCEANULUI
- 16. KEALAKEKUA
- 17. PRIMĂVARĂ
- 18. ZORI
- 19. UN AVERTISMENT DE PE MERCUR
- 20. CARTEA REVELAŢIILOR
- 21. DUPĂ FURTUNĂ
- 22. NAVIGÎND PE OCEANUL CILINDRIC
- 23. NEW YORK, RAMA
- 24. LIBELULA
- 25. PRIMUL ZBOR
- 26. GLASUL LUI RAMA
- 27. VÎNTUL ELECTRIC
- 28. ICAR
- 29. PRIMUL CONTACT
- 30. FLOAREA
- 31. VITEZĂ TERMINALĂ
- 32. VALUL
- 33. PĂIANJEN
- 34. EXCELENTA SA REGRETĂ…
- 35. CURIER SPECIAL

- 36. SUPRAVEGHETOR-BIOT
- 37. RACHETĂ
- 38. ADUNARE GENERALĂ
- 39. DECIZIE
- 40. SABOTOR
- 41. EROU
- 42. TEMPLUL DE CRISTAL
- 43. RETRAGERE
- 44. MOTOR COSMIC
- 45. PHOENIX
- 46. INTERLUDIU

Arthur C. Clarke
Rendezvous cu Rama

Traducator: Mihai Dan Pavelescu
Editura: Multistar
An aparitie: 1991

1. PAZA SPAŢIALĂ

Mai devreme sau mai tîrziu trebuia să se întîmple. În ziua de 30 iunie 1908, Moscova trecu pe lîngă distrugere la numai trei ore şi patru mii de kilometri — intervale infinitezimale pentru mărimea universului. La 12 februarie 1947, un alt oraş rus scăpă ca prin urechile acului, atunci cînd cel de al doilea meteorit gigant al secolului douăzeci explodă la mai puţin de patru sute de kilometri de Vladivostok, degajînd o energie comparabilă cu cea a recent inventatei bombe atomice…

Pe vremea aceea, oamenii nu deţineau nici un fel de apărare împotriva ultimelor proiectile ale bombardamentului cosmic ce brăzdase cîndva faţa Lumii. Meteoriţii din 1908 şi 1947 căzuseră în zone pustii, nelocuite; însă la sfîrşitul secolului douăzeci şi unu, pe Pămînt nu mai rămăsese nici o regiune pe care să se mai poată practica în linişte tirul ceresc. Specia umană se extinsese de la un pol la celălalt. Aşa încît, inevitabil…

La ora 9:46 G. M. T., în dimineaţa de 11 septembrie a superbei toamne a anului 2077, majoritatea locuitorilor Europei au zărit un meteor orbitor apărînd pe cerul răsăritean. După cîteva secunde, deveni mai strălucitor decît soarele şi pe măsură ce traversa bolta, la început într-o linişte absolută, lăsa în urma lui o dîră groasă de praf şi fum.

Începu să se dezintegreze undeva deasupra Austriei, producînd o serie de bubuituri atît de puternice încît peste un milion de oameni şi-au pierdut definitiv auzul. Aceştia au fost cei norocoşi.

Deplasîndu-se cu o viteză de cincizeci de kilometri pe secundă, o mie de tone de piatră şi metal s-au izbit de cîmpia din nordul Italiei, distrugînd în cîteva clipe incendiare o trudă de veacuri. Oraşele Padova şi Verona au fost şterse de pe faţa Pămîntului, iar ultimele minuni ale Veneţiei s-au scufundat de-a pururi în mare, cînd apele Adriaticii s-au năpustit mugind peste diguri pe urma trăznetului sosit din spaţiu.

Au murit şase sute de mii de oameni, iar pagubele totale au depăşit un trilion de dolari. Pentru artă însă, pentru istorie şi ştiinţă, pentru umanitate — pierderile au fost incalculabile. Parcă într-o singură dimineaţă se luptase şi se pierduse un război şi puţini oameni au încercat o satisfacţie deosebită în faptul că, pe măsură ce praful catastrofei se depunea încetişor, timp de luni de zile întregul Pămînt a fost martorul celor mai superbe răsărituri şi apusuri văzute vreodată de pe vremea lui Krakatoa.

După şocul iniţial, omenirea a reacţionat cu o hotărîre şi o unitate

nebănuite în nici una din epocile anterioare. Înţelesese că un asemenea dezastru putea să nu se mai repete timp de o mie de ani… dar la fel de bine putea să aibă loc şi a doua zi. Iar data următoare consecinţele urmau să fie cumplite.

Foarte bine; nu avea să mai existe o dată următoare.

Cu o sută de ani înainte, o lume mult mai săracă, cu resurse mult mai reduse, îşi risipise avuţiile încercînd să distrugă armele lansate sinucigaş de omenire împotriva ei însăşi. Efortul nu fusese niciodată încununat de succes, dar cele învăţate atunci nu fuseseră uitate. Acum puteau fi folosite într-un scop mult mai nobil, şi la o scară infinit mai mare. Nici un meteorit atît de masiv încît să poată produce o catastrofă n-avea să mai fie lăsat să depăşească sistemele de apărare ale Terrei.

Astfel a început Proiectul PAZA SPAŢIALA. După cincizeci de ani — şi într-un mod pe care nici unul din creatorii săi nu l-ar fi putut anticipa — el îşi justifică existenţa.

2. INTRUS

În anul 2130, radarele instalate pe Marte descopereau zilnic aproximativ o duzină de noi asteroizi. Calculatoarele PAZEI SPAŢIALE le determinau în mod automat orbitele şi stocau informaţiile în memoriile lor uriaşe pentru ca, la fiecare cîteva luni, orice astronom interesat să aibă acces la datele acumulate. Deja, acestea erau destul de impresionante.

De la descoperirea lui Ceres, cea mai mare din lumile minuscule ale asteroizilor, survenită în chiar prima zi a secolului nouăsprezece, se scurseseră peste o sută şi douăzeci de ani pentru înregistrarea primilor o mie de asteroizi. Cîteva sute fuseseră descoperiţi, pierduţi şi redescoperiţi, constituind un asemenea furnicar încît un astronom exasperat îi denumise ”paraziţii cerurilor”. Ar fi rămas însă uluit aflînd că PAZA SPAŢIALĂ ţinea în prezent evidenţa unei jumătăţi de milion.

Numai cei cinci giganţi, Ceres, Pallas, Junona, Eunomia şi Vesta, depăşeau în diametru două sute de kilometri; imensa majoritate erau doar nişte bolovani mai mari care şi-ar fi găsit locul într-un părculeţ. Aproape toţi se deplasau pe orbite aflate dincolo de Marte; PAZA SPAŢIALA se interesa numai de puţinii ce se apropiau de Soare atît cît să prezinte un pericol potenţial pentru Pămînt. Iar în toată istoria viitoare a Sistemului Solar, nici măcar unul dintr-o mie de asteroizi nu urma să treacă la mai puţin de un milion de kilometri de Pămînt.

Obiectul catalogat iniţial 31/439, după anul şi ordinea descoperirii sale, a fost detectat încă pe cînd se afla în afara orbitei lui Jupiter. Poziţia lui nu reprezenta un lucru neobişnuit; mulţi asteroizi treceau dincolo de Saturn, înainte de a reveni către stăpînul lor îndepărtat, Soarele. Iar Thule II, cel mai depărtat, ajungea atît de aproape de Uranus, încît putea fi confundat cu un satelit rătăcit al planetei.

Cu toate acestea, un contact radar la o asemenea distanţă era fără precedent; în mod limpede, 31/439 avea o mărime ieşită din comun. Analizînd intensitatea ecoului, calculatoarele i-au apreciat diametrul la minimum patruzeci de kilometri; un astfel de gigant nu mai fusese descoperit de o sută de ani. Părea însă incredibil că fusese ignorat atîta vreme…

I s-a recalculat orbita şi misterul a fost, soluţionat… pentru a fi înlocuit cu altul şi mai mare. 31/439 nu parcurgea o orbită asteroidală normală, de-a lungul unei elipse, care să se micşoreze, cu precizie de ceasornic, la fiecare cîţiva ani. Obiectul era un singuratic rătăcitor printre stele, făcînd prima şi ultima lui vizită în Sistemul Solar. Se mişca atît de rapid încît cîmpul gravitaţional al soarelui nu avea să-l poată captura niciodată. Urma să treacă mai departe, dincolo de

orbitele lui Jupiter, Marte, Pământ, Venus şi Mercur, sporindu-şi treptat viteza, pînă la a ocoli soarele, îndreptîndu-se apoi din nou către necunoscut.

În momentul acela calculatoarele au început sa transmită semnalul: „Atenţie! Am descoperit ceva interesant!" Pentru prima oară 31/439 intră în atenţia oamenilor. La cartierul general al PAZEI SPAŢIALE a avut loc un scurt moment de agitaţie, şi vagabondul interstelar a fost onorat cu un nume, în locul unui simplu număr. Astronomii epuizaseră de multă vreme mitologia greacă şi pe cea romană; acum se foloseau de panteonul hindus. În felul acesta, 31/439 a fost botezat Rama.

Cîteva zile agenţiile de ştiri au făcut mare zarvă în jurul musafirului, dar din păcate erau handicapate de sărăcia informaţiilor. Despre Rama se cunoşteau doar două lucruri: orbita neobişnuită şi mărimea aproximativă. Pînă şi această mărime era o apreciere estimativă, bazată pe intensitatea ecoului radar. Prin telescop, Rama continua să apară ca o stea slabă, de magnitudinea cincisprezece — mult prea mică pentru a prezenta un disc vizibil. Dar pe măsură ce se apropia, de inima Sistemului Solar, urma să crească şi să devină tot mai strălucitor, de la o lună la alta. Înainte de a dispare pentru totdeauna, observatoarele orbitale aveau să poată strînge informaţii preţioase legate de forma şi dimensiunile sale. Era timp suficient şi poate că, în următorii ani, vreo navă spaţială în misiune de rutină avea să se apropie îndeajuns ca să obţină imagini de calitate. O joncţiune părea prea puţin probabilă; costul energiei ar fi fost mult prea mare pentru a permite contactul fizic cu un obiect ce traversa orbitele planetelor cu peste o sută de mii de kilometri pe oră.

De aceea, în scurt timp, Rama fu uitat; nu însă şi de astronomi. Tulburarea lor crescu odată cu trecerea lunilor, pe măsură ce asteroidul cel nou prezenta tot mai numeroase enigme.

În primul rînd problema variaţiei de strălucire. Rama nu avea aşa ceva!

Toţi asteroizii cunoscuţi, fără excepţie, dovedeau o variaţie lentă a strălucirii, crescînd şi micşorîndu-se într-o perioadă de cîteva ore. Cu peste două secole în urmă, se arătase că fenomenul constituia rezultatul inevitabil al rotaţiei şi al formei lor neregulate. Pe măsură ce se rostogoleau pe orbită, suprafeţele de reflecţie pe care le prezentau soarelui se schimbau mereu, iar strălucirea se modifica corespunzător.

Rama nu prezenta asemenea variaţii. Fie nu se rotea deloc, fie era perfect simetric. Ambele explicaţii păreau la fel de neverosimile.

Problema rămase nerezolvată cîteva luni, deoarece nici unul din marile telescoape orbitale nu putea fi abătut de la misiunea permanentă de urmărire a adîncimilor îndepărtate ale Universului.

Astronomia spaţială era o pasiune constisitoare, iar la un instrument mare, costul unui minut de lucru atingea cu uşurinţă o mie de dolari. Dr. William Stenton n-ar fi reuşit niciodată să aibă acces vreme de un sfert de oră la Farside, telescopul de două sute de metri, dacă un program mult mai important nu ar fi fost temporar întîrziat prin defectarea unui condensator de cincizeci de cenţi. Ghinionul altuia a constituit norocul său.

Bill Stenton n-a ştiut peste ce dăduse pînă a doua zi, cînd a reuşit să ajungă la calculator să prelucreze datele. Chiar şi după ce rezultatele au apărut pe display, a avut nevoie de cîteva minute ca să înţeleagă ce semnificau.

Lumina reflectată de Rama nu era absolut constantă ca intensitate. Exista o minusculă variaţie — greu de detectat, însă clară şi foarte regulată. Ca toţi ceilalţi asteroizi, Rama poseda într-adevăr o mişcare de rotaţie. Dar dacă „ziua" normală a unui asteroid era de ordinul orelor, cea a lui Rama dura patru minute numai!

Dr. Stenton făcu cîteva calcule rapide şi constată că rezultatele erau greu de crezut. Ar fi însemnat că lumea aceea mititică se rotea la ecuator cu peste o mie de kilometri pe oră; ar fi fost o nebunie să se încerce o coborîre în altă regiune decît polii. Forţa centrifugă de pe ecuatorul lui Rama trebuia să fie îndeajuns de puternică încît să azvîrle cu o acceleraţie de aproape lg orice obiect. Rama era o piatră rostogolitoare de care nu se puteau agăţa nici un fel de licheni cosmici; era surprinzător că un asemenea corp reuşise să rămînă întreg, fără să se pulverizeze cu multă vreme în urmă într-un milion de bucăţi.

Un obiect cu diametrul ele patruzeci de kilometri şi cu perioada de rotaţie de numai patru minute — ce loc ocupa printre celelalte corpuri cereşti? Dr. Stenton era un bărbat plin ce imaginaţie, puţin cam prea dispus să sară direct la concluzii. Formulă o ipoteză care-i provocă minute extrem de neplăcute.

Din toată menajeria cosmică, singura corespunzînd descrierii era o stea ce suferise un colaps. Poate că Rama era un soare mort, o sferă de neutroni, rotindu-se nebuneşte, unde fiecare centimetru cub cîntărea milioane de tone…

În clipa aceea, în mintea îngrozită a lui Stenton a fulgerat amintirea nemuritoarei povestiri a lui H. G. Wells, Steaua. O citise pe cînd era un băieţel şi ea îi stîrnise interesul faţă de astronomie. După două sute de ani nu-şi pierduse nici atracţia, nici grozăvia. Niciodată n-avea să uite imaginile uraganelor şi ale mareelor pînă la cer, ale oraşelor înghiţite de oceane, cînd celălalt vizitator din spaţiu se izbise de Jupiter, trecînd apoi pe lîngă Terra în căderea sa spre Soare. Este adevărat, steaua descrisă de bătrînul Wells nu era rece, ci incandescentă şi multe din distrugerile provocate de ea fuseseră

cauzate de căldură. Dar lucrul acesta conta prea puţin; chiar dacă Rama ar fi fost un corp rece, reflectînd lumina soarelui, ar fi putut ucide cu forţa gravitaţională la fel de uşor ca focul.

Orice masă stelară pătrunsă în Sistemul Solar ar fi modificat orbitele planetelor. Era suficient ca Pămîntul să se deplaseze cu cîteva milioane de kilometri spre Soare — sau în direcţie opusă — ca balanţa delicată a climatului să fie distrusă. Calota de gheaţă antarctică s-ar fi topit inundînd toate regiunile joase — sau oceanele ar fi îngheţat, încătuşînd lumea într-o iarnă veşnică. O simplă abatere, în orice direcţie…

Apoi Dr. Stenton se linişti şi suspină uşurat. Toate acestea erau prostii, ar fi trebuit să-i fie ruşine de el însuşi.

Rama nu putea fi alcătuit din materie densă. Nici o masă stelară n-ar fi înaintat atît de mult în Sistemul Solar fără să producă tulburări vizibile cu mult înainte. Ar fi fost afectate orbitele tuturor planetelor; la urma urmei aşa fuseseră descoperite Neptun, Pluto şi Persefona. Nu, era absolut imposibil ca un obiect de genul unui soare stins să se strecoare pe nesimţite.

Într-un fel, era păcat. O întîlnire cu o gaură neagră n-ar fi fost lipsită de interes.

Atît cît ar fi durat…

3. RAMA ŞI SITA

Reuniunea extraordinară a Consiliului Consultativ Spaţial fu scurtă şi furtunoasă. Nici în secolul douăzeci şi doi nu se găsise modalitatea de a-i împiedica pe savanţii bătrîni şi conservatori să ocupe poziţii administrative importante. Mai mult, nu se ştia dacă problema avea să-şi găsească vreodată rezolvarea.

Ca să înrăutăţească şi mai mult lucrurile, funcţia actualului preşedinte al CSS o deţinea Profesorul (Emerit) Olaf Davidson, binecunoscutul astrofizician. Pe Davidson nu-l prea interesau obiecte mai mici decît galaxiile şi nici nu se obosea să-şi ascundă prejudecăţile. Deşi era nevoit să admită că nouăzeci la sută din ştiinţa lui se baza pe observaţiile instrumentelor aflate în spaţiu, situaţia nu-l mulţumea cîtuşi de puţin. În trei rînduri, în răstimpul distinsei sale cariere, sateliţii special lansaţi să-i confirma teoriile făcuseră exact pe dos.

Problema prezentată Consiliului suna suficient de limpede. Nu exista nici o îndoială că Rama era un corp neobişnuit, dar era oare important? În cîteva luni urma să dispară pentru totdeauna, aşa încît nu prea aveau timp să acţioneze. Ocaziile irosite acum n-aveau să mai apară altădată.

Cu o cheltuială de-a dreptul înspăimîntătoare, o sondă spaţială aşteptînd să fie lansată de pe Marte spre Neptun, putea fi reprogramată şi trimisă pe o traiectorie de intercepţie a lui Rama. Speranţa de joncţiune nu exista; avea să fie cea mai rapidă încrucişare cunoscută, cele două obiecte urmînd să treacă unul pe lîngă celălalt cu două sute de mii de kilometri pe oră Rama avea să fie observat amănunţit numai cîteva minute iar din imediata apropiere mai puţin de o secundă. Suficient totuşi să se poată răspunde la multe întrebări, cu instrumente potrivite.

Deşi profesorul Davidson avea păreri extrem de preconcepute faţă de ea, sonda fusese aprobată şi el nu vedea rostul de-a irosi alţi bani. Vorbi cu elocvenţă despre nebunia urmăririi asteroidului, despre necesitatea urgentă a unei rezoluţii la nivel înalt pentru un interferometru lunar care să poată demonstra, o dată pentru totdeauna, renăscuta teorie Big Bang a creaţiei.

Ceea ce constituia o gravă eroare tactică, deoarece principalii trei susţinători ai teoriei Stadiului Modificat erau de asemenea membrii ai Consiliului. În secret, îl aprobau pe profesorul Davidson, considerînd urmărirea asteroidului o risipă inutilă. Totuşi…

Profesorul pierdu la limită cu un singur vot.

După trei luni, sonda spaţială, rebotezată Sita, a fost lansată de pe

Phobos, satelitul cel mai apropiat de Marte. Durata zborului era de şapte săptămîni, însă instrumentul a fost conectat la puterea maximă cu numai cinci minute înainte de intercepţie. Simultan, în spaţiu a fost ejectat un grup de camere TV să treacă pe lîngă Rama, filmîndu-l din toate părţile.

Primele imagini, de la o depărtare de zece mii de kilometri, au determinat oprirea tuturor activităţilor. Pe un miliard de ecrane de televiziune a apărut un cilindru mic, lipsit de detalii exterioare, crescînd rapid cu fiece secundă. Cînd şi-a dublat mărimea, nimeni nu a mai putut pretinde că Rama era un corp natural.

Avea formă cilindrică, perfectă geometric, ca ieşită de pe un strung, cu centrele de rotaţie distanţate la 50 km. Extremităţile erau aproape netede, excepţie făcînd o serie de structuri mici, distanţate la circa 20 km în jurul centrului unuia din capete. De la distanţă, în lipsa altei comparaţii mai bune, Rama apărea aproape conic, aidoma unui boiler obişnuit.

Rama crescu pînă ce acoperi ecranele. Suprafaţa era cenuşie, mohorîtă, la fel de puţin spectaculoasă ca şi Luna, lipsită de orice semn exterior cu excepţia unui punct. La jumătatea cilindrului se găsea o pată de un kilometru, de parcă se izbise acolo ceva, cu mulţi ani în urmă şi-l pătase.

Nu se zărea nici o dovadă că şocul ar fi cauzat vreo avarie suprafeţei exterioare. Pata aceea produsese uşoara variaţie a strălucirii, determinînd descoperirea lui Stenton.

Imaginile celorlalte camere de luat vederi nu aduseră alte noutăţi. Totuşi, traiectoriile lor prin cîmpul gravitaţional al lui Rama oferiră încă o informaţie importantă: masa cilindrului.

Era mult prea mică pentru un corp solid. Nimeni nu mai fu surprins, era limpede că Rama trebuia să fie gol.

În sfîrşit, avusese loc întîlnirea aşteptată cu atîta speranţă şi atîta teamă. Omenirea se afla pe punctul să-şi întîmpine primul oaspete venit din stele.

4. RENDEZVOUS

Comandantul Norton îşi reamintea primele transmisii TV, vizionate de atîtea ori în ultimele minute ale întîlnirii. Exista însă un lucru pe care nici un fel de imagine electronică nu-l putea reproduce: mărimea uluitoare a lui Rama.

Coborînd pe un corp natural, precum Luna sau Marte, nu încercase niciodată, o astfel de senzaţie. Oricine se aştepta ca ele să fie mari. Debarcase totuşi şi pe Jupiter VIII, cu puţin mai mare decît Rama — şi i se păruse destul de neînsemnat.

Paradoxul era uşor de rezolvat. Judecata-i fusese afectată de faptul că acum era vorba de un obiect artificial, de milioane de ori mai greu decît orice reuşise Omul să trimită în spaţiu. Masa lui Rama era de cel puţin zece milioane de milioane de tone; pentru orice astronaut, cifra trezea nu numai respect, ci şi spaimă. Nu-i de mirare că uneori se simţea insignifiant, chiar descurajat, pe măsură ce cilindrul tăiat în metalul fără vîrstă acoperea tot mai mult cerul.

Încerca şi o senzaţie de primejdie, complet inedită pentru el. În toate coborîrile anterioare ştiuse la ce să se aştepte, exista întotdeauna posibilitatea accidentului, dar niciodată a surprizei. Cu Rama, surpriza era singurul lucru sigur.

În prezent Endeavour se afla la mai puţin de o mie de metri deasupra Polului Nord al cilindrului, deasupra chiar a centrului, discului în rotaţie înceată. Aleseseră capătul respectiv, deoarece era singurul scăldat de razele soarelui; pe măsură ce Rama se rotea, umbrele structurilor scunde şi enigmatice din apropierea axei traversau regulat întinderea metalică. Faţa nordică a lui Rama forma un gigantic cadran solar, măsurând trecerea rapidă a zilei sale de patru minute.

Coborîrea navei de cinci mii de tone în centrul unui disc în mişcare reprezenta cea mai mică dintre grijile Comandantului Norton. Nu se deosebea cu nimic de cuplarea pe axa unei staţii spaţiale mai mari; jeturile laterale ale lui Endeavour îi imprimaseră deja rotaţia corespunzătoare şi putea fi convins că locotenentul Joe Calvert avea s-o manevreze cu gingăşie, ca pe un fulg de zăpadă, cu sau fără ajutorul calculatorului de navigaţie.

— Peste trei minute vom şti dacă-i făcut din antimaterie, rosti Joe fără să-şi desprindă ochii de pe displayuri.

Norton zîmbi, amintindu-şi cîteva din înfricoşătoarele ipoteze referitoare la originea lui Rama. Dacă speculaţia aceea neverosimilă era totuşi adevărată, peste cîteva secunde urma să se producă cea mai puternică explozie de la formarea Sistemului Solar. Anihilarea totală a zece mii de tone avea să ofere planetelor, pentru scurt timp, un al

doilea soare.

Programul expediţiei prevăzuse însă pînă şi această posibilitate îndepărtată; de la o distanţă sigură de o mie de kilometri, Endeavour îl împroşcase pe Rama cu unul dintre jeturile sale. Cînd norişorul de vapori ajunsese la ţintă nu se întîmplase nimic — iar o reacţie materie-antimaterie, implicînd fie şi numai cîteva miligrame ar fi produs un foc de artificii impresionant.

Aidoma tuturor comandanţilor spaţiali, Norton era prudent. Privise îndelung şi atent faţa nordică a lui Rama, alegînd punctul de contact. După un calcul atent, hotărîse să ignore locul cel mai evident — însuşi centrul, situat exact pe axă. Pe pol se observa distinct un disc cu diametrul de o sută de metri.

Probabil chepengul exterior al unei ecluze gigantice. Fiinţele care construiseră acea lume scobită în interior trebuiau să li prevăzut un mod de intrare pentru nave. Locul respectiv era cel mai logic a fi intrarea principală, iar Norton se gîndise că n-ar fi fost înţelept să o blocheze.

Hotărîrea ridica însă alte probleme. Dacă Endeavour cobora lîngă axă, fie şi la numai cîţiva metri, rotaţia rapidă a lui Rama ar fi început s-o îndepărteze de pol. Iniţial, forţa centrifugă ar fi fost foarte slabă, sporind însă în mod continuu, implacabil. Pe comandant nu-l încînta deloc imaginea vasului său lunecînd peste cîmpia polară tot mai rapid cu fiecare clipă, pînă ce ar fi fost azvîrlit în spaţiu cu o mie de kilometri pe oră, odată ajuns la marginea discului.

Era posibil ca forţa gravitaţională a lui Rama — deşi o miime din cea terestră — să prevină acest lucru. Ar fi menţinut-o pe Endeavour pe suprafaţa discului cu o forţă de cîteva tone şi, dacă suprafaţa respectivă se dovedea îndeajuns de rugoasă, nava ar fi rămas în apropierea polului. Dar comandantul Norton n-avea intenţia să echilibreze o forţă de frecare necunoscută cu o forţă centrifugă destul de exact determinată.

Din fericire, proiectanţii lui Rama găsiseră soluţia. Repartizate în mod egal în jurul axei polare se găseau trei structuri joase, trei montanţi, cu un diametru de circa zece metri. Dacă Endeavour ar fi coborît între două asemenea structuri, forţa centrifugă ar fi lipit-o de ele, ţinînd-o pe loc, aidoma unei corăbii ancorate între pilonii radei şi fixată acolo de valurile venite din larg.

— Contact în 15 secunde, anunţă Joe.

Încordîndu-se peste comenzile duble, pe care spera să nu fie nevoit să le atingă, Norton deveni brusc conştient de realitatea din jur. Cu siguranţă reprezenta descinderea cea mai importantă după aselenizarea petrecută cu un secol şi jumătate înainte.

Dincolo de hubloul de control, montanţii cenuşii şi uriaşi se ridicară încet în sus. Se auzi ultimul şuierat al unui jet reactor, apoi

urmă un şoc abia perceptibil.

În săptămînile din urmă, comandantul se întrebase adesea ce avea să rostească în acest moment. Acum, în pragul faptului împlinit, Istoria îi alese cuvintele şi, dîndu-şi prea puţin seama de ecoul trecutului, rosti aproape automat:

— Baza Rama. Endeavour a asolizat.

Cu o lună înainte n-ar fi crezut într-o astfel de posibilitate. Cînd sosise ordinul, nava se găsea într-o misiune de rutină, verificînd şi instalînd sisteme de avertizare contra asteroizilor. Din întregul Sistem Solar, Endeavour era singura navă capabilă să-l intercepteze pe intrus înainte ca acesta să ocolească soarele, plecînd apoi iarăşi către stele. Fusese necesară totuşi jefuirea altor trei nave ale Controlului Solar, care în prezent pluteau neajutorate, pînă în clipa cînd urmau să fie realimentate de vasele-cisterne. Norton se temea că multă vreme avea să treacă pînă ce comandanţii de pe Calypso, Beagle şi Challenger vor mai vorbi cu el.

Chiar şi cu acest supliment de combustibil, urmărirea fusese lungă şi dificilă; cînd a fost ajuns de Endeavour, Rama se găsea în interiorul orbitei lui Venus. Nici o altă navă n-ar fi reuşit performanţa aceea; ocazia era unică şi în săptămînile următoare nu trebuia irosită nici o clipă. O mie de cercetători de pe Pămînt şi-ar fi vîndut şi sufletul pentru o asemenea şansă, dar nu le rămînea altceva de făcut decît să privească televizoarele şi să-şi muşte buzele, socotind că ei s-ar fi descurcat mult mai bine. Probabil că aveau dreptate, însă altă soluţie nu se găsise. Legile inexorabile ale mecanicii celeste decretaseră pe Endeavour ca prima şi ultima dintre navele Omului care să-l contacteze vreodată pe Rama.

Indicaţiile recepţionate permanent de pe Pămînt nu diminuau cîtuşi de puţin responsabilităţile lui Norton. Nimeni nu-l putea ajuta în cazul unor hotărîri fulgerătoare; timpul necesar recepţionării Centrului de Control al Misiunii era de zece minute şi sporea continuu. Adeseori îi invidia pe navigatorii trecutului, cei de dinaintea comunicaţiilor electronice, care puteau interpreta ordinele sigilate fără să fie permanent controlaţi de centrul de comandă. În schimb nimeni nu ştia, niciodată, atunci cînd ei greşeau.

Era totuşi mulţumit că unele decizii cădeau în sarcina Pămîntului. Acum, cînd orbita navei se suprapunea cu cea a lui Rama, ambele se îndreptau spre Soare ca un singur corp; după patruzeci de zile aveau să ajungă la periheliu, trecînd la douăzeci de milioane de kilometri de astru. Extrem de aproape ca să se simtă bine; cu mult înainte, Endeavour trebuia să-şi utilizeze combustibilul rămas şi să aleagă o orbită mai sigură. Pînă la despărţirea definitivă de Rama, aveau la dispoziţie aproximativ trei săptămîni ele explorare. Apoi Pămîntul urma să preia cercetările.

Practic, Endeavour urma să fie lipsit de orice ajutor, gonind pe o orbită ce putea face din ea cea dintîi navă care să atingă o altă stea — peste aproximativ cincizeci de mii de ani… Nu era cazul să-şi facă griji, îi liniştise Controlul Misiunii, într-un fel sau altul, indiferent de cheltuieli, nava avea să fie realimentată — chiar dacă s-ar cere să se trimită după ea nave-cisternă, abandonate după aceea în spaţiu, stoarse de ultima picătură de combustibil. Rama reprezenta un obiectiv ce merita orice risc, cu excepţia unei misiuni sinucigaşe.

Şi desigur, s-ar fi luat în consideraţie şi aşa ceva. În privinţa aceasta, comandantul Norton nu-şi făcea iluzii. Pentru prima dată într-o sută de ani, în problemele oamenilor intervenise un element complet nou. Nesiguranţa nu putea fi acceptată nici de savanţi, nici de politicieni. Dacă moartea ar fi fost preţul necesar rezolvării problemei, atunci Endeavour şi echipajul ei ar fi fost oricînd disponibili.

5. PRIMA EVA

Rama rămînea tăcut precum o criptă — ceea ce poate că şi era. Nici un semnal radio pe nici o frecvenţă, nici o vibraţie detectabilă de seismografe, cu excepţia uşoarelor trepidaţii cauzate, fără îndoială, de creşterea cantităţii de căldură primite de la soare, nici un fel de curenţi electrici, nici cea mai slabă radioactivitate. Era aproape incredibil, ai fi spus că şi un asteroid e mai plin de viaţă.

De fapt, ce speram? se întrebă Norton. O delegaţie care să ne întîmpine? Nu ştia dacă să fie dezamăgit sau uşurat. Oricum, iniţiativa nu-i aparţinea.

Ordinele spuneau să se aştepte douăzeci şi patru de ore, apoi să se înceapă explorarea. Nimeni nu dormi prea mult în acea primă zi; pînă şi membrii echipajului care nu erau de cart îşi petrecură vremea supraveghind nemişcatele instrumente de măsură, ori pur şi simplu privind prin hublourile de observare peisajul de o geometrie monotonă. Oare acest corp este viu? se întrebau mereu în sinea lor. Este mort? Sau numai adormit?

În prima EVA, Norton îşi luă un singur însoţitor: locotenentul Karl Mercer, ofiţerul dur şi inteligent răspunzător de sistemele vitale. Nu intenţiona să iasă din raza vizuală a navei, iar dacă se iveau surprize neplăcute părea greu de crezut că un grup numeros conferea mai multă siguranţă. Totuşi, ca măsură de precauţie, în ecluza navei postă alţi doi membri ai echipajului îmbrăcaţi în costume spaţiale.

Cele cîteva grame de greutate apărute prin interferenţa cîmpurilor gravitaţional şi centrifugal ale lui Rama nici nu-i ajutau, dar nici nu-i deranjau; erau nevoiţi să se bizuie numai pe jeturile individuale. De îndată ce avea să fie posibil, gîndi Norton, trebuiau să întindă un păiejeniş de corzi între navă şi cei trei montanţi, să se deplaseze fără consum de combustibil.

Montantul cel mai apropiat se găsea la numai zece metri de ecluză şi cea dintîi grijă a lui Norton fu să verifice dacă nava nu suferise vreo avarie în timpul coborîrii. Endeavour apăsa peretele curb cu o forţă de cîteva tone, dar presiunea era uniform distribuită. Liniştindu-se, începu să dea ocol structurii circulare, străduindu-se să-i ghicească rostul.

Parcursese numai cîţiva metri cînd nimeri peste o tăietură în netezimea peretelui aparent metalic. La început, bănui că era un ornament, deoarece nu părea să îndeplinească un rol anume. În metal erau săpate şase şănţuleţe sau caneluri adînci, în care se aflau şase tije intersectate, precum spiţele unei roţi fără obadă, avînd în centru un butuc mic. Dar aşa cum era introdusă în perete, nu se putea roti nici într-o direcţie şi nici în cealaltă.

Apoi, extrem de surescitat, observă că la capetele spiţelor existau o serie de adînciturі unde puteau intra perfect nişte degete (gheare? tentacule?). Dacă şedeai astfel, lipit de perete, şi trăgeai de spiţă uite aşa…

Uşor, parcă unsă, roata alunecă din perete. Spre completa sa uluială (se aşteptase ca orice element mobil să fi fost de multă vreme sudat prin acţiunea vidului), Norton se pomeni ţinînd în mîini o roată. Precum căpitanul unui străvechi velier, stînd la cîrma corăbiei sale.

Era mulţumit că Mercer nu-i putea zări expresia chipului prin casca polarizată.

Fu surprins, dar în acelaşi timp furios pe sine însuşi; poate că deja făcuse o greşeală. Oare înăuntrul lui Rama nu începuseră să zbîrnîie alarmele, oare acţiunea lui necugetată nu declanşase un mecanism implacabil?

Endeavour nu raportă nici o schimbare; senzorii ei continuau să nu detecteze nimic, exceptînd slabele trepidaţii termice şi propriile sale mişcări.

— Ce faci, căpitane… o-nvîrţi, ori ba?

Norton îşi reaminti instrucţiunile primite. „Acţionează după cum crezi de cuviinţă, dar fii prudent”. Dacă şi-ar fi verificat fiece mişcare cu Controlul Misiunii, n-ar mai fi ajuns niciodată nicăieri.

— Tu ce crezi, Karl? îl întrebă pe Mercer.

— Pare evident acţionarea manuală a unei ecluze — probabil un sistem de siguranţă în cazul unei defecţiuni a sistemului automat. Nu-mi pot imagina tehnologie, oricît de avansată, care să nu ia asemenea măsuri de securitate.

„Şi-ar fi absolut sigură”, îşi spuse Norton. „N-ar putea fi acţionată decît dacă sistemul nu s-ar pune astfel în primejdie…”.

Apucă două spiţe opuse ale roţii, se sprijini bine pe picioare şi încercă s-o rotească. Fără rezultat.

— Dă-mi o mînă de ajutor, îl solicită pe Mercer.

Fiecare apucă cîte una din spiţe, dar şi opintindu-se din răsputeri nu reuşiră să le mişte. Bineînţeles, ce motiv aveau să considere că pe Rama ceasurile şi şuruburile se învîrteau la fel ca pe Pămînt?…

— Să încercăm invers, sugeră Mercer.

Da această dată nu întâmpinară rezistenţă. Aproape fără efort, roata descrise un cerc întreg. Apoi, foarte încet, începu să se rotească mai greu.

La o jumătate de metru mai departe, peretele curb al montantului se deschise ca un cleşte. Cîteva particule de praf, suflate de presiunea dinăuntru, zburară afară, sclipind ca nişte diamante în lumina strălucitoare a soarelui.

Drumul spre interiorul lui Rama era deschis.

6. COMITET

Adesea, Dr. Bose se gîndea că stabilirea pe Lună a Sediului Uniunii Planetare reprezentase o eroare importantă. Inevitabil, Pămîntul avea tendinţa să domine întrunirile, aşa cum domina şi peisajul din afara cupolei. Dacă trebuia într-adevăr să fie construit pe Lună, atunci ar fi putut-o face pe faţa nevăzută, unde discul acela hipnotic nu-şi arunca niciodată razele…

Dar în prezent era prea tîrziu să se mai schimbe ceva; oricum nu exista o alternativă reală. Indiferent de opinia coloniilor, Pămîntul avea să rămînă multe secole stăpînul economic şi cultural al Sistemului Solar.

Dr. Bose se născuse pe Pămînt şi emigrase pe Marte după împlinirea a treizeci de ani, astfel că se simţea capabil să privească situaţia politică cu un ochi detaşat. Ştia că nu va mai reveni niciodată pe planeta natală, deşi se afla la o distanţă de ea de numai cinci ore cu naveta spaţială. La 115 ani se bucura de o sănătate perfectă, însă nu mai suporta ideea antrenamentului de reacomodare la o gravitaţie de trei ori mai mare decît cea în care trăise cea mai lungă perioadă a vieţii. Era exilat pentru totdeauna de pe planeta sa de baştină. Nefiind o fire sentimentală, lucrul nu-l deprimase niciodată din cale-afară.

Ceea ce-l deranja uneori era necesitatea contactului, an de an, cu aceleaşi chipuri familiare. Minunile medicinii erau într-adevăr extraordinare şi nu dorea să dea ceasul înapoi, dar în jurul mesei de conferinţe se aflau oameni cu care lucra de peste o jumătate de veac. Ştia absolut precis ce vor spune, cum vor vota, indiferent de subiect. Dorea ca într-o bună zi, unul dintre ei să întreprindă ceva total neaşteptat.. nebunesc chiar!

Probabil că şi ei gîndeau la fel despre persoana lui… Comitetul Rama era destul de restrîns, deşi neîndoielnic, situaţia avea să fie în curînd modificată. Cei şase colegi ai săi — reprezentanţii U. P. pentru Mercur, Pămînt, Lună, Ganimede, Titan şi Triton se aflau prezenţi cu toţii în persoană. Altminteri nu se putea; distanţele din Sistemul Solar făceau imposibilă diplomaţia electronică. Unii politicieni mai bătrîni, obişnuiţi cu mijloacele de comunicare instantanee pe care Pămîntul le considerase indispensabile, nu se putuseră acomoda nicicînd cu ideea că undele radio aveau nevoie de minute sau chiar de ore pentru a traversa distanţele dintre planete. „Voi, savanţii, nu faceţi nimic?” se plîngeau cu amărăciune, atunci cînd li se explica imposibilitatea tratativelor prin unde între Pămînt şi oricare din copiii lui îndepărtaţi. Doar Luna prezenta o întîrziere acceptabilă, de o secundă şi jumătate, cu toate consecinţele politice şi psihologice pe care le implica aceasta. Datorită acestei particularităţi astronomice, Luna — şi numai ea —

avea să fie, pe veci, o suburbie a Pământului.

În persoană se aflau prezenţi şi trei dintre specialiştii recent cooptaţi în Comitet. Profesorul Davidson, astronomul, era o cunoştinţă mai veche; astăzi nu părea la fel de irascibil ca de obicei. Dr. Bose nu ştia nimic despre discuţiile furtunoase ce precedaseră lansarea primei sonde către Rama, dar colegii nu-l lăsau pe profesor s-o uite.

Dr. Thelma Price era cunoscută prin numeroasele apariţii la televiziune, deşi reputaţia şi-o crease cu cincizeci de ani în urmă, în vremea uriaşului avînt luat de arheologie, elan determinat de secarea imensului muzeu maritim constituit de Marea Mediterană.

Bose nu uitase agitaţia stîrnită atunci cînd comorile pierdute ale grecilor, romanilor şi altor şase civilizaţii fuseseră readuse la lumina zilei. Fusese una dintre puţinele ocazii în care regretase că trăia pe Marte.

Exobiologul, Carlisle Perera, reprezenta o altă alegere evidentă, la fel ca Dennis Solomons, istoricul de ştiinţe. Mai puţin încîntat era dr. Bose de prezenţa lui Conrad Taylor, celebrul antropolog combinînd în mod unic erudiţia şi erotismul în studiile sale legate de obiceiurile pubertale din Beverly Hills la sfîrşitul secolului douăzeci.

Nimeni însă nu putea contesta prezenţa în Comitet a lui Sir Lewis Sands, un bărbat ale cărui cunoştinţe erau egalate numai de mondenitatea sa. Despre Sir Lewis se spunea că-şi pierdea calmul doar cînd se auzea poreclit Arnold Toybee al epocii sale.

Marele istoric nu se găsea de faţă; refuzase cu încăpăţînare să părăsească Pământul fie şi pentru o şedinţă atît de scurtă ca aceea. Imaginea lui stereo, identică celei reale, părea să ocupe scaunul din dreapta lui Bose. Parcă pentru a întregi iluzia, cineva aşezase un pahar de apă în faţa imaginii. Dr. Bose considera acest tour de force tehnologic un teribilism inutil. Era totuşi surprinzător cît de mulţi oameni, a căror celebritate nu se punea la îndoială, se bucurau ca nişte copii cînd se aflau simultan în două locuri. Uneori, miracolul electronic producea dezastre comice. Bose participase la o recepţie diplomatică, unde cineva încercase să treacă printr-o stereogramă şi descoperise, prea tîrziu, că avea de-a face cu o persoană în carne şi oase. Şi mai amuzant era spectacolul proiecţiilor străduindu-se să-şi strîngă mîinile…

Excelenţa Sa, ambasadorul marţian la Uniunea Planetară, îşi adună gîndurile împrăştiate, îşi drese glasul şi rosti:

— Domnilor, Comitetul îşi începe lucrările. Consider că nu greşesc afirmînd că s-au reunit aici o serie de personalităţi marcante, convocate în scopul rezolvării unei probleme deosebite. Directiva primită din partea Secretarului General este de a evalua situaţia şi de a oferi recomandări comandorului Norton la nevoie.

Cu toţii înţeleseră că se produsese un miracol de simplificare.

Comitetul putea lua legătura directă cu comandantul — doar în cazul unei reale stări de urgenţă! Fusese înfiinţat temporar de către Organizaţia Ştiinţifică a Uniunii Planetare, al cărei Director se subordona Secretarului General. Era adevărat că din U. P. făcea parte şi Controlul Spaţial, însă numai partea operaţională, nu şi cea ştiinţifică. Teoretic, faptul nu avea cine ştie ce însemnătate; nimeni nu împiedica Comitetul Rama — sau pe oricine altcineva — să-l cheme pe comandantul Norton spre a-i oferi un sfat folositor.

Însă Comunicaţiile Spaţiale sînt costisitoare. Endeavour putea fi contactată numai prin intermediul lui PLANETCOM, o corporaţie autonomă renumită pentru exactitatea şi promptitudinea serviciilor. Aprobarea unui credit către PLANETCOM dura; undeva, cineva se străduia din greu pentru aceasta. Pînă atunci însă, calculatoarele incoruptibile ale PLANETCOM-ului nu recunoşteau existenţa Comitetului Rama.

— În legătură cu acest Norton…, începu Sir Robert MacKay, ambasadorul Pămîntului. Deţine o responsabilitate unică. Ce fel de om e?

— La această întrebare pot răspunde eu, făcu profesorul Davidson, mişcîndu-şi degetele cu repeziciune pe tastele memoratorului.

Se încruntă înaintea mulţimii de date afişate şi încercă să le rezume:

— William Tsien Norton, născut în 2077 la Brisbane, Oceania, cu studiile efectuate în Sydney, Bombay şi Houston. Cinci ani la Astrograd, în probleme de propulsie. Şi-a încheiat studiile în 2102. A urcat treptele obişnuinţe ale ierarhiei: locotenent în a treia expediţie pe Persefona, s-a distins în decursul celei de-a cincisprezecea tentative de stabilire a unei baze pe Venus… mm… mm… carieră exemplară… cetăţenie dublă: Pămînt şi Marte… nevastă şi un copil în Brisbane, nevastă şi doi copii în Port Lowell, cu opţiune pentru încă —

— O nevastă? întrebă Taylor inocent.

— Bineînţeles că nu. Al treilea copil, se răsti profesorul înainte de-a zări rînjetele celorlalţi.

Cîteva chicote făcură ocolul mesei, deşi Pămîntenii supraaglomeraţi păreau mai mult invidioşi decît amuzaţi. După un secol de eforturi susţinute, Pămîntul nu reuşise încă să-şi coboare populaţia sub un miliard, cifră îndelung visată.

—… numit comandant al Navei de Control şi Cercetare Solară Endeavour. Prima călătorie efectuată pe sateliţii retrograzi ai lui Jupiter… hm, o misiune destul de păcătoasă… cînd a primit ordinul, pentru că se găsea în centura de asteroizi… a reuşit să ajungă la timp…

Profesorul stinse afişajul şi-şi privi colegii.

— Cred că sîntem extrem de norocoşi că Norton a fost singurul disponibil într-un interval atît de scurt. Am fi putut nimeri peste clasicul căpitan de duzină.

Vorbea scîrbit de parcă s-ar fi referit la clasicul ticălos spaţial, cu un picior de lemn, ţinînd într-o mînă un pistol iar în cealaltă o spadă.

— Datele confirmă doar că-i competent, obiectă ambasadorul lui Mercur (populaţie: 112 500, însă în creştere). Cum va reacţiona în faţa unei situaţii complet noi, cum e cea de faţă?

Pe Pămînt, Sir Lewis Sands îşi drese glasul. După o secundă şi jumătate, repetă acelaşi lucru pe Lună.

— Nu tocmai „complet nouă", chiar dacă de atunci s-au scurs trei secole, reaminti el mercurianului… Dacă Rama este mort, sau pustiu — şi pînă acum toate dovezile sugerează aceasta — Norton se găseşte în postura unui arheolog descoperind ruinele unei culturi dispărute. Se înclină politicos spre Dr. Price, care încuviinţă. Exemplele imediate sînt Schliemann cu Troia, sau Mouhot la Angkar Vat. Pericolul e minim deşi, fireşte, posibilitatea unui accident nu trebuie complet exclusă.

— Dar ce e cu capcanele şi mecanismele minate despre care vorbesc indivizii din Pandora? întrebă dr. Price.

— Pandora? repetă ambasadorul mercurian.

— Un grup de dezaxaţi, explică Sir Robert cu maximul de stînjeneală manifestat de un diplomat, convinşi că Rama constituie un grav pericol. O cutie ce nu trebuie deschisă, ştiţi…

Se îndoia că mercurianul ştia despre ce e vorba; studiul clasicilor nu era încurajat pe Mercur.

— Pandora, paranoia, pufni Conrad Taylor. Ah, asemenea lucruri pot exista, însă de ce s-ar folosi o specie inteligentă: de capcane copilăreşti?

— Bun, chiar ignorînd astfel de neplăceri, reluă Sir Robert, rămîne totuşi ipoteza mult mai plauzibilă a unui Rama activ, deşi nelocuit. Ceea ce echivalează cu întîlnirea dintre două culturi de niveluri tehnologice extrem de diferite. Pizzaro şi incaşii, Peary şi japonezii, Europa şi Africa… Aproape invariabil consecinţele au fost dezastruoase — pentru una sau ambele părţi. Eu nu fac nici un fel de recomandări. Pur şi simplu, arăt care sînt precedentele.

— Vă mulţumim, Sir Robert, spuse Dr. Bose. Gîndi că prezenţa a doi „Sir" într-un comitet atît de mic putea fi niţel cam neplăcută; în ultima vreme, titlul de cavaler constituia o onoare de care puţini englezi scăpau. Sînt convins că ne-am gîndit cu toţii la aceste posibilităţi alarmante. Dacă fiinţele din interiorul lui Rama sînt… ăă… răuvoitoare, lucrurile nu vor sta oare la fel orice-am face noi?

— Ne-ar putea ignora dacă-i lăsăm în pace.

— Cum… după ce au străbătut miliarde de kilometri, vreme de

mii de ani?

Argumentul reprezenta punctul de plecare al discuţiei şi se autosusţinea. Dr. Bose se lasă pe spate în fotoliu, vorbi foarte puţin şi aşteptă să se ajungă la un acord.

Se întîmplă după cum era de prevăzut. Cu toţii acceptară ideea că nu se concepea ca, odată deschisă prima uşă, comandantul Norton să nu o deschidă şi pe următoarea.

7. DOUĂ SOŢII

Dacă soţiile sale aveau să-şi arate vreodată una alteia videogramele primite de la el, gîndea comandantul Norton mai degrabă amuzat decît îngrijorat, atunci ar fi avut multe de explicat. În prezent compunea cîte una singură şi lungă, o dubla, adăugînd numai cîteva mesaje personale şi săruturile de rigoare, înainte de-a expedia copiile aproape identice spre Pămînt şi Marte.

Desigur, posibilitatea ca nevestele sale să facă aşa ceva era extrem de mică; ar fi fost prea costisitor, chiar cu înlesnirile de care beneficiau familiile astronauţilor. Iar rost n-ar fi avut, familiile i se înţelegeau excelent, schimbînd între ele obişnuitele felicitări de sărbători şi aniversări. Privind în mare, poate că totuşi era mai bine că fetele nu se întîlniseră niciodată. Myrna se născuse pe Marte şi nu suporta forţa gravitaţională terestră. Cît despre Caroline, ea detesta pînă şi cele douăzeci şi cinci de minute ale celei mai lungi călătorii posibile pe Pămînt.

„Iartă-mă că am întîrziat o zi", începu după obişnuitele formule preliminare, „dar, crede-mă, în ultimele treizeci de ore n-am pus piciorul în navă…

Nu te alarma, totul se găseşte sub control şi se desfăşoară perfect. Am pierdut vreo două zile, în schimb am parcurs aproape întregul sistem de ecluze. Am fi rezolvat totul în două ceasuri dacă am fi ştiut ceea ce ştim acum. N-am riscat însă. Am trimis înainte camere de luat vederi telecomandate, am verificat toate uşile de zece ori să nu se închidă înapoia noastră, imediat ce am fi trecut prin ele…

Fiecare ecluză este un simplu cilindru rotitor, prevăzut într-o parte cu o uşă. Pe aici intri în cilindru, îl roteşti cu o sută optzeci de grade, şi uşa se potriveşte cu o alta, prin care poţi să păşeşti mai departe. Sau să pluteşti, în cazul de faţă.

Ramanii şi-au luat absolut toate precauţiile. Există trei asemenea cilindri-ecluză, unul după altul, chiar sub blindajul exterior, sub montantul în care se află intrarea. Nu-mi imaginez cum s-ar putea defecta măcar unul, iar dacă totuşi primul ar exploda, ar urma dublura, apoi al treilea…

Iar ăsta-i numai începutul. Ultima ecluză se deschide într-un coridor drept, lung de aproape jumătate de kilometru. Arată curat şi îngrijit, ca dealtfel tot ce am văzut pe aici; la fiecare cîţiva metri există un fel de nişe, ce pesemne au adăpostit cîndva dispozitive de iluminat. Acum totul este în întuneric şi, nu-mi este ruşine să ţi-o spun, înfricoşător. Mai există, de asemenea, două canale paralele, late cam de un centimetru, săpate în pereţi pe întreaga lungime a tunelului. Bănuim că înăuntrul lor glisa un soi de cărucior transportînd

echipament — sau fiinţe — înainte şi înapoi. Am rezolva multe necazuri dacă am reuşi să-l repunem în funcţiune…

Spuneam că tunelul are o lungime de o jumătate de kilometru. Ei bine, din testele seismice am aflat că grosimea blindajului exterior al lui Rama are aceeaşi valoare. Deci era clar că îl străbătusem. N-am fost astfel deloc surprinşi cînd la capătul tunelului am dat peste o altă ecluză cilindrică.

Da, şi încă una. Apoi încă una. Se pare că fiinţele astea au făcut totul în trei exemplare. Acum ne găsim în ultima ecluză, aşteptînd aprobarea Pămîntului ca s-o străbatem. Interiorul lui Rama e la numai cîţiva metri. Voi fi mult mai fericit cînd aşteptarea se va termina.

Îl ştii pe Jerry Kirchoff, secundul meu executiv, cel cu o asemenea bibliotecă de cărţi adevărate încît nu-şi permite săi emigreze de pe Pămînt? Ei bine, Jerry mi-a povestit despre o situaţie asemănătoare petrecută demult, la începutul secolului douăzeci şi unu… ba nu, douăzeci. Un arheolog a descoperit mormîntul unui rege egiptean, primul care nu fusese jefuit de hoţi. Muncitorii lui au săpat luni întregi cameră după cameră, pînă ce au ajuns la ultimul zid. L-au străpuns şi pe acesta, iar arheologul a luat un felinar, strecurîndu-şi capul înăuntru. S-a pomenit privind o încăpere ticsită de comori: lucruri incredibile, aur, nestemate…

Poate că şi locul acesta e un mormînt; îmi pare tot mai piuit aşa ceva. Nici acum din el nu răzbate cel mai mic zgomot, cel mai mic semn al vreunei activităţi. Ei bine, mîine vom afla”.

Comandantul Norton apăsă pe STOP. Ce altceva să mai spună despre munca lui, înainte de a trece la mesajele personale? De obicei nu intra în astfel de amănunte, dar împrejurările de faţă ieşeau din normal. Putea fi cea din urmă videogramă expediată celor iubiţi. Le datora o explicaţie pentru ceea ce făcea.

Cînd ei aveau să-i vadă imaginea şi să-i audă cuvintele, el avea să fie în interiorul lui Rama, la bine sau la rău.

8. PRIN BUTUC

Niciodată Norton nu se simţise mai apropiat de egiptologul acela, mort de atîta vreme. De cînd Howard Carter privise cripta lui Tutankhamon, nici un alt om nu mai cunoscuse o asemenea clipă — şi totuşi comparaţia era amuzant de deplasată.

Tutankhamon fusese îngropat abia „ieri", cu nici patru mii de ani în urmă. Rama putea fi mai bătrîn decît specia umană. Micul mormînt din Valea Regilor s-ar fi pierdut în coridoarele pe care le străbătuseră deja, iar ceea ce se întindea dincolo de ultima ecluză era de cel puţin un milion de ori mai mare. În privinţa comorilor adăpostite — ele depăşeau orice închipuire.

Vreme de cel puţin cinci minute nimeni nu comunică prin radio; echipa, bine instruită, nici măcar nu raportase verbal încheierea verificărilor. Mercer făcuse semn că totul era în regulă, apoi arătase tunelul deschis. Parcă cu toţii îşi dădeau seama că momentul istoric nu trebuia banalizat prin pălăvrăgeli inutile. Pentru comandant era perfect, căci nu avea nimic de spus. Îşi stinse proiectorul, porni jeturile şi pluti încet în josul coridorului, trăgînd după el cordonul de siguranţă. În cîteva secunde se găsea înăuntru.

În interiorul cui? Înaintea sa bezna era absolută; raza proiectorului nu dezvăluia nimic. Se aşteptase la aşa ceva, fără să fie însă convins. Toate calculele indicaseră că peretele opus se afla la zeci de kilometri depărtare. Acum, ochii săi îi confirmau că acesta era purul adevăr. Plutind încetişor prin întuneric, încercă acut nevoia de-a pipăi cordonul de siguranţă, o nevoie mai puternică decît orice simţise pînă atunci, chiar si cu ocazia primei sale EVA. Era ridicol, privise fără pic de ameţeală peste ani-lumină, peste mega-parseci, de ce trebuia să se sperie de cîţiva kilometri cubi de gol?

Se gîndea încă la aceste lucruri cînd momentul de amortizare de la capătul cordonului îl opri uşor, cu un recul imperceptibil. Coborî raza proiectorului care cerceta zadarnic înainte şi examină suprafaţa de unde ieşise.

Se afla deasupra centrului unui crater mic, el însuşi o gropiţă în baza altuia mult mai mare. De fiecare parte se înălţa un complex de terase şi rampe — perfecte din punct de vedere geometric şi în mod evident artificiale — ce se întindeau dincolo de lumina proiectorului. Cam la o sută de metri depărtare zărea ieşirile altor două sisteme tip ecluză, identice cu primul.

Asta era tot. Scena nu prezenta nimic aparte, nimic ieşit din comun. Semăna considerabil cu o mină abandonată. Norton se simţi uşor dezamăgit; după atîtea eforturi, ar fi trebuit să aibă loc o revelaţie dramatică, chiar transcedentală. Îşi reaminti însă că nu

răzbătea cu ochii decît pînă la cîteva sute de metri. Bezna de dincolo putea să ascundă totuşi mai multe minuni decît ar fi fost el în stare să accepte.

Le raportă scurt însoţitorilor nerăbdători, apoi adăugă: — Lansez trasorul — timp de declanşare: două minute. Acum!

Azvîrli cilindrul micuţ cu toată puterea în sus — sau în afară — şi începu să numere secundele, pe măsură ce obiectul se deplasa de-a lungul fascicolului luminos. Dispăru din raza vizuală înainte de scurgerea unui sfert de minut. Cînd ajunse cu număratul la o sută, îşi feri ochii şi pregăti aparatul de filmat. Se pricepuse întotdeauna să aprecieze corect duratele. Greşi cu numai două secunde. Lumea explodă de lumină, iar de această dată nu mai avu motiv de dezamăgire.

Nici chiar puterea de milioane de candeli a trasorului nu izbutise să lumineze pe de-a-ntregul enorma cavitate, dar acum vedea îndeajuns ca să-i înţeleagă alcătuirea şi mărimea. Se găsea la unul din capetele unui cilindru gol, lat de cel puţin zece kilometri şi cu o lungime greu de estimat. Din locul său de pe axa centrală, zărea un număr atît de mare de detalii pe pereţii curbi ce-l înconjurau, încît creierul nu putea cuprinde mai mult de o fracţiune neînsemnată din ele. Privea peisajul unei lumi întregi, luminate de fulgerul trasorului, şi se străduia printr-un efort de voinţă să-şi fixeze imaginea în minte.

De jur împrejur, pantele terasate ale „craterului” se înălţau pînă la contopirea cu peretele solid înconjurător. Nu… impresia era falsă, trebuia să renunţe la instinctele pămîntene şi spaţiale, reorientîndu-se după un nou sistem de coordonate.

Nu se afla în extremitatea inferioară a acelei ciudate lumi interioare, ci în cea superioară. De aici toate direcţiile duceau în jos şi nu în sus. Dacă pornea din axa centrală spre peretele curb, pe care nu mai trebuia să-l considere perete, forţa gravitaţională creştea treptat. Ajuns pe suprafaţa interioară a cilindrului, avea să stea în oricare punct al ei cu picioarele către stele şi capul spre axa de rotaţie. Conceptul era destul de familiar, forţa centrifugă fusese dealtfel utilizată în scopul simulării gravitaţiei încă de la începuturile zborurilor spaţiale. Copleşitoare, şocantă chiar, era scara la care se aplica ideea: cea mai mare staţie spaţială, Syncsat Cinci, avea un diametru mai mic de două sute de metri. Îţi trebuia ceva timp să te acomodezi cu un corp de o sută de ori mai mare.

Peisajul tubular ce-l înconjura era presărat cu zone luminoase şi umbrite, poate păduri, cîmpii, lacuri îngheţate sau oraşe. Distanţa şi lumina tot mai palidă a trasorului făceau imposibilă orice identificare. O serie de linii înguste, şosele, canale, rîuri, alcătuiau o reţea geometrică abia vizibilă. Mai departe, chiar la limita cîmpului vizual, se zărea o bandă de un negru ceva mai profund. Forma un cerc

complet, înconjurînd interiorul lumii şi Norton îşi aminti brusc de mitul lui Oceanos, întinderea de apă despre care anticii credeau că încingea Pământul.

Aici poate că oceanul era şi mai ciudat, nu circular, însă cilindric. Înainte să fie înghiţit în noaptea interstelară, avusese oare valuri şi maree, curenţi… şi peşti?

Trasorul pîlpîi şi se stinse; clipa revelaţiei luase sfîrşit. Norton ştia însă că acele imagini aveau să-i fie întipărite în minte pentru tot restul vieţii. Indiferent care urmau să fie descoperirile viitorului, ele nu puteau şterge niciodată cea dintîi impresie. Iar Istoria nu-i va răpi nicicînd privilegiul de a fi fost primul om care privise opera unei civilizaţii extraterestre.

9. RECUNOAŞTERE

„Am lansat cinci trasoare cu declanşare întîrziată în josul axei cilindrului, reuşind astfel să-l fotografiem în mod corespunzător pe întreaga lui lungime. Au fost cartografiate detaliile principale şi, deşi putem identifica foarte puţine, provizoriu le-am botezat pe toate.

Cavitatea principală are cincizeci de kilometri lungime şi şaisprezece lărgime. Cele două capete sînt rotunjite concav, avînd o geometrie destul de complicată. Cel unde ne aflăm noi l-am denumit Emisfera Nordică, stabilindu-ne baza aici, pe axa centrală.

Pornind ca nişte raze din butucul central, din 120 în 120 de grade se întind trei punţi lungi de aproape un kilometru. Ele se termină pe un soi de terasă, un platou circular, care ocoleşte concavitatea. Iar de acolo, în continuarea punţilor, pornesc trei scări enorme ce coboară pe cîmpie. Veţi obţine o imagine destul de exactă a acestui capăt al lui Rama, imaginîndu-vă o umbrelă cu numai trei spiţe egal depărtate.

Fiecare spiţă e o scară foarte abruptă în vîrf, micşorîndu-şi apoi panta pe măsură ce se apropie de cîmpia de mai jos.. Scările — le-am denumit Alfa, Beta şi Gama — nu sînt continue, ci se întrerup pe alte cinci terase circulare. Am estimat că sînt în jur de douăzeci-treizeci de mii de trepte… probabil folosite numai în cazuri excepţionale. E greu de presupus că Ramanii, ori ce alt nume le vom da, nu aveau altă modalitate de-a ajunge la axa centrală a lumii lor.

Emisfera Sudică e mult diferită. În primul rînd nu se observă nici scări şi nici butucul central bont. Acolo există un fel de tijă ascuţită, întinsă pe cîţiva kilometri în direcţia axei, Şi înconjurată de alte şase tije mai mici. Întregul ansamblu este foarte ciudat şi nu-i bănuim rostul.

Secţiunea cilindrică lungă de cincizeci de kilometri dintre cele două concavităţi am denumit-o Cîmpia Centrală. Pare deplasat să folosim cuvîntul „cîmpie” pentru a descrie ceva curb, dar noi am considerat termenul justificat. Cînd vom coborî acolo, ne va apărea plată — aşa cum şi interiorul unei sticle apare plat unei furnici ce se deplasează în interior.

Trăsătura cea mai interesantă a Cîmpiei Centrale este banda cea neagră, lată de zece kilometri, care o înconjură la jumătatea lungimii. Seamănă cu gheaţa şi am botezat-o Oceanul Cilindric. Exact în mijloc se află o insulă mare, ovală, lungă de alţi zece kilometri şi lată de trei, acoperită de structuri înalte. Deoarece ne-a amintit de Vechiul Manhattan, am numit-o New York. Nu cred totuşi că este un oraş; seamănă mai mult cu o fabrică imensă, cu o uzină chimică.

Există însă şi metropole — oricum, oraşe. Sînt cel puţin şase. Dacă ar fi fost construite pentru oameni, ar fi cuprins fiecare cam cincizeci

de mii de locuitori. Le-am denumit Roma, Pekin, Paris, Moscova, Londra şi Tokio… Sînt legate între ele prin autostrăzi şi încă prin ceva, asemănător cu un sistem de căi ferate.

În această lume îngheţată trebuie să existe suficient material de studiu pentru secole întregi. Avem de explorat patru mii de kilometri pătraţi, dar la dispoziţie nu avem decît cîteva săptămîni. Mă întreb dacă vom afla vreodată răspunsul la cele două întrebări care mă obsedează de cînd am intrat aici: cine au fost ei… şi ce s-a întîmplat?”

Înregistrarea se sfîrşi. Pe Pămînt şi pe Lună, membrii Comitetului Rama se relaxară, apoi începură să examineze hărţile şi fotografiile împrăştiate înaintea lor. Deşi le analizaseră vreme de mai multe ore, glasul comandantului Norton adăuga o dimensiune nesurprinsă de nici una din fotografii. El fusese acolo, privise cu ochii lui uluitoarea lume interioară, în scurtele clipe cînd trasoarele iluminaseră noaptea nesfîrşită. Şi el avea să conducă expediţia de explorare.

— Dr. Perera, aveţi ceva de spus?

O clipă, Bose se întrebă dacă n-ar fi trebuit să-i acorde profesorului Davidson cuvîntul primului vorbitor, fiind mai vîrstnic şi singurul astronom prezent. Bătrînul cosmolog părea însă uşor şocat şi, în mod vădit, era puternic tulburat. De-a lungul carierei sale profesionale, privise Universul ca pe o arenă unde se înfruntau forţele titanice ale gravitaţiei, magnetismului şi radiaţiei. Nu crezuse niciodată că viaţa va juca un rol important în configuraţiile corpurilor celeste şi privea apariţia ei pe Pămînt, Marte şi Jupiter ca pe un accident.

În faţă-le exista dovada că viaţa apăruse nu numai în afara Sistemului Solar, ci la depărtări cu mult dincolo de ceea ce atinsese omul, sau spera să atingă peste sute de ani. Mai mult încă, descoperirea lui Rama spulbera o altă dogmă predicată ore întregi de profesorul Olaf. Încolţit, admitea fără tragere de inimă că probabil viaţa exista şi în alte sisteme — dar sublinia întotdeauna că era absurd să crezi că hăurile interstelare aveau să fie traversate vreodată…

Poate că Ramanii dăduseră într-adevăr greş, poate Norton avea dreptate considerînd lumea lor o criptă. Încercaseră însă, la o scară ce dovedea încredere în reuşită. Dacă aşa ceva se petrecuse o dată, atunci cu siguranţă mai avusese loc de multe ori în această galaxie de o sută de mii de milioane de sori… Cineva, undeva, trebuia să fi reuşit în cele din urmă.

Era teza pe care, lipsit de dovezi, dar agitîndu-şi considerabil braţele, o susţinuse ani de zile Dr. Carlisle Perera. Acum se arăta extrem de fericit, deşi se simţea tot atît de frustrat. Rama îi confirmase în mod strălucit ipoteza… dar el nu avea să intre niciodată înăutru şi nici să-l vadă cu proprii săi ochi. Dacă diavolul ar fi apărut din senin,

oferindu-i posibilitatea teleportării instantanee, ar fi semnat contractul fără să clipească.

— Da, domnule ambasador, cred că sînt în stare să precizez o serie de lucruri. Ceea ce avem aici este, fără îndoială, o „Arcă Spaţială”. Reprezintă o idee veche în literatura astronautică. Am reuşit s-o urmăresc în timp pînă la fizicianul britanic J. D. Bernal, care a propus această metodă de colonizare interstelară într-o carte publicată în 1929 — exact acum două sute de ani. Marele înaintaş rus Ţiolkovski a avansat propuneri oarecum similare cu mult înaintea englezului.

Dacă doriţi să mergeţi de la un sistem stelar la altul, aveţi un număr de posibilităţi. Presupunînd că viteza luminii reprezintă o limită absolută — faptul nu e definitiv stabilit, în ciuda părerilor contrarii pe care poate le aveţi… (Aici se auzi un pufnet plin de indignare, însă profesorul Davidson nu protestă în mod oficial)… veţi face o călătorie rapidă într-o navă mică, ori un drum mai lung într-o navă gigant.

Din punct de vedere tehnic, nu există nici un motiv ca o navă spaţială să nu atingă nouăzeci la sută sau mai mult din viteza luminii, ceea ce ar însemna o călătorie de cinci pînă la zece ani între aştri vecini — mult poate, dar realizabil, în special pentru fiinţele ale căror vieţi se măsoară în veacuri. Ne putem imagina călătorii de o asemenea durată în nave nu cu mult mai mari decît ale noastre.

Adevărat, asemenea viteze sînt poate imposibile din anumite cauze. Să nu uităm, trebuie transportat combustibil pentru frînare la finalul călătoriei, chiar dacă drumul este numai dus. De aceea pare mai normal să mergi mai încet — zece mii, o sută de mii de ani…

Bernal şi alţii considerau că aceasta se poate face cu nave mari, cu dimensiuni de ordinul kilometrilor, transportînd mii de pasageri în călătorii de generaţii. Evident, sistemul trebuie să fie complet închis, reciclînd complet hrana, aerul şi celelalte. Este exact modul fenomenologic al Pămîntului, la o scară puţin mai mare.

Unii scriitori au sugerat că aceste Arci Spaţiale să fie construite sub forma unor sfere concentrice, alţii propuneau cilindri rotitori, goi pe dinăuntru, a căror forţă centrifugă să asigure o gravitaţie artificială — exact ce am găsit noi în Rama…

Profesorul Davidson nu mai reuşi să se stăpînească.

— Nu există forţă centrifugă. O fantomă inginerească! E vorba doar de inerţie.

— Aveţi desigur dreptate, încuviinţă Perera, deşi probabil l-am convinge mai greu pe un om zvîrlit dintr-un carusel. Însă rigoarea matematică nu-şi are locul acum…

— Vă rog, vă rog, interveni Dr. Bose exasperat. Ştim cu toţii ce vreţi să spuneţi, sau cel puţin aşa credem. Vă rog, nu ne spulberaţi

iluziile.

— Fie, demonstram doar că din punct de vedere conceptual, Rama nu prezintă nimic nou, deşi dimensiunile sînt uluitoare. Oamenii şi-au imaginat astfel de vehicule de două sute de ani.

Acum, aş dori să pun o întrebare. De cît timp călătoreşte Rama în spaţiu?

În momentul de faţă i-am determinat cu precizie orbita şi viteza. Presupunînd că n-au intervenit modificări majore ale traiectoriei, îi putem trasa drumul parcurs vreme de milioane de ani. Bănuiam că vine din direcţia unei stele apropiate, dar lucrurile nu stau aşa.

Au trecut peste două sute de mii de ani de cînd Rama a trecut prin apropierea unei stele, iar ea s-a dovedit a fi o variabilă neregulată — cel mai nepotrivit soare pe care vi-l puteţi imagina pentru un sistem solar locuibil. Domeniul său de strălucire variază între unu şi cincizeci. Orice planetă ar fi pîrjolită şi congelată succesiv, la fiecare cîţiva ani.

— O sugestie, interveni Dr. Price. Ar explica totul. Poate că acesta a fost cîndva un soare normal, devenind după aceea instabil. Din această cauză, Ramanii au fost obligaţi să-şi caute alt cămin.

Dr. Perera o admira pe vîrstnica savantă aşa încît n-o puse la punct cu asprime. Se întrebă însă ce ar fi spus ea dacă şi el ar fi început să remarce lucrurile imediat evidente ale specialităţii ei…

— Am luat în considerare acest aspect, replică domol. Dacă actualele noastre teorii referitoare la evoluţia stelelor sînt corecte, soarele respectiv n-a fost stabil niciodată — şi nici nu a avut planete. Deci Rama călătoreşte prin spaţiu de cel puţin două sute de mii de ani, poate, chiar de peste un milion.

Astăzi e rece, întunecat, aparent mort. Cred că ştiu de ce. Poate că Ramanii n-au avut de ales, poate că într-adevăr fugeau de un dezastru, dar au calculat greşit.

Nici o ecologie închisă nu este eficientă sută la sută; întotdeauna există pierderi, degradări ale mediului, acumulări de poluanţi. Durează miliarde de ani pînă ce o planetă se otrăveşte şi se uzează — însă sfîrşitu-i inevitabil. Oceanele seacă, atmosfera se pierde…

După standardele noastre, Rama este enorm — şi totuşi în fapt doar o planetă foarte mică. Calculele mele, bazate pe pierderile prin blindaj şi pe unele presupuneri rezonabile relative la rata transformărilor biologice, arată că ecologia sa a reuşit să supravieţuiască numai o mie de ani. Aş avansa cel mult o cifră de zece mii de ani…

La viteza lui, ar fi îndeajuns pentru o călătorie între sorii apropiaţi din inima galaxiei. Dar nu şi aici, printre stelele rare ale braţelor spirale. Rama şi-a epuizat proviziile înainte de a atinge ţinta. Este o epavă, rătăcitoare printre stele.

Această teorie ridică o singură obiecţie serioasă, şi o voi expune înainte de-a o face altcineva. Orbita lui Rama este îndreptată cu atîta precizie înspre Sistemul Solar, încît coincidenţa pare exclusă. Voi spune chiar că-i prea apropiată de soare; Endeavour va fi nevoită să plece cu mult mai devreme de periheliu, să evite supraîncălzirea.

Nu pretind c-aş înţelege motivul. Poate că, la mii de ani după moartea celor din Rama, un pilot automat a continuat să-l dirijeze, îndreptîndu-l spre steaua potrivită.

Sînt convins că locuitorii lui Rama sînt morţi; sînt gata să-mi pun în joc reputaţia pentru această afirmaţie. Toate eşantioanele culese din interior sînt absolut sterile — n-am găsit un singur microorganism! Ceea ce aţi auzit, probabil, despre anabioză poate fi ignorat. Există raţiuni fundamentale pentru care tehnicile de hibernare nu sînt funcţionale decît cîteva sute de ani — iar aici ne referim la perioade de mii de ori mai lungi.

Aşa încît Pandoranii şi susţinătorii lor n-au de ce se teme. Mie, personal, îmi pare rău. Ar fi fost minunat să cunoaştem o altă rasă inteligentă.

O întrebare stăveche şi-a găsit totuşi răspunsul. Nu sîntem singuri. Niciodată nu vom mai privi stelele cu aceiaşi ochi.

10. COBORÎRE ÎN BEZNĂ

Pe Norton îl ispitea la culme să coboare, dar în calitate de comandant, prima lui grijă o constituia nava. Dacă pe parcursul primei tentative se întîmpla ceva, ea era unica salvare.

În acest caz secundul său, locotenentul Mercer, rămînea singura alternativă. Norton recunoştea că, fără doar şi poate, Karl era cel mai indicat pentru misiune.

Principala autoritate în sisteme vitale, Mercer scrisese o serie de cărţi considerate clasice în domeniul respectiv. Încercase personal nenumărate tipuri de echipament, adesea în condiţii riscante, iar controlul său biologic prin feed-back era renumit: în zece minute numai îşi putea încetini pulsul la jumătate, sau îşi reducea respiraţia pînă aproape de zero. Aceste trucuri folositoare îi salvaseră viaţa nu o singură dată.

În ciuda abilităţii şi inteligenţei sale, imaginaţia îi lipsea lui Mercer. Experienţele, misiunile cele mai periculoase reprezentau pentru el simple sarcini de serviciu. Nu risca niciodată în mod inutil, nu se folosea niciodată de ceea ce, de obicei, este numit curaj.

Filozofia lui de viaţă se rezuma la cele două motto-uri de pe birou. Unul întreba „Ce-ai uitat?" Celălalt cerea „Contribuiţi la exterminarea bravurii". Singurul lucru care reuşea să-l enerveze era eticheta de cel mai curajos om din Flotă.

Prezenţa lui Mercer desemna automat următorul om: inseparabilul lui tovarăş, locotenentul Joe Calvert. Greu de înţeles ce-i unea pe cei doi. Ofiţerul de navigaţie, subţirel însă nu lipsit de forţă, era cu zece ani mai tînăr decît amicul său solid şi imperturbabil, ce cu siguranţă nu-i împărtăşea pasiunea pentru epoca de pionierat a cinematografiei.

Nimeni însă nu-i în stare să prevadă viitorul şi, cu ani în urmă, Mercer şi Calvert stabiliseră o legătură aparent stabilă. Lucrul era destul de obişnuit; mai neobişnuit era faptul că pe Pămînt ei împărţeau şi o soţie, soţie care născuse fiecăruia cîte un copil. Comandantul Norton spera să o întîlnească într-o bună zi; trebuia să fie o femeie remarcabilă. Triunghiul dura de cel puţin cinci ani şi părea că se păstrase echilateral.

Pentru o echipă de explorare nu ajungeau doi oameni. Cu mult înainte se constatase că cifra optimă era trei — dacă unul suferea un accident, ceilalţi doi ar fi avut mai multe şanse, pe cînd un singur supravieţuitor ar fi fost sortit pieirii. După o matură chibzuinţă, Norton îl alesese pe sergentul-tehnician Willard Myron: un geniu mecanic capabil să repare orice, sau să improvizeze altceva mai bun. Myron reprezenta persoana ideală pentru identificarea unor piese de

echipamente necunoscute. După o îndelungată carieră de asistent la Astrotech, sergentul refuzase avansarea, motivînd că nu dorea să împiedice promovarea unor ofiţeri de carieră mai merituoşi. Nimeni nu-i luase în serios declaraţia şi în general, se considera că Will avea nota zero la ambiţie. Poate avea să ajungă sergent spaţial, dar niciodată profesor plin. Aidoma nenumăraţilor NCO dinaintea lui, Myron descoperise compromisul ideal între putere şi responsabilitate.

Parcurgînd ultima ecluză şi plutind de-a lungul axei imponderabile a lui Rama, locotenentul Calvert trăi, ca de atîtea ori, un flash-back cinematografic. Uneori se întreba dacă nu trebuia să scape de acest obicei, deşi nu-i găsea dezavantaje. Reuşea să facă interesantă pînă şi cea mai plictisitoare situaţie; cine ştie, poate că avea să-i salveze şi viaţa odată. N-avea decît să-şi amintească ce făcuse Fairbanks sau Connery sau Hiroshi într-o situaţie asemănătoare…

De această dată să găsea pe unul din cîmpurile de luptă de la începutul secolului douăzeci; Mercer întruchipa sergentul unei patrule de trei oameni într-un raid de noapte în no man's land. Nu era dificil să-şi închipuie că se aflau pe fundul unui crater imens de proiectil, chiar dacă el fusese împărţit în mod regulat într-o serie de terase ascendente. Craterul era scăldat in lumina a trei arce de plasmă, distanţate, ce acopereau aproape fără umbră întregul interior. Dar dincolo de scobitură, dincolo de marginea terasei celei mai îndepărtate, se întindeau bezna şi misterul.

Calvert ştia foarte bine ce se afla acolo. Mai întîi, cîmpia circulară şi netedă, largă de peste un kilometru. Împărţind-o în trei părţi egale, aducînd mult cu nişte şine de cale ferată mult mai distanţate între ele, se găseau cele trei scări ale căror trepte dispăreau lent sub suprafaţă, ca să nu împiedice nimic din ce ar fi putut să alunece peste ele. Deoarece structura era complet simetrică, nu exista motiv de a prefera vreo punte anume; Alfa, cea mai apropiată de Ecluză, fusese aleasă pur şi simplu din motive de comoditate.

Deşi treptele punţilor erau obositor de late şi înalte, faptul acesta nu constituia o problemă. În exteriorul butucului, la o jumătate de kilometru de axă, gravitaţia reprezenta doar a treizecea parte din cea terestră. Deşi purtau cu ei aproape o sută de kilograme de echipament şi rezervoare, se deplasau cu destulă uşurinţă.

Comandantul Norton şi restul echipajului îi însoţiră de-a lungul corzilor de ghidaj, întinse între Ecluza Alfa şi buza craterului. Dincolo de bătaia proiectoarelor se întindea bezna lui Rama. În razele mişcătoare ale farurilor de pe căşti se distingeau doar cîteva sute de metri ale punţii, coborînd pe cîmpia netedă şi lipsită de detalii.

Iar acum, îşi spuse Karl Mercer, trebuie să iau prima mea decizie. Voi urca, ori voi coborî această punte?

Întrebarea nu era absurdă. În esenţă se găseau tot la zero gravitaţional şi creierul putea selecta orice sistem de referinţă. Printr-un simplu efort de voinţă, Mercer se putea convinge că privea de deasupra unei cîmpii orizontale, lîngă faţa unui perete vertical, sau peste marginea unei stînci abrupte. Nu puţini astronauţi avuseseră probleme psihologice grave, alegînd un sistem greşit de coordonate la efectuarea unei misiuni complexe.

Mercer se hotărîse să meargă cu capul înainte, căci alt mod de locomoţie ar fi fost stîngaci. În plus, în acest fel ar fi zărit cu uşurinţă ceea ce se afla înainte. Astfel, pe parcursul celei dintîi sute de metri avea să-şi imagineze că se căţăra în sus. Numai atunci cînd creşterea gravitaţiei îi va alunga iluzia, urma să-şi modifice direcţiile mentale cu o sută optzeci de grade.

Prinse prima treaptă şi se împinse încet în lungul punţii Mişcarea era tot atît de lină ca şi înotul pe fundul mării — chiar mai uşoară, deoarece aici nu exista frecare cu apa. Atît de plăcută, încît îl încerca tentaţia de-a merge tot mai repede. Mercer era însă prea experimentat ca să se grăbească într-o situaţie complet inedită.

Auzea în căşti respiraţia regulată a celor doi însoţitori. Nu-i trebuia altă dovadă să ştie că amîndoi îl urmau şi nu-şi irosi timpul în conversaţii inutile. Deşi era tentat să privească înapoi, se hotărî să nu rişte pînă ce nu ajungea la platforma de la capătul punţii.

Treptele măsurau între ele o jumătate de metru. Pe prima porţiune a urcuşului, Mercer le sui din două în două. Le numără însă atent, iar pe la două sute remarcă cea dintîi senzaţie distinctă de greutate. Rotaţia lui Rama începe să se facă simţită.

După patru sute de trepte, îşi estimă greutatea aparentă la cinci kilograme. Nu punea nici o problemă, însă îi venea din ce în ce mai greu să pretindă că urca dată fiind atracţia în sus.

A cinci suta treaptă i se păru un loc bun de popas. Îşi simţea muşchii din braţe protestînd la exerciţiul neobişnuit, deşi în prezent Rama făcea totul, el trebuind doar să imprime direcţia.

— Totu-i O. K… raportă el. Am trecut de jumătate. Joe, Will… vreo problemă?

— Mă simt perfect… se auzi Joe Calvert.

— Şi eu la fel, adăugă sergentul Myron. Atenţie însă la forţa Coriolis. Începe să crească.

Deci Myron remarcase deja. Cînd lăsa treapta din mîini, avea tendinţa să se deplaseze spre dreapta. Ştia cu certitudine că era un efect al rotaţiei lui Rama, dar impresia făcea să pară că o forţă misterioasă îl îndepărta de scară.

Poate că sosise timpul să meargă cu picioarele înainte, acum cînd „jos” începea să capete un înţeles fizic. Avea să încerce riscul unei dezorientări temporare.

— Atenţie… Mă întorc.

Ţinându-se zdravăn de treaptă, se folosi de braţe pentru a se roti cu o sută optzeci de grade şi brusc fu orbit de luminile tovarăşilor săi. Departe deasupra lor — iar în prezent într-adevăr deasupra — zărea o strălucire slabă pe muchia peretelui abrupt. Acolo se profilau comandantul Norton şi alţi membri ai echipajului, privindu-i concentraţi. Arătau extrem de mici şi îndepărtaţi, şi le flutură liniştitor din mînă.

Desfăcu strînsoarea şi se lăsă în voia pseudo-gravitaţiei încă slabe a lui Rama. Trecerea de pe o treaptă pe următoarea dura mai mult de două secunde; pe Pămînt, în acelaşi interval de timp, un om ar fi căzut treizeci de metri.

Viteza de cădere era atît de lentă încît grăbi puţin lucrurile ajutîndu-se cu mîinile şi lăsîndu-se să lunece cîte zece trepte o dată, frînînd totuşi cu picioarele atunci cînd i se părea că înainta prea repede.

La treapta şapte sute se opri iarăşi şi îndreptă raza proiectorului în jos; aşa cum calculase, începutul scării se găsea la numai cincizeci de metri dedesubt.

Peste cîteva minute şedeau pe primele trepte. După atîtea luni petrecute în spaţiu, încercau o senzaţie ciudată să stea din nou drepţi pe o suprafaţă solidă, s-o simtă apăsîndu-le tălpile. Greutatea lor era ceva mai mică de zece kilograme, dar suficientă ca să le asigure stabilitatea. Închizînd ochii, Mercer se putea închipui pe solul unei planete.

Muchia, sau platforma de unde descindea scara, era lată cam de zece metri şi se curba în sus în fiecare parte pînă ce dispărea în beznă. Mercer ştia că forma un cerc complet; dacă ar fi mers cinci kilometri în lungul ei, ar fi revenit la punctul de plecare.

La gravitaţia existentă, mersul normal era totuşi imposibil. Reuşeai doar să salţi în paşi uriaşi, iar aici se ascundea o altă primejdie.

Scara scufundată mai departe în întuneric se cobora cu o amăgitoare simplitate. Esenţial era să ţii bine balustrada înaltă din ambele părţi; un pas prea avîntat l-ar fi propulsat departe în spaţiu pe călătorul imprudent. Ar fi atins iarăşi suprafaţa cam la o sută de metri mai jos. Şocul n-ar fi fost vătămător, însă consecinţele lui poate că da… întrucît mişcarea de rotaţie a lui Rama ar fi deplasat scara către stînga. În felul acesta, un corp în cădere s-ar fi izbit de curba netedă, întinsă într-un arc neîntrerupt pînă la cîmpia aflată la aproape şapte kilometri dedesubt.

Iar aşa ceva, gîndi Mercer, ar constitui un tobogan îngrozitor; viteza finală, chiar cu gravitaţia aceea, putea să ajungă la cîteva sute de kilometri pe oră. Poate că aplicînd o frecare corespunzătoare,

coborîrea ar fi fost controlată. Dacă da, ar fi reprezentat modul cel mai convenabil de a atinge suprafaţa internă a lui Rama. Totuşi, pentru început erau necesare cîteva experimentări precaute.

— Şefule, nici o dificultate la coborîrea scării, raportă Mercer. Dacă eşti de acord, pornesc spre următoarea platformă. Aş dori să ne cronometraţi.

Norton răspunse fără ezitare.

— Dă-i drumul!

Nu mai trebui să adauge: „Fiţi cît se poate de prudenţi."

Lui Mercer nu-i luă mult să facă o descoperire crucială. Era imposibil, cel puţin într-o gravitaţie de douăzeci de ori mai mică decît cea terestră, să cobori scara în mod obişnuit. Orice încercare de acest fel conducea la o, mişcare en ralenti, teribil de plictisitoare; singura modalitate practică de coborîre o constituia ignorarea treptelor, deplasarea făcîndu-se prin tracţiune pe balustrade în jos.

Calvert ajunsese la aceeaşi concluzie.

— Scara asta a fost construită ca să urci, nu să cobori. Poţi folosi treptele atunci cînd te mişti împotriva forţei gravitaţionale, însă în direcţie opusă îţi dau doar bătaie de cap. Sînt convins că nu-i prea demn, dar cred că soluţia cea mai bună e să ne lăsăm să lunecăm pe balustradă.

— Ridicol, protestă sergentul Myron. Nu-mi vine să cred că Ramanii făceau aşa ceva.

— Eu unul cred că nu foloseau deloc scara — este clar că a fost construită pentru cazuri de urgenţă. Bănuiesc că dispuneau de un sistem mecanic de ascensiune, un funicular poate. Ceea ce ar explica şanţurile adînci care vin dinspre butuc.

— Aş fi zis că sînt rigole, însă pot într-adevăr să servească şi la aşa ceva. Oare aici a plouat vreodată?

— Probabil, răspunse Mercer. Cred totuşi că Joe are dreptate. La naiba cu demnitatea! I-am dat drumul.

Balustrada, probabil concepută pentru ceva asemănător mîinilor era o bară dreaptă din metal şlefuit, susţinută de stîlpi distanţaţi, lungi de un metru. Mercer o încălecă, încercă precaut forţa de frînare în stare s-o dezvolte cu ambele mîini, şi se lăsă să alunece.

Foarte lent, mărindu-şi treptat viteza, coborî în beznă. mişcînd pata de lumină a proiectorului de pe cască. După vreo cincizeci de metri, le strigă şi celorlalţi să-l urmeze.

Nimeni n-ar fi recunoscut-o, dar cu toţii se simţeau din nou copii. În mai puţin de două minute coborîseră un kilometru în siguranţă şi confort. Cînd înaintau prea repede, ajungea să strîngă mîinile pe balustradă, să frîneze atît cît o nevoie.

— Sper că vă distraţi, făcu Norton cînd îi văzu ajunşi pe platforma următoare. Urcuşul n-o să mai fie la fel de simplu.

— Exact asta vreau să verific, răspunse Mercer, plimbîndu-se înainte şi înapoi ea să aproximeze forţa gravitaţională. Aici este deja o zecime de g. Diferenţa se simte binişor.

Păşi, sau mai exact lunecă pînă la marginea platformei şi îndreptă farul căştii spre următoarea secţiune a scărilor. Pe cît se putea zări, era identică cu segmentul precedent — deşi examinarea atentă a fotografiilor dovedise faptul că înălţimea treptelor scădea progresiv cu creşterea gravitaţiei. Se pare că scara fusese proiectată pentru a necesita efort constant la urcare, indiferent de raza curburii.

Mercer privi sus butucul lui Rama, aflat acum la aproape doi kilometri deasupra. Luminiţa şi siluetele minuscule conturate pe fundalul ei păreau teribil de îndepărtate. Pentru prima dată se bucura că nu vedea în toată lungimea acea scară enormă. În ciuda sîngelui rece şi a lipsei sale de imaginaţie, nu ştia cum ar fi reacţionat dacă s-ar fi zărit tîrîndu-se aidoma unei insecte într-o farfurie verticală, înaltă de şaisprezece kilometri, cu jumătate din ea atîrnîndu-i deasupra capului. Pînă atunci considerase întunericul ca pe un lucru neplăcut; în prezent era fericit de prezenţa lui.

— Nici o schimbare de temperatură, îi raportă lui Norton. Cu puţin sub punctul de îngheţ. Presiunea aerului este ridicată, aşa cum ne aşteptam — în jur de trei sute de milibari. Chiar cu procentul scăzut de oxigen, atmosfera-i însă aproape respirabilă; mai jos nu vor fi deloc probleme, ceea ce va simplifica enorm explorarea. Aşa descoperire mai zic şi eu, pe care să putem umbla fără scafandru. Dealtfel, am să încerc un experiment.

Pe Butuc, comandantul Norton se foi un pic neliniştit. Dar dintre toţi membrii echipajului, Mercer ştia cel mai bine ce trebuia să facă. Prelevase suficiente mostre ca să fie mulţumit.

Mercer egaliza presiunile, desfăcu clama de siguranţă a căştii şi o întredeschise puţintel. Respiră prudent, apoi adînc.

Aerul de pe Rama era mort şi searbăd, ca într-o criptă într-atît de antică încît ultima urmă a distrugerii fizice dispăruse de eoni. Nările ultra-sensibile ale lui Mercer, antrenate în anii de testare a sistemelor vitale pînă la, şi dincolo de dezastru, nu reuşiră să detecteze nici un miros cunoscut. Exista un vag iz metalic, şi-şi aminti că primii cosmonauţi aselenizaţi raportaseră, la respresurizarea modulului lunar, un miros asemănător prafului de puşcă ars. Mercer îşi imagină cabina de pe Eagle contaminată de pulbere lunară. Ar fi trebuit să miroase precum Rama.

Etanşă casca la loc şi expiră din plămîni aerul străin. Nu-i dăduse nici un pic de forţă; pînă şi un alpinist aclimatizat cu vîrful Everestului ar fi murit rapid aici. Însă lucrurile urmau să se prezinte altfel la cîţiva kilometri mai jos.

Ce mai era de făcut? Nu se putea concentra, se abandonase

plăcerii oferite de gravitaţia redusă. Totuşi era inutil să se obişnuiască cu ea, deoarece aveau să revină imediat în imponderabilitatea axei centrale.

— Ne întoarcem, şefule, raportă el. N-are rost să continuăm… atîta timp cît nu sîntem pregătiţi să mergem pînă la capăt.

— De acord. Vă vom cronometra, însă luaţi-o domol.

Urcînd cîte trei-patru trepte dintr-o săritură, Mercer gîndi că afirmaţia lui Calvert fusese absolut corectă; scările fuseseră construite pentru a fi urcate şi nu invers. Dacă nu priveai înapoi şi ignorai panta abruptă a curbei ascendente, urcuşul se dovedea o experienţă încîntătoare. Cu toate acestea, după vreo două sute de trepte începu să simtă furnicături în muşchii coapselor şi hotărî să încetinească. Îndrăznind să arunce o privire scurtă peste umăr, constată că ceilalţi luaseră mai devreme aceeaşi decizie şi se aflau mult mai jos pe pantă.

Urcuşul fu complet lipsit de evenimente — aparent o succesiune nesfîrşită de trepte. Ajunşi pe platforma superioară, aflată imediat sub punte, gîfîiau deja, deşi se scurseseră numai zece minute. Făcură o pauză tot de zece minute, după care atacară ultimul kilometru vertical.

Salt… prinde treapta… salt… prinde… salt… prinde… era uşor, dar atît de monoton şi plictisitor încît exista pericolul să devină imprudenţi. La jumătatea drumului se odihniră cinci minute; crampele le strîngeau nu numai picioarele, ci şi braţele. Din nou, Mercer se consideră fericit că zărea prea puţin, din faţada verticală pe care atîrnau. Nu era dificil să-ţi închipui că puntea continua doar cîţiva metri dincolo de cercul lor de lumină, ca apoi să se sfîrşească brusc.

Salt… prinde treapta… salt… Aproape pe neaşteptate, puntea se termină cu adevărat. Se aflau înapoi în lumea lipsită de greutate a axei, printre prietenii lor nerăbdători. Expediţia durase mai puţin de o oră, şi încercau senzaţiile unei modeste glorii.

Era însă mult prea devreme ca să fie mulţumiţi de ei înşişi. În ciuda efortului, nu străbătuseră nici o optime din acea scară ciclopică…

11. BĂRBAŢI, FEMEI ŞI MAIMUŢE

Cu multă vreme în urmă, comandantul Norton hotărîse că anumite femei nu trebuiau admise pe navă. Absenţa gravitaţiei făcea cu bustul lor o serie de chestii care distrăgeau atenţia. Rău era şi cînd stăteau pe loc, dar cînd începeau să se mişte declanşînd vibraţii de rezonanţă, devenea mai mult decît putea suporta un bărbat cu sînge fierbinte. Norton ora absolut convins că cel puţin un accident spaţial serios se datorase neatenţiei echipajului, la trecerea prin cabina de comandă a unei femei-ofiţer bine construită din punct de vedere fizic.

Îşi expusese odată teoria medicului-şef, Laura Ernst, fără să destăinuie cine-i inspirase gîndurile. Nici nu era nevoie; se cunoşteau prea bine unul pe celălalt. Pe Pămînt făcuseră dragoste cîndva, într-un moment comun de deprimare şi singurătate. Probabil că n-aveau să mai repete experienţa (deşi, putea cineva să fie sigur de un asemenea fapt?). O mulţime de lucruri se schimbaseră pentru amîndoi. Şi totuşi, ori de cîte ori doctoriţa cea bine făcută apărea, legănîndu-se, în cabina comandantului, el simţea un fior din vechea pasiune, iar ea ştia aceasta şi amîndoi erau fericiţi.

— Bill, începu Laura, i-am examinat pe alpiniştii noştri şi iată concluziile mele. Karl şi Joe n-au nimic — rezultatele testelor sînt normale raportate la munca pe care au efectuat-o. Will dă însă semne de epuizare, de pierdere a greutăţi corporale — nu intru în detalii. Nu cred că execută toate exerciţiile recomandate şi nu e singurul. La centrifugă se trişează. Dacă se repetă, trebuie să cadă nişte capete. Te rog să le transmiţi.

— În regulă. Să ştii totuşi că există circumstanţe atenuante… Oamenii au tras din greu în ultima perioadă.

— Cu degetele şi cu mintea, adevărat. Dar nu cu trupurile, nu muncă adevărată, măsurată în kilogram-metri. Iar dacă-i vom explora pe Rama, avem nevoie de exerciţiu.

— Păi, putem?

— Da, dacă procedăm cu atenţie. Karl şi cu mine am elaborat un profil foarte economic, bazat pe ideea că sub Nivelul Doi ne putem dispensa de aparatura respiratorie. Bineînţeles, un noroc extraordinar ce schimbă complet unghiul de abordare al problemei, deşi n-am reuşit să mă obişnuiesc cu ideea unei lumi lipsite de oxigen… Aşadar ne mai trebuie alimente, apă şi costume termoreglabile şi… ne apucăm de treabă. Coborîrea va fi uşoară; se pare că majoritatea drumului îl putem străbate alunecînd pe balustradă.

— L-am pus pe Chips să construiască o sanie cu frînă-paraşută. Chiar dacă nu vom risca trimiţînd oamenii cu ea, o putem utiliza pentru provizii şi echipament.

— Grozav, înseamnă că drumul va dura zece minute. Altminteri ar lua mai mult de un ceas. Urcuşu-i mai greu de apreciat. Sînt de părere să încercăm, o călătorie de şase ore, incluzînd două pauze de cîte o oră. Mai tîrziu, după ce vom cîştiga experienţă — şi ceva muşchi — s-ar putea să reducem considerabil timpul.

— Cum stăm cu factorii psihologici?

— Dificil de considerat într-un mediu nou. Problema cea mai importantă o reprezintă întunericul.

— Vom instala faruri pe Butuc. Pe lîngă lanternele individuale, fiecare echipă va fi urmărită de un proiector.

— Bun… asta ar fi de mare ajutor.

— Încă ceva. Trimitem pentru început o echipă la mijlocul scării şi înapoi, sau coborîm de prima dată pînă jos?

— Dacă timpul ne-ar permite, eu aş fi prudentă. Dar n-a mai rămas prea multă vreme şi nu întrezăresc nici un pericol la coborîre. Vom privi în jur cînd vom ajunge acolo.

— Mulţumesc, Laura, asta voiam să aflu. Îi voi pune pe cei din Executiv să stabilească detaliile. În centrifugă îi oblig pe toţi de-acum să petreacă douăzeci de minute pe zi, la jumătate g. Te mulţumeşte?

— Nu. Acolo jos, în Rama, gravitaţia e 0, 6 g., iar eu vreau o limită de siguranţă. Să zicem trei sferturi…

— Ce?!

— Timp de zece minute…

— Aşa mai merge.

—… de două ori pe zi.

— Laura, eşti o femeie crudă şi aspră. Fie! O să le comunic vestea înainte de cină. Asta va mai reteza din pofta de mîncare.

Comandantul Norton îl vedea pentru prima dată pe Karl Mercer oarecum nesigur pe el. Vreme de cincisprezece minute discutase problema în obişnuita lui manieră competentă, însă în mod evident exista ceva ce îl rodea. Norton, deşi bănuia motivul, aşteptă răbdător ca Mercer să deschidă singur discuţia.

— Şefule, făcu Karl în sfîrşit, eşti sigur că trebuie să conduci tu expediţia? Dacă se întîmplă o chestia neplăcută, eu unul nu sînt chiar de neînlocuit. În plus, am avansat cel mai mult în Rama — chiar dacă numai cu cincizeci de metri în plus faţă ele ceilalţi.

— Aşa este. Totuşi a sosit momentul ca trupele să fie conduse de comandantul lor. Împreună am fost de acord că expediţia asta nu-i mai riscantă decît cea dinaintea ei. La primul semn de pericol, voi urca atît de repede încît să mă pot califica pentru Olimpicele Selenare.

Aşteptă şi alte obiecţiuni, dar Karl rămase tăcut şi vizibil nemulţumit. I se făcu milă de el şi adăugă cu blîndeţe:

— Şi fac prinsoare că Joe o să ajungă înaintea mea.

Bărbatul cel voinic se destinse şi zîmbi.

— Totuşi, doream să fi ales pe altcineva, Bill.

— Am vrut un om care a mai fost acolo, iar noi doi nu putem merge simultan. Cît despre Herr Profesor Doktor Sergent Myron, Laura spune că s-a îngrăşat cu două kilograme. Nici dacă-şi rade mustaţa nu-l ajută cu nimic.

— Al treilea cine e?

— Încă nu m-am hotărît. Depinde de Laura.

— Şi ea vrea să coboare…

— Cine nu vrea? Oricum, voi fi foarte sceptic dacă va apare prima pe lista ei de aptitudini fizice.

După ce Mercer îşi strînse hîrtiile şi ieşi din cabină, Norton simţi o undă de invidie. Aproape întreg echipajul — cel puţin optzeci la sută, după aprecierea lui — se adaptase perfect spaţiului din punct de vedere emoţional. Cunoştea nave ale căror comandanţi reuşiseră acelaşi lucru, dar felul lor nu-l caracteriza şi pe el. Deşi la bordul lui Endeavour disciplina se baza în mare parte pe respectul reciproc dintre femeile şi bărbaţii inteligenţi şi instruiţi, comandantului îi trebuia ceva în plus pentru a-şi sublinia poziţia. Responsabilitatea lui era unică şi necesita un anumit grad de izolare faţă şi de prietenii cei mai apropiaţi. O relaţie putea să ducă la deteriorarea atmosferei, căci ar fi fost imposibil să nu fie acuzat de favoritism. Din această cauză nu se încurajau legături între indivizi despărţiţi de mai mult de două grade. Totuşi, referitor la relaţiile sexuale singura regulă pe navă suna: „Atîta vreme cît nu se petrece pe coridoare şi nu-i sperie pe cimpi…”

La bordul lui Endeavour se aflau patru super-cimpanzei. Strict vorbind, denumirea nu era corectă. Echipajul non-uman al navei nu îl formau cimpanzeii. În gravitaţie zero, o coadă mlădioasă reprezenta un avantaj enorm şi toate încercările de a-i dota cu un asemenea apendice pe oameni se soldaseră cu un eşec penibil. După rezultate la fel de nesatisfăcătoare cu primatele mari, Corporaţia Super-cimpanzeilor îşi îndreptase atenţia spre regatul maimuţelor.

Negrul, Blondul, Auriul şi Roşcatul aveau arbori genealogici cu ramuri incluzînd cele mai inteligente maimuţe din Vechea şi Noua Lume, plus gene sintetice care nu existaseră niciodată în natură. Selecţionarea şi instruirea costaseră probabil tot atît cît un astronaut, dar meritau fiece bănuţ. Nici unul nu cîntărea peste treizeci de kilograme, consumau doar jumătate din hrana şi oxigenul unui om, iar fiecare înlocuia 2,75 oameni în curăţenie, bucătărie, transport de materiale, precum şi în alte zeci de munci rutiniere.

Cifra de 2,75 o avansase Corporaţia pe baza a nenumărate studii de timp şi mişcare. Valoarea, deşi surprinzătoare şi contestată de mulţi, părea exactă. Cimpanzeii erau bucuroşi să muncească cincisprezece ore pe zi, executînd fără să se plictisească cele mai

monotone sarcini. În felul acesta îi uşurau pe oameni de munci ingrate, iar pe o navă lucrul era de o importanţă capitală.

Spre deosebire de maimuţe, rudele lor cele mai apropiate, cimpii de pe Endeavour erau docili, ascultători şi lipsiţi de pretenţii. Fiind clonaţi, sexul le lipsea, ceea ce ducea la dispariţia unor probleme stingheritoare de comportament. Educaţi şi crescuţi ca vegetarieni, erau foarte curaţi şi nu miroseau. Ar fi constituit minunate animale domestice de casă, numai că, fireşte, nimeni nu şi le putea permite.

În pofida avantajelor, prezenţa cimpilor la bordul vasului ridica unele probleme. Trebuiau să aibă o secţiune separată, cu încăperile ei, inevitabil poreclită „Menajeria". Micuţa lor cameră de joacă era impecabil întreţinută, echipată cu monitor TV şi aparatură electronică pentru jocuri şi învăţătură. Pentru a evita accidentele, li se interzicea cu desăvîrşire accesul în zonele tehnice ale navei; intrările acestor zone erau colorate în roşu, iar cîmpii fuseseră condiţionaţi la o inhibiţie psihologică în faţa culorii de avertizare.

Mai exista problema comunicării. Deşi posedau un coeficient de inteligenţă echivalent cu şaizeci şi erau capabili să înţeleagă cîteva sute de cuvinte în limba engleză, nu puteau să vorbească. Grefa de corzi vocale la primate sau maimuţe se dovedise imposibilă şi de aceea se exprimau doar prin gesturi.

Semnele de bază erau clare şi lesne de învăţat, astfel ca orice membru al echipajului să înţeleagă un mesaj simplu. Dar singurul care le vorbea fluent limba era cel ce îi avea în grijă — Stewardul şef McAndrews.

Gluma uzuală afirma că sergentul Ravi Mc. Andrews semăna cu un cimp. Nu prea constituia o insultă, căci cu blănile lor scurte şi spicate, cu mişcările graţioase, cimpii erau animale foarte frumoase. Erau şi afectuoşi, iar fiecare membru al echipajului îşi avea favoritul său. Preferatul lui Norton se numea Auriul.

Legătura afectivă cu cimpii cauza o altă problemă menţionată adesea ca argument forte împotriva prezenţei lor în spaţiu. Fiind instruiţi numai pentru sarcini de rutină, cu un grad scăzut de dificultate, în cazul unor situaţii de alertă erau mai mult decît inutili: reprezentau un pericol atît pentru ei cît şi pentru colegii lor umani. Încercarea de a-i învăţa să folosească costumele spaţiale dăduse greş, conceptele implicate depăşind puterea lor de înţelegere.

Nimănui nu-i plăcea să abordeze acest subiect, dar cu toţii ştiau ce aveau de făcut în eventualitatea unei spargeri în blindaj, sau a ordinului de abandonare a navei. Aşa ceva se întîmplase o singură dată; îngrijitorul cimpilor îşi îndeplinise misiunea mai mult decît bine. Fusese găsit, laolaltă cu cîmpii, mort de aceeaşi otravă. După aceea sarcina respectivă a fost transferată medicului-şef, despre care se presupunea că e mai puţin implicat emoţional.

Norton se simţea uşurat că măcar această responsabilitate nu cădea pe umerii comandantului. Cunoscuse oameni pe care i-ar fi omorît cu mai puţine remuşcări decît ar fi avut pentru Auriul.

12. SCARA ZEILOR

În atmosfera limpede şi rece a lui Rama, raza proiectorului era complet invizibilă. La trei kilometri sub butucul central, ovalul de lumină larg de o sută de metri se întindea pe o întreagă porţiune a uriaşei scări. Strălucitor în bezna din jur, se îndrepta încet către cîmpia curbă aflată la cinci kilometri mai jos, iar în mijlocul lui se deplasa un trio de siluete minuscule, aruncînd înaintea lor umbre prelungi.

Coborîrea se desfăşurase, aşa cum speraseră şi se aşteptaseră, fără evenimente. Pentru scurtă vreme poposiseră pe prima platformă. Înainte de a începe alunecarea spre nivelul doi, Norton străbătuse cîteva sute de metri pe marginea îngustă şi curbă. La cel de-al doilea nivel îşi scoseseră aparatura respiratorie, încîntaţi de luxul neobişnuit de-a răsufla fără ajutor mecanic. Puteau explora în tihnă, eliberaţi de pericolul cel mai mare ce-l pîndeşte pe om în spaţiu, dînd uitării toate grijile legate de integritatea costumului şi rezerva de oxigen.

La nivelul cinci, cu o singură secţiune rămasă de parcurs, forţa gravitaţională atinsese aproape jumătate din valoarea ei terestră. În cele din urmă, rotaţia lui Rama îşi exercita adevărata ei putere; erau siliţi să cedeze înaintea forţei implacabile ce dirijează fiecare planetă, şi care pretinde un preţ cumplit pentru orişice greşeală. Coborîşul continua să fie uşor, dar gîndul întoarcerii în susul miilor şi miilor de trepte începea deja să-i apese.

Scara îşi sfîrşise panta abruptă. În prezent se îndrepta lin către orizontală, cu un gradient de numai 1 la 5, faţă de cel iniţial de 5 la 1. Mersul normal devenise posibil şi doar gravitaţia slabă le reamintea că nu se află pe Pămînt. Norton vizitase cîndva ruinele unui templu aztec; îi reveneau în minte sentimentele încercate atunci — amplificate de o sută de ori. Aici încerca aceeaşi uimire şi fior, dar şi tristeţea unui trecut pierdut definitiv. Dimensiunile erau însă atît de colosale, în spaţiu cît şi în timp, încît mintea nu era capabilă să le cuprindă şi, după o vreme, înceta să le mai analizeze. Ce întrebări legate de Rama aveau să rămînă fără răspuns?

Exista însă un aspect în care similitudinea cu ruinele terestre nu-şi avea sensul. Rama era de sute de ori mai bătrîn decît orice construcţie de pe Pămînt — chiar şi decît Marea Piramidă. Însă totul părea absolut nou; nu se observa nici un semn de uzură sau distrugere!

Comandantul mai meditase la acest lucru, găsind un soi de explicaţie. Tot ceea ce văzuseră ei pînă atunci făcea parte dintr-un sistem de siguranţă în caz de pericol, rareori utilizat. Nu reuşea să-şi imagineze că Ramanii — doar să nu fi fost nişte fanatici ai condiţiei fizice, ca alţii pe Pămînt — umblaseră vreodată pe acea scară

incredibilă, ori pe cele două tovarăşe identice ale ei ce completau Y-ul invizibil, aflat undeva sus, deasupra lor. Poate fuseseră folosite doar în timpul construcţiei lui Rama, ca de atunci să nu mai slujească la nimic. Pe moment, ipoteza părea acceptabilă, fără să fie teribil de grozavă. Undeva, ceva nu se potrivea în angrenaj…

Pe ultimul kilometru îşi opriră alunecarea. Coborîră treptele cîte două o dată, cu paşi lungi şi lenţi; Norton socotea că astfel aveau să-şi antreneze mai bine muşchii ce urmau să fie folosiţi curînd. Capătul scării le apăru aproape pe neaşteptate. Brusc, treptele dispărură — sub fasciculul acum slab al proiectorului din butuc zăreau o cîmpie netedă, de un cenuşiu şters, dispărînd în beznă la numai cîteva sute de metri depărtare.

Norton privi înapoia razei, către sursa ei, aflată pe axă la o distanţă de opt kilometri. Ştia că Mercer îl fixa prin telescop, astfel încît flutură voios din mînă.

— Aici căpitanul, raportă el prin radio. Ne simţim perfect, nici o problemă. Continuăm conform planului.

— Bine, răspunse Mercer. Vă urmărim.

Urmă o tăcere scurtă, apoi interveni un glas străin:

— Aici Executivul, la bordul navei. Zău, şefule, nu prea e grozav. Ştii doar că agenţiile de ştiri zbiară la noi de o săptămînă încheiată. Nu mă aştept la pagini de eroism, dar nu vă puteţi descurca puţin mai bine?

— O să-ncerc, zîmbi Norton. Dar deocamdată nu-i nimic de văzut. Este ca… să zicem o scenă: imensă, întunecată, cu un singur spot luminos pe ea. Cîteva sute de trepte ale scării se ridică de aici, pînă ce dispar în bezna de deasupra. Partea din cîmpie pe care o întrezărim pare perfect netedă — curbura o prea mică pentru a fi vizibilă pe o suprafaţă limitată. Cam asta-i totul…

— Ceva impresii personale?

— Păi, e foarte frig — sub zero grade. Avem mare noroc cu termocostumele. Bineînţeles, tăcerea-i absolută; o linişte cum nu am cunoscut niciodată pe Pămînt, sau în spaţiu, unde întotdeauna există un zgomot de fond. Aici, fiecare sunet e pur şi simplu înghiţit; spaţiul din jurul nostru este atît de uriaş încît ecourile nu se fac simţite. Straniu, însă sper să ne obişnuim.

— Mulţumesc, şefule. Altcineva… Joe, Boris?

Locotenentul Joe Calvert, întotdeauna gata să spună cîte ceva, fu fericit să intervină:

— Nu mă pot împiedica să gîndesc că e pentru prima dată, în toată istoria umanităţii, cînd am păşit pe o altă lume, respirînd atmosfera ei naturală; deşi bănuiesc că „natural” nu prea se aplică unui asemenea loc. Totuşi, Rama seamănă obligatoriu cu lumea constructorilor ei; navele noastre spaţiale sînt „Pămînturi” în

miniatură. Două exemple constituie o generalizare destul de nefondată, dar să însemne asta că toate formele de viaţă inteligentă sînt consumatoare de oxigen? Construcţiile ramanilor sugerează o formă umanoidă, poate cu cincizeci la sută mai înaltă decît noi. Nu eşti de aceeaşi părere, Boris?

Îl tachinează pe Boris? se întrebă Norton. Sînt curios cum o să reacţioneze…

Boris Rodrigo reprezenta o enigmă pentru toţi coechipierii săi. Liniştitul şi demnul ofiţer de transmisiuni era prieten cu toţi, însă nu participa niciodată pe de-a-ntregul la activităţile comune. Întotdeauna părea retras, mărşăluia în ritmul unui alt toboşar.

Chiar aşa se şi întîmpla, fiind membru activ al Celei de-a Cincea Biserici a lui Cristos Cosmonaut. Norton nu reuşise niciodată să afle ce se întîmplase cu celelalte patru anterioare şi la fel de ignorant era în legătură cu ritualurile şi ceremonialul cultului. Se cunoştea totuşi fundamentul principal al credinţei respective; ea postula că Isus Cristos fusese un vizitator din spaţiu, şi pe baza acestei ipoteze se dezvoltase o întreagă teologie.

Nu era surprinzător că un număr neobişnuit de mare de adepţi ai bisericii lucrau în spaţiu, într-un fel sau altul. În mod invariabil se remarcau prin eficienţă, conştiinciozitate şi te puteai bizui pe ei. Erau respectaţi pretutindeni, chiar iubiţi, mai cu seamă pentru că nu încercau să facă prozeliţi. Totuşi, aveau în ei ceva straniu; Norton nu înţelegea cum oameni cu o pregătire ştiinţifică riguroasă credeau în lucruri de felul celor susţinute ca adevăruri incontestabile de către „enoriaşi”.

Aşteptîndu-i pe locotenentul Rodrigo să răspundă întrebării pline de semnificaţii a lui Joe, comandantul întrezări brusc unul din propriile sale motive lăuntrice. Îl alesese pe Boris deoarece acesta avea o condiţie fizică perfectă, era calificat din punct de vedere tehnic şi avea în el deplină încredere. În acelaşi timp, o parte a minţii lui se întreba dacă nu-şi oprise alegerea asupra locotenentului dintr-o curiozitate oarecum răutăcioasă. Cum avea să reacţioneze un om cu asemenea convingeri religioase în faţa realităţii uluitoare a lui Rama? întîlnind ceva care să-i contrazică credinţa… sau să o confirme?

Însă Boris Rodrigo, cu obişnuita sa precauţie, refuză să se lase atras în cursă.

— Cu siguranţă au respirat oxigen şi poate că erau umanoizi. Dar, să aşteptăm şi să vedem ce se întîmplă. Cu puţin noroc vom descoperi ce înfăţişare aveau. În oraşele acelea îndepărtate trebuie să existe tablouri, statui… poate chiar trupuri. Bineînţeles, dacă sînt oraşe.

— Iar cel mai apropiat se găseşte la numai opt kilometri, adăugă Joe Calvert plin de speranţă.

Mda, gîndi comandantul, însă asta înseamnă şi opt kilometri la

întoarcere… plus acea scară copleşitoare. Îşi puteau asuma riscul?

Unul din cele dintîi planuri ale sale prevăzuse o incursiune în „oraşul” numit Paris. Acum trebuia să ia o hotărîre. Dispuneau de suficiente alimente şi apă pentru douăzeci şi patru de ore; urmau să rămînă în permanenţă sub ochii celor din Butuc şi orice accident părea improbabil pe cîmpia metalică, netedă şi uşor curbată. Singurul pericol posibil îl reprezenta oboseala. Ajunşi în Paris, lucru destul de uşor realizabil, ar fi izbutit oare să facă şi altceva decît cîteva fotografii şi eventual să colecţioneze mici artefacte, înainte de înapoiere?

O expediţie, chiar scurtă, ar fi fost interesantă. Mai rămăsese puţin timp, în vreme ce Rama se grăbea către soare, către un periheliu pe care Endeavour nu-l putea înfrunta.

Oricum, decizia n-avea să-i aparţină numai lui. Sus, în navă, Dr. Ernst supraveghea detectorii bio-telemetrici fixaţi pe trupul său. Dacă ea avea să se opună, însemna că decizia fusese luată.

— Laura, ce crezi?

— Odihniţi-vă treizeci de minute, apoi luaţi un modul energetic de cinci sute de calorii. După aceea puteţi să continuaţi.

— Mulţumim, Doc! ţipă Joe Calvert. Acum pot să închid ochii! Dintotdeauna mi-am dorit să văd Parisul. Montmartre, ţin-te bine căci sosim!

13. CÎMPIA LUI RAMA

După acele scări nesfîrşite, mersul pe o suprafaţă orizontală reprezentă un lux neobişnuit. Drept înainte terenul era într-adevăr complet plat; în dreapta şi în stînga, la limitele zonei iluminate, curba ascendentă de abia se putea zări. La fel de bine ar fi umblat într-o vale largă şi adîncă; era greu de crezut că se deplasau în interiorul unui cilindru gigantic şi că, dincolo de minuscula oază de lumină, terenul se ridica întîlnind — nu, devenind — cerul.

Deşi cu toţii simţeau o încredere şi o excitare greu de stăvilit, după o vreme tăcerea aproape palpabilă a lui Rama începu să atîrne greu asupra lor. Fiecare pas, fiecare cuvînt dispărea instantaneu în liniştea lipsită de ecouri. După o jumătate de kilometru, locotenentul Calvert nu mai rezistă.

Printre aptitudinile sale minore se număra un talent în prezent rar întîlnit, deşi unii nu-l socoteau îndeajuns de rar — arta fluieratului. Cu sau fără încurajare, el reuşea să reproducă teme muzicale din majoritatea filmelor ultimelor două sute de ani. Începu cu „Hai-huu, hai-huu, Venim la lucru acu", constată că nu-i pria basul piticilor lui Disney şi trecut rapid la „Rîul Kwai". Apoi parcurse, mai mult sau mai puţin cronologic, vreo şase filme de acţiune, culminînd cu faimosul Napoleon al lui Sid Krassman din secolul douăzeci.

Încercarea era meritorie, dar nu le ridică moralul. Rama avea nevoie de grandoarea lui Bach ori Beethoven, a lui Sibelius sau Tuan Suan, nu de banalitatea refrenelor populare. Norton fu gata să-i sugereze lui Joe să-şi cruţe suflul pentru obstacolele de mai tîrziu, cînd tînărul ofiţer realiză singur inutilitatea efortului. Exceptînd consultările ocazionale cu vasul, continuară drumul în tăcere. Rama cîştigase repriza.

Norton aprobase o singură abatere de la traseul iniţial. Parisul se întindea drept înainte, la jumătatea distanţei dintre piciorul scării şi ţărmul Oceanului Cilindric. La numai un kilometru în dreapta parcursului lor, se afla însă o formă de relief majoră şi destul de misterioasă, pe care o denumiseră Valea Dreaptă. Un soi de canal sau de tranşee, lungă, adîncă de patruzeci de metri şi lată de o sută, cu malurile uşor înclinate; provizoriu fusese catalogat drept canal de irigaţii sau drenare. La fel ca pentru Scară, două replici identice se găseau amplasate echidistant în jurul axei lui Rama.

Cele trei văi erau lungi de aproape zece kilometri şi se opreau brusc, exact înainte de a ajunge la Ocean… destul de ciudat, dacă rolul lor era de-a transporta apă. Configuraţia se repeta de partea opusă a Oceanului; alte trei canale de zece kilometri continuau spre regiunea Polului Sud.

După numai cincisprezece minute de mers atinseră capătul Văii Drepte şi se opriră o vreme, privind gînditori în adînc. Pereţii perfect netezi coborau înclinaţi la şaizeci de grade; nu existau trepte, ori reazeme. Pe fundul văii se zărea o peliculă plată dintr-un material alb, asemănător gheţii. Un eşantion ar fi lămurit o serie de dispute; Norton se decise să obţină o probă.

Cu Rodrigo şi Calvert pe post de ancore, asigurîndu-se cu două frînghii, coborî încet, în rapel, panta abruptă. Jos se aştepta să dea peste lunecuşul obişnuit al gheţii, dar nu se întîmplă aşa. Frecarea era mare, reuşea să meargă fără grijă. Substanţa aceea era un fel de sticlă sau cristal transparent. Atingîndu-l cu vîrful degetelor, îl simţi rece, tare şi rigid. Întorcîndu-se cu spatele la proiector şi ferindu-şi ochii de strălucirea luminii, Norton se strădui să distingă ceva prin materialul cristalin, aşa cum ar fi încercat să străbată cu privirea gheaţa unui lac. Nu reuşi; nu avu mai mult succes nici atunci cînd concentră lumina reflectorului de pe cască. Substanţa era translucidă, dar nu şi transparentă. Iar dacă era vorba de un lichid îngheţat, punctul său de topire se arăta a fi mult mai ridicat decît cel al apei.

Lovi uşurel cu ciocanul din trusa geologică; ciocanul ricoşă cu un „clang" scurt, lipsit de muzicalitate. Ciocăni mai puternic, fără nici un rezultat, şi era gata să izbească cu toată forţa cînd un impuls lăuntric îl făcu să se oprească.

Părea puţin probabil să străpungă materialul; dar dacă reuşea? Ar fi procedat asemeni unui vandal spărgînd o imensă vitrină de sticlă. Ocazia respectivă putea apare şi mai tîrziu, deocamdată aflase unele lucruri interesante. Nu părea să fie un canal; nu era altceva decît un şanţ, puţin mai ciudat, ce pornea şi se sfîrşea brusc, dar care nu ducea nicăieri. Dacă prin el cursese cîndva un fluid, de ce nu se zăreau atunci pete şi urme de sedimente? Totul era curat şi strălucitor, de parcă lucrarea fusese terminată cu numai o zi înainte…

Se lovea din nou de misterul esenţial al lui Rama, însă de această dată nu-l mai putea neglija. Comandantul Norton era un om înzestrat cu suficientă imaginaţie, însă n-ar fi ajuns niciodată pe poziţia actuală dacă s-ar fi lăsat pradă celor mai fanteziste închipuiri. Totuşi, în prezent simţea ceva — nu o previziune — ci o anticipare. Lucrurile nu erau ceea ce păreau; exista ceva extrem de straniu în privinţa acestui loc, simultan nou-nouţ.. şi vechi de un milion de ani.

Gînditor, porni în lungul văii, în vreme ce tovarăşii săi îl urmau pe margine, continuînd să ţină corzile legate de pieptul lui. Nu se aştepta la alte descoperiri, dar voia să-şi lase emoţiile pe cursul lor firesc. Altceva îl îngrijora, ceva cu nimic legat de aspectul inexplicabil, de lucru nou, al lui Rama. Nu parcursese mai mult de doisprezece metri cînd revelaţia îl izbi ca un trăznet.

Locurile îi erau cunoscute! Mai fusese pe aici! Deşi nu constituia o

raritate, senzaţia tulbura chiar şi pe Pământ, sau pe o planetă familiară. Majoritatea oamenilor o încercaseră într-o ocazie ori alta, alungînd-o de obicei ca pe amintirea unei fotografii uitate, o simplă coincidenţă — sau, dacă respectivii aveau înclinaţii mistice, ca pe o formă de telepatie provenind din altă minte, poate chiar o străfulgerare din propriul viitor.

Dar să recunoşti un loc pe care nici o fiinţă omenească nu-l văzuse… te zguduia! Cîteva secunde, comandantul rămase pironit pe suprafaţa cristalină şi netedă, luptîndu-se să-şi stăpînească emoţia. Universul său bine ordonat fusese întors cu susu-n jos, iar el întrezărise un fragment ameţitor din acel mister de la hotarul existenţei, pe care în cea mai mare parte a vieţii îl ignorase cu succes.

Apoi, spre enorma lui uşurare, bunul simţ îi veni în ajutor. Senzaţia tulburătoare de deja-vu se destrămă, înlocuită de o amintire reală şi lesne de identificat, din propria sa tinereţe.

Adevărat — stătuse cîndva între asemenea pereţi înclinaţi, privindu-i cum se pierdeau în depărtare pînă ce păreau că se unesc într-un punct nedefinit. Numai că acei pereţi fuseseră acoperiţi cu iarbă tunsă scurt, iar picioarele călcaseră pietricele, nu cristal neted.

Întîmplarea se petrecuse în urmă cu treizeci de ani, într-o vacanţă de vară petrecută în Anglia. Datorită unei studente (îşi reamintea chipul ei, numele însă i-l uitase), Norton urmase un curs de arheologie industrială, foarte popular pe atunci printre absolvenţii de ştiinţă şi tehnologie. Exploraseră mine de cărbuni abandonate şi fabrici de bumbac, se căţăraseră peste ruine de furnale şi motoare cu aburi, se holbaseră neîncrezători la reactoarele nucleare primitive (încă periculoase) şi pilotaseră antichităţi, puse în mişcare de nepreţuitele turbine, pe şoselele restaurate.

Nu totul era autentic; multe se pierduseră de-a lungul veacurilor, căci oamenii se obosiseră arareori să păstreze obiectele obişnuite ale vieţii de zi cu zi. Totuşi, acolo unde fusese necesar să se execute copii, ele fuseseră reconstruite cu atenţie şi dragoste.

În felul acesta, tînărul Bill Norton se pomenise gonind cu viteza excitantă de o sută de kilometri pe oră, în vreme ce azvîrlea frenetic lopeţi de cărbune preţios în focarul unei locomotive părînd veche de două sute de ani, însă în fapt mat tînără decît el. Linia de treizeci de kilometri a Marii Căi Ferate de Vest era totuşi destul de autentică, deşi readucerea ei la suprafaţă necesitase un volum uriaş de excavări.

Cu aburul şuierînd, se năpustiseră în coasta unui deal şi goniseră printr-o beznă plină de fum, iluminată de făclii. După un interval de timp ce li se păruse foarte mare, ţîşniseră din tunel într-o vale adîncă şi perfect rectilinie, tăiată între maluri abrupte şi acoperite cu iarbă. Imaginea de multă vreme uitată era foarte asemănătoare celei aflate acum înaintea lui.

— Ce-i, şefule? strigă locotenentul Rodrigo. Ai găsit ceva?

Străduindu-se să revină la realitatea prezentului, Norton îşi alungă temerile din minte. De acord, acolo existau mistere, dar poate că nu se plasau mai presus de înţelegerea omului. Învăţase o lecţie, deşi nu cea pe care ar fi împărtăşit-o altora. Cu nici un preţ nu trebuia să se lase copleşit de Rama. Eşecul ar fi urmat numaidecît… poate chiar şi nebunia.

— Nu, răspunse el, nu-i nimic aici. Trageţi-mă sus… îi dăm drumul spre Paris.

14. AMENINŢAREA FURTUNII

— Am solicitat întrunirea Comitetului, începu Excelenţa sa, Ambasadorul lui Marte la Uniunea Planetară, deoarece Dr. Perera are de făcut o comunicare importantă. Dînsul insistă ca, în cel mai scurt timp, să luăm legătura cu comandantul Norton folosind canalul prioritar pe care am reuşit să-l stabilim după, mi-aş permite să spun, destul de multe ale priorităţi. Raportul domnului Perera este oarecum tehnic. Înainte de a-l aborda, consider necesară o rezumare a situaţiei actuale. Dr. Price va face prezentarea. Ah, da… ni s-au transmis scuze pentru absenţe. Sir Lewis Sands nu poate fi alături de noi, deoarece prezidează o conferinţă. Dr. Taylor ne roagă de asemenea să-i iertăm absenţa.

Ultima neparticipare îl mulţumea cel mai mult. Antropologul îşi pierduse rapid interesul pentru Rama, cînd devenise clar că acesta avea să-i ofere puţine date. Ca mulţi alţii, se arătase extrem de dezamăgit aflînd că micuţa lume călătoare era moartă. Ocazia unor cărţi sau clip-uri senzaţionale despre ritualurile şi comportamentul Ramanilor se evaporase. Alţii n-aveau decît să dezgroape schelete şi să clasifice obiectele găsite; asta nu-l încînta pe Conrad Taylor. Singurul lucru care poate l-ar fi adus rapid înapoi ar fi fost vreo operă de artă deosebită, precum celebrele fresce de la Thera şi Pompei.

Thelma Price, arheologul, avea un punct de vedere complet opus. Prefera săpături şi ruine lipsite de băştinaşi, de locuitori care să interfereze cu studiile ştiinţifice. Fundul Mediteranei fusese ideal — cel puţin pînă apăruseră cei cu sistematizarea oraşelor şi artiştii peisagişti. Rama ar fi fost şi el perfect, exceptînd amănuntul frustrant al celor o sută de milioane de kilometri despărţitori; niciodată n-avea să-l poată vizita în persoană.

— După cum ştim cu toţii, spuse ea, comandantul Norton a încheiat fără nici un fel de probleme parcurgerea unei distanţe de aproape treizeci de kilometri. A explorat canalul ciudat denumit Valea Dreaptă pe hărţile dumneavoastră. Scopul lui rămîne necunoscut, însă evident este important, căci se întinde pe toată lungimea lui Rama — cu excepţia întreruperii date de Oceanul Cilindric. Alte două canale identice sînt dispuse la 120° în jurul circumferinţei.

Grupul s-a abătut apoi spre stînga, sau spre est dacă adoptăm convenţia Polului Nord, pînă au ajuns în Paris. După cum veţi vedea din imaginea următoare, luată cu teleobiectivul din Butuc, Parisul este alcătuit dintr-un grup de cîteva sute de clădiri, printre care se întind străzi largi.

Fotografiile au fost luate de echipa comandantului Norton cînd a ajuns la obiectiv. Dacă Parisul este un oraş, atunci e unul teribil de

bizar. Observaţi că nici una dintre clădiri nu are ferestre, sau măcar uşi! Sînt nişte structuri paralelipipedice simple, toate de treizeci şi cinci de metri înălţime. De asemenea, par să răsară din sol, nu există îmbinări sau linii de demarcaţie. Priviţi acest detaliu de la baza peretelui… pătrunderea în sol este continuă.

Impresia mea e că locul acesta nu reprezintă o zonă rezidenţială, ci un ansamblu de depozite. În sprijinul acestei ipoteze, iată o altă imagine…

Şănţuleţele sau canelurile acestea, late cam de cinci centimetri, se întind de-a lungul tuturor străzilor şi în fiecare clădire intră cîte unul — direct în zid. Există o asemănare frapantă cu şinele tramvaielor de la începutul secolului douăzeci; în mod limpede fac parte dintr-un sistem de transport.

Noi n-am considerat niciodată necesar să ramificăm transportul public pînă la pragul fiecărei case. Din punct de vedere economic, ar fi absurd; oamenii pot merge pe jos cîteva sute de metri. Dar ar avea sens dacă acele clădiri au fost utilizate pentru stocarea diferitelor materiale şi echipamente.

— Îmi permiteţi să întreb ceva? făcu ambasadorul Pămîntului.

— Desigur, Sir Robert.

— Comandantul Norton n-a pătruns în nici una din clădiri?

— Nu. Ascultîndu-i raportul, veţi înţelege că s-a simţit destul de frustrat. La un moment dat, apreciase că în clădiri se intra doar prin subteran, apoi a descoperit canelurile sistemului de transport şi a abandonat prima ipoteză.

— A încercat să intre?

— N-ar fi reuşit decît utilizînd explozivi, sau aparatură de forţă. Nu doreşte să recurgă la aşa ceva, pînă nu încearcă toate posibilităţile.

— Asta-i! strigă brusc Dennis Solomons. Scutecele!

— Pardon?

— O tehnică iniţiată acum două sute de ani, continuă istoricul de ştiinţe. I se mai spunea gogoaşa de mătase. Cînd vrei să păstrezi un obiect, îl sigilezi într-un ambalaj de plastic, apoi pompezi înăuntru un gaz inert. La început se folosea pentru protejarea echipamentului militar între războaie; cîndva s-a aplicat chiar unor vase de luptă. Este încă utilizat pe scară largă în muzeele cu spaţii de depozitare reduse; nimeni nu ştie ce se află în interiorul unor scutece vechi de o sută de ani din subsolul Smithsonian-ului.

Răbdarea nu se număra printre virtuţile lui Carlisle Perera; ardea să-şi lanseze „bomba” şi nu se mai stăpîni.

— Vă rog, domnule ambasador! Toate astea sînt foarte interesante, dar cred că informaţia mea e mai urgentă!

— Dacă nu sînt şi alte opinii… foarte bine, Dr. Perera.

Spre deosebire de Conrad Taylor, pe exobiolog Rama nu îl

dezamăgise. Adevărat, nu mai nutrea speranţa să găsească viaţă, însă era absolut sigur că, mai devreme sau mai tîrziu, trebuiau să descopere unele rămăşiţe ale fiinţelor ce construiseră fantastica lume. Explorarea abia începuse, chiar dacă rămăsese atît de puţin timp pînă cînd Endeavour urma să fugă de pe orbita ei prea apropiată de Soare.

Dar în prezent, dacă toate calculele lui erau corecte, contactul cu Rama avea să fie mai scurt decît crezuse. Aceasta întrucît scăpaseră din vedere un amănunt… atît de evident, încît pînă atunci nimeni nu-l observase.

— După ultimele noastre informaţii, începu Perera, unul din grupuri a pornit deja către Oceanul Cilindric, în vreme ce comandantul Norton stabileşte o bază de aprovizionare la piciorul Scării Alfa. Intenţionează apoi să opereze în mod permanent cu cel puţin două echipe de explorare. În acest fel, el speră să utilizeze un număr limitat de oameni cu eficienţă maximă.

Planu-i bun, dar e posibil ca timpul să nu ajungă. De fapt, eu aş propune o alarmă imediată şi pregătirea pentru retragere totală în interval de douăsprezece ore. Să vă explic…

Te surprinde cît de puţini au comentat o anomalie destul de evidentă. În momentul de faţă, Rama se află în interiorul orbitei lui Venus… totuşi continuă să fie îngheţat. Dar temperatura unui obiect din zona respectivă, sub bătaia directă a razelor Soarelui, ajunge la circa cinci sute de grade!

Desigur, Rama nu a avut timp să se încălzească. În spaţiul interstelar se răcise pînă aproape de zero absolut — minus două sute şaptezeci de grade. Acum, apropiindu-se de soare, învelişul exterior are deja temperatura plumbului topit. Cu toate acestea, interiorul se va menţine rece pînă ce căldura va străbate grosimea de un kilometru a blindajului.

Cunosc un desert extravagant cu coaja fierbinte, iar în mijloc umplut cu îngheţată… nu-mi mai amintesc cum se numeşte…

— Alaskă Fierbinte. Un fel favorit la banchetele UP, din nefericire…

— Vă mulţumesc, Sir Robert. În prezent, asta e situaţia în Rama, însă ea nu va dura. În ultimele săptămîni, căldura solară şi-a croit drum spre interior şi mă aştept ca peste cîteva ceasuri să se declanşeze o creştere bruscă a temperaturii. Totuşi, alta e problema. Pînă vom pleca noi, temperatura n-o va depăşi pe cea tropicală.

— Atunci care-i pericolul?

— Vă răspund cu un singur cuvînt, domnule ambasador. Uraganele.

15. ŢĂRMUL OCEANULUI

În interiorul lui Rama se găseau peste douăzeci de bărbaţi şi femei — şase dintre ei jos, pe cîmpie, iar restul transportînd materiale şi alimente prin sistemul de ecluze şi în josul scării. Nava în sine rămăsese aproape pustie, cu un minim de personal de cart; circula gluma că de fapt, pe Endeavour conduceau cei patru cimpi, iar Auriului i se conferise titlul de Comandant Activ.

Pentru explorări, Norton stabilise o serie de reguli; cea mai importantă dintre ele data de pe vremea primelor ieşiri ale omului în spaţiu. Fiecare grup, hotărîse el, trebuia să aibă în componenţa sa o persoană cu experienţa locului. Dar nu mai mult de o persoană. Fiecare avea astfel posibilitatea să înveţe cît mai repede cu putinţă.

De aceea, cel dintîi grup ce urma să se îndrepte spre Oceanul Cilindric, deşi condus de medicul-şef Laura Ernst, îl cuprindea pe „veteranul" Lt. Boris Rodrigo, de abia întors din Paris. Al treilea membru, sergentul Pieter Rousseau, făcuse parte din echipele de observaţie din Butuc. Expert în aparatura de recunoaştere spaţială, de astă-dată trebuia să se bizuie numai pe ochi şi pe un mic telescop portabil.

De la piciorul Scării Alfa pînă la malul oceanului erau ceva mai puţin de cincisprezece kilometri, echivalînd datorită gravitaţiei reduse a lui Rama cu opt kilometri pe Pămînt. Laura Ernst, trebuind să dovedească faptul că se conforma propriilor standarde, impusese un pas alert. La mijlocul drumului făcuseră o pauză de treizeci de minute. Întreaga distanţă o parcurseseră în trei ore lipsite de surprize.

Era destul de monoton să înaintezi în raza proiectorului, prin bezna lipsită de ecouri a lui Rama. Pe măsură ce pata de lumină avansa cu ei, se alungea încetişor într-o elipsă îngustă; modificarea formei spotului constituia singurul semn vizibil de progres. Dacă observatorii din Butuc nu le-ar fi oferit permanent referinţe asupra distanţei, nu ar fi realizat dacă parcurseseră un kilometru, cinci sau zece. Continuau să înainteze prin noaptea de un milion de ani, pe o suprafaţă metalică, aparent lipsită de relief.

În cele din urmă, departe, la limita razei palide apăru ceva nou. Pe o lume normală ar fi fost un orizont; apropiindu-se, văzură că şesul se termina brusc. Se aflau la ţărmul Oceanului.

— O sută de metri numai, anunţă Controlul. E timpul să încetiniţi.

Recomandarea era inutilă, se opriseră deja. Între nivelul Cîmpiei şi cel al oceanului diferenţa era de cincizeci de metri — desigur, dacă era un ocean şi nu un alt strat din misterioasa substanţă cristalină. Deşi Norton explicase tuturor pericolul de-a face consideraţii apriori în Rama, puţini se îndoiau că oceanul era alcătuit într-adevăr din gheaţă.

Totuşi, ce explicaţie putea avea culmea de pe ţărmul sudic, înaltă de cinci sute de metri şi nu de cincizeci ca pe malul lor?

Se apropiau parcă de marginea lumii; ovalul de lumină se întrerupse înaintea lor, devenind din ce în ce mai scurt. Departe, pe ecranul curbat al oceanului, apăruseră umbrele lor monstruos de lăţite, amplificînd şi exagerînd fiece mişcare. Umbrele îi însoţiseră pas cu pas pe toată lungimea drumului, iar acum cînd se opriseră pe marginea ţărmului, păreau să nu le mai aparţină. Puteau foarte bine fi creaturi ale Oceanului Cilindric, aşteptînd să se răfuiască cu intruşii.

Deoarece se găseau pe marginea unei faleze înalte de cincizeci de metri, reuşeau pentru întîia oară să aprecieze curbura lui Rama. Nimeni nu mai văzuse însă un lac îngheţat, urcînd şi transformîndu-se într-un cilindru; lucrul acesta neliniştea mult, iar ochii se străduiau din răsputeri să-i găsească o altă interpretare. Autoare a unui studiu asupra iluziilor optice, Laura Ernst avea jumătate din timp senzaţia că, de fapt, privea un golf curbat orizontal şi nu o suprafaţă ce se ridica spre cer. Îţi trebuia un efort de voinţă deosebit ca să accepţi un adevăr atît de neobişnuit.

Aspectul normal se păstra doar drept înainte, paralel cu axa centrală. În direcţia aceea, văzul şi logica nu se contraziceau.

Aici, cel puţin pentru primii kilometri, Rama părea plat… şi era plat. Iar dincolo de umbrele lor distorsionate şi de marginea petei de lumină, se întindea insula ce domina Oceanul Cilindric.

— Controlul, vă rog reglaţi proiectorul pe New York, transmise dr. Ernst.

Ovalul de lumină alunecă peste ocean şi noaptea lui Rama îi înghiţi brusc. Conştienţi de prăpastia invizibilă de sub picioare, se retraseră cu toţii cîţiva metri. Apoi, ca o schimbare magică de decor, înaintea lor se iviră turnurile New York-ului.

Asemănarea cu vechiul Manhattan era numai superficială; sosia fostei celebrităţi a vechiului Pămînt avea propria ei identitate. Cu cît îl privea mai mult, cu atît Dr. Ernst se convingea că nu era cîtuşi de puţin o aşezare.

Aidoma oraşelor Omului, adevăratul New York nu fusese niciodată terminat, şi nici nu se executase după un plan. Locul acesta deţinea însă o simetrie generală, o structură, deşi atît de complexă încît scăpa minţii. Fusese conceput şi proiectat de o inteligenţă atotcuprinzătoare, ca apoi să fie construit ca o maşinărie cu un scop clar precizat. După care nu a mai existat nici o posibilitate de extindere sau modificare.

Raza proiectorului urmări încetişor turnurile îndepărtate, cupolele, sferele întrepătrunse şi conductele intersectate. Undeva acolo trebuia să fie o suprafaţă strălucitoare, deoarece lumina farului se reflecta, întorcîndu-se către ei. Prima dată fură luaţi prin

surprindere; părea că de pe insula ciudată, cineva le transmitea semnale…

Nu se vedea însă nimic altceva care să nu fi apărut pe fotografiile extrem de detaliate făcute din Butuc. După cîteva minute, solicitară iarăşi proiectorul şi începură să înainteze spre est, de-a lungul marginii stîncii. Se emisese ipoteza plauzibilă că undeva pe ţărmul acela înalt trebuia să existe o scară, sau o pantă care să coboare pînă la nivelul oceanului. Iar unul dintre membrii echipajului, mare pasionat de navigaţia marină, venise cu o sugestie interesantă.

— Acolo unde există un ocean, opinase sergentul Ruby Barnes, trebuie să existe docuri, porturi şi… nave. Poţi afla totul despre o civilizaţie… din modul în care-şi construieşte vasele.

Colegii ei îi apreciaseră punctul de vedere ca destul de limitat, dar, cel puţin era stimulator.

Dr. Ernst renunţase să mai caute şi se pregătea să folosească corzile pentru coborîre, cînd locotenentul Rodrigo a zărit scara. În bezna de sub faleză trecea neobservată cu mare uşurinţă. Nu se zărea vreo balustradă, sau alt semn al prezenţei sale. De asemenea, părea să nu ducă nicăieri; cobora abrupt pe peretele vertical, dispărînd sub suprafaţa oceanului.

Cu lămpile de pe căşti inspectară treptele şi nu observară nici un pericol. Dr. Ernst obţinu din partea comandantului Norton aprobarea, continuării misiunii. Peste numai un minut, femeia testa cu prudenţă suprafaţa oceanului.

Piciorul îi luneca înainte şi înapoi, aproape fără frecare. Materialul părea un soi de gheaţă. Era gheaţă!

Cînd o lovi cu vîrful ciocanului, din punctul de impact radie o configuraţie familiară de crăpături. Nu întîmpină nici o dificultate în recoltarea mostrelor dorite. Ridicînd spre lumină cîteva eşantioane, observă că unele se topiseră deja; lichidul era niţel tulbure şi-l mirosi cu prudenţă.

— Nu-i riscant? întrebă de sus Rodrigo, neliniştit.

— Crede-mă, Boris, îi răspunse ea, dacă pe aici sînt agenţi patogeni, aparatele mele i-ar fi depistat de-acum o săptămînă.

Într-un fel, Boris avea dreptate. În ciuda tuturor analizelor, exista posibilitatea ca substanţa să fie otrăvitoare, sau purtătoare a unor viruşi necunoscuţi. În condiţii obişnuite, Dr. Ernst nu şi-ar fi asumat nici riscul acela infim. Acum însă, timpul disponibil era scurt şi miza imensă. Chiar o eventuală punere în carantină a lui Endeavour avea să fie un preţ de nimic faţă de cîştigul în cunoştinţe.

— E apă, dar n-am curaj s-o gust; miroase ca o cultură de alge alterate. De-abia aştept s-o analizez în laborator.

— Te poţi deplasa fără riscuri pe gheaţă?

— Da, solidă ca piatra.

— Reuşim atunci s-ajungem la New York?

— Oare, Pieter? Ai încercat vreodată să mergi patru kilometri pe gheaţă?

— Aha… înţeleg ce vrei să spui. Dar gîndeşte-te ce-ar fi răspuns Aprovizionarea la cererea cîtorva perechi de patine! Şi chiar dacă am avea aşa ceva la bordul navei, cîţi dintre noi ar şti să le folosească?

— Mai e o problemă, interveni Boris Rodrigo. Aţi observat că temperatura a crescut deja peste punctul de îngheţ al apei? Nu peste multă vreme, gheaţa va începe să se topească. Cîţi dintre noi înoată patru kilometri? Cu siguranţă nici unul…

Dr. Ernst li se alătură pe marginea stîncii şi ridică triumfătoare flaconul conţinînd mostra.

— Plimbarea-i lungă pentru cîţiva centimetri cubi de apă murdară, însă din ei vom afla despre Rama mai mult decît tot ceea ce ştim pînă acum. Ne întoarcem.

Porniră spre luminiţele depărtate ale Butucului, înaintînd în salturile lente şi largi ce se dovediseră modul cel mai comod de deplasare în condiţiile unei gravitaţii reduse. Se întorceau deseori să privească înapoi, atraşi de taina nedezvăluită a insulei din mijlocul oceanului de gheaţă.

Şi, o dată, o singură dată, Dr. Ernst simţi pe obraji atingerea vagă a unei adieri.

Senzaţia nu se repetă şi în curînd o uită.

16. KEALAKEKUA

— După cum preabine ştiţi, Dr. Perera, rosti cu un ton de resemnare calmă ambasadorul Bose, puţini dintre noi au cunoştinţele dumneavoastră în meteorologia matematică. De aceea, vă rugăm, aveţi milă de ignoranţa noastră.

— Cu plăcere, făcu netulburat exobiologul. Mă voi explica mai bine descriindu-vă ce se va întîmpla, cît de repede, în interiorul lui Rama.

Pe măsură ce căldura Soarelui pătrunde în interior, temperatura va creşte. Conform ultimelor informaţii recepţionate, a depăşit deja punctul de îngheţ al apei. În curînd Oceanul Cilindric se va înmuia; dar spre deosebire de masele de apă terestre, se va topi de jos în sus. Acest lucru poate provoca efecte ciudate, însă pe mine mă îngrijorează îndeosebi chestiunea atmosferei.

Odată cu încălzirea, aerul din Rama se va dilata… şi va începe să urce spre axa centrală. Asta e problema. Deşi aparent este staţionar, la nivelul solului el are viteza de rotaţie a lui Rama: peste opt sute de kilometri pe oră. Ridicîndu-se spre axă, va tinde să-şi păstreze viteza — şi desigur, nu va reuşi. Rezultatul: vînturi puternice, turbulenţe, cu viteze pe care le apreciez între două şi trei sute de kilometri pe oră.

Întîmplător, la fel se petrece şi pe Pămînt. Aerul cald de la ecuator, care se roteşte cu viteza Pămîntului — o mie şase sute de kilometri pe oră — trece prin aceleaşi transformări ridicîndu-se şi pornind către nord şi sud.

— Aha, alizeele! Îmi amintesc de la lecţiile de geografie.

— Exact, Sir Robert. Cît de curînd, Rama va avea alizee. Cred că vor dura doar cîteva ore, apoi se va instaura un fel de echilibru. Între timp, l-aş sfătui pe comandantul Norton să pregătească evacuarea… cît mai repede. Iată mesajul pe care propun să-l trimitem.

Cu puţină imaginaţie, îşi spunea Norton, putea susţine că era o tabără de noapte, improvizată la poalele unui munte dintr-o regiune îndepărtată a Asiei ori Americii. Maldărul de saltele, mese şi scaune pliante, generatoarele electrice portabile, echipamentul de iluminat, toaletele electrosan şi diversele aparate ştiinţifice n-ar fi părut nelalocul lor pe Pămînt — mai ales că aici existau bărbaţi şi femei, muncind fără costume cu sisteme de supravieţuire individuală.

Stabilirea Taberei Alfa ceruse multă muncă; fiecare obiect trebuia transportat manual prin lanţul de ecluze, coborît pe panta începută la Butuc, apoi recuperat şi despachetat. Uneori, cînd paraşutele de frînare dădeau greş, cîte un colet nimerea la un kilometru depărtare pe cîmpie. Cîţiva membri ai echipajului ceruseră permisiunea de a

porni în căutarea lor; Norton le interzisese în mod categoric. Totuşi, în caz de urgenţă trebuia să fie pregătit să ridice interdicţia.

Aproape întreg echipamentul urma să rămînă acolo. Eforturile necesare recuperării lui depăşeau orice închipuire. Uneori, comandantul încerca o ruşine ilogică la gîndul că era nevoit să abandoneze atîtea impurităţi umane în acel loc imaculat. Hotărîse ca, atunci cînd aveau să plece, să sacrifice o parte din timpul preţios ca să lase totul în ordine. Părea improbabil, dar poate că peste milioane de ani Rama urma să primească iarăşi vizitatori, în alt sistem solar. Dorea ca Pămîntul să le facă o impresie bună.

Între timp, avea de rezolvat o problemă mult mai urgentă. În ultimele douăzeci şi patru de ore, primise mesaje personale aproape identice atît de pe Marte cît şi de pe Pămînt. Coincidenţa părea stranie; poate discutaseră pe îndelete, aşa cum procedau uneori nevestele ce locuiau, lipsite de griji, pe planete diferite. Fără ocolişuri îi reamintiseră că, deşi un personaj de seamă acum, avea totuşi anumite responsabilităţi faţă de familie.

Comandantul înşfăcă un scaun pliant şi părăsi pata de lumină, pătrunzînd în bezna înconjurătoare. Constituia singurul mod în care să se bucure de puţină intimitate şi să gîndească mai bine, departe de agitaţie. Deliberat, întoarse spatele tumultului organizat dinapoia lui şi începu să vorbească în recorder-ul atîrnat la gît:

„Originalul la dosarul personal, duplicate pe Marte şi Pămînt. Bună, scumpo… da, recunosc că sînt leneş la scris, dar n-am pus piciorul la bordul navei de o săptămînă. Cu excepţia celor de cart, ne-am instalat cu toţii în interiorul lui Rama, la piciorul scării botezate Alfa.

Am acum trei grupuri de explorare care cercetează cîmpia, totuşi progresul înregistrat este dezamăgitor de lent. Deplasarea se face doar pe jos. Dacă am dispune de mijloace de transport!… Aş fi extrem de fericit să am cîteva biciclete electrice… ar fi pur şi simplu minunate.

Ai întîlnit-o pe doctoriţa-şefă, Ernst…”

Se opri nesigur. Laura făcuse cunoştinţă cu una din soţiile sale, dar cu cine? Mai bine să renunţe la asta…

Şterse propoziţia şi începu din nou:

„Medicul-şef, Ernst, a condus prima expediţie pînă la Oceanul Cilindric, la cincisprezece kilometri depărtare. Acolo a constatat că e format din apă îngheţată, aşa cum ne aşteptasem. De băut nu-i tocmai potrivită. Dr. Ernst spune că este o supă organică diluată, conţinînd urme din aproape fiece compus al carbonului la care te poţi gîndi, pe lîngă fosfaţi, nitraţi şi zeci de alte săruri metalice. Nu există nici cel mai mic semn de viaţă… nici măcar microorganisme moarte. Aşa încît, tot nu am aflat nimic despre biochimia Ramanilor… deşi probabil nu diferea cu mult de a noastră”.

Ceva îi atinse uşor părul; fusese prea ocupat ca să se tundă şi în prezent trebuia să facă ceva, înainte de a se întoarce la casca spaţială.

„Ai văzut benzile video cu Parisul şi celelalte oraşe explorate de partea asta a oceanului… Londra, Roma, Moscova. Este imposibil de crezut că au fost construite pentru a adăposti fiinţe vii. Parisul arată ca un depozit uriaş, Londra e o adunătură de cilindri legaţi laolaltă prin tuburi sau conducte, care duc la un soi de staţii de pompare. Totul etanş; fără explozivi, fără laseri nu există nici un mijloc de-a pătrunde înăuntru. Dar nu vom recurge la aşa ceva decît în ultima instanţă.

În privinţa Moscovei şi a Romei…"

— Iartă-mă, şefule. Mesaj urgent de pe Pămînt.

Ce-o mai fi? se întrebă Norton. Nu poţi avea cîteva clipe libere, să te adresezi familiilor în linişte?

Luă hîrtia şi o parcurse rapid, să se asigure că nu conţinea nimic alarmant. Apoi o reciti pe îndelete.

Ce naiba mai era şi Comitetul Rama? Şi de ce nu auzise niciodată de el? Ştia că tot felul de comitete, asociaţii şi grupări profesionale — unele serioase, altele complet ţicnite — încercaseră să intre în contact cu ei; Controlul Misiunii îi protejase corespunzător şi n-ar fi aprobat trimiterea mesajului decît dacă realmente ar fi avut o semnificaţie concretă.

„Vînturi de două sute de kilometri pe oră… probabil stîrnite din senin", mda, te punea pe gînduri. Era însă greu de luat în serios într-o noapte atît de calmă; ridicol să fugă ca nişte şoareci speriaţi, cînd de abia începuseră explorarea.

Comandantul ridică o mînă, dînd la o parte şuviţele ce-i căzuseră iarăşi în ochi. Apoi încremeni cu braţul în aer.

Într-adevăr, în ultima oră simţise nişte adieri de vînt. Fuseseră atît de uşoare încît le ignorase complet; la urma urmei, el era comandantul unei nave spaţiale şi nu al unei corăbii cu pînze. Pînă atunci, adierea nu-l interesase cîtuşi de puţin din punct de vedere profesional. Ce ar fi făcut într-o asemenea situaţie de mult dispărutul căpitan al acelui Endeavour din trecut?

În ultimii ani, Norton îşi repetase întrebarea în fiecare moment de criză. Era secretul lui, pe care nu-l destăinuise nimănui. Ca majoritatea lucrurilor importante, îi fusese împărtăşit întîmplător.

Primise de cîteva luni comanda lui Endeavour cînd aflase că numele aparţinuse uneia dintre cele mai faimoase corăbii din istorie. Adevărat, în ultimii patru sute de ani existaseră vreo duzină de Endeavour pe mări, alte două în spaţiu, dar străbunica tuturor fusese cărbunarul Whitby de 370 de tone, la bordul căruia Căpitanul James Cook M. R., făcuse înconjurul lumii între 1768 şi 1771.

Cu un interes la început vag, transformat rapid într-o curiozitate

devorantă — aproape o obsesie — Norton începuse să citească tot ce găsea despre Cook. În prezent era probabil autoritatea mondială în privinţa marelui explorator şi cunoştea pe dinafară pagini întregi din Jurnale…

Continua să considere incredibil faptul că un om realizase atît de multe lucruri cu un echipament atît de primitiv. Cook nu fusese însă numai un navigator de excepţie, ci şi un om de ştiinţă, un umanist într-o epocă violentă. Îşi trata oamenii cu blîndeţe; la fel de neobişnuit era şi faptul că se purta absolut în acelaşi mod cu sălbaticii adesea ostili din ţinuturile nou descoperite.

Visul lui Norton, pe care ştia că nu-l va împlini niciodată, îi cerea să refacă măcar una dintre călătoriile lui Cook în jurul lumii. Încercase un start minor dar spectaculos, care l-ar fi uimit cu siguranţă pe căpitan, zburînd pe o orbită polară pe deasupra Marii Bariere de Corali. Erau zorii unei dimineţi senine şi de la patru sute de kilometri înălţime zărea sub el imaginea superbă a ucigaşului zid din corali, marcat de linia de spumă albă din lungul coastei Queensland.

Avusese nevoie de mai puţin de cinci minute să parcurgă cei două mii de kilometri ai recifului. Cu o singură privire acoperise săptămîni întregi de drum periculos al celui dintîi Endeavour. Văzuse apoi prin telescop Cooktown şi estuarul unde nava fusese trasă la ţărm pentru reparaţii, după întîlnirea aproape fatală cu recifele.

Un an după aceea, o vizită la Staţia de Urmărire Spaţială Hawai îi oferise o experienţă şi mai greu de uitat. Luase hidroplanul pînă la golful Kealakekua şi, trecînd în viteză pe lîngă Stîncile vulcanice golaşe, simţise un surprinzător fior de emoţie, tulburător chiar. Ghidul arătase grupului de savanţi, ingineri şi astronauţi, din care făcea şi el parte, pilonul strălucitor de metal care înlocuise fostul monument distrus de giganticul tsunami din '68. Păşiseră cîţiva metri pe lava neagră şi alunecoasă pînă la plăcuţa de pe malul apei. Deasupra ei se spărgeau valuri mici, dar Norton de abia le băgase în seamă. Aplecîndu-se, citise:

> În apropierea acestui loc a fost ucis căpitanul James Cook
> 14 februarie, 1779
> placa originală a fost pusa la 23 august, 1928
> de comitetul sescvicentenar) Cook
> Înlocuita de comitetul tricentenar
> 14 februarie, 2079

Aceasta se întîmplase cu un an în urmă şi la o sută de milioane de kilometri depărtare. Însă într-un astfel de moment, prezenţa liniştitoare a lui Cook părea foarte apropiată. În adîncul tainic al minţii sale, Norton ar fi întrebat: „Ei, căpitane… care-i sfatul tău?” Era

un joc la care recurgea atunci cînd îi lipseau datele pentru o rezolvare corectă, şi se vedea nevoit să se bazeze pe intuiţie. Intuiţia fusese dintotdeauna o trăsătură genială a lui Cook; mereu alesese soluţia potrivită — pînă la cea din urmă, în golful Kealakekua.

Sergentul aşteptă răbdător în vreme ce comandantul său privea tăcut în întuneric. Nu mai era de nepătruns, deoarece la vreo patru kilometri depărtare se zăreau cele două pete palide de lumină ale expediţiilor de explorare.

La urgenţă, le pot rechema într-o oră, socoti Norton. Sînt sigur că o oră ar fi suficient.

Se întoarse spre sergent:

— Trimite următorul mesaj. Către Comitetul Rama, via Spacecom. Mulţumim pentru avertisment; vom lua măsuri. Rugăm specificaţi înţelesul expresiei: „stîrnite din senin”. Cu stimă, Norton, comandant pe Endeavour.

Aşteptă pînă ce bărbatul dispăru în direcţia luminilor orbitoare ale taberei, apoi porni din nou înregistrarea. Pierduse însă şirul gîndurilor şi nu-şi mai regăsi starea de spirit. Scrisoarea trebuia să aştepte.

Cînd îşi neglija datoria, căpitanul Cook îi venea rareori în ajutor. Îşi aminti apoi cît de rar şi pentru ce puţin timp îşi văzuse soţul sărmana Elisabeth Cook, în cei şaisprezece ani de căsnicie. Cu toate astea îi născuse şase copii… şi le supravieţuise tuturor.

Nevestele sale, niciodată aflate mai departe de zece minute la viteza luminii, n-aveau de ce se plînge…

17. PRIMĂVARĂ

În primele „nopţi” petrecute pe Rama, fusese dificil să adormi. Bezna şi misterele tăinuite de acesta apăsau, iar liniştea era şi mai tulburătoare. Absenţa zgomotului nu constituia o condiţie naturală; simţurilor omului le este necesară receptarea de impulsuri. În absenţa lor, mintea creează propriile ei substituţii.

Mulţi se plînseseră la deşteptare de zgomote stranii, chiar de glasuri: în mod evident halucinaţii — cei care nu dormiseră n-auziseră nimic. Medicul-şef Ernst prescrisese un tratament simplu şi eficace; în timpul perioadei de odihnă, în tabără se difuza, în surdină, o muzică lină şi calmă.

Însă în noaptea aceea, comandantul Norton găsea medicaţia nepotrivită. Ciulea mereu urechile în întuneric şi ştia ce căuta să audă. Dar, deşi o briză firavă îi mîngîia uneori chipul, nu simţea nimic asemănător unui vînt sporind în depărtare. Pe de altă parte, nici una din echipele de explorare nu raportase ceva deosebit.

În sfîrşit, la miezul nopţii Navei se duse să doarmă. La consola de comunicaţii se afla permanent un om de veghe, în eventualitatea unor mesaje urgente. Alte precauţii nu păreau necesare.

Nici măcar un uragan n-ar fi produs zgomotul care-l deşteptă pe el şi întreaga tabără, într-o singură clipă. Părea că cerul însuşi se prăbuşise, că Rama se despicase şi crăpa în bucăţi. Mai întîi se auzi o pîrîitură prelungă, apoi o serie de bubuituri cristaline, aidoma prăbuşirii unui milion de ziduri de cleştar. Dură numai cîteva minute, deşi ele le părură ore întregi. Continua, aparent îndepărtîndu-se, cînd Norton ajunse la consola de comunicaţii.

— Controlul! îi strigă pe cei din Butuc. Ce s-a întîmplat?

— O clipă! Fixăm proiectoarele deasupra oceanului.

La opt kilometri deasupra, pe axul lui Rama, farurile începură să-şi penduleze razele deasupra Cîmpiei. Ajunseră la ţărmul oceanului, apoi începură să-i urmărească conturul, cercetînd interiorul lumii. La sfertul circumferinţei se opriră.

Acolo sus, pe cer, sau pe ceea ce mintea insista să numească „cer”, se întîmpla ceva extraordinar. La început, lui Norton i se păru că Oceanul fierbea. Nu mai era inert şi îngheţat, în strînsoarea unei ierni eterne; o zonă uriaşă, largă de cîţiva kilometri, se afla într-o mişcare turbulentă. De asemenea, îşi schimba culoarea; o dungă lată, albă, traversa podul de gheaţă.

Brusc, un sloi cu o latură de vreun sfert de kilometru începu să se ridice, ca o uşă deschizîndu-se. Încet şi maiestuos, se înălţă către cer, sclipind şi scînteind în raza farului. Alunecă înapoi şi dispăru sub suprafaţă, în vreme ce un talaz de spumă năvălea din toate părţile

peste el.

Abia atunci Norton înţelese ce se întîmpla. Gheaţa crăpa! În zilele şi săptămînile scurse, oceanul se dezgheţase în adîncuri. Îi venea greu să se concentreze; bubuiturile îngrozitoare umpleau lumea, ecouri se năşteau în jurul cerului, încerca să ghicească motivul unei convulsii într-atît de dramatice. Pe Pămînt nu se petrecea aşa ceva la dezgheţul unui lac, sau al unui rîu prins de sloiuri…

Desigur! Răspunsul era evident, acum după întîmplare.

Oceanul se dezgheţa de dedesubt, pe măsură ce căldura solară străbătea învelişul lui Rama. Iar apa ocupă un volum mai mic…

Drept urmare, oceanul coborîse sub stratul de gheaţă, lăsîndu-l fără sprijin. Zi de zi, presiunea sporise; acum banda de gheaţă ce înconjura ecuatorul lui Rama se prăbuşea ca un pod care şi-a pierdut pilonul central. Se crăpa în sute de sloiuri, ce se izbeau şi se frecau şi ele unele de altele, pînă cînd aveau să se topească. Lui Norton îi îngheţă sîngele în vine amintindu-şi de ideea de-a ajunge la New York cu ajutorul săniilor…

Tumultul se potolea treptat; în războiul dintre gheaţă şi apă se ajunsese la un armistiţiu temporar. În cîteva ore, odată cu creşterea temperaturii, apa urma să învingă, iar ultimele rămăşite de gheaţă să dispară. În final însă, tot gheaţa avea să triumfe, după ce Rama, ocolind soarele, va reveni în noaptea interstelară.

Norton îşi reaminti să respire, apoi chemă grupul expediţionar cel mai apropiat de ocean. Spre uşurarea lui, locotenentul Rodrigo îi răspunse imediat. Nu, apa nu ajunsese la nivelul lor. Nici un talaz nu se năpustise peste ţărm.

— Acum ştim de ce-i aşa înaltă faleza, adăugă el calm.

Norton încuviinţă tăcut, dar îşi spuse că asta nu explica deloc de ce ţărmul sudic era de zece ori mai înalt.

Proiectorul de pe axă continua să cerceteze interiorul. Oceanul trezit la viaţă se potolea încetişor, iar spuma albă şi clocotindă nu se mai revărsa dinspre blocurile plutitoare de gheată. După cincisprezece minute, tumultul luă sfîrşit.

Rama nu mai era însă tăcut, se trezise din somn şi în prezent zgomotul ciocnirilor dintre aisberguri se auzea continuu. Primăvara a întîrziat puţin, gîndi comandantul, dar şi-a făcut cu siguranţă apariţia.

Exista şi briza care se înteţea mereu… Rama îi oferise destule avertismente; era timpul să plece.

Apropiindu-se de indicatorul de la jumătatea traseului vertical, Norton se simţi iarăşi recunoscător pentru bezna ce acoperea totul, deasupra… şi dedesubt. Deşi ştia că în faţă avea mai mult de zece mii de trepte şi îşi putea imagina curba ascendentă, faptul că zărea doar o porţiune mică a ei făcea lucrurile mai suportabile.

Urca pentru a doua oară şi învăţase din greşelile primei ascensiuni. Tentaţia o reprezenta dorinţa de a sui prea repede în gravitaţia scăzută; treptele erau atît de accesibile încît îţi venea greu să adopţi un ritm lent, constant. Însă dacă procedai altfel, ajungeai repede să simţi dureri în coapse şi fese. Muşchi despre care nici nu ştiai că există începeau să protesteze şi aveai nevoie de perioade de odihnă tot mai lungi. Către sfîrşit, timpul de repaus îl depăşea pe cel de escaladare şi tot părea insuficient. Norton suferise cîteva zile după aceea de puternice crampe musculare, şi ar fi fost complet neputincios dacă n-ar fi revenit la gravitaţia aproape nulă a navei.

De această dată, pornise într-un ritm chinuitor de lent, aidoma unui moşneag. Plecase ultimul de pe cîmpie; ceilalţi se găseau deja înşiraţi pe jumătate de kilometru de scară înaintea lui; le zărea luminile jucînd pe panta invizibilă.

Îi era ciudă de eşecul misiunii şi continua să spere că retragerea avea să fie numai temporară. Ajunşi pe Butuc, puteau aştepta domolirea oricărei tulburări atmosferice. Fiind centrul ciclonului, probabil acolo avea să fie calm.

Trăgea din nou concluzii prin analogii periculoase cu Pămîntul. Meteorologia unei lumi întregi, chiar în condiţii de totală inerţie atmosferică, reprezenta o chestiune incredibil de complexă. Sistemul terestru de previziune meteo, deşi perfecţionat de-a lungul secolelor, nu era încă infailibil. Iar Ramaf nu constituia doar un sistem complet nou; suferea transformări rapide, în ultimele ore temperatura crescuse cu cîteva grade. Totuşi nu se întrevedea nici un semn al uraganului promis, deşi existaseră rafale de vînt din direcţii complet aleatoare.

Urcaseră cinci kilometri, egali cu mai puţin de doi kilometri tereştri în gravitaţia aceea redusă şi în continuă scădere. La al treilea nivel, la trei kilometri de axă, se odihniră timp de o oră, sorbind sucuri tonice şi masîndu-şi muşchii îndureraţi ai picioarelor. Nivelul respectiv era ultimul punct unde mai puteau respira confortabil; precum vechii alpinişti ai Himalaiei, depozitaseră aici rezerve de oxigen, iar acum le fixau pentru ultima porţiune de urcuş.

După un ceas ajunseră în vîrful scării, la începutul punţii, înaintea lor se întindea ultimul kilometru vertical, dar din fericire, gravitaţia reprezenta numai cîteva procente din cea a Pămîntului. Încă treizeci de minute de pauză, o verificare atentă a rezervelor de oxigen, şi… ultimul hop.

Norton se asigură încă o dată că toţi oamenii se aflau înaintea lui pe punte, la intervale de douăzeci de metri unul de celălalt. De acum încolo urma un căţărat lent, monoton şi extrem de plictisitor. Tehnica cea mai bună de escaladare era să-ţi alungi din minte orice gînd şi să numeri treptele lăsate în spate — o sută, două, trei, patru…

Ajunsese la o mie două sute cincizeci cînd realiză că ceva era în

neregulă. Lumina sclipitoare de pe suprafaţa verticală dinaintea ochilor săi nu avea culoarea normală şi strălucea prea tare. Comandantul Norton nu avu timp nici să se asigure, nici să-şi avertizeze coechipierii. Totul se desfăşură în mai puţin de o secundă.

Într-o explozie tăcută de lumină, zorile răsăriră pe Rama,

18. ZORI

Lumina era într-atît de strălucitoare încît, vreme de un minut întreg, Norton fu nevoit să ţină ochii strîns închişi. După aceea, riscă şi privi printre pleoapele de abia întredeschise către peretele aflat la numai cîţiva centimetri de chipul lui. Clipi de cîteva ori, aşteptă să i se scurgă inevitabilele lacrimi, apoi se întoarse să salute zorile.

Reuşi să suporte lumina cîteva secunde, după aceea închise iarăşi ochii. Nu era o strălucire insuportabilă, te puteai obişnui cu ea. De vină se făcea priveliştea uluitoare a lui Rama, văzut acum pentru întîia oară în totalitate.

Norton ştiuse cu exactitate la ce să se aştepte; totuşi spectacolul îl năucise. Îl cuprinse un tremurat nervos, mîinile i se încleştară de treapta punţii cu disperarea omului care, gata să se înece, se agaţă de colacul de salvare. Muşchii braţelor i se încordară fără voie, iar picioarele — deja obosite de lunga escaladare — dădură semne de nesiguranţă. Dacă n-ar fi fost gravitaţia redusă, s-ar fi prăbuşit.

Treptat, sîngele rece îi reveni şi reuşi să aplice primul remediu împotriva panicii. Continuînd să ţină ochii închişi şi încercînd să uite spectacolul din jur, începu să răsufle, adînc şi prelung, umplîndu-şi plămînii cu oxigen, eliminînd din trup toxinele oboselii.

Se simţi mai bine, dar nu deschise ochii pînă nu execută o altă mişcare. Avu nevoie de un serios efort de voinţă pentru a izbuti să-şi descleşteze mîna dreaptă — se pomeni vorbindu-i, aidoma unui copil neascultător — dar în cele din urmă, o coborî pînă la piept, desfăcu de acolo carabiniera de siguranţă şi o fixă de treapta cea mai apropiată. Indiferent ce s-ar fi întîmplat în continuare, nu mai avea cum să cadă.

Răsuflă de cîteva ori adînc, apoi, tot cu ochii închişi, conectă radioul. Cu un glas care spera să pară calm şi autoritar, întrebă:

— Aici comandantul. Toată lumea în regulă?

Verificînd numele unul cîte unul şi primind răspunsuri oarecum tremurătoare de la toţi, încrederea şi controlul de sine îi reveniră complet. Oamenii lui nu păţiseră nimic şi-i aşteptau să-i conducă. Era iarăşi comandant.

— Ţineţi ochii închişi pînă când sînteţi siguri că veţi face faţă, îi sfătui el. Priveliştea este… copleşitoare. Dacă credeţi că n-o puteţi suporta, continuaţi să urcaţi fără să mai priviţi înapoi. Ţineţi minte, în curînd veţi ajunge la gravitaţie zero şi acolo nu puteţi cădea.

N-ar fi fost nevoie să amintească un adevăr elementar unor astronauţi cu experienţă, însă Norton şi-l repeta lui însuşi la fiecare cîteva secunde. Gîndul gravitaţiei zero era un fel de talisman, ferindu-l de orice rău. Indiferent ce i-ar fi spus ochii, Rama nu-l putea trage jos, către nefiinţă, pe cîmpia aflată la opt kilometri dedesubt.

Curînd, a privi în jur deveni o chestiune de mîndrie şi demnitate. Pentru început trebuia însă să-şi stăpînească trupul.

Desfăcu ambele mîini de pe punte şi trecu braţul stîng pe sub o treaptă. Încleştînd şi descleştînd pumnii, aşteptă să-i dispară crampele musculare; deschise ochii şi se întoarse încet spre Rama.

Prima impresie a fost una de albastru. Strălucirea care umplea cerul nu se putea confunda cu aceea a soarelui; doar un arc electric era capabil s-o provoace. Deci Soarele lui Rama, îşi spuse el, trebuie să fie mai fierbinte decît al nostru. Îi va interesa pe astronomi…

Acum înţelegea rolul misterioaselor canale. Valea Dreaptă şi cele cinci copii ale ei nu erau altceva decît gigantice benzi luminoase. Rama avea sori lineari, dispuşi simetric pe interior. De la fiecare pornea o fîşie largă de lumină, aţintită către axa centrală şi iluminînd zona opusă din cilindru. Norton se întreba dacă puteau fi conectate alternativ, să producă ciclul de lumină şi întuneric, sau dacă Rama era o lume a zilei veşnice.

Benzile orbitoare îi obosiseră iarăşi ochii; nu-i părea rău că avea o scuză reală pentru a-i închide o vreme. Abia atunci, refăcut în parte în urma şocului vizual, reuşi să se concentreze asupra unei probleme mult mai serioase.

Cine, sau ce aprinsese luminile în Rama?

Cele mai complexe teste indicaseră că lumea aceea era sterilă. Dar iată că se întîmplase ceva ce nu se putea explica prin acţiunea unor forţe naturale. Nu exista viaţă, însă poate exista conştiinţă; roboţi trezindu-se după un somn de eoni. Poate că explozia de lumină fusese un spasm întîmplător, neprogramat — un ultim efort muribund al maşinilor ca răspuns la intensa căldură a unui soare nou, maşini care aveau să revină curînd la nemişcare, de data aceasta pentru totdeauna.

Totuşi, Norton nu acceptă o explicaţie atît de simplă. Cîteva fragmente de mozaic începeau să se potrivească, deşi lipseau încă multe. Absenţa oricăror semne de uzură, de pildă, senzaţia de lucru nou, abia ieşit din mîinile constructorilor… Asemenea gînduri ar fi reuşit să inspire teamă, chiar teroare. Totuşi, efectul lor fu altul. Norton se simţea clocotind de încîntare. Lucrurile care aşteptau să fie descoperite acolo se aflau într-un număr mult mai mare decît îndrăznise să spere el vreodată.

Să vezi cînd va afla de asta Comitetul Rama! îi trecu prin minte.

Apoi, cu o hotărîre calmă, redeschise ochii şi începu să inventarieze metodic tot ceea ce vedea.

Pentru început, trebuia să stabilească un sistem de referinţă. Privea cel mai întins spaţiu închis văzut vreodată de om şi pentru a se descurca avea nevoie de o hartă mentală.

Gravitaţia mică îl ajuta puţin; cu un efort de, voinţă putea

schimba „susul” şi „josul” în oricare direcţie. Totuşi, unele dintre ele păreau periculoase din punct de vedere psihologic; nesiguranţa încercată la alegerea lor îl determină să le înlăture din minte cît mai repede.

Cel mai simplu era să-şi închipuie că se afla pe fundul rotund al unui puţ gigantic, larg de şaisprezece kilometri şi adînc de cincizeci. Avantajul imaginii era dispariţia oribilei senzaţii de cădere, deşi ea avea şi serioase neajunsuri.

Putea pretinde că oraşele împrăştiate în Rama, ca şi zonele diferit colorate fuseseră fixate bine pe pereţii înalţi. Structurile variate şi complexe ce atîrnau din cupola de deasupra nu erau mai înfricoşătoare decît candelabrele uriaşe din anumite săli de concerte de pe Pămînt. De neacceptat era însă Oceanul Cilindric…

Se găsea la jumătatea puţului, o bandă lată de apă, cuprinzînd întreaga circumferinţă, fără vreun suport vizibil. Nu exista nici o îndoială asupra faptului că era apă; avea; o culoare albastru-viu, punctată de scîntei strălucitoare, rămăşiţele sloiurilor de gheaţă. Dar un ocean vertical, formînd un cerc complet la douăzeci de kilometri sus pe cer, reprezenta un fenomen atît de tulburător încît după o vreme, Norton începu să se gîndească la alte posibilităţi.

Răsuci mental peisajul cu nouăzeci de grade. Imediat, puţul uriaş se transformă într-un tunel lung, astupat la ambele capete. Baza o constituia evident puntea şi scările tocmai urcate. Din această perspectivă reuşea în cele din urmă să aprecieze la adevărata ei valoare viziunea arhitecţilor care construiseră acest loc.

Stătea agăţat pe faţa curbă a unei stînci de şaisprezece kilometri, cu jumătatea superioară complet deasupra lui, contopită cu plafonul arcuit al cerului. Sub el, puntea cobora cu cinci sute de metri, terminîndu-se la marginea primei terase. Urma apoi scara, aproape verticală în zona de gravitaţie redusă, devenind treptat tot mai puţin abruptă pînă cînd, după ce se întrerupea cu alte cinci platforme, ajungea pe cîmpia îndepărtată. Pe următorii doi sau trei kilometri distingea treptele una cîte una, după aceea ele se contopeau într-o bandă continuă.

Curba descendentă a scării impunea atît de mult, încît adevărata ei mărime era imposibil de apreciat. Norton zburase odată în jurul Everestului şi rămăsese uimit de măreţia acestuia. Realiză că scara avea înălţimea Himalaiei. Asocierea părea însă lipsită de sens.

În plus, nu exista nici un termen de comparaţie pentru celelalte două scări, Beta şi Gama, urcînd spre cer ca să se curbeze deasupra capului său. Comandantul îşi făcuse suficient curaj să se lase pe spate şi să le privească… doar pentru o clipă. După care se strădui să uite că se aflau acolo…

Motivul îl constituia faptul că prea multe imagini ale lui Rama

sugerau o a treia variantă, ce dorea din răsputeri s-o evite. Era vorba de aceeaşi perspectivă a unui cilindru vertical, ori puţ, dar unde el se găsea în vîrf şi nu pe fund, aidoma unei muşte tîrîndu-se cu capul în jos pe tavanul unei cupole, la o înălţime de cincizeci de kilometri. La fiecare evocare a imaginii, Norton avea nevoie de toată puterea voinţei sale să nu se agaţe din nou, cu disperare, de punte.

Cu timpul (de acest lucru era sigur) toate temerile vor dispare. Măreţia şi stranietatea lui Rama aveau să copleşească spaima, cel puţin pe cea a oamenilor antrenaţi să înfrunte pericolele spaţiului cosmic. Cei care nu părăsiseră niciodată Pămîntul şi nu se văzuseră niciodată înconjuraţi de stele poate că n-ar fi suportat priveliştile acelea. Dar dacă cineva avea s-o facă, îşi repeta Norton cu încăpăţînare, aceia erau echipajul şi comandantul lui Endeavour.

Îşi consultă cronometrul. Pauza durase doar două minute, însă îi păruse lungă de o viaţă. Exercitînd atît efort încît abia să-şi învingă inerţia şi cîmpul gravitaţional tot mai slab, începu să se salte încetişor în sus, pe ultima sută de metri a punţii. Înainte de a intra în ecluză şi de-a întoarce spatele spre Rama, cercetă rapid interiorul pentru o ultimă privire de ansamblu.

Se modificase în chiar acele ultime minute; din mare se ridica ceaţa. Pe primele sute de metri, coloanele albe şi fantomatice se înălţau drept pe direcţia rotaţiei lui Rama, apoi începeau să se destrame într-un vîrtej turbulent, pe măsură ce aerul din păturile superioare încerca să elimine excesul de viteză. Alizeele lumii cilindrice începeau să-şi traseze traiectoriile pe cer. După un interval de timp necunoscut, cea dintîi furtună tropicală era pe punctul de a izbucni.

19. UN AVERTISMENT DE PE MERCUR

Pentru prima dată după foarte multe săptămîni, toţi membrii Comitetului Rama erau prezenţi la apel. Profesorul Solomons sosise din adîncurile Pacificului, unde studiase operaţiunile miniere din fosele submarine. Spre surpriza tuturor, reapăru Dr. Taylor, acum cînd posibilitatea ca Rama să conţină viaţă, pe lîngă obiecte neînsufleţite, se ivise iarăşi.

Preşedintele se aşteptase ca Dr. Carlisle Perera să fie mai dogmatic în afirmaţii ca de obicei, ţinînd seama că previziunea sa referitoare la un uragan în Rama se adeverise. Spre marea surpriză a Excelenţii Sale, Perera se dovedi remarcabil de ponderat, acceptînd felicitările colegilor săi cu o figură aproape stînjenită.

De fapt, exobiologul era măcinat de remuşcări. Transformarea spectaculoasă a Oceanului Cilindric constituia un fenomen mult mai previzibil decît uraganele… şi cu toate acestea îl neglijase complet. Faptul că-şi amintise că aerul fierbinte se ridică, uitînd însă că gheaţa fierbinte se contractă, nu era ceva de care să fie mîndru. Totuşi, curînd avea să treacă peste asta, revenind la obişnuita lui încredere olimpiană.

Cînd preşedintele îi oferi cuvîntul, întrebîndu-l ce schimbări de climă mai pronostica, Perera fu extrem de atent în cenzurarea ipotezelor:

— Vă daţi seama, explică el, meteorologia unei lumi atît de stranii cum este Rama poate oferi multe surprize. Dar, dacă am calculat corect, nu vor mai fi alte furtuni, iar condiţiile se vor stabiliza în scurt timp. Va urma o creştere lentă de temperatură pînă la periheliu şi dincolo de el, dar asta nu ne mai interesează, căci Endeavour va trebui să fie deja plecată de acolo.

— Deci în curînd se va putea pătrunde din nou în Rama?

— Ăăă… probabil. Vom şti cu siguranţă peste patruzeci şi opt de ore.

— Reîntoarcerea-i imperativă, interveni ambasadorul mercurian. Trebuie să aflăm totul despre Rama, situaţia s-a schimbat complet.

— Cred că înţeleg la ce vă referiţi, dar n-aţi vrea să fiţi mai explicit?

— Desigur. Pînă acum am presupus că Rama e lipsit de viaţă sau, în tot cazul, necontrolat. În prezent însă nu mai putem pretinde că este un hoinar. Chiar dacă la bordul lui nu există forme de viaţă, el poate fi dirijat de mecanisme automate, programate să îndeplinească o anumită misiune, poate una dezavantajoasă pentru noi. Neplăcută aşa cum este, trebuie să luăm în considerare problema auto-apărării.

Izbucni un vacarm de proteste, obligîndu-l pe preşedinte să

restabilească ordinea.

— Lăsaţi să termine Excelenţa Sa! solicită el. Indiferent, dacă ideea ne place ori nu, ea trebuie privită cu seriozitate.

— Cu tot respectul faţă de ambasador, făcu Dr. Conrad Taylor cu intonaţia cea mai lipsită de respect, cred că putem respinge ca naivă teama unei intervenţii răuvoitoare. Creaturi atît de avansate cum sînt Ramanii au cu siguranţă o morală corespunzător dezvoltată. Altminteri s-ar fi distrus singuri, aşa cum era să păţim noi înşine în secolul douăzeci. Am expus destul de limpede această teorie în ultima mea carte: Etos şi Cosmos. Sper că aţi primit copia…

— Da, vă mulţumesc, deşi mă tem că urgenţa altor probleme nu mi-a permis să citesc decît introducerea. Totuşi, ideea generală îmi este familiară. Nici noi nu avem o atitudine duşmănoasă fată de un muşuroi de furnici, dar dacă vrem să clădim o casă în acelaşi loc…

— Asta-i o tîmpenie la fel de mare ca şi Asociaţia Pandora! Nimic altceva decît xenofobie interstelară!

— Vă rog, domnilor! Aşa nu ajungem nicăieri! Domnule ambasador, vă rog să continuaţi.

Preşedintele privi peste trei sute optzeci de mii de kilometri către Conrad Taylor, care se potoli ca un vulcan ce-şi aşteaptă clipa să erupă iarăşi.

— Mulţumesc, rosti mercurianul. Se poate ca pericolul să nu fie real, dar nu avem voie să riscăm în privinţa viitorului speciei umane. Dacă îmi permiteţi s-o spun, noi, mercurienii, sîntem cei mai îngrijoraţi. Avem şi cele mai multe motive.

Dr. Taylor pufni sonor şi fu potolit de o altă privire de pe Lună.

— De ce Mercurul mai mult decît celelalte planete? întrebă preşedintele.

— Cîntăriţi situaţia! Rama se găseşte deja în interiorul orbitei noastre. Se presupune că va ocoli soarele şi se va îndrepta iarăşi spre exterior. Dar dacă urmează o manevră de frînare? Într-un astfel de caz, ea s-ar petrece la periheliu, cam în treizeci de zile. Cercetătorii mei m-au informat că în această situaţie Rama va ocupa o orbită circulară la numai douăzeci şi cinci de milioane de kilometri de soare. De acolo ar domina întregul Sistem Solar.

Un răstimp îndelungat, nimeni, nici chiar Conrad Taylor, nu scoase vreun cuvînt. Toţi membrii Comitetului îşi stăpîneau cuvintele destinate acelor indivizi dificili, atît de potrivit reprezentaţi acolo de ambasadorul lor.

Pentru majoritatea oamenilor, Mercur reprezenta o imagine destul de exactă a Iadului; exactă pînă cînd avea să apară ceva şi mai rău. Mercurienii însă se mîndreau cu planeta lor bizară, cu zilele mai lungi decît anii, cu răsăriturile şi apusurile duble, cu rîurile ei de metal topit… Prin comparaţie, Luna şi Marte erau cuceriri banale.

Doar pe Venus (dacă aveau să coboare vreodată), puteau oamenii să întîlnească un mediu mai ostil decît cel de pe Mercur.

Totuşi, în multe privinţe planeta se dovedise a fi cheia Sistemului Solar. Revăzînd evenimentele, faptul părea evident. Era Cosmică împlinise un veac de cînd adevărul fusese unanim acceptat. Iar în prezent mercurienii nu lăsau pe nimeni să-l uite.

Cu mult înainte ca omul să ajungă aici, Mercur sugerase, prin densitatea ridicată, un conţinut mare în metale grele. Bogăţiile sale continuau să rămînă o sursă de uimire, amînînd cu o mie de ani orice teamă de epuizare a metalelor cu adevărat importante pentru civilizaţia umană. Iar aceste comori se aflau în poziţia cea mai bună, acolo unde puterea soarelui era de zece ori mai mare decît pe Terra.

Energie şi minereuri metalifere nelimitate; asta însemna Mercur. Uriaşele lui lansatoare magnetice catapultau produsele spre orice punct al Sistemului Solar. Exporta de asemeni energie sub formă de izotopi de transuraniu, sau chiar radiaţie pură. Se propusese ca laserele de pe Mercur să-l dezgheţe pe Jupiter, dar celelalte planete se opuseseră. O tehnologie capabilă să-l prăjească pe Jupiter oferea prea multe posibilităţi tentante pentru un şantaj interplanetar.

Că se ridicase o asemenea problemă explica suficient de bine atitudinea generală faţă de mercurieni. Erau respectaţi pentru dîrzenie şi talent ingineresc, admiraţi pentru modul în care cuceriseră o planetă atît de groaznică, în schimb nimeni nu-i agrea şi nici nu avea încredere în ei.

Dar în acelaşi timp era posibil să le apreciezi punctul de vedere. Se glumea despre mercurieni, spunîndu-se că se comportau de parcă soarele le aparţinea. Îi unea o legătură strînsă de dragoste şi ură, aşa cum cîndva vikingii fuseseră legaţi de mare, nepalezii de Himalaia, sau eschimoşii de tundră. Ar fi fost extrem de nefericiţi dacă intervenea ceva între ei şi forţa naturală care le controla şi domina vieţile.

În cele din urmă, preşedintele sparse tăcerea. Încă îşi mai amintea soarele Indiei şi se înfiora gîndindu-se la cel al lui Mercur. De aceea îi lua pe mercurieni în serios, deşi îi considera nişte barbari tehnologici.

— Cred că oarecare adevăr există în cuvintele dumneavoastră, domnule ambasador, rosti el încet. Aveţi vreo propunere?

— Da, domnule. Înainte de a întreprinde vreo acţiune, trebuie să deţinem toate datele. Cunoaştem geografia lui Rama, dacă se poate folosi un asemenea termen, dar nu ştim nimic despre posibilităţile lui. Iar cheia întregii probleme asta este: posedă Rama un sistem de propulsie? Îşi poate modifica traiectoria? Sînt foarte interesat să aflu părerea domnului Perera.

— M-am gîndit îndelung la acest subiect, răspunse exobiologul. Desigur, impulsul iniţial de lansare a lui Rama se datorează unui

sistem de propulsie, însă el putea fi constituit de o treaptă booster suplimentară. Pînă acum nu s-a descoperit urma vreunui propulsor la bord. E absolut sigur că în exteriorul blindajului nu există duze, ori alte sisteme de evacuare a deşeurilor arse.

— Ar putea fi mascate…

— Adevărat, dar în ce scop? Şi apoi, unde-s rezervoarele de combustibil şi sursele energetice? Carcasa principală este solidă, a fost verificată prin testări seismice. Cavităţile din partea nordică se datorează în exclusivitate sistemului de ecluze. În felul acesta mai rămîne numai extremitatea sudică a lui Rama, pe care comandantul Norton nu a reuşit pînă acum s-o atingă datorită lăţimii oceanului. La Polul Sud se găsesc mai multe mecanisme şi structuri ciudate, observate de dumneavoastră în fotografii. În privinţa lor, putem face presupuneri doar.

Eu sînt însă destul de sigur de următorul lucru: dacă Rama are un sistem de propulsie, el nu aparţine în nici un caz tehnologiei noastre actuale. De fapt, ar fi potrivit să fie fabulosul Motor Cosmic despre care vorbim de două sute de ani.

— Nu vi se pare o ipoteză exagerată?

— Cu siguranţă, nu. Dacă dovedim că Rama are un Motor Cosmic, chiar dacă nu vom afla nimic despre modul lui de utilizare, descoperirea ar fi de o importanţă majoră. Vom şti măcar că un asemenea lucru e posibil.

— Ce este un Motor Cosmic? întrebă destul de stînjenit ambasadorul Pămîntului.

— Orice sistem de propulsie, Sir Robert, ce nu funcţionează pe principiul reactiv. Antigravitaţia ar reprezenta o soluţie. Deocamdată nu ştim unde să căutăm un asemenea motor, şi mulţi savanţi se îndoiesc de posibilitatea existenţei sale.

— Nu există, izbucni profesorul Davidson. Asta a stabilit-o Newton. Acţiunea fără reacţiune nu-i posibilă. Motorul Cosmic e-un nonsens! V-o spun eu!

— S-ar putea să aveţi dreptate, făcu Perera cu un calm neobişnuit. Dar dacă Rama nu are Motor Cosmic, atunci nu posedă nici un fel de motor. Pur şi simplu nu e loc pentru un sistem convenţional de propulsie, cu rezervoarele sale uriaşe…

— Greu să-ţi imaginezi o lume împinsă înainte, aruncă Dennis Solomons. Ce s-ar întîmpla cu obiectele din interior? Totul ar trebui fixat rigid. Extrem, de dificil…

— În sfîrşit, acceleraţia poate avea o valoare foarte scăzută. Problema principală o reprezintă apa din Oceanul Cilindric. Cum poate fi oprită să nu…

Perera se întrerupse şi privi în gol. Părea în pragul unei crize de epilepsie sau al unui atac de cord. Colegii îl priviră alarmaţi, cînd

brusc, bărbatul izbi cu pumnul în masă şi strigă:

— Sigur că da! Asta explică totul! Stînca de pe malul sudic… acum are sens!

— Nu şi pentru mine, mormăi ambasadorul Lunii, în numele tuturor celor prezenţi.

— Priviţi fotografia longitudinală a lui Rama, continuă tulburat Perera. Aveţi fiecare cîte o copie? Oceanul Cilindric e cuprins între două maluri care înconjoară complet interiorul. Ţărmul nordic are doar cincizeci de metri înălţime. Pe de altă parte, malul sudic este mai înalt cu aproape o jumătate de kilometru. De ce această diferenţă? Nimeni n-a fost în stare să ofere o explicaţie cît de cît rezonabilă.

Să presupunem însă că Rama poate accelera, deplasîndu-se cu capătul nordic înainte. Apa din ocean va tinde să aibă o mişcare opusă; nivelul la capătul sudic se va ridica… poate cu sute de metri. De aceea ţărmul e mai înalt. Să vedem…

Perera începu să mîzgălească cu furie. După un timp incredibil de scurt, nu mai mult de douăzeci de secunde, ridică privirea triumfător:

— Cunoscînd înălţimea ţărmurilor, sîntem în stare să calculăm acceleraţia maximă suportată de Rama. Dacă ar măsura mai mult de doi la sută din 1 g, oceanul ar trece peste ţărmul sudic.

— A cincizecea parte din acceleraţia gravitaţională? Nu-i prea mult.

— Ba este… pentru o masă de zece milioane de megatone. Oricum, pentru manevre cosmice este arhisuficient.

— Vă mulţumesc, Dr. Perera, rosti ambasadorul mercurian. Ne-aţi oferit date la care trebuie să reflectăm. Domnule preşedinte, îl putem convinge pe comandantul Norton de necesitatea explorării Polului Sud?

— Norton face tot ce-i stă în putinţă. Bineînţeles, oceanul rămîne un obstacol. Vor încerca să construiască un soi de plută, să ajungă măcar la New York…

— Regiunea Polului Sud pare mult mai importantă. Între timp, voi aduce aceste chestiuni la cunoştinţa Adunării Generale. Sînteţi de acord?

Nimeni nu obiectă, nici chiar Dr. Taylor. Dar cînd membrii Comitetului fură gata să-şi închidă circuitele, Sir Lewis ridică mîna.

Bătrînul istoric vorbea arareori, dar atunci cînd o făcea, toţi îl ascultau cu deferenţă.

— Să presupunem că Rama este… activ… şi posedă însuşirile menţionate. În armată au o zicala străveche, care spune: a putea nu implică şi a vrea.

— Dar cît vom aştepta să vedem ce intenţii are? întrebă mercurianul. Cînd le vom afla s-ar putea să fie prea tîrziu.

— Deja este prea tîrziu… Nu mai putem întreprinde nimic care

să-l afecteze. Mă întreb dacă am fi fost capabili vreodată de aşa ceva.

— Nu admit, Sir Lewis! Putem face multe lucruri, dacă se dovedesc necesare. Rama este un ou cosmic, încălzit de razele soarelui. Poate crăpa dintr-o clipă în alta.

Preşedintele Comitetului îl privi de-a dreptul uluit pe ambasadorul lui Mercur. În toată cariera sa diplomatică, rareori fusese surprins într-atît.

Nu şi-ar fi imaginat niciodată un mercurian capabil de asemenea zboruri poetice ale imaginaţiei.

20. CARTEA REVELAŢIILOR

Cînd unul din membrii echipajului îi spunea „comandante”, sau şi mai rău, „domnule Norton”, întotdeauna era vorba de ceva serios. Nu-şi aducea aminte ca Boris Rodrigo să-l fi apelat vreodată în acest mod, deci chestiunea părea de două ori mai serioasă. Chiar şi în condiţiile normale, locotenentul Rodrigo era o persoană sobră şi gravă.

— Despre ce-i vorba, Boris? întrebă cînd uşa cabinei se închise înapoia lor.

— Comandante, solicit permisiunea de a folosi prioritatea de navigaţie pentru un mesaj pe Pămînt.

Era într-adevăr ceva neobişnuit, deşi nu lipsit de precedent. Semnalele de rutină mergeau către cel mai apropiat releu planetar, în momentul acela Mercur, şi cu toate că timpul de transmisie era o chestiune de minute, treceau adesea cinci sau şase ore înainte ca mesajul să ajungă pe biroul destinatarului. În nouăzeci şi nouă la sută din cazuri, întîrzierea era rezonabilă, dar în ipoteza unei urgenţe, la aprecierea comandantului se puteau utiliza alte canale, mai directe şi mai costisitoare.

— Cred că ştii că trebuie să-mi oferi un motiv serios. Toată banda de frecvenţe disponibile e ticsită deja cu transmisii de date. E o problemă personală?

— Nu, comandante. Ceva cu mult mai important. Vreau pe trimit un mesaj Bisericii Mamă.

Aha, îşi spuse Norton. Cum să mă port cu el?

— Ar fi mai bine să-mi explici.

Replica lui Norton nu era motivată numai de curiozitate, deşi aceasta era cu certitudine prezentă. Dacă îi acorda lui Boris prioritatea solicitată, trebuia să-şi justifice ulterior decizia.

Ochii albaştri şi calmi îl fixau. Nu-l văzuse niciodată pe Boris pierzîndu-şi controlul; întotdeauna, perfect stăpîn pe sine. Toţi Cosmocreştinii erau la fel; constituia unul din beneficiile credinţei lor şi-i ajuta să devină buni astronauţi. Uneori însă, siguranţa lor lipsită de îndoieli enerva puţin pe acei nefericiţi ce nu fuseseră atinşi de Revelaţie.

— Se referă la scopul lui Rama, comandante. Cred că l-am aflat.

— Continuă…

— Să analizăm lucrurile. Avem o lume goală, complet lipsită de viaţă… totuşi perfect adaptată oamenilor. Are apă şi o atmosferă pe care o putem respira. Vine din adîncurile îndepărtate ale spaţiului, îndreptîndu-se cu mare precizie spre Sistemul Solar, un fapt de-a dreptul incredibil dacă ar fi vorba, de pură întîmplare. Şi, pe lîngă faptul că arată nou-nouţă, pare să nu fi fost locuită niciodată.

Am repetat lucrurile astea de zeci de ori, reflectă Norton. Ce ar putea adăuga Boris?

— Credinţa noastră ne învăţase să aşteptăm o asemenea vizită, deşi nu ştiam exact forma ei. Biblia face unele aluzii. Dacă nu reprezintă a Doua înviere, poate fi a Doua Judecată. Povestea lui Noe o descrie pe cea dintîi. Eu cred că Rama e o Arcă trimisă aici ca să-i salveze pe aceia… care merită.

În cabina comandantului se instală tăcerea. Nu pentru că lui Norton i-ar fi lipsit replica; dimpotrivă, prin minte îi treceau prea multe întrebări, dar nu era sigur care dintre ele ar fi fost mai potrivită.

În cele din urmă, cu un glas cît mai calm şi indiferent, remarcă:

— Conceptul este deosebit de interesant. Deşi nu sînt adept al credinţei tale, îmi pare plauzibil.

Nu însemna că e ipocrit sau mincinos. Dînd la o parte exagerările religioase, teoria lui Rodrigo convingea la fel ca alte şase pe care le auzise. Dacă specia omenească era ameninţată de o catastrofă, iar o inteligenţă superioară, plină de bunăvoinţă, dorea să intervină? Ar fi explicat totul, chiar foarte ingenios. Mai rămîneau totuşi cîteva probleme…

— Două întrebări, Boris. Peste trei săptămîni, Rama va fi la periheliu; va ocoli apoi soarele şi va părăsi Sistemul Solar la fel de repede cum a venit. Nu rămîne prea mult timp pentru Ziua Judecăţii, sau pentru transbordarea celor… ăă… aleşi, indiferent cum s-ar realiza ea.

— Foarte adevărat. De aceea, cînd va atinge periheliul Rama va frîna, să intre pe o orbită staţionară; probabil una cu afeliul pe orbita Pămîntului. Acolo ar putea avea loc o altă modificare de viteză şi eventual, joncţiunea cu Pămîntul.

Explicaţia suna tulburător de simplu. Dacă Rama intenţiona să rămînă în Sistemul Solar, exact aşa trebuia să se întîmple. Modalitatea cea mai eficientă de încetinire era apropierea cît mai mare de soare, urmată de manevra. de frînare. Dacă ipoteza lui Rodrigo, ori o variantă a ei, era adevărată urmau să constate în curînd.

— Încă ceva, Boris. Ce anume pilotează Rama?

— În privinţa asta, nu avem răspunsuri. Poate pur şi simplu un robot. Sau… un spirit. Ceea ce ar explica inexistenţa vreunui semn de viaţă biologică.

Asteroidul bîntuit: de ce cuvintele îi reînviaseră în străfundul memoriei? Îşi aminti acea povestire stupidă citită cu ani în urmă; se gîndi că era mai bine să nu-l întrebe pe Boris dacă o citise şi el. Se îndoia că gusturile lui se îndreptau spre asemenea literatură.

— O să-ţi spun ce o să facem, Boris, rosti Norton hotărîndu-se brusc. Dorea să termine întrevederea pînă nu devenea prea dificilă, şi considera că găsise o soluţie. Poţi să-ţi rezumi ideile în mai puţin de…

ăăă, o mie de bytes?

— Cred că da.

— Ei bine, dacă reuşeşti s-o faci să sune ca o teorie ştiinţifică, am s-o expediez cu prioritate absolută Comitetului Rama. O copie poate merge atunci şi la Biserica ta şi toţi vor fi mulţumiţi.

— Mulţumesc, comandante, vă rămîn recunoscător.

— Ah, nu o fac să-mi uşurez conştiinţa. Vreau să văd ce va decide Comitetul. Chiar dacă nu sînt sută la sută de acord cu tine, poate că ai dat peste ceva important.

— Păi, o să aflăm la periheliu, nu-i aşa?

— Exact. O să aflăm la periheliu.

După ce Boris Rodrigo plecă, Norton chemă puntea de comandă şi eliberă autorizaţia necesară. Considera că rezolvase corespunzător chestiunea şi în plus, dacă Boris avea dreptate…

Poate că îşi sporise astfel şansele să se numere printre mîntuiţi!

21. DUPĂ FURTUNĂ

Plutind prin coridorul acum familiar al complexului ecluzei Alfa, Norton se întreba dacă nu cumva nerăbdarea învinsese prudenţa. Aşteptaseră patruzeci şi opt de ore la bordul lui Endeavour, două zile preţioase, gata de plecare în orice clipă dacă situaţia s-ar fi arătat favorabilă. Nu se întîmplase însă nimic; instrumentele lăsate în Rama nu dezvăluiseră ceva nou. Din nefericire, camerele de luat vederi din Butuc fuseseră obturate de o ceaţă ce le redusese vizibilitatea la cîţiva metri, ceaţă care abia începuse să se risipească.

Cînd deschiseră, în sfîrşit, ultima uşă a ecluzei şi înaintară în păienjenişul de corzi ajutătoare din jurul Butucului, primul lucru care atrase atenţia comandantului fu schimbarea nuanţei luminii. Nu mai era acel albastru ţipător, ci unul mult mai pastelat şi mai blînd, amintindu-i de o zi senină pe Pămînt.

Privi de-a lungul axei lumii şi nu zări decît un tunel alb, strălucitor şi lipsit de particularităţi, continuînd pînă la piscurile ciudate ale Polului Sud. Interiorul lui Rama era complet acoperit de nori, fără vreo spărtură. Stratul superior se preciza destul de bine; forma un cilindru mai mic în interiorul celuilalt, în mişcare, lăsînd complet gol un miez central, larg de cinci — şase kilometri, cu excepţia cîtorva şuviţe împrăştiate de cirrus.

Tubul imens de nori era luminat pe dedesubt de cei şase sori artificiali. Poziţia celor de pe continentul nordic era limpede definită prin benzi difuze de lumină, însă ceilalţi trei de pe malul opus al oceanului se contopeau laolaltă într-o singură fîşie strălucitoare.

Ce se întîmplă jos, sub norii aceia? se întreba Norton. Cel puţin, furtuna care-i dispusese simetric în jurul axei se potolise. Dacă nu-i aşteptau alte surprize, puteau coborî în siguranţă.

Părea normal ca în explorare să folosească aceeaşi echipă ce pătrunsese pentru prima dată mai adînc în Rama. Sergentul Myron, ca toţi membrii echipajului, avea în prezent o condiţie fizică perfectă, corespunzătoare pretenţiilor medicului-şef. Susţinea chiar, cu o sinceritate convingătoare, că nu avea să mai poarte niciodată uniforma veche.

Privindu-i pe Myron, Mercer şi Calvert, „înotînd” relaxaţi şi cu rapiditate în josul punţii, Norton se gîndi cît de mult se schimbase situaţia. Prima oară coborîseră în beznă şi frig; acum îi întîmpinau lumina şi căldura. În toate explorările anterioare fuseseră convinşi că Rama era mort. Lucrul putea să fi rămas adevărat în sensul biologic al cuvîntului, ceva se mişca însă, iar expresia lui Boris Rodrigo era la fel de bună ca oricare alta: spiritul lui Rama se deşteptase.

După ce ajunseră la platforma de la capătul punţii, pregătindu-se să coboare pe scară, Mercer făcu obişnuita analiză a atmosferei. Existau lucruri pe care nu le considera niciodată absolut sigure. Se ştia că şi atunci cînd cei din jurul lui respirau perfect fără tub de oxigen, el se oprise să testeze aerul înainte de a-şi desface casca. Solicitat să se explice, Mercer răspunsese: „Simţurile omului nu sînt prea exacte. Zici că nu ai nimic şi să te prăbuşeşti în minutul următor”.

Îşi privi aparatul şi exclamă:

— La naiba!

— Ce s-a întîmplat? se auzi vocea lui Calvert.

— S-a dereglat… arată prea mult. Ciudat, nu mi s-a mai întîmplat niciodată. Să-l verific pe circuitul oxigenului din cască.

Conectă micuţul analizor de oxigen la supapa de control a căştii şi rămase tăcut. Tovarăşii săi îl priviră de-a dreptul îngrijoraţi; ceea ce-l tulbura pe Karl trebuia să fie luat în serios.

Mercer deconectă analizorul, testă din nou atmosfera, apoi chemă Controlul:

— Şefule! Vrei să-mi faci o determinare de oxigen?

Urmă o pauză mai lungă decît ar fi fost necesar, după care Norton răspunse:

— Cred că s-a stricat analizorul.

Mercer zîmbi larg.

— Indică peste cincizeci la sută, nu-i aşa?

— Da, ce să însemne?

— Înseamnă că ne putem scoate cu toţii căştile. Nu-i aşa că-i bine?

— Nu sînt sigur, replică Norton, imitînd sarcasmul vocii lui Mercer. E prea frumos ca să fie adevărat.

Nu trebuia să mai adauge nimic. Ca toţi astronauţii, comandantul Norton suspecta cel mai mult lucrurile prea frumoase.

Mercer întredeschise viziera căştii şi adulmecă prudent. Pentru întîia oară la altitudinea aceea, aerul era perfect respirabil. Dispăruse mirosul de stătut, la fel şi uscăciunea excesivă ce provocase cîndva necazuri respiratorii. Umiditatea atinsese un uimitor optzeci la sută, cauza principală fiind, neîndoielnic, dezgheţul oceanului. Aerul era umed, totuşi plăcut. Pare o seară de vară pe un ţărm tropical, gîndi Mercer. Climatul din interiorul lui Rama se îmbunătăţise în mod considerabil în ultimele cîteva zile…

Dar de ce? Creşterea umidităţii nu reprezenta un mister; mai dificil de explicat era creşterea bruscă a procentului de oxigen.

Continuînd coborîrea, Mercer începu o serie întreagă de calcule mentale. Pînă la intrarea în stratul de nori, nu ajunsese încă la un rezultat satisfăcător.

Pătrunderea în acest strat fu extrem de spectaculoasă prin

rapiditatea ei. Lunecau în jos prin aerul limpede, strîngînd în mîini metalul lustruit al balustradei, să nu capete o viteză prea mare în acea regiune cu o gravitaţie la sfertul celei terestre. Apoi brusc, se treziră înconjuraţi de o ceaţă lăptoasă şi orbitoare, limitând vizibilitatea la cîţiva metri. Mercer frînă atît de rapid încît Calvert aproape se ciocni de el. Myron chiar îl izbi pe Calvert, cît pe ce să-l arunce de pe balustradă.

— Uşurel, făcu Mercer. Păstraţi între voi o distanţă suficientă pentru a menţine contactul vizual. Şi controlaţi permanent viteza, în caz că voi fi obligat să mă opresc pe neaşteptate.

Continuară să lunece prin ceaţă într-o tăcere ireală. Calvert abia îl zărea pe Mercer, ca pe o umbră vagă la zece metri înainte, iar cînd privi înapoi, Myron se găsea cam la aceeaşi distanţă în urma sa. Într-un fel, părea parcă şi mai straniu decît la coborîrea în bezna groasă a nopţii Ramane. Cel puţin, atunci razele proiectoarelor dezvăluiseră ce se afla în faţă. Acum însă, încerca senzaţia că plonjează într-un ocean tulbure.

Era imposibil de apreciat cît coborîseră. Calvert bănuia că se apropiau de al patrulea nivel, cînd Mercer frînă din nou. După ce se strînseră laolaltă, le şopti:

— Fiţi atenţi! N-auziţi nimic?

— Ba da, replică Myron după un minut. Pare să fie vîntul.

Calvert nu era tot atît de sigur. Răsuci capul înainte şi înapoi, căutînd să localizeze sursa murmurului slab ce ajunsese pînă la ei prin ceaţă, apoi renunţă.

Lunecară mai departe, ajungînd la nivelul patru şi porniră spre al cincilea. Între timp sunetul se înteţise, devenind tot mai familiar. Se aflau la jumătatea celei de-a patra scări, cînd Myron strigă:

— Îl recunoaşteţi acum?

L-ar fi identificat de multă vreme, dar nu constituia un zgomot asociat vreodată cu altă lume decît Pămîntul. Din ceaţă, dintr-un loc a cărui depărtare nu putea fi calculată, se auzea tunetul unei căderi de apă.

După cîteva minute, plafonul de nori se întrerupse la fel de brusc pe cît începuse. Ieşiră în strălucirea orbitoare a zilei Ramane, scînteind şi mai puternic sub lumina reflectată de norii joşi. Apăruse familiara cîmpie curbă, acum mult mai accesibilă minţii şi simţurilor căci nu se mai zărea întreaga ei curbură. Nu le venea greu să-şi imagineze că priveau în lungul unei văi largi, iar curbura verticală a oceanului se răsfrîngea de fapt în exterior.

Poposiră pe a cincea şi ultima platformă, să raporteze străpungerea norilor şi priviră atenţi în jur. Din cîte îşi puteau da seama, pe cîmpie nu se schimbase nimic. Aici sus însă, pe domul nordic, Rama le oferea o cu totul altă imagine.

Acolo se găsea originea zgomotului auzit. Coborînd parcă din nori, la trei sau patru kilometri distanţă se afla o cascadă. Rămaseră minute întregi privind-o în tăcere, aproape fără să-şi creadă ochilor. Logica le spunea că într-o lume rotitoare, nici un obiect nu s-ar fi deplasat în cădere după o linie dreaptă; totuşi exista ceva teribil de straniu într-o cascadă curbă, arcuindu-se şi oprindu-se la mulţi kilometri depărtare de punctul de sub sursă…

— Dacă Galileo s-ar fi născut aici, rosti în cele din urmă Mercer, ar fi înnebunit formulînd legile dinamicii.

— Eu unul credeam că le cunosc şi oricum înnebunesc. Pe tine nu te deranjează, expertule? făcu Calvert.

— De ce? replică sergentul Myron. Reprezintă o demonstraţie perfectă a efectului Coriolis. Aş vrea să-l pot prezenta studenţilor.

Mercer studia gînditor banda Oceanului Cilindric.

— Aţi observat ce s-a întîmplat cu apa? spuse în cele din urmă.

— Păi… nu mai e albastră. Are o culoare verde pe care aş numi-o „de mazăre”. Ce înseamnă oare?

— Poate acelaşi lucru ca şi pe Pămînt. Laura a denumit Oceanul „o supă organică aşteptînd să fie trezită la viaţă”.

— Poate că exact aşa s-a întîmplat.

— În două zile?! Pe Pămînt au fost necesare milioane de ani.

— Trei sute şaptezeci şi cinci de milioane, după ultimele teorii. Deci de acolo provine oxigenul… Rama a trecut prin stadiul anaerobic şi a ajuns la plantele cu fotosinteză… în circa patruzeci şi opt de ore. Mă întreb unde va ajunge mîine?

22. NAVIGÎND PE OCEANUL CILINDRIC

La picioarele scării îi aştepta încă o surpriză. La început părea că prin tabără trecuse cineva, răsturnînd echipamentul, ba chiar luînd obiecte mici şi ducîndu-le mai departe. După o examinare rapidă, neliniştea iniţială fu înlocuită de o nemulţumire stînjenitoare.

Vinovat era doar vîntul. Deşi înainte de plecare ancoraseră toate obiectele, unele funii cedaseră, probabil în urma unor rafale extrem de puternice. Abia în cîteva zile aveau să reuşească să adune toate lucrurile împrăştiate.

Altminteri nu se observau schimbări deosebite. Acum, cînd trecuse timpul furtunilor efemere ale primăverii, obişnuita linişte a lui Rama revenise. Iar la marginea Cîmpiei se găsea un ocean calm, aşteptîndu-şi cea dintîi ambarcaţiune după un milion de ani.

— O navă nouă n-ar trebui botezată cu o sticlă de şampanie?

— Chiar dacă am avea aşa ceva la bord, n-aş permite o astfel de risipă criminală. Oricum, este prea tîrziu. E deja lansată.

— Cel puţin pluteşte. Ai cîştigat pariul, Jimmy, plătesc cînd ne întoarcem pe Pămînt.

— Să-i punem şi un nume. Vreo idee?

Subiectul comentariilor puţin măgulitoare sălta în prezent lîngă treptele ce coborau în Oceanul Cilindric. O plută mică, construită din şase butoaie goale, fixate laolaltă de o ramă uşoară de metal. Construcţia, asamblarea în Tabăra Alfa şi transportul pe roţi demontabile cale de peste zece kilometri de cîmpie, concentraseră eforturile întregului echipaj vreme de cîteva zile. Un pariu ce ar fi fost bine să fie cîştigat.

Iar trofeul îşi justifica riscul. Turnurile enigmatice ale New York-ului, sclipind în lumina lipsită de umbre la cinci kilometri depărtare, îi atrăseseră încă de la intrarea în Rama. Nimeni nu punea la îndoială faptul că oraşul acela, sau orice ar fi fost el, constituia adevărata inimă a lumii interioare. Trebuiau să ajungă în New York, chiar dacă după aceea n-aveau să mai reuşească nimic altceva.

— Tot nu i-am pus un nume. Căpitane, ce spui?

Norton rîse, după care deveni brusc serios.

— Am eu un nume. Spuneţi-i Resolution.

— De ce?

— A fost una din corăbiile lui Cook. E un nume bun… să aibă parte de el.

Urmă o tăcere, apoi sergentul Barnes, responsabila principală a vasului, solicită trei voluntari. Toţi cei prezenţi ridicară mîinile.

— Îmi pare rău, avem doar patru veste de salvare. Boris, Jimmy, Pieter, voi aţi mai navigat cîndva. Haideţi s-o încercăm!

Nimeni nu considera cîtuşi de puţin ciudat ca un sergent din executiv să preia conducerea operaţiunilor. Ruby Barnes poseda singurul certificat de marinar de la bord şi argumentul era decisiv. Condusese trimarane de cursă în Pacific şi, aparent, cîţiva kilometri de apă complet liniştită n-aveau să-i solicite mult aptitudinile.

Din clipa în care văzuse oceanul, Ruby hotărîse să execute traversarea. De mii de ani de cînd omul se luptase cu apele planetei sale, nici un matelot nu întîlnise vreodată ceva mai neobişnuit. În ultimele zile, un refren obsedant îi invadase mintea: „Navigînd pe Oceanul Cilindric… ". Ei bine, exact asta voia să facă.

Pasagerii îşi ocupară locurile pe banchetele improvizate, iar Ruby porni demarorul. Motorul de douăzeci de kilowaţi începu să toarcă, lanţurile de transmisie scrîşniră şi Resolution ţîşni înainte în uralele spectatorilor.

Ruby sperase să atingă opt noduri cu încărcătura aceea, deşi s-ar fi mulţumit cu oricît peste cinci noduri. Cronometră o cursă de o jumătate de kilometru de-a lungul ţărmului, dus şi întors, în cinci minute şi jumătate. Ţinînd seama de viraje, însemna o viteză de şapte noduri; putea fi mulţumită.

Fără motor, numai cu trei oameni energici în ajutorul vîslei ei mai pricepute, Ruby ar fi atins un sfert din viteza respectivă. Deci chiar în eventualitatea unei defecţiuni, puteau reveni pe ţărm în cîteva ore. Acumulatorii de mare capacitate asigurau suficientă energie să ocolească întreg Rama. Pentru siguranţă, încărcaseră alte două rezerve, iar acum, cu ceaţa complet ridicată, pînă şi un marinar prudent precum Ruby ar fi pornit la drum fără busolă.

Păşi pe mal şi salută, amuzîndu-se:

— Cursa-test a lui Resolution s-a încheiat cu succes, domnule. Aşteptăm instrucţiuni.

— Perfect… amirale. Cînd puteţi s-o luaţi din loc?

— Imediat după ce încărcăm proviziile şi căpităniа portului ne dă plecarea.

— Atunci, mîine în zori.

— Am înţeles, să trăiţi!

Pe o hartă, cinci kilometri de ocean nu pare o distanţă mare; dar pe apă, lucrurile se schimbă. Călătoreau de numai zece minute şi ţărmul de cincizeci de metri al continentului nordic arăta deja surprinzător de îndepărtat. Totuşi New York-ul nu părea cîtuşi de puţin mai aproape…

Cu toate acestea, navigatorii nu erau atenţi la maluri; continuau să fie fascinaţi de minunile oceanului. Nu mai schimbau nici glumele nervoase ce punctaseră începutul călătoriei; experienţa inedită îi copleşea.

Norton medita că de fiecare dată cînd simţea că s-a obişnuit cu Rama, acesta scotea la iveală noi surprize. În timp ce Resolution înainta bîzîind monoton, avea impresia că ea este prinsă la piciorul unui val uriaş, un val curbîndu-se de ambele părţi pînă devenea vertical, se înălţa iar cele două flancuri se uneau într-un arc lichid la şaisprezece kilometri deasupra capetelor lor. În ciuda raţiunii şi logicii, nici unul dintre exploratori nu reuşea să uite ideea că, în orice clipă, acele milioane de tone de apă se puteau prăbuşi din cer.

Totuşi, se simţeau mai degrabă aţîţaţi; era numai iluzia unui pericol, fără să fie real. Desigur, doar dacă oceanul însuşi n-avea să surprindă.

Ceea ce părea o posibilitate distinctă, căci aşa cum bănuise Mercer, apa prinsese acum viaţă. Fiecare strop conţinea mii de microorganisme sferice, unicelulare, similare cu primele forme de plancton existente în mările şi oceanele Pămîntului.

Prezentau însă unele diferenţe bizare. Nu aveau nuclee, nici multe alte componente minime pentru formele de viaţă, terestre cele mai primitive. Deşi Laura Ernst, în prezent cercetător ştiinţific şi medic al navei, dovedise în mod clar că oxigenul era produs de microorganisme, acestea erau totuşi insuficiente pentru a justifica modificarea atmosferei. Ar fi trebuit să se numere nu în mii, ci în miliarde.

După un timp, Laura descoperi că numărul lor scădea rapid şi că probabil fusese mult mai mare în cursul primelor ore ale zorilor lui Rama. Părea că avusese loc o explozie de viaţă, recapitulînd istoria timpurie a Pămîntului la o scară temporală redusă de un trilion de ori. Iar acum se epuiza singură; micro-organismele plutitoare se dezintegrau, eliberînd compuşii chimici înapoi în ocean.

— Dacă veţi fi nevoiţi să înotaţi, îi prevenise Dr. Ernst pe marinari, ţineţi gurile închise. Cîteva picături nu înseamnă mare lucru… dacă le scuipaţi imediat. Dar toate sărurile acelea organo-metalice, împreună, dau o concentraţie destul de otrăvitoare şi n-am chef să caut antidotul.

Din fericire, primejdia menţionată nu se arăta a fi posibilă. Resolution putea pluti chiar dacă două dintre butoaie erau găurite (aflînd aceasta, Joe Calvert murmurase sumbru: „Amintiţi-vă de Titanic!”) Şi chiar dacă avea să se scufunde, vestele de salvare, grosolane dar eficiente, urmau să le ţină capetele deasupra apei. În plus, deşi îi avertizase în mod sever, Laura nu credea că o imersiune de cîteva clipe în ocean putea fi fatală. Fireşte, nici nu o recomanda.

După douăzeci de minute de înaintare, New York-ul nu mai constituia o insulă îndepărtată. Căpătase dimensiunile unui loc real şi detaliile întrezărite doar prin telescop sau pe fotografii mărite, apăreau în prezent ca structuri masive şi solide. Se ştia deja că

„oraşul”, ca atîtea altele din interiorul lui Rama, era triplat: format din trei complexe, ori suprastructuri, identice şi circulare, înălţîndu-se pe o fundaţie prelungă şi ovală. Fotografiile făcute din Butuc indicaseră că fiece complex se diviza la rîndul său în trei sectoare egale, aidoma unul tort tăiat în felii de 120°. Amănuntul respectiv urma să simplifice mult sarcina exploratorilor: cercetarea celei de-a noua părţi din New York ar fi fost suficientă pentru a-l cunoaşte complet. Dar şi în acele condiţii, munca urma să fie extenuantă. Însemna cercetarea a cel puţin un kilometru pătrat de clădiri şi maşinării, dintre care unele se ridicau la sute de metri înălţime.

Se părea că Ramanii duseseră arta multiplicării cu trei la un înalt grad de perfecţiune. Faptul îl demonstrau sistemul de ecluze, scările Butucului, sorii artificiali… Iar acolo unde fusese într-adevăr nevoie, făcuseră chiar şi pasul următor. New York-ul constituia un exemplu de ridicare la putere a lui trei.

Ruby îndreptă ambarcaţiunea către complexul central; de aici, un şir de trepte urca din ocean pînă în vîrful peretelui, ori zidului ce înconjura insula. Exista chiar şi o dană, convenabil plasată, unde se putea ancora pluta. Zărind-o, Ruby deveni şi mai agitată. N-avea să se oprească pînă cînd nu găsea una dintre navele utilizate de Ramani la navigaţia pe acel ocean extraordinar.

Norton hotărîse să debarce primul; îşi privi tovarăşii şi le spuse:

— Aşteptaţi aici, pe plută, pînă ajung în vîrful zidului. Cînd o să flutur din mînă, să mă urmeze Pieter şi Boris. Tu, Ruby, rămîi la cîrmă, ca la nevoie să putem pleca imediat. Dacă mi se întîmplă ceva, îi raportaţi lui Karl şi executaţi instrucţiunile sale. Acţionaţi după cum credeţi de cuviinţă… dar fără acte de eroism. Limpede?

—Da, şefule. Baftă!

Comandantul Norton nu credea de fapt în noroc. Nu se avînta niciodată într-o situaţie pînă nu analiza toţi factorii implicaţi şi nu asigura o cale de retragere. Din nou însă, Rama îl forţa să-şi încalce regulile atît de bine stabilite. Aici, aproape fiecare factor era necunoscut — aşa cum, cu trei secole şi jumătate în urmă, Pacificul şi Marea Barieră de Corali fuseseră necunoscute eroului său… Da, va avea nevoie de toată bafta posibilă ce-ar zace neutilizată prin apropiere.

Scara era pur şi simplu un duplicat al celei de pe celălalt ţărm al oceanului; cu certitudine cei rămaşi acolo îi priveau acum prin teleobiective. Şi-i priveau în „linie dreaptă”, deoarece în acea singură direcţie paralelă cu axa lui Rama, oceanul era într-adevăr orizontal. Curiozitatea făcea să fie singura masă lichidă din Univers despre care se putea spune aceasta; pe toate celelalte lumi, orice mare, ocean ori lac trebuia să urmeze suprafaţa sferică cu o curbură egală în orice direcţie.

— Sînt aproape de vîrf, rosti el pentru urechea electronică de înregistrare şi pentru secundul ce-l asculta atent, la cinci kilometri. Continuă să fie linişte… radiaţie normală. Ţin contorul deasupra capului, în caz că peretele acţionează ca un scut protector. Iar dacă de partea cealaltă există ceva ostil, va trage întîi în aparat.

Glumea, desigur. Şi totuşi de ce să rişte cînd era atît de uşor să se arate prudent?

Cînd sui ultima treaptă, constată că parapetul avea o lăţime de vreo zece metri. În partea interioară, o serie alternativă de rampe şi scări cobora pînă la nivelul principal al oraşului, aflat cu douăzeci de metri mai jos. De fapt, Norton se găsea pe un zid înalt, înconjurînd complet New York-ul şi oferindu-i o imagine panoramică.

Complexitatea peisajului era de-a dreptul uluitoare, iar primul său gest fu să facă un tur complet şi lent cu aparatul de filmat. După aceea, flutură din mînă către spectatori şi transmise dincolo de ocean:

— Nici un semn de activitate, totu-i liniştit. Urcaţi. Începem explorarea.

23. NEW YORK, RAMA

Nu era un oraş, ci o maşină. Norton trase această concluzie după aproximativ zece minute şi nu găsi nici un motiv să şi-o schimbe după ce traversară insula. Un oraş, indiferent de natura locuitorilor săi, trebuia să ofere o formă oarecare de adăpost. Aici însă nu exista aşa ceva, poate doar în subteran. Atunci unde erau intrările, scările, lifturile? Nu descoperise nici măcar echivalentul unei simple uşi…

Analogia cea mai apropiată cu Pămîntul era o gigantică uzină chimică. Totuşi, aici nu se aflau depozite de materii prime, urme ale unui sistem de transport care să le asigure deplasarea. În plus, nu-şi imagina pe unde ar fi ieşit produsele finite, fără să mai pomenească de natura acelor produse. Totul părea enigmatic şi frustrant.

— Cine are chef să ghicească? se adresă el în final ascultătorilor săi. Dacă asta e o fabrică, ce produce? De unde se aprovizionează?

— Am o idee, şefule, opină Karl Mercer de pe malul celălalt. Dacă foloseşte oceanul? După cum afirmă Doc, conţine cam tot ce ne-ar putea trece prin minte.

Răspunsul era plauzibil. Norton se gîndise deja la el. Poate că existau conducte îngropate pînă la ocean, de fapt aşa şi trebuia să fie, deoarece orice uzină chimică are nevoie de mari cantităţi de apă. Nu credea însă în răspunsuri plauzibile; de cele mai multe ori se dovedeau eronate.

— Ideea este bună, Karl, însă ce face New York-ul cu apa de mare?

Un răstimp, nimeni de pe navă, Butuc sau cîmpia nordică nu răspunse. Apoi se auzi un glas neaşteptat:

— Simplu, şefule. Numai că veţi rîde de mine.

— Nu, Ravi, nu vom rîde. Spune.

În mod normal, Sergentul Ravi McAndrews, steward şef şi îngrijitor al cimpilor, reprezenta ultima persoană din nava care să intervină într-o discuţie tehnică. Coeficientul său de inteligenţă era modest, iar cunoştinţele de specialitate minime, ceea ce nu însemna că era mărginit. Poseda un soi de isteţime nativă respectată de toţi.

— Păi, dacă e o uzină, şefule, poate că oceanul îi asigură materiile prime… la urma urmei, aşa s-a întîmplat şi pe Pămînt, deşi în alte moduri… Eu cred că New York e o uzină de fabricat… Ramani.

Undeva, cineva pufni, însă amuţi la fel de repede înainte să fie recunoscut.

— Ştii, Ravi, rosti în cele din urmă Norton, teoria ta este îndeajuns de trăznită ca să fie adevărată. Şi nu sînt deloc sigur c-aş vrea s-o văd testată… cel puţin pînă ne întoarcem la ţărm.

Acel celest New York era tot atît de întins ca şi insula Manhattan,

însă geometria lui diferea total. Existau prea puţine drumuri drepte, era un întreg labirint de arce scurte, concentrice, legate între ele prin segmente de raze. Din fericire, în interiorul lui Rama era imposibil să te rătăceşti; o singură privire aruncată spre cer ajungea să stabilească axa nord-sud a lumii.

La aproape fiecare intersecţie se opriră pentru filmări panoramice. Cînd sutele acelea de filme aveau să fie sortate, urma să înceapă munca migăloasă, dar exactă, de reconstituire la scară a oraşului. Norton bănuia că mozaicul rezultat avea să le dea de lucru savanţilor vreme de generaţii.

Faţă de cîmpie, aici părea şi mai greu să te obişnuieşti cu liniştea. Un oraş-maşină ar fi trebuit să producă zgomot; nu se auzea însă nici cel mai uşor zumzet electric, sau fîşîit mecanic. De cîteva ori Norton îşi lipi urechea de sol, de peretele vreuneia din clădiri, ascultînd atent. Auzi doar zvîcnetul propriului sînge.

Maşinile dormeau, nici măcar nu ticăiau. Aveau oare să se mai deştepte vreodată, şi atunci în ce scop? Ca de obicei, totul se găsea în stare perfectă. Era uşor să te convingi că închiderea unui singur circuit, într-un calculator răbdător şi ascuns, putea reînvia totul.

Ajungînd în capătul opus al oraşului, escaladară parapetul înconjurător şi priviră sudul oceanului. Norton se uită îndelung la ţărmul înalt de cinci sute de metri ce ascundea aproape jumătate din Rama şi, judecînd după investigaţiile prin telescop, jumătatea mai complexă şi puţin vizibilă. Din acel punct forma o dungă continuă, neagră şi ameninţătoare, semănînd cu un zid de închisoare în jurul unui continent. Nicăieri pe întreaga circumferinţă nu se zăreau trepte, sau alte căi de acces.

Se întrebă cum ajungeau Ramanii din New York pe malul sudic. Poate că exista un sistem de transport subteran, pe dedesubtul oceanului. De asemenea, poate că erau şi aparate zburătoare; oraşul număra multe zone descoperite, utilizabile pentru asolizare. Descoperirea unui vehicul Raman ar fi marcat un pas important, mai cu seamă dacă reuşeau să-l folosească. (Putea însă oare o sursă de energie să funcţioneze după cîteva sute de mii de ani?) O serie de clădiri aduceau a hangare ori garaje, iar toate erau netede şi lipsite de deschideri în pereţi, parcă turnate. „Mai devreme sau mai tîrziu vom fi nevoiţi să folosim explozivi şi raze laser”. Norton era hotărît să amîne pînă în ultima clipă o astfel de decizie.

Lipsa de hotărîre în utilizarea forţei brute era cauzată, parţial de mîndrie şi parţial de teamă. Nu dorea să se poarte aidoma unui barbar tehnologic, distrugînd ceea ce nu înţelegea. La urma urmei, era un musafir nepoftit şi trebuia să se comporte ca atare.

În privinţa spaimei, poate termenul era cam dur; „precauţie” ar fi fost mai potrivit. Ramanii dovedeau că se gîndiseră la toate

posibilităţile; nu era nerăbdător să afle ce măsuri de siguranţă îşi luaseră pentru apărarea proprietăţii. Cînd avea să revină pe ţărmul de plecare, o va face cu mîinile goale.

24. LIBELULA

Locotenentul James Pak era cel mai tînăr ofiţer de la bordul lui Endeavour şi se afla abia la a patra misiune dincolo de orbita circumterestră. Era ambiţios şi curînd avea să fie avansat. Dar totuşi încălcase serios regulamentul şi aceasta îl determinase să rămînă multă vreme pe gînduri.

Era riscant. Dacă dădea greş urma să aibă necazuri serioase. Îşi juca nu numai cariera, ci şi propriul gît. Dacă reuşea însă, devenea erou. În cele din urmă îl convinseră nu argumentele respective, ci ideea că neîncercînd ar fi petrecut restul vieţii regretînd acea ultimă ocazie. Şi totuşi mai ezita atunci cînd îi solicită comandantului o întrevedere personală.

„Ce-o mai fi acum?" se întrebă Norton, cercetînd expresia nesigură de pe chipul tînărului. Îşi amintea de discuţia delicată cu Boris Rodrigo; nu, de-astă dată n-avea să fie vorba de acelaşi lucru. Cu siguranţă Jimmy nu constituia tipul de religios; îşi petrecea majoritatea timpului liber satisfăcîndu-şi, preferabil simultan, cele două pasiuni: sportul şi sexul.

Nu putea fi vorba despre cea dintîi şi spera că nici despre a doua. Norton întîlnise majoritatea problemelor peste care un ofiţer de comandă putea da în departamentul său, exceptînd-o pe cea clasică a unei naşteri neprogramate. Deşi o asemenea situaţie făcea subiectul unor nenumărate glume, ea n-avusese încă loc, deşi era doar o chestiune de timp.

— Ei, Jimmy, despre ce e vorba?

— Am o idee, domnule comandant. Ştiu cum să ajung pe continentul sudic… pînă la Polul Sud!

— Te ascult. Cum vrei să procedezi?

— Ăăă…. să zbor pînă acolo.

— Jimmy, am primit pînă acum cinci propuneri diferite, fără să pun la socoteală aiurelile transmise de pe Pămînt. Ne-am gîndit să adaptăm propulsoarele de la costumele noastre spaţiale, dar frecarea cu aerul le-ar reduce extrem de mult eficienţa. După numai zece kilometri combustibilul s-ar termina.

— Cunosc asta. Am însă o soluţie.

Atitudinea locotenentului Pak era un amestec curios de încredere absolută şi nervozitate abia stăpînită. Norton era de-a dreptul uluit; ce-l îngrijora pe puşti? Îşi cunoştea desigur comandantul ca să ştie că nu lua niciodată în derîdere propunerile prezentate.

— Continuă. Dacă ai dreptate, voi avea grijă ca avansarea ta să fie retroactivă.

Gluma, jumătate promisiune, nu avu efectul scontat. Jimmy zîmbi

crispat, îşi căută de cîteva ori cuvintele, apoi se hotărî să abordeze indirect subiectul.

— Comandante, ştii că anul trecut am participat la Olimpicele Selenare…

— Bineînţeles. Îmi pare rău că nu ai cîştigat.

— Echipamentul a fost de vină… bănui ce s-a întîmplat. Am pe Marte nişte prieteni care lucrează în secret la perfecţionarea lui. Vrem să-i surprindem pe toţi.

— Pe Marte? N-am ştiut că…

— Nu-i un grup numeros. Acolo sportul reprezintă încă o noutate, cîteva încercări timide în Sportdomul Xante. Însă pe Marte se găsesc cei mai buni aerodinamişti din Sistemul Solar. Dacă poţi zbura în atmosfera de acolo, atunci poţi zbura oriunde.

M-am gîndit că dacă marţienii sînt capabili să construiască o maşină bună, ea va avea rezultate extraordinare pe Lună, unde gravitaţia e de două ori mai scăzută.

— Mi se pare logic… dar cu ce ne ajută asta pe noi?

Norton începuse să ghicească, însă voia să-i ofere o frînghie cît mai lungă ofiţerului.

— Păi, m-am cuplat cu nişte prieteni din Lowell City. Ei au construit un aparat de zbor pentru acrobaţii, prevăzut cu nişte chestii absolut unice. În condiţiile gravitaţiei lunare, sub domul olimpic, va face senzaţie.

— Şi o medalie de aur…

— Aşa sper.

— Să vedem dacă-ţi urmez corect şirul raţionamentelor. Un vehicul aerian ce poate participa la Olimpicele Lunare, la 1/6 g, ar fi grozav în interiorul lui Rama unde nu există deloc forţă gravitaţională. Ai zbura cu el în lungul axei, de ia Polul Nord la Sud, şi după aceea înapoi.

— Exact… şi cu mare uşurinţă. Drumul, numai dus, ar dura trei ore de zbor continuu. Bineînţeles, mă pot odihni oricînd, doar să rămîn în apropierea axei.

— Este o idee strălucită şi te felicit. Păcat că bicicletele aeriene nu fac parte din echipamentul standard al Cercetării Cosmice.

Jimmy întîmpină dificultăţi în a-şi găsi cuvintele. Deschise gura de cîteva ori, fără să emită vreun sunet.

— În regulă, Jimmy. Dintr-un interes morbid şi numai pentru consemnarea din jurnal, cum ai reuşit s-o strecori la bord?

— Aăă…, „Echipament Recreativ”.

— Ei bine, măcar nu ai minţit. Ce greutate are?

— Numai douăzeci de kilograme…

— „Numai”! Noroc că nu-i atît de rău pe cît crezusem. De fapt, sînt uluit că o bicicletă poate fi atît de uşoară.

— Au existat modele şi de cincisprezece kilograme, dar erau prea fragile şi de obicei se rupeau în timpul virajelor. Dar Libelula nu-i ameninţată de aşa ceva. După cum, v-am spus, e special prevăzută pentru acrobaţii aeriene.

— Libelula… frumos nume. Ia spune-mi, cum ai de gînd s-o foloseşti? După aceea voi decide dacă te aşteaptă avansarea, sau curtea marţială. Ori amîndouă…

25. PRIMUL ZBOR

Cu siguranţă, Libelula era un nume potrivit. Aripile lungi, întinse, păreau invizibile. Doar cînd lumina cădea pe ele sub anumite unghiuri, se refracta în irizări de curcubee. O structură delicată de foiţe aerodinamice învelită într-o peliculă de săpun, învelişul aparatului era un film organic gros de numai cîteva molecule, totuşi suficient de rezistent să controleze şi să dirijeze mişcările unui curent de aer la viteza de cincizeci de kilometri pe oră.

Pilotul, în acelaşi timp forţa motrice şi sistemul de direcţie, şedea pe un scaun îngust plasat în centrul de greutate, într-o poziţie semi-înclinată pentru a micşora frecarea cu aerul. Pilotarea se făcea cu o singură manşă, ce se putea deplasa înainte şi înapoi, la dreapta şi la stînga. Unicul instrument de bord îl reprezenta un fir cu plumb legat de partea din faţă, indicînd direcţia relativă a vîntului.

Odată aparatul montat în Butuc, Jimmy Pak nu mai permise nimănui să-l atingă. O manevră stîngace putea rupe una din componentele structurale monofibrilare, iar aripile sclipitoare atrăgeau aproape irezistibil degetele curioase. Era greu de crezut că acolo exista într-adevăr ceva…

Privindu-l pe Jimmy cocoţat pe scaun, comandantul căzu pe gînduri. Dacă una din aripile străvezii plesnea de cealaltă parte a Oceanului Cilindric, Jimmy n-ar mai fi avut cum să se întoarcă, chiar dacă reuşea să asolizeze nevătămat. În plus, încălcau una dintre cele mai rigide reguli ale explorării spaţiale; un om pleca neînsoţit într-un teritoriu străin, dincolo de orice posibilitate de ajutor. Singura consolare o constituia faptul că tot timpul urmau să aibă atît contact radio, cît şi vizual. Dacă tînărul ar fi avut ghinionul unui accident, ceilalţi ar fi ştiut exact despre ce fusese vorba.

Ocazia era însă prea bună să fie ratată. De credeau în soartă sau destin, însemna să provoace înşişi zeii neglijînd singura şansă pe care o aveau în a ajunge vreodată de cealaltă parte a lui Rama, să vadă de aproape misterele Polului Sud. Jimmy ştia la ce să se aştepte mai bine decît oricare altul. Considera că e exact genul de risc ce trebuia asumat; dacă eşua, acesta îi fusese norocul. Nu poţi cîştiga întotdeauna.

— Ascultă-mă, Jimmy, îl dăscăli medicul şef. E foarte important să nu te extenuezi. Ţine minte: aici, în axă, nivelul de oxigen este încă foarte scăzut. Dacă ai senzaţii de sufocare, opreşte-te şi hiperventilează-te pentru treizeci de secunde, nu mai mult!

Jimmy încuviinţă absent, testînd comenzile. Întregul ansamblu al cîrmei-profundor, formînd un singur bloc deasupra lonjeronului, la cinci metri înapoia cabinei rudimentare, începu să se răsucească. Apoi

eleroanele ca nişte flapsuri, situate la jumătatea aripilor, se zbătură alternativ în sus şi-n jos,

— Vrei să-i fac vînt elicii? întrebă Joe Calvert, nereuşind să-şi stăpînească amintirile din filmele de război, vechi de două sute de ani. Aprindere! Contact!

Probabil nimeni, cu excepţia lui Jimmy, nu ştia despre ce-i vorba, totuşi izbuti să slăbească încordarea generală.

Foarte lent, Jimmy mişcă pedalele. Elicea fragilă şi largă de deasupra, alcătuită aidoma aripii dintr-un schelet delicat, acoperit cu o peliculă sclipitoare, începu să se rotească. După numai cîteva rotaţii, dispăruse complet şi Libelula porni.

Plecă drept înainte din Butuc, deplasîndu-se încetişor în lungul axei lui Rama. După o sută de metri, Jimmy se opri din pedalat; era straniu să vezi un vehicul evident aerodinamic atîrnînd nemişcat în aer. Pentru prima dată se întîmpla probabil aşa ceva, cu excepţia unor situaţii la o scară mult mai mică, în interiorul staţiilor spaţiale mari.

— Cum merge? strigă Norton.

— Răspunde bine la comenzi, dar stabilitatea-i slabă. Ştiu însă de ce: lipsa gravitaţiei. Ar fi mai bine să cobor un kilometru.

— Stai puţin, nu-i periculos?

Pierzînd din altitudine, Jimmy îşi sacrifica principalul avantaj. Atît timp cît se menţinea pe axă, el şi Libelula erau complet lipsiţi de greutate. Plana fără pic de efort, ba chiar putea dormi dacă ar fi avut chef. Dar imediat ce se îndepărta de linia centrală în jurul căreia se rotea Rama, ar fi reapărut pseudo-greutatea forţei centrifuge.

Dacă n-ar fi păstrat înălţimea, ar fi continuat să piardă din altitudine şi, în acelaşi timp, să cîştige greutate. Procesul s-ar fi accelerat, sfîrşind în catastrofă. Pe cîmpia lui Rama, gravitaţia măsura de două ori mai mult decît cea pentru care fusese proiectată Libelula. Poate că Jimmy ar fi reuşit o asolizare lipsită de probleme, dar cu siguranţă n-ar mai fi decolat.

Se gîndise însă la aceste lucruri şi răspunse cu destulă siguranţă:

— Pot merge fără probleme la o zecime de g. Iar într-o atmosferă mai densă, va fi mai uşor de manevrat.

Libelula pluti lin într-o spirală leneşă, urmînd linia Scării Alfa în jos, către cîmpie. Din unele unghiuri, micuţa bicicletă zburătoare era aproape invizibilă; aveai impresia că Jimmy stătea suspendat în aer, pedalînd cu furie. Uneori ţîşnea cu aproape treizeci de kilometri la oră, alteori se oprea, manevrînd comenzile înainte de a accelera din nou. Era permanent atent să păstreze o distanţă sigură faţă de capătul curb al lui Rama.

În curînd deveni evident că Libelula se descurca mult mai bine la altitudini mai joase; nu se mai rotea aleatoriu, ci se stabiliză astfel încît aripile deveniseră paralele cu şesul aflat la şapte kilometri

dedesubt. Jimmy descrise cîteva cercuri largi, apoi începu iarăşi să urce. Se opri în cele din urmă la cîţiva metri deasupra spectatorilor săi, realizînd cu stupefacţie că nu era tocmai sigur cum să coboare din năstruşnicul aparat.

— Să-ţi aruncăm o frînghie? întrebă Norton, pe jumătate serios.

— Nu, şefule… trebuie să mă descurc singur. Dincolo nu va fi nimeni să mă ajute.

Aşteptă o vreme calculînd, apoi prin scurte perioade de accelerare încercă să îndrepte Libelula spre Butuc. Între două impulsuri succesive, bicicleta îşi pierdea inerţia de înaintare datorită frecării. Cînd ajunse la numai cinci metri iar vehiculul era aproape nemişcat, Jimmy îl părăsi. Se lăsă să plutească spre cea mai apropiată coardă de siguranţă din reţeaua Butucului, o prinse, răsucindu-se la timp pentru a apuca bicicleta ce se apropia de el. Manevra fusese executată atît de bine încît stîrni aplauze.

— Pentru următorul meu act…, începu Joe Calvert.

Jimmy minimaliză rapid orice laudă.

— A fost o porcărie. Acum însă ştiu cum să procedez. Voi lua o ventuză adezivă prinsă de o coardă de douăzeci de metri lungime, să pot ancora unde doresc.

— Dă mîna încoace, Jimmy, ordonă doctoriţa, şi suflă în balonul ăsta! Vreau şi o probă de sînge. Ai avut dificultăţi, respiratorii?

— Numai la altitudinea asta. Hei, pentru ce vrei sîngele?

— Să-ţi măsor glicemia. Abia după aceea pot spune cîtă energie ai consumat. Trebuie să ne asigurăm că ai suficientă forţă pentru misiune. Apropo, care-i recordul de rezistenţă la ciclismul aerian?

— Două ore, douăzeci şi cinci de minute şi trei secunde virgulă şase. Pe Lună, bineînţeles, un circuit de doi kilometri în Domul Olimpic.

— Crezi că vei rezista şase ore?

— Cu uşurinţă; oricînd mă pot opri să mă odihnesc. Pedalatul pe Lună e de cel puţin două ori mai obositor decît aici.

— Bine, Jimmy, acum în laborator. În funcţie de rezultatul analizelor, capeţi ori nu aprobarea. Nu doresc să te sperii, degeaba… bănui c-o să reuşeşti.

Un zîmbet larg şi mulţumit se lăţi pe chipul de fildeş al lui Jimmy Pak. Urmînd-o pe Laura Ernst spre ecluză, strigă înapoi către tovarăşii săi pentru ultima oară:

— Jos mîinile! Nu vreau să intraţi cu pumnul prin aripi?

— Am eu grijă, Jimmy, promise comandantul. Libelula este tabu pentru toţi… inclusiv pentru mine.

26. GLASUL LUI RAMA

Jimmy Pak pricepu adevărata măreţie a aventurii sale abia cînd ajunse la ţărmul Oceanului Cilindric. Pînă atunci zburase peste un teritoriu cunoscut; exceptînd o avarie a structurii de bază a Libelulei, putea oricînd să asolizeze în siguranţă şi să revină la tabără după cîteva ore de mers pe jos.

În prezent nu mai avea de ales. Dacă se prăbuşea în ocean, pesemne s-ar fi înecat în apele otrăvitoare. Iar dacă ar fi reuşit să coboare viu pe continentul sudic, probabil n-ar mai fi avut timp să se salveze înainte ca Endeavour să se desprindă de pe orbită.

În acelaşi timp, realiza că dezastrele închipuite de el erau şi cele mai improbabile. Regiunea total necunoscută deasupra căreia trecea, putea da naştere oricîtor surprize. Dacă existau aici fiinţe zburătoare cărora le tulbura traiul? Se îngrozea la gîndul unei lupte aeriene cu o creatură mai mare decît un porumbel. Cîteva ciocănituri bine plasate ar fi distrus structura Libelulei.

Totuşi, fără riscuri n-ar fi fost nici bucurie, nici senzaţia aventurii. Milioane de oameni ar fi fost fericiţi să se afle în locul său. Nu numai că mergea acolo unde nu fusese nimeni înaintea lui, dar şi acolo unde nimeni n-avea să mai ajungă vreodată. Urma să fie singurul om ce vizitase regiunile sudice ale lui Rama. De cîte ori se simţea atins de aripa spaimei îşi reamintea acest lucru.

Se obişnuise să stea suspendat în aer, cu o lume înconjurîndu-l din toate părţile. Coborînd doi kilometri sub axa centrală, căpătase o senzaţie destul de distinctă de „sus” şi „jos”.

Solul se afla la numai şase kilometri sub el, iar arcul cerului se înălţa la zece kilometri deasupra. „Londra” atîrna acolo sus, aproape de zenit; New York-ul, pe de altă parte, se afla dedesubt şi înainte.

— Libelula, îl anunţă Controlul, înregistrezi o uşoară coborîre. Te afli la două mii două sute de metri de axă.

— Mulţumesc. Voi urca înapoi. Anunţaţi-mă cînd ating două mii.

Menţinerea altitudinii constituia una din problemele importante. O tendinţă firească făcea să piardă din înălţime. Nu avea nici un fel de instrument indicator. Dacă se îndepărta de gravitaţia zero a axei, risca să nu mai poată reveni niciodată acolo. Din fericire, exista o marjă largă de siguranţă, iar din Butuc era permanent urmărit prin telescop.

Se găsea în prezent deasupra oceanului, pedalînd constant cu douăzeci de kilometri pe oră. În cinci minute avea să ajungă deasupra New York-ului; insula semăna deja cu o corabie navigînd la nesfîrşit în lungul Oceanului Cilindric.

Cînd ajunse peste New York, descrise un cerc larg, oprindu-se de cîteva ori pentru ca micuţa lui cameră TV să transmită imagini clare,

lipsite de vibraţii. Panorama clădirilor, turnurilor, uzinelor, staţiilor de energie, sau a ceea ce erau ele, era fascinantă, dar în esenţă complet lipsită de sens. Indiferent cît de atent ar fi privit imaginea, nu putea înţelege nimic. Camera avea să înregistreze mai multe detalii decît ar fi asimilat el vreodată. Într-o bună zi, poate după ani şi ani, un savant va găsi în ele cheia secretelor lui Rama.

După New York, traversă cealaltă jumătate a oceanului în numai cincisprezece minute. Fără să fie conştient de acest lucru, zbura mai repede deasupra apei. Ajuns pe coasta sudică se relaxă fără să vrea, micşorînd puţin viteza. Se afla deasupra unui teritoriu complet străin, dar cel puţin solid.

De îndată ce depăşi ţărmul înalt la limita de sud a oceanului, roti camera TV pentru o vedere completă în jurul lumii.

— Grozav! se auzi Controlul. Asta îi va face fericiţi pe cartografi. Cum te simţi?

— Perfect… puţin obosit, însă nu mai mult decît m-aş fi aşteptat. Cît aproximaţi că mai am pînă la pol?

— Cincisprezece kilometri şase sute.

— Anunţaţi-mă cînd trec de zece să mă odihnesc. Şi asiguraţi-vă că nu cobor. Voi începe să urc, de la cinci kilometri.

În douăzeci de minute, Rama i se părea mai îngust. Ajunsese la capătul secţiunii cilindrice şi pătrundea în domul sudic.

Îl studiase prin telescop ore întregi şi-i învăţase geografia pe dinafară. Cu toate acestea nu era pe de-a-ntregul pregătit pentru spectacolul din jur.

Capătul sudic al lui Rama se deosebea de cel nordic din toate punctele de vedere. Nu mai adăpostea triada de punţi, platformele înguste şi concentrice, curbele coborînd în spirală pe cîmpie. În locul lor se ridica un soi de pilon central, imens, lung de peste cinci kilometri, orientat în direcţia axei. La intervale egale în jur erau dispuşi alţi şase, mai mici, cam la jumătate din înălţimea lui. Întreg ansamblul semăna perfect cu un grup de stalactite, perfect simetrice, atîrnînd de tavanul unei peşteri. Sau inversînd sistemul de coordonate, cu spirele unui templu cambodgian, construit pe fundul unui crater.

Conectate cu turnurile subţiri şi ascuţite, curbîndu-se în jos pînă se contopeau cu cîmpia, se găseau nişte contraforturi capabile să suporte greutatea unei lumi întregi. Poate că acela le şi era rolul, dacă constituiau într-adevăr subansamblele unor sisteme motoare, după cum sugerase cineva.

Locotenentul Pak se apropie cu prudenţă de arborele central, se opri din pedalat cînd mai avea o sută de metri de parcurs, şi lăsă Libelula să străbată planînd restul distanţei. Verifică nivelul radioactivităţii şi înregistră doar valoarea obişnuită din Rama. Poate că aici acţionau forţe nedetectabile de instrumentele umane, clar era

un risc inevitabil.

— Ce observi? întrebă nerăbdător Controlul.

— Doar Cornul Mare… absolut neted… fără nici un semn… şi ascuţit ca un ac. Mai că mi-e frică să mă apropii de el.

Glumea doar pe jumătate. Părea aproape incredibil ca un obiect atît de masiv să se termine printr-un punct geometrie perfect. Jimmy văzuse insectare cu gîzele străpunse de bolduri şi n-avea deloc intenţia ca Libelula lui să împărtăşească o soartă asemănătoare.

Pedală încetişor pînă cînd pilonul măsură lîngă el cîţiva metri în diametru, apoi se opri din nou. Deschise un container mic şi extrase cu delicateţe o sferă de mărimea unei mingi de baseball pe care o aruncă spre stîlp. Plutind, ea desfăşură înapoia ei un fir abia vizibil.

Ventuza cu adeziv se lipi de suprafaţa curbă şi netedă şi nu se mai desprinse. Jimmy încercă struna uşor, apoi o smuci mai puternic. Precum un pescar care aduce prada la mal, apropie Libelula de vîrful proaspătului botezat „Corn Mare”, pînă ce întinzînd mîna reuşi să-l atingă.

— Cred că aţi putea spune că am executat contactul, transmise el Controlului. La pipăit aduce cu sticla… e aproape complet lipsit de rugozitate şi puţin călduţ. Ventuza adezivă a funcţionat perfect. Acum încerc receptorul… să vedem dacă şi ventuza ţine tot atît de bine… L-am conectat la sursa, recepţionaţi ceva?

Urmă o pauză lungă, după care Controlul răspunse dezamăgit:

— Absolut nimic, doar obişnuitul zgomot termic. Ce-ar fi să-l ciocăneşti cu o bucată de metal? Aflăm cel puţin dacă-i gol pe dinăuntru…

— Bine. Şi după aceea?

— Am vrea să zbori în lungul Cornului, făcînd înregistrări complete la fiecare jumătate de kilometru, şi căutînd vreun detaliu mai deosebit. Dacă apreciezi că eşti în siguranţă, poţi apoi să traversezi pînă la unul din Coarnele Mici. Dar numai şi numai dacă tu crezi că eşti în stare să revii fără probleme la 0 g.

— Trei kilometri faţă de axă… asta înseamnă cu puţin peste gravitaţia lunară. Libelula a fost proiectată pentru aşa ceva. Va trebui să trag mai tare.

— Jimmy, aici comandantul. M-am răzgîndit. Judecînd după imaginile primite, pilonii mai mici sînt identici cu primul. Filmează-i cît poţi mai bine cu transfocatorul. Nu vreau să părăseşti zona de gravitaţie redusă… decît dacă vezi ceva cu adevărat important. Atunci mai discutăm…

— Bine, şefule, făcu Jimmy şi în glas i se ghici o undă de uşurare. Am să rămîn alături de Stîlpul Mare. I-am dat drumul.

Avea senzaţia prăbuşirii într-o vale îngustă, printre munţi incredibil de înalţi şi ascuţiţi. Cornul Mare se ridica acum cu un

kilometru deasupra lui, iar în jur se înălţau cele şase vîrfuri secundare. Se apropia cu rapiditate de complexul de contraforturi şi arcade zburătoare înconjurînd baza acelor piscuri. Îşi puse întrebarea dacă ar fi reuşit să aterizeze fără riscuri undeva în mijlocul ciclopicei arhitecturi. În prezent nu mai putea coborî pe Corn; gravitaţia de pe pantele tot mai largi ale acestuia crescuse prea mult pentru a fi echilibrată de forţa slabă a ventuzei.

Apropiindu-se do Polul Sud, se simţea aidoma unei rîndunici zburînd pe sub tavanul boltit al unei catedrale gigantice; deşi nici o catedrală construită vreodată nu atinsese a suta parte din dimensiunile a ceea ce se vedea înaintea lui. Se întrebă dacă într-adevăr era vorba de un altar religios, sau de ceva similar, însă abandonă repede ideea. Nicăieri în Rama nu remarcaseră urme de expresie artistică. Totul era pur funcţional. Poate că Ramanii considerau deja cunoscute secretele absolute ale Universului, nemaifiind motivaţi de dorurile şi aspiraţiile omenirii.

Gîndul era destul de înfricoşător, străin filozofiei de obicei nu prea profunde a lui Jimmy. Simţea nevoia copleşitoare de a relua contactul cu oamenii şi raportă situaţia prietenilor săi îndepărtaţi.

— Libelula, repetă, se auzi Controlul. Nu te înţeleg… transmisia-i slabă.

— Repet… mă aflu lîngă baza Cornului Mic numărul şase şi folosesc ventuza.

— Te-am înţeles doar parţial. Tu ne auzi?

— Da, perfect. Repet, perfect!

— Te rugăm începe să numeri.

— Unu, doi, trei, patru…

— Nu auzim totul. Porneşte bip-ul cincisprezece secunde, apoi revino la voce.

— Am înţeles.

Jimmy declanşă bip-ul care-l localiza oriunde în interiorul Iui Rama şi numără secundele. După aceea, întrebă nesigur:

— Ce se întîmplă? Acum mă auziţi?

Probabil că nu puteau, deoarece Controlul îi ceru cincisprezece secunde de TV. Jimmy căpătă răspuns abia după ce repetă de două ori întrebarea.

— Mă bucur că ne auzi bine, Jimmy. Emisia ta însă este ciudată. Ascultă!

Auzi prin radio fluieratul familiar al bip-ului, reprodus de pe benzile Controlului. La început normal, apoi distorsionat ciudat. Fluieratul de o mie de cicli devenise modulat de un bas, pulsînd ritmic, atît de profund încît uneori dispărea din plaja auditivă; semăna cu un flaut basso-profundo în care se auzea fiecare vibraţie individuală. La rîndul ei, modulaţia era încă o dată procesată; se ridica

şi cobora, cu o perioadă de vreo cinci secunde.

Jimmy nu se gîndi nici o clipă că i se întîmplase ceva emiţătorului. Cauza era exterioară, deşi nu-şi putea închipui ce anume era, ori ce semnifica.

Controlul nu înţelegea mai multe, însă cel puţin avea o ipoteză.

— Credem că te găseşti într-un fel de cîmp foarte puternic, probabil magnetic, cu o frecvenţă de vreo zece cicli. Posibil să fie suficient de puternic ca să devină periculos. Îţi sugerăm să te îndepărtezi imediat… s-ar putea să fie prezent doar pe plan local. Conectează din nou bip-ul şi ţi-l vom retransmite. Astfel îţi vei da seama cînd scapi de interferenţă.

Jimmy desprinse grăbit ventuza şi renunţă la tentativa de coborîre. Descrise cu Libelula un cerc larg, ascultînd în tot acest timp sunetul pulsator în căşti. După numai cîţiva metri, îşi dădu seama că intensitatea scădea rapid; după cum bănuise Controlul, era extrem de localizat.

Se opri vreme de o clipă în ultimul punct unde încă îl mai auzea ca un ritm slab în adîncul creierului. Poate că tot aşa ar fi ascultat şi un sălbatic primitiv, cu o ignoranţă uluită, zumzetul grav al unui transformator energetic. Chiar şi sălbaticul ar fi ghicit că zgomotul reprezenta doar scurgerea neînsemnată a unor energii colosale, perfect controlate, aşteptînd momentul trezirii…

Indiferent ce ar fi însemnat sunetul, Jimmy fu bucuros să se îndepărteze de el. Sub arhitectura copleşitoare a Polului Sud, acesta nu era un loc de unde, singur, să asculţi glasul lui Rama.

27. VÎNTUL ELECTRIC

Extremitatea nordică a lui Rama părea incredibil de îndepărtată. Pînă şi cele trei scări gigantice de abia se zăreau, ca un Y vag, zgîriat pe domul ce închidea lumea. Banda Oceanului Cilindric era o barieră largă şi ameninţătoare, aşteptînd să-l înghită dacă aripile sale fragile ar fi cedat, aidoma celor ale lui Icar.

Reuşise să ajungă fără probleme pînă la destinaţie şi, cu toate că se simţea uşor obosit, nu credea că existau motive de îngrijorare. Încă nu se atinsese de hrană sau de apă şi era prea surescitat pentru a se odihni. La întoarcere avea să se relaxeze şi în general, s-o ia mai uşor. Se simţea fericit gîndindu-se că drumul de înapoiere era oricînd mai scurt cu douăzeci de kilometri. După ce trecea de ocean, putea asoliza în siguranţă oriunde pe continentul nordic. Pe de o parte, ar fi fost cam neplăcut datorită distanţei ce-ar fi avut-o de parcurs pe jos şi pentru c-ar fi trebuit să abandoneze Libelula, dar pe de altă parte ideea îl reconforta.

Cîştiga acum altitudine, urcînd din nou către pilonul central. Acul ascuţit al Marelui Corn continua să se întindă pe un kilometru înaintea lui, şi uneori încerca senzaţia că era axul în jurul căruia se învîrtea lumea cilindrică.

Ajunsese aproape de vîrful lui cînd deveni conştient de un sentiment ciudat; o senzaţie de pericol, combinată cu o lipsă de confort, fizică şi psihică. Îşi aminti brusc, dar amintirea nu-l ajută cu nimic, o expresie întîlnită cîndva: cineva îţi umblă pe mormînt.

La început şi-o alungă repede din minte şi continuă să pedaleze răbdător. Desigur, n-avea nici o intenţie să raporteze Controlului ceva atît de nedefinit ca neliniştea, însă pe măsură ce aceasta se accentuă deveni tot mai tentat s-o facă. Nu putea fi vorba doar de un fenomen psihologic; în acest din urmă caz mintea lui se arăta mult mai puternică decît bănuia, deoarece îşi simţea pur şi simplu pielea înfiorîndu-se…

Destul de alarmat, se opri din pedalat şi începu să analizeze situaţia. Mai straniu era faptul că apăsătorul sentiment nu reprezenta ceva nou pentru el. Îl mai încercase şi înainte, dar nu-şi aducea aminte unde anume.

Privi în jur. Nimic nu se modificase. Pilonul gigantic al Cornului Mare se afla la cîteva sute de metri deasupra, cu cealaltă parte a cerului lui Rama boltită înapoia lui. La opt kilometri dedesubt se întindea reţeaua complicată a continentului sudic, plină de minuni pe care nimeni n-avea să le mai vadă. În tot acel peisaj complet străin, deşi lui familiar acum, nu descoperi nici o sursă a neliniştii sale.

Dosul palmei îl furnică, pentru o clipă crezu că acolo poposise o

insectă şi o mătură cu mîna fără să se uite. Încremeni la jumătatea gestului, dîndu-şi seama ce făcea şi se controlă, simţindu-se ridicol. Desigur, nimeni nu văzuse vreo insectă în Rama.

Înălţă mîna şi o privi, uşor surprins deoarece furnicătura nu încetase. Abia atunci observă că fiecare firişor de păr stătea zbîrlit în sus. Acelaşi lucru se întîmpla şi pe antebraţ… şi cu părul de pe cap, atunci cînd îl pipăi.

Deci aşa stăteau lucrurile. Se găsea într-un cîmp electric extrem de puternic; senzaţia de apăsare, de oprimare încercată mai devreme era similară cu cea care, uneori, precede o furtună pe Pămînt.

Cînd înţelese despre ce era vorba, Jimmy aproape intră în panică. Niciodată în decursul vieţii nu se găsise într-o situaţie de pericol fizic. Precum orice cosmonaut, cunoscuse momente de frustrare cauzate de echipamentul voluminos, momente cînd, datorită lipsei de experienţă sau a unor greşeli, considerase în mod eronat că se afla în primejdie. Totuşi, nici una din acele situaţii nu durase mai mult de cîteva minute şi de obicei fusese în stare să rîdă aproape imediat de temerile sale nejustificate.

De această dată, nu vedea soluţia. Se simţea singur şi neputincios pe un cer brusc ostil, înconjurat de forţe titanice, ce-şi puteau descărca energiile în orice clipă. Libelula, deja fragilă, părea în prezent mai lipsită de substanţă decît un fir de păianjen. Primul tunet al furtunii ar fi făcut-o bucăţi.

— Controlul, strigă alarmat. în jurul meu s-a adunat o încărcătură statică. Cred că dintr-o clipă în alta va izbucni o furtună.

Abia sfîrşise de vorbit cînd înapoia lui străfulgeră ceva; cînd ajunse cu numărătoarea la zece, se auzi primul tunet. Trei kilometri… asta însemna undeva îndărătul Coarnelor Mici. Privi către ele şi avu impresia că fiecare din cele şase ace se găsea în flăcări. Descărcări fibrilare, lungi de sute de metri, dansau în vîrfurile lor de parcă ar fi format nişte paratrăznete gigantice.

Ceea ce se întîmpla acolo putea să aibă loc, la o scară chiar mai mare, în apropierea vîrfului Cornului Mare. Cel mai nimerit era să se îndepărteze cît de repede de ansamblul acela primejdios. Reîncepu să pedaleze, accelerînd la maximum, fără să forţeze totuşi Libelula. În acelaşi timp, coborî uşor. Deşi însemna intrarea în zonele de gravitaţie mai ridicată, era pregătit să înfrunte un asemenea risc. Chiar dacă opt kilometri reprezenta o distanţă prea mare faţă de sol pentru a fi pe de-a-ntregul liniştit.

Deocamdată, pilonul cel negru al Cornului Mare nu prezenta descărcări electrice vizibile, dar era neîndoielnic că acolo se acumulau potenţiale imense. Din timp în timp, tunetul continua să reverbereze înapoia lui, rostogolindu-se în josul circumferinţei lumii. Jimmy realiză deodată cît de ciudată era apariţia unei asemenea furtuni pe un

cer perfect senin, apoi pricepu că nu era cîtuşi de puţin vorba de un fenomen meteorologic. Putea fi doar o banală scurgere energetică din vreo sursă ascunsă adînc în cupola sudică a lui Rama. Dar de ce tocmai atunci? Şi, lucru mult mai important, ce avea să urmeze?

Trecuse deja binişor de vîrful Marelui Corn şi spera să depăşească curînd limita oricărei descărcări electrice. Avea însă o altă problemă de rezolvat. Aerul devenea turbulent şi era tot mai greu să controleze Libelula. Vîntul se pornise din senin, iar dacă situaţia avea să se înrăutăţească, scheletul fragil al bicicletei urma să fie în pericol. Pedală îndîrjit mai departe, încercînd să amortizeze rafalele prin variaţii ale vitezei şi mişcări ale corpului. Reuşi parţial, căci Libelula constituia oarecum o prelungire a lui, însă nu agree deloc scîrţîiturile slabe de protest ce veneau de la corpul central, şi nici felul în care aripile se răsuceau la fiecare rafală.

Mai exista şi un alt lucru neliniştitor, un fîşîit slab, dar sporind mereu în intensitate, venind aparent dinspre Cornul Mare. Semăna cu zgomotul de gaz ieşind sub presiune dintr-o supapă şi Jimmy se întrebă dacă avea vreo legătură cu turbulenţa pe care o înfrunta. Indiferent de cauză, îi provoca noi motive de îngrijorare.

Din timp în timp, laconic şi cu respiraţia întretăiată, raporta fenomenele către Controlul din Butuc. Nici unul din cei de acolo nu-i putea oferi vreun sfat, ori măcar o sugestie. Îl încuraja însă să le audă glasurile, deşi acum începea să se teamă că n-avea să-i mai vadă niciodată.

Turbulenţa continuă să sporească în intensitate. Se simţea ca în curentul unui avion cu reacţie, aşa cum mai fusese o dată, încercînd să bată un record pe vremea cînd pilota un planor de înaltă înălţime, pe Pămînt. Dar în interiorul lui Rama de unde putea să apară jetul unui avion cu reacţie?

Formulase întrebarea corectă. Imediat după aceea ştiu şi răspunsul.

Sunetul auzit fusese vîntul electric transportînd ionizarea colosală formată în jurul Cornului Mare. Aerul încărcat cu electricitate se scurgea de-a lungul axei lui Rama şi în regiunile cu presiune scăzută, iar din spatele său veneau alte mase de aer. Privi înapoi spre acul gigantic, în prezent de două ori mai ameninţător şi încercă să zărească undele de şoc apropiindu-se de el. Poate că tactica cea mai bună era să zboare condus de instinct, îndepărtîndu-se cît mai mult de zumzetul ameninţător.

Rama îl scuti de dilema alegerii. Înapoia lui izbucni un văl de foc, umplînd întreg cerul. Avu vreme să-l vadă sfîşiindu-se în şase panglici de flăcări ce se întindeau din vîrful Marelui Corn la fiecare dintre Coarnele Mici. Apoi şocul îl ajunse.

28. ICAR

Jimmy Pak mai reuşi să transmită:

— Vîntul se intensifică… mă prăbuşesc… mă prăbuşesc!

Libelula începu să se plieze, delicat, în jurul lui. Aripa stîngă se rupse în mijloc, iar partea exterioară pluti ca o frunză legănată de vînt. Cealaltă aripă oferi un spectacol mai complex. Se răsuci în jurul bazei de încastrare, îndoindu-se atît de mult înapoi încît vîrful i se încurcă în coadă. Jimmy avea senzaţia că se găsea într-un leagăn rupt, căzînd încetişor din cer.

Totuşi nu era complet neajutorat. Transmiţătorul continua să funcţioneze, şi atîta timp cît avea încă resurse fizice, reuşea să controleze aparatul. Avea la dispoziţie cam cinci minute.

Exista vreo speranţă să ajungă la ocean? Nu… era mult prea departe. Îşi aminti apoi că nu trebuia să judece în termeni tereştri: deşi un înotător bun, urmau să treacă destule ore pînă la o eventuală operaţiune de salvare, iar pînă atunci apele otrăvitoare l-ar fi ucis fără doar şi poate. Unica şansă era să coboare pe sol; avea să se gîndească mai tîrziu la problema uriaşului mal sudic… dacă va fi un „mai tîrziu”.

Acolo, în zona cu 1/10 g, cădea foarte încet, însă avea să cadă mai repede odată cu depărtarea de axă. Cu toate că frecarea cu aerul complica evaluarea situaţiei, îi va limita totuşi viteza coborîrii. Chiar şi lipsită de energie, Libelula urma să acţioneze ca o paraşută rudimentară, iar puţina reacţiune pe care o mai producea putea constitui diferenţa între viaţă şi moarte, singura lui speranţă.

Controlul nu mai comunica; prietenii săi vedeau cu claritate ce i se întîmpla şi ştiau că vorbele lor nu-l puteau ajuta cu nimic. Jimmy executa în prezent cel mai bun zbor din viaţa lui; păcat, se gîndi, făcînd haz de necaz, că spectatorii erau atît de puţin numeroşi şi incapabili să aprecieze amănuntele de fineţe ale performanţei.

Cobora într-o spirală largă şi atît timp cît curbele descrise erau doar puţin înclinate, şansele de supravieţuire rămîneau apreciabile. Pedalatul ajuta la menţinerea în aer a Libelulei, deşi îi era teamă să exercite forţa maximă, ca aripile rupte să nu se desprindă complet. La fiecare viraj către sud, putea aprecia fantasticul spectacol oferit de Rama.

Lanţurile de fulgere continuau să joace de la vîrful Cornului Mare spre pilonii mai scunzi din jur, însă acum era prezentă şi o mişcare de rotaţie. Coroana cu şase ţepi de foc se învîrtea în sens opus lui Rama, efectuînd o rotaţie completă la fiecare cîteva secunde. Jimmy nutrea impresia că urmărea funcţionarea unui motor electric uriaş, şi poate că nu era departe de adevăr…

Se afla la jumătatea drumului către cîmpie, descriind o spirală plată, cînd jocul de artificii încetă brusc. Simţi cum cerul se goleşte de tensiune şi ştiu, fără să se uite, că părul de pe braţe nu mai era zbîrlit. În ultimele minute ale luptei sale pentru supravieţuire nu mai exista nimic în stare să-l distragă, sau să-l deranjeze.

Se hotărîse asupra regiunii unde avea să coboare, şi de aceea începu s-o studieze cu atenţie. În mare parte semăna cu o tablă de şah, cu configuraţii total diferite, de parcă unui grădinar nebun i s-ar fi dat mînă liberă să-şi dezlănţuie fantezia. Pătratele tablei aveau latura cam de un kilometru şi deşi cele mai multe păreau netede, nu putea fi sigur că erau teren solid, într-atît de mult le variau culorile şi aspectul. Se decise să aştepte pînă în ultima clipă luarea unei hotărîri… dacă într-adevăr avea să fie încă posibil.

La numai cîteva sute de metri, chemă pentru ultima oară Butucul.

— Încă mai deţin un oarecare control… voi ajunge jos peste o jumătate de minut… vă chem atunci.

Era optimist şi toţi îl înţeleseră. Refuza să spună adio, voia ca tovarăşii săi să ştie că asolizase luptînd, şi fără teamă.

Într-adevăr, frica îi dispăruse şi asta îl surprindea, deoarece nu se considerase niciodată un bărbat deosebit de curajos. Parcă urmărea eforturile unui străin, fără ca el personal să fie implicat. Ca şi cum studia o problemă interesantă de aerodinamică şi încerca diferiţi parametri, observînd ce se întîmplă. Singura emoţie încercată fusese un fel de regret îndepărtat pentru ocaziile pierdute, dintre care cea mai importantă o constituiau apropiatele Olimpice Selenare. De un lucru cel puţin era convins: Libelula n-avea să zboare pe Lună niciodată.

Încă o sută de metri; viteza faţă de sol părea acceptabilă, dar oare cît de repede cădea? Era totuşi norocos, terenul arăta complet neted. Avea să-şi adune toate forţele într-un impuls final, începînd cu… ACUM!

Aripa dreaptă, făcîndu-şi datoria, se rupse în cele din urmă din încastrare. Libelula începu să se rostogolească, iar el se străduia s-o stabilizeze, lăsîndu-se cu toată greutatea în direcţia opusă. Cînd se izbi de sol, privea direct la arcul curbat al lui Rama, aflat la şaisprezece kilometri mai sus.

Era de-a dreptul neloial şi ilogic ca un cer să fie atît de dur.

29. PRIMUL CONTACT

Cînd Jimmy Pak îşi recăpătă cunoştinţa, primul lucru pe care-l înregistra fu o îngrozitoare durere de cap. Dar se simţi fericit trăind-o, cel puţin îi confirma că se afla în viaţă.

Încercă apoi să se mişte şi imediat îl asaltară o mulţime de junghiuri şi dureri. Din cîte îşi dădea seama însă, nu-şi rupsese nimic.

După aceea încercă să deschidă ochii, dar îi închise imediat după ce se trezi privind spre una din benzile luminoase de pe plafonul lumii. Exerciţiul nu era tocmai recomandat ca tratament pentru durerea de cap.

Continua să stea întins, recăpătîndu-şi forţele şi întrebîndu-se dacă va fi în stare să privească fără de probleme, cînd auzi un fel de trosnet în imediata apropiere. Întorcînd foarte încet capul, riscă o privire — şi fu gata să-şi piardă iarăşi cunoştinţa.

La numai cinci metri depărtare, o creatură asemănătoare unui crab se înfrupta din resturile sărmanei Libelule. După ce-şi reveni din şoc, Jimmy se rostogoli cît mai uşor şi mai tăcut, îndepărtîndu-se de monstru, aşteptîndu-se în fiecare clipă să fie înhăţat de cleştii acestuia, dacă avea să-l considere o pradă mai apetisantă. Scăpă totuşi neobservat şi cînd ajunse la o distanţă sigură, de vreo zece metri, Jimmy se ridică prudent în capul oaselor.

De la distanţa aceea, creatura nu mai părea atît de groaznică. Avea un corp scund şi turtit, lung de doi metri şi lat de unul, susţinut pe şase picioare cu cîte trei articulaţii. Jimmy observă că greşise crezînd că se înfrupta din Libelulă; nu zărea nici urmă de gură. Creatura executa o operaţiune precisă de distrugere, folosind cleştii ca foarfeci să taie bicicleta în, bucăţele. Apoi un şir de manipulatoare, semănînd bizar cu nişte mînuţe de copil, mutau fragmentele într-o grămăjoară de pe spatele animalului.

Era însă un animal? Deşi aceasta fusese prima impresie a lui Jimmy, acum o reconsidera. Comportamentul creaturii avea un ţel bine definit, sugerînd o inteligenţă destul de avansată. Nu vedea motivul pentru care o fiinţă dirijată numai de instincte ar fi strîns cu grijă fragmentele risipite ale bicicletei sale… doar dacă nu-şi aduna materiale pentru un cuib.

Continuînd să supravegheze crabul care-l ignora total, Jimmy se strădui să se ridice. Cîţiva paşi împleticiţi îi dovediră că putea umbla, deşi nu era deloc convins că ar fi reuşit să întreacă cele şase picioare. Porni după aceea transmiţătorul, sigur că va funcţiona. Un şoc la care el supravieţuise nu putuse deteriora cu nimic rezistentul instrument electronic.

— Controlul, chemă şoptit. Mă recepţionaţi?

— Slavă Domnului! Ai păţit ceva?

— Sînt doar puţin zdruncinat. Ia priviţi aici.

Răsuci camera TV către crab, la timp pentru a surprinde ultimele etape de mărunţire a aripii drepte a Libelulei.

— Ce Dumnezeu este… şi de ce-ţi mestecă bicicleta?

— Şi eu aş vrea să ştiu. Am terminat-o cu Libelula. Eu am să mă îndepărtez, în caz că are de gînd să continue cu mine.

Jimmy se retrase încetişor, fără să-şi ia ochii de pe crustaceu. Acesta se mişca în prezent de jur împrejur într-o spirală uşor crescătoare, aparent în căutarea fragmentelor ce-i scăpaseră atenţiei. Tînărul reuşi astfel să-l studieze din toate părţile.

După depăşirea şocului iniţial, putea în prezent să aprecieze că era o arătare cu aspect interesant. Denumirea de „crab" pe care i-o dăduse în mod automat deruta puţin; dacă n-ar fi fost atît de mare, i-ar fi spus „gîndac". Carapacea avea o strălucire metalică frumoasă; de fapt, ar fi jurat că era vorba chiar de metal.

Ideea părea interesantă. Să fi fost robot şi nu un animal? Cu gîndul acesta privi crabul cu mai multă atenţie, studiindu-i detaliile anatomice. În locul gurii poseda o colecţie de manipulatoare, amintind de bricegele multifuncţionale ce constituie deliciul oricărui puşti: cleşti, pensete, răzuitoare, lame, ba chiar şi ceva asemănător unor burghie. Nimic din ele nu constituia însă o dovadă. Pe Pămînt, în lumea insectelor ar fi găsit replici la uneltele respective, ba chiar ar fi numărat şi altele în plus. Întrebarea „animal ori robot?" rămînea fără răspuns.

Ochii, care ar fi trebuit să lămurească chestiunea, o făceau şi mai ambiguă. Erau atît de înfundaţi în orbitele lor protectoare, încît era imposibil să constaţi dacă aveau lentile din cristal sau gelatină. De un albastru intens, păreau lipsiţi de expresie. Deşi se îndreptaseră de cîteva ori către Jimmy, nu manifestaseră nici cel mai mic semn de interes. În opinia lui, subiectivă, faptul acesta stabilea nivelul, de inteligenţă al creaturii. O entitate, fie ea robot sau animal, ce ignora o fiinţă umană nu putea fi strălucitor de inteligentă.

Se opri din spirala descrisă şi rămase nemişcată vreme de cîteva clipe, ascultînd parcă un mesaj îndepărtat. După care porni spre ocean, rostogolindu-se şi legănîndu-se în acelaşi timp. Se deplasa după o linie perfect dreaptă, cu o viteză constantă de patru-cinci kilometri pe oră şi cam după două sute de metri, Jimmy realiză că ultimele rămăşiţe ale iubitei sale Libelule se îndepărtau de el. Porni într-o urmărire disperată.

Acţiunea lui nu era complet nesăbuită. Crabul se deplasa către ocean şi dacă pentru el mai era posibilă salvarea, atunci numai de acolo putea să vină. În plus, voia să afle ce dorea să facă creatura cu prada sa, să descifreze poate ceva referitor la motivele şi inteligenţa

ei.

Încă nerefăcut total, Jimmy avu nevoie de cîteva minute s-o ajungă. După aceea o urmări, de la o distanţă respectabilă, pînă se asigură că nu o deranja prin prezenţa lui. Abia atunci îşi aduse aminte că bidonul cu apă şi pachetul cu alimente se găseau printre resturile Libelulei. Imediat se simţi însetat şi înfometat.

Acolo, îndepărtîndu-se de el cu cinci kilometri pe ceas, se găsea singura hrană şi bătură din jumătatea aceea de lume. Indiferent de risc, trebuia să le recupereze.

Se apropie prudent de crab, venind dinspre dreapta. Înaintînd cu aceeaşi viteză, îi studie atent ritmul picioarelor, pînă cînd reuşi să-i anticipeze fiecare mişcare. În clipa în care se simţi pregătit, murmură iute: „Scuză-mă" şi ţîşni să-şi înşface bunurile. Jimmy nici nu visase că va ajunge vreodată să-şi exercite talente de hoţ, şi fu încîntat de succesul obţinut. În aceeaşi secundă se retrase, fără ca fiinţa să-şi fi încetinit pasul.

Rămase cu vreo zece metri mai în urmă, îşi umezi buzele cu apa din bidonaş şi începu să mestece un baton de carne concentrată. Mica victorie îl făcea să se simtă fericit. Era acum capabil să rişte un gînd şi despre viitor.

Cît timp trăia, speranţa dăinuia, deşi nu-şi imagina nici o modalitate de salvare. Chiar dacă tovarăşii săi ar fi traversat oceanul, cum putea să ajungă la ei? „Găsim noi o cale", promisese Controlul. „Ţărmul ăsta nu ocoleşte întreaga lume fără să nu se întrerupă pe undeva". Fusese tentat să dea replica „De ce nu?", însă renunţase.

Unul din lucrurile cele mai stranii legate de explorarea lui Rama îl reprezenta faptul că reuşeai întotdeauna să-ţi zăreşti destinaţia. Aici, curbura lumii nu ascundea, ci dezvăluia. De cîtva timp Jimmy devenise conştient de obiectivul crabului; sus, în terenul ce părea că se ridică înaintea lui se afla o adîncituri largă de o jumătate de kilometru. În continentul sudic se găseau trei asemenea gropi. Din Butuc fusese imposibil de apreciat adîncimea lor. Toate trei fuseseră botezate după cratere lunare importante, iar în prezent el se apropia de Copernic. Numele nu era foarte bine ales, nu existau versanţi ridicaţi de jur împrejur şi nici un vîrf central. Copernic era pur şi simplu o gaură adîncă, sau un puţ cu pereţi perfect verticali.

După ce se apropie îndeajuns pentru a privi înăuntru, Jimmy izbuti să zărească o pînză de apă tulbure, verde-plumburie, la vreo jumătate de kilometru mai jos. Aceasta însemna aproximativ la nivelul oceanului, iar el se întrebă dacă nu cumva exista o cale de comunicare.

În interiorul puţului se răsucea o rampă în spirală, săpată în perete aidoma ghinturilor unei gigantice ţevi de tun. Înăuntru păreau să fie însă o mulţime de curbe spiralate; abia după ce le urmări o

vreme, tot mai nedumerit, Jimmy înţelese că nu era vorba de o singură rampă, ci de trei, defazate între ele cu 120°. Într-un alt context, întregul ansamblu ar fi fost considerat un impresionant tour de force arhitectural.

Cele trei rampe se sfîrşeau în apă, dispărînd sub suprafaţa opacă. În apropierea ei, Jimmy zări un grup de tuneluri ori de peşteri întunecate; păreau destul de sinistre şi se întrebă dacă înăuntru locuia cineva. Poate că Ramanii erau amfibii…

Cînd crabul se apropie de marginea puţului, tînărul bănui că avea să coboare pe una dintre rampe, probabil transportînd resturile Libelulei altei entităţi, capabilă să le evalueze. Crabul se opri însă la margine, îşi întinse fără ezitare aproape jumătate din corp deasupra abisului, deşi o eroare de numai cîţiva centimetri i-ar fi adus dezastrul şi se scutură brusc. Fragmentele Libelulei căzură rostogolindu-se în hău, odată cu lacrimile lui Jimmy privind trist în urma lor. Gîndi cu amărăciune, e lămurită aşadar şi problema inteligenţei acestei creaturi.

Crabul se întoarse apoi şi se îndreptă spre Jimmy, aflat la circa zece metri. Voi avea parte de acelaşi tratament? se întrebă el. Spera ca aparatul TV să nu tremure prea tare în vreme ce transmitea Controlului imaginea monstrului apropiindu-se rapid.

— Ce sugeraţi? şopti nervos, fără să spere într-un răspuns folositor. Îl consola prea puţin faptul că ar fi intrat în istorie. Mintea îi analiză cu iuţeală variantele discutate în eventualitatea unei asemenea întîlniri. Pînă atunci totul rămăsese la nivel de teorie. El era primul care să le verifice în practică.

— Nu fugi pînă nu eşti sigur că-i ostil, i se răspunse tot în şoaptă.

Unde să fug? Considera că putea întrece creatura într-un sprint de 6 sută de metri, dar o certitudine tulburătoare îi spunea că în privinţa rezistenţei nu-i făcea faţă.

Încet, înălţă ambele mîini cu palmele întinsa De două sute de ani oamenii discutau gestul acesta; oare orice fiinţă din univers avea să-l interpreteze ca „Vezi… nu sînt înarmat?” Nimeni nu avusese însă altă idee mai bună.

Crabul nu reacţionă în nici un fel şi nu încetini pasul. Trecu pe lîngă el, ignorîndu-l complet şi îndreptîndu-se hotărît către sud. Simţindu-se extrem de penibil, reprezentantul lui Homo Sapiens urmări Primul Contact îndepărtîndu-se în cîmpia ramană, total indiferent la prezenţa lui.

Rareori în viaţă fusese atît de umilit. Apoi îi veni în ajutor simţul umorului. La urma urmei, nu era mare lucru să fii neglijat de o maşină de gunoi. Mai rău ar fi fost dacă l-ar fi întîmpinat ca pe un frate de multă vreme pierdut…

Se întoarse la baza lui Copernic şi privi în jos spre apele opace.

Observă nişte forme vagi, unele destul de mari, deplasîndu-se încetişor înainte şi înapoi sub apă. Brusc, una dintre ele se îndreptă către cea mai apropiată rampă în spirală şi ceva aducînd cu un tanc miriapod porni lungul urcuş. După cum înaintă, drumul avea să-i ia o oră; dacă reprezenta o ameninţare, atunci era una foarte lentă.

Zări după aceea o mişcare mult mai rapidă lîngă una dintre intrările grotelor de la nivelul apei. Ceva se deplasa cu iuţeală pe rampă, dar nu reuşi să focalizeze sau să-i distingă forma. Privea parcă un vîrtej de praf, de înălţimea unui om…

Clipi din ochi şi scutură din cap, ţinînd pleoapele strînse cîteva secunde. Cînd le redeschise, forma dispăruse.

Poate că şocul îl zguduise mai mult decît recunoscuse; era prima dată cînd suferea de iluzii optice. Nu avea să pomenească Controlului despre halucinaţie.

Nici n-avea să exploreze rampele, aşa cum gîndise la început. În mod vădit, ar fi fost o cheltuială inutilă de energie.

Fantoma rotitoare pe care crezuse să o fi zărit nu jucase nici un rol în hotărîrea lui.

Absolut nici unul, căci desigur, Jimmy nu credea în stafii…

30. FLOAREA

Eforturile lui Jimmy îl însetaseră şi era perfect conştient că în tot continentul acela nu exista apă potabilă. Conţinutul bidonului i-ar fi ajuns o săptămînă, dar ce folos? Curînd, cele mai sclipitoare minţi ale Pămîntului aveau să se concentreze pe problemă. Fără îndoială, comandantul Norton urma să fie bombardat de sugestii. El unul nu-şi imagina cum putea să coboare faleza înaltă de o jumătate de kilometru. Chiar dacă ar fi dispus de o frînghie suficient de lungă, tot nu avea nimic de care să o ancoreze.

Era totuşi stupid — şi laş — să renunţe fără luptă. Dinspre ocean puteau sosi ajutoarele şi de vreme ce mergea într-acolo, trebuia să continue explorarea ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Nimeni altul n-avea să mai reuşească să observe şi să filmeze terenul variat pe care-l avea de străbătut, ceea ce i-ar fi asigurat nemurirea post-mortem. Deşi multe alte onoruri erau de preferat, tot însemna mai mult decît nimic.

Se găsea la numai trei kilometri de ocean, dacă sărmana Libelulă, ar fi putut zbura, însă aşa, părea greu de crezut să ajungă la ţărm urmînd o linie dreaptă. Regiunea din faţă era presărată cu obstacole uriaşe. Totuşi, problema n-ar fi fost de nerezolvat; se distingeau destule căi de acces. Jimmy le zărea pe toate, întinse pe harta mare şi curbă ridicată înaintea şi în jurul său.

Avea destul timp la dispoziţie; trebuia să înceapă cu imaginile cele mai interesante, chiar dacă se abătea de la drum.

Spre dreapta, cam la un kilometru depărtare, se observa un pătrat scînteind ca sticla tăiată, sau ca o vitrină uriaşă de bijuterii. Probabil că gîndul acesta iuţi paşii bărbatului. Chiar şi un individ sortit pieirii putea fi niţel interesat de cîteva mii de metri pătraţi de nestemate.

Nu rămase prea dezamăgit cînd constată prezenţa a milioane de cristale de cuarţ, încrustate într-un strat de nisip. Pătratul adiacent era însă şi mai interesant, acoperit fiind cu un soi de model, aparent aleator, format din coloane metalice goale în interior, dispuse destul de des şi cu înălţimile variind de la mai puţin de un metru la peste cinci. Era complet inaccesibil, doar un tanc şi-ar fi croit drum prin pădurea de tuburi.

Jimmy înaintă printre cristale şi coloane, pînă ajunse la cea dintîi întretăiere de laturi. Pătratul din dreapta era o machetă uriaşă, o tapiserie ţesută din sîrmă. Încercă să desfacă un colţ, clar nu reuşi.

În stînga se găsea un mozaic de plăci hexagonale, atît de perfect îmbinate încît între ele nu se zărea nici o linie. Ar fi părut o suprafaţă continuă dacă plăcuţele n-ar fi fost colorate în toate culorile curcubeului. Jimmy petrecu mai mult timp încercînd să găsească două

pătrate adiacente de aceeaşi culoare, să vadă dacă aşa le putea distinge limitele, dar nu reuşi.

Panoramînd încetişor în jurul întretăierii, se adresă şovăitor Controlului.

— Voi ce părere aveţi? Mă simt prins în mijlocul unui rebus uriaş. Sau o fi galeria de artă a ramanilor?

— Sîntem la fel de stupefiaţi ca şi tine, Jimmy. Pînă acum n-am văzut nici un semn că Ramanii s-ar da în vînt după artă. Să aşteptăm pînă mai obţinem date şi după aceea să avansăm nişte ipoteze.

Următoarea întretăiere nu oferi alte detalii lămuritoare. Un pătrat complet gol, cenuşiu neutru şi plat, dur şi totuşi lunecos la pipăit. Celălalt, un burete moale, perforat de miliarde şi miliarde de găurele. Îl apăsă cu piciorul şi întreaga suprafaţă se ondulă precum nisipul mişcător abia stabilizat.

La o nouă intersecţie întîlni ceva semănînd izbitor de mult cu un cîmp arat, numai că brazdele aveau toate adîncimea de un metru, iar materialul în care erau săpate părea extrem de rugos, aidoma unui raşpel. Nu-i acordă atenţie prea mare, deoarece pătratul următor îl uluia mai ceva decît tot ce văzuse pînă atunci. Găsise în sfîrşit ceva în stare să înţeleagă, dar asta nu însemna că era mai puţin tulburător.

Perimetrul lui era înconjurat de un gard din sîrmă atît de obişnuit încît dacă l-ar fi întîlnit pe Pămînt, nu i-ar fi aruncai o altă privire. Din cinci în cinci metri se înălţau stîlpi cu aspect metalic, între care se întindeau şase şiruri de sîrme.

Dincolo de gard să găsea un al doilea, identic, şi după acesta încă unul. Un exemplu tipic al triplării ramane; ceea ce era închis între bariere nu avea nici o şansă să scape. Nu exista nici o intrare, nici o poartă pe unde să fie scoasă fiara, sau fiarele dinăuntru. În schimb, în mijlocul pătratului se zărea o singură cavitate, o versiune redusă a lui Copernic.

Jimmy n-ar fi ezitat nici în alte condiţii, iar în prezent oricum nu mai avea nimic de pierdut. Escaladă rapid cele trei garduri, se apropie de gaură şi privi înăuntru.

Spre deosebire de Copernic, puţul avea o adîncime de numai cincizeci de metri. Pe fundul lui se observau ieşirile a trei tunele, fiecare suficient de mare să permită trecerea unui elefant. Aceasta era totul.

După ce privi un timp, bărbatul hotărî că singurul lucru ce oferea un sens structurii, era ca podeaua puţului să fi fost un ascensor. Însă n-avea să ştie niciodată ce anume transporta. Putea doar să bănuiască că ceva mare şi probabil periculos.

În următoarele ore, parcurse mai mult de zece kilometri de-a lungul ţărmului oceanului, iar pătratele tablei începură să i se învălmăşească în minte. Văzuse unele acoperite complet de structuri

de sîrmă, ca nişte colivii pentru păsări. Altele păreau de lichid congelat, punctate de vîrtejuri îngheţate. Dar cînd le încercă cu prudenţă, constată că se dovedeau suficient de solide. Mai trecu pe lîngă un altul într-atît de negru, că nici nu realiză ce anume era; doar pipăindu-l putu să afirme că se găsea într-adevăr acolo.

În prezent însă, apăruse o transformare subtilă în ceva ce înţelegea. Înşiruindu-se spre sud se succedau mai multe cîmpuri, nu găsea un termen mai potrivit. Ca terenul unei ferme experimentale de pe Pămînt, fiecare pătrat fusese acoperit cu pămînt împrăştiat şi nivelat cu atenţie; primul sol întîlnit în peisajul metalic al lui Rama.

Cîmpurile erau virgine, lipsite de viaţă, aşteptînd recolte ce nu fuseseră plantate niciodată. Jimmy se întrebă care putea fi scopul lor, căci părea incredibil ca nişte fiinţe atît de evoluate precum Ramanii să utilizeze indiferent ce formă de agricultură. Chiar pe Pămînt, agricultura nu mai constituia decît un hobby popular, o sursă de produse exotice şi de lux. Ar fi furat însă că acelea erau ferme potenţiale, impecabil pregătite. Nu văzuse niciodată un pămînt care să arate la fel de curat; fiecare pătrat era acoperit cu o folie uriaşă din plastic dur şi transparent. Încercă să-l străpungă să ia o mostră de pămînt, dar cuţitul său abia reuşi să zgîrîie plasticul.

Spre interiorul continentului se zăreau alte cîmpuri şi pe multe din ele se înălţau construcţii complicate din stîlpi şi sîrmă, probabil cu rolul de araci. Arătau golaşe şi dezolante, aidoma unor arbori desfrunziţi în toiul iernii. Iarna pe care o cunoscuseră trebuia să fi fost într-adevăr lungă şi teribilă, iar acele săptămîni de căldură şi lumină reprezentau probabil un, scurt interludiu, înainte de revenirea gerului.

Jimmy nu ştiu niciodată ce anume îl determinase să se oprească şi să privească cu atenţie labirintul metalic dinspre sud. Pesemne în mod inconştient, mintea lui verificase fiecare detaliu înconjurător. În peisajul fantastic de străin şi de aparte, remarcase un lucru de-a dreptul uimitor.

La un sfert de kilometru depărtare, în mijlocul unui noian de sîrme şi piloni, strălucea o pată de culoare. Era atît de mică şi modestă încît se găsea la limita vizibilităţii; pe Pămînt nimeni n-ar fi privit de două ori într-acolo. Cu toate acestea, fără doar şi poate unul din motivele care-i reţinuseră atenţia fusese faptul că-i reînvia atît de puternic amintirea Pămîntului. Nu raportă Controlului pînă nu se asigură că nu făcea o greşeală, că nu-l înşelau amintiri nostalgice. Abia de la numai cîţiva metri putea să fie sigur că viaţa, aşa cum o cunoştea el, apăruse în lumea sterilă şi antiseptică a lui Rama. Acolo, la marginea continentului sudic, înflorea, într-o splendidă singurătate, o floare.

Apropiindu-se, Jimmy realiză că ceva era în neregulă. Folia, protejînd probabil stratul de pămînt împotriva contaminării cu forme

de viaţă nedorite, era perforată în centru. Prin orificiu se ridica o tulpină verde, de grosimea degetului mic al unui om, strecurîndu-se prin păienjenişul din sîrme de deasupra. La un metru de sol, se desfăcea într-un mănunchi de frunze albăstrii, semănînd mai mult cu nişte pene decît cu frunzele vreunei plante cunoscute. La înălţimea ochilor, tulpina se termina prin ceea ce el considerase la început o floare.

Acum vedea, cîtuşi de puţin surprins, că erau în fapt trei flori strîns unite între ele.

Petalele aveau forma unor tuburi lungi de cinci centimetri, cu colorit aprins, în număr de cel puţin 50 pe fiecare floare, strălucind în albastru, violet şi verde metalic, semănînd mai mult cu aripile unui fluture decît cu vreo formă de viaţă vegetală. Practic, tînărul nu cunoştea pic de botanică, dar era, uimit că nu vedea nici o structură similară petalelor ori staminelor. Se întrebă dacă asemănarea cu florile terestre nu constituia o simplă coincidenţă; poate că era ceva în genul unui polip coralier. În orice caz, ar fi implicat existenţa unor creaturi minuscule, purtate de vînt, servind fie ca agent fertilizator… fie ca hrană…

În esenţă importa prea puţin. Indiferent de definiţia ştiinţifică, pentru Jimmy rămînea o floare. Miracolul acela straniu, accidentul existenţei ei acolo, îi reamintea lucrurile pe care n-avea să le mai revadă niciodată, şi fu tentat să intre s-o ia cu el.

Nu avea să fie uşor. Se aflau despărţiţi de peste zece metri de hăţiş de piloni subţiri. Aceştia formau un soi de structură cubică, cu latura de vreo patruzeci de centimetri, repetată la nesfîrşit. Jimmy nu s-ar fi ridicat în aer cu bicicleta sa aeriană dacă n-ar fi fost subţirel şi mlădios, aşa încît ştiu că se putea strecura printre interstiţiile reţelei. Ieşirea ridica însă o problemă; întoarcerea îi era cu siguranţă imposibilă, de aceea trebuia să se retragă cu spatele.

Controlul se arătă încîntat de descoperire, astfel că descrise şi filmă floarea din toate unghiurile posibile. Nimeni nu obiectă cînd spuse:

— Mă duc după ea.

Nici nu aşteptase vreo împotrivire; viaţa îi aparţinea acum numai lui şi putea face cu ea orice dorea.

Se dezbrăcă, prinse pilonii netezi din metal şi pătrunse în reţea. Intra exact la limită; se simţea aidoma unui prizonier evadând printre zăbrelele celulei. După ce intră cu întreg trupul, încercă să se retragă, să vadă dacă întîmpină vreo dificultate. Într-adevăr, era mult mai dificil; era nevoit să împingă cu braţele, nu să tragă, dar nu consideră totuşi că e motiv de îngrijorare.

Jimmy era un om de acţiune şi nu un filozof. Tîrîndu-se cu greutate prin coridorul strîmt, nu-şi pierdu vremea întrebîndu-se de ce

făcea un lucru atît de riscant. Nicicînd în decursul vieţii nu fusese interesat de flori, iar în prezent îşi folosea toată energia pentru a obţine una.

Adevărat, specimenul era unic şi de o imensă valoare ştiinţifică. În realitate însă, îl dorea pentru că reprezenta ultima lui legătură cu lumea vieţii şi cu planeta sa natală.

Apucînd-o, îl încercară însă remuşcările. Poate că era singura din Rama; se justifica s-o culeagă?

Dacă avea nevoie de o scuză, se putea consola cu ideea că nici Ramanii înşişi n-o incluseseră în planurile lor. În mod vădit era o anormalitate, înflorind mult prea tîrziu… ori prea devreme. Justificările nu-i foloseau însă şi ezitarea fu doar de moment. Întinse mîna, prinse tulpina şi smuci brusc.

Floarea ieşi destul de uşor; mai culese două frunze şi porni înapoi. Cu o singură mînă liberă, înaintarea se dovedea extrem de dificilă, chiar chinuitoare şi în scurt timp fu nevoit să se oprească să-şi tragă răsuflarea. Abia atunci observă că frunzele penate se închideau, iar tulpina lipsită de floare se descolăcea treptat de pe aracii ei. În vreme ce o privea, fascinat şi uluit, planta se retrase încet în pămînt ca un şarpe rănit de moarte tîrîndu-se în cuibul său.

Am ucis ceva minunat, îşi spuse Jimmy. Dar şi Rama îl ucisese pe el. În prezent îşi exercita doar un drept al său.

31. VITEZĂ TERMINALĂ

Comandantul Norton nu pierduse niciodată un om, şi nu avea intenţia unui debut. Înainte ca Jimmy să plece înspre Polul Sud, se gîndise la posibilităţi de intervenţie în cazul unui accident. Problema se arătase totuşi atît de dificilă, încît nu-i găsise răspuns. Nu făcuse altceva decît să elimine, rînd pe rînd, fiecare alternativă vădit nerealizabilă.

Cum să escaladezi o stîncă verticală, înaltă de o jumătate de kilometru, chiar în condiţiile unei gravitaţii reduse? Cu echipament corespunzător şi antrenament ar fi fost un fleac. La bordul lui Endeavour nu existau însă instrumente de împuşcat pitoane şi nimeni n-avea altă idee cum să fie bătute sutele de cuie în suprafaţa dură şi lucioasă.

Studiase în treacăt soluţii mai originale, unele de-a dreptul aiurite. Poate că un cimp încălţat cu ventuze ar reuşi ascensiunea. Dar, chiar dacă ar fi constituit o soluţie practică, cît timp era necesar pentru producerea şi testarea unui asemenea echipament — şi pentru pregătirea cimpului? El personal se îndoia că un om poseda forţa necesară unei altfel de ascensiuni. Exista, desigur, şi o tehnologie avansată. Echipamentele de propulsie EVA tentau, însă forţa lor de impuls era prea mică, fiind proiectate pentru o utilizare la 0 g. Chiar în condiţiile gravitaţiei lui Rama, ele nu puteau susţine greutatea unui om obişnuit.

Să încerce oare să trimită un aparat EVA telecomandat, încărcat numai cu o coardă pentru coborîre? Prezentase ideea sergentului Myron, care i-o făcuse praf imediat. Inginerul explicase că erau probleme legate de stabilitate. Fără îndoială rezolvabile, însă ar fi durat mult, mai mult decît îşi puteau ei permite…

Dar un balon? Soluţia părea perfectă dacă ar fi realizat învelişul şi sursa de căldură cît mai compactă. Posibilitatea respectivă era singura la care Norton nu renunţase, atunci cînd problema încetase să mai fie pur teoretică, devenind o chestiune de viaţă şi de moarte cu care începeau buletinele de ştiri de pe toate lumile locuite.

În vreme ce Jimmy continua explorarea de-a lungul ţărmului oceanului, jumătate din ţicniţii Sistemului Solar încercau să-l salveze. La Cartierul General al Flotei se primeau absolut toate sugestiile, iar una dintr-o mie era expediată lui Endeavour. Cea a lui Dr. Carlisle Perera sosi de două ori, o dată prin intermediul reţelei Cercetării şi a doua oară prin PLANETCOM, PRIORITATE RAMA. Totul îi solicitase savantului cinci minute de gîndire, plus o milisecundă de timp pe calculator.

Iniţial, comandantul Norton o considerase o glumă de prost gust.

Apoi, citind numele expeditorului şi calculele anexate îşi schimbă opinia.

Îi trecu mesajul lui Karl Mercer.

— Ce crezi despre asta? întrebă cu o voce pe care o dorea cît mai nepăsătoare.

Karl îl parcurse rapid şi exclamă:

— Să mă ia dracu! Sigur că are dreptate!

— Eşti sigur?

— N-a greşit cu furtuna, nu? Ar fi trebuit să ne gîndim şi noi. Mă face să mă simt ca un înapoiat mintal.

— Nu eşti singurul. Următoarea problemă… cum îl anunţăm pe Jimmy?

— Nu cred că ar fi potrivit s-o facem acum… în ultima clipă e mai bine. Cel puţin eu, dacă aş fi în locul lui aşa aş prefera. Spuneţi-i doar că sîntem pe drum.

Deşi putea să privească peste întreaga lăţime a Oceanului Cilindric şi cunoştea direcţia aproximativă din care venea Resolution, Jimmy nu zări minuscula ambarcaţiune decît după ce ea depăşi New York-ul. Părea incredibil să transporte şase oameni şi cine ştie cît echipament de salvare.

La un kilometru distanţă, îl recunoscu pe comandantul Norton şi începu să-şi agite braţele. Puţin mai tîrziu fu şi el zărit şi i se răspunse la semnale.

— Mă bucur să te văd în formă, Jimmy, îi transmise Norton prin radio. Ţi-am promis că nu te părăsim. Acum mă crezi?

Nu prea, gîndi Jimmy. Pînă în clipa aceea se întrebase într-una dacă nu era vorba de-o acţiune de caritate, organizată în scopul menţinerii moralului. Însă comandantul n-ar fi traversat oceanul doar să-i spună adio; aveau probabil un plan.

— Te voi crede, şefule, zise el, cînd mă voi vedea jos, pe punte. Vrei să-mi spui ce trebuie să fac?

Resolution încetinise şi se afla la o sută de metri de baza falezei. Din cîte observase Jimmy, nu conţinea nici un echipament neobişnuit, deşi nu era nici el sigur ce aşteptase să vadă.

— Iartă-ne, Jimmy, însă n-am vrut să-ţi spunem prea multe lucruri care să te îngrijoreze.

Chiar părea ciudat; ce naiba voia să zică?

Pluta se opri la cincizeci de metri de faleză. Jimmy îl vedea perfect pe comandant vorbind în microfon.

— Asta-i, Jimmy. N-o să păţeşti absolut nimic, dar trebuie să ai nervii tari. Noi ştim că ai aşa ceva. Vei sări de-acolo.

— De la cinci sute de metri?!

— Da, însă la numai o jumătate g.

— Aha… aţi căzut vreodată pe Pămînt de la două sute cincizeci de metri?

— Taci din gură, ori îţi contramandez următoarea permisie. Ar fi trebuit să-ţi dai seama şi singur… totul e o chestiune de viteză finală. În atmosfera asta nu poţi atinge mai mult de nouăzeci de kilometri la oră… indiferent dacă sari de la două sute sau de la două mii de metri. Adevărat, nouăzeci e cam multişor ca să te simţi confortabil, dar se mai poate reduce niţel. Asta va trebui tu să faci, aşa încît ascultă-mă atent…

— Vă ascult, făcu Jimmy. E cazul să fie ceva cît mai bun.

Nu-l mai întrerupse pe comandant şi după ce Norton termină, nu mai făcu nici un comentariu. Da, avea sens şi era atît de simplu că numai un geniu se putea gîndi la aşa ceva. Sau cineva care nu se aştepta să o facă el însuşi…

Jimmy nu încercase niciodată săritura de la înălţime şi nici paraşutismul cu deschiderea paraşutei în ultima clipă, exerciţii ce i-ar fi oferit, cît de cît, o pregătire psihologică. Poţi să-i spui unui om că se află în perfectă siguranţă traversînd o prăpastie pe o bîrnă şi totuşi, chiar dacă toate calculele de rezistenţă sînt impecabile, e posibil să nu reuşească. Jimmy înţelegea de ce comandantul Norton se arătase atît de evaziv în legătură cu detaliile operaţiunii. Nu-i lăsase vreme pentru gînduri negre.

— Nu vreau să te grăbesc, se auzi glasul plin de convingere al lui Norton, venind de la o jumătate de kilometru mai jos. Dar cu cît mai repede, cu atît mai bine.

Jimmy îşi privi preţiosul suvenir, singura floare din Rama. O înveli cu grijă în batista murdară, o înnodă, apoi o aruncă peste marginea falezei.

Ea pluti în jos cu o încetineală liniştitoare; îi trebui multă vreme pînă se făcu mică, mai mică, şi mai mică, pînă ce n-o mai zări. Resolution înaintă cîţiva metri şi Jimmy ştiu că o recuperaseră.

— Minunată! exclamă comandantul entuziasmat. Sînt convins c-o vor boteza după tine. O. K.… te aşteptăm.

Jimmy îşi scoase cămaşa, singura îmbrăcăminte pe partea de sus a corpului purtată în climatul acela tropical şi o întinse gînditor. De cîteva ori în decursul explorării fusese gata să renunţe la ea; acum însă putea să-i salveze viaţa.

Privi pentru ultima oară înapoi, spre continentul numai de el explorat şi spre vîrfurile îndepărtate, dar distincte, ale Cornului Mare şi celor şase Coarne Mici. Apoi, strîngînd puternic cămaşa în mîna dreaptă, îşi luă avînt şi sări cît mai departe, dincolo de faleză.

Nu mai avea motiv de grabă; îi stăteau la dispoziţie cel puţin douăzeci de secunde să se bucure de senzaţia încercată. Nu irosi timpul, căci viteza aerului sporea în jurul său, iar Resolution se vedea

tot mai mare. Ţinînd cămaşa cu ambele mîini, ridică braţele deasupra capului, astfel încît curentul de aer o umflă.

Ca paraşută constituia un semi-eşec; puţinii kilometri pe oră în stare să-i scadă din viteză erau utili, dar nu vitali. Totuşi, avea un rol mult mai important: îi menţinea trupul în poziţie verticală, coborînd în ocean drept ca o săgeată.

Continua să aibă impresia că nu se deplasa deloc, ci că, apa se ridica spre el. Odată ce făcuse pasul, teama nu-l mai încerca, ba chiar se simţea indignat fiindcă i se ascunsese adevărul. Oare crezuseră că dacă medita prea mult, n-avea să sară?

În ultima clipă dădu drumul cămăşii, inspiră adînc şi-şi astupă nările şi gura cu ambele mîini. După cum fusese instruit, îşi încordă întreg corpul, lipindu-şi picioarele. Urma să pătrundă în apă cu acurateţea unei suliţe…

— Va fi la fel ca şi cînd ai sări de pe o trambulină pe Pămînt, îi promisese comandantul. Nu se va întîmpla absolut nimic… dacă pătrunzi corect în apă.

— Şi dacă nu? întrebase el.

— Atunci va trebui să faci drumul înapoi şi să mai încerci o dată.

Ceva îl izbi în tălpi, puternic dar nu insuportabil. Un milion de mîini lunecoase îl trăgeau de trup; urechile îi vîjîiau, simţea presiunea în timpane şi deşi ţinea ochii strîns închişi, avu impresia că-l înconjoară întunericul, pe măsură ce se afunda în adîncurile Oceanului Cilindric.

Începu din răsputeri să înoate în sus, către lumina tulbure. Nu putea deschide ochii mai mult de o clipă; imediat simţea apa otrăvită pişcîndu-l ca un acid. I se părea că se zbătea de o veşnicie, un moment îl cuprinse o teamă de coşmar că-şi pierduse simţul de orientare, că de fapt înota în jos. Întredeschise ochii iute şi de fiecare dată lumina fu mai puternică.

Pleoapele îi erau încă strîns închise atunci cînd ieşi la suprafaţă. Inspiră adînc aerul preţios, se răsuci pe spate şi se uită în jur.

Resolution se îndrepta spre el cu viteză maximă. Peste cîteva secunde, braţe puternice îl apucară şi-l traseră peste bord.

— Ai înghiţit apă? întrebă neliniştit comandantul.

— Nu cred.

— Freacă-te, oricum, cu asta. Aşa… Cum te simţi?

— Încă nu-mi dau seama. Vă zic peste un minut… Ah… vă mulţumesc tuturor!

Minutul nu luase încă sfîrşit, cînd Jimmy realiză ce simţea.

— Voi voma, făcu pe un ton de scuză.

Salvatorii săi îl. priviră uluiţi.

— Pe un calm absolut… şi o mare netedă? întrebă neîncrezătoare Barnes, privind plîngerea lui Jimmy ca pe un afront direct adus

dibăciei ei.

— Eu nu i-aş zice netedă, interveni comandantul indicînd cu braţul dunga de apă ce traversa cerul. Dar să nu-ţi fie ruşine, poate ai înghiţit ceva din porcăria aia. Dă-o afară cît mai repede.

Jimmy se chinuia încă, fără eroism şi fără succes, cînd pe cerul dinapoia lor fulgeră ceva. Toţi ochii se întoarseră către Polul Sud şi Jimmy uită imediat de necazurile lui. Stîlpii îşi reîncepuseră jocurile de artificii.

Din pilonul central porneau către ceilalţi mai mici fulgere lungi de cîţiva kilometri. Începuse iarăşi rotaţia statică, de parcă dansatori invizibili îşi înfăşurau panglicile în jurul unui electromagnet. Accelerau, mişcîndu-se din ce în ce mai iute, pînă ce se contopiră într-un singur con luminos.

Era un spectacol mai copleşitor decît tot ce văzuseră pînă atunci, însoţit de bubuituri şi pîrîituri îndepărtate ce sporeau impresia de atotputernicie. Spectacolul dură cam cinci minute, apoi se sfîrşi brusc, ca şi cum cineva ar fi apăsat un întrerupător.

— Mi-ar place să aflu ce înţelege Comitetul Rama din toate astea, murmură Norton fără să se adreseze cuiva anume. Voi aveţi vreo idee?

Nimeni nu avu vreme să răspundă, deoarece în aceeaşi clipă Controlul îi chemă alarmat:

— Resolution. Aţi păţit ceva? L-aţi simţit?

— Ce să simţim?

— Credem că a fost vorba de un seism… exact cînd s-au oprit fulgerele.

— S-au înregistrat avarii?

— Nu cred. N-a fost chiar aşa puternic… dar ne-a zgîlţîit puţin.

— Noi n-am simţit nimic. De fapt, nici n-am fi putut să-l simţim aici, pe ocean.

— Aveţi dreptate, greşeala mea! Acum totul pare liniştit… pînă la data viitoare.

— Da, pînă data viitoare, încuviinţă Norton.

Misterul lui Rama creştea mereu; cu cît descopereau mai multe, cu atît înţelegeau mai puţin.

Brusc, de la proră se auzi un strigăt:

— Şefule… priveşte… sus pe cer!

Norton ridică ochii, cercetînd rapid circuitul oceanului. Nu zări nimic pînă ce nu ajunse cu privirea la zenit, uitîndu-se exact în punctul opus al lumii.

— Dumnezeule, şopti înţelegînd că „data viitoare” sosise.

Un talaz uriaş gonea spre ei, în josul curbei Oceanului Cilindric.

32. VALUL

Cu tot şocul, prima grijă a lui Norton fu nava.

— Endeavour! chemă el. Raportaţi situaţia!

— Totul e-n regulă, şefule, se auzi răspunsul liniştitor al ofiţerului de comandă. Am simţit o tremurătură, dar n-a fost nimic serios. A avut loc o uşoară modificare de altitudine… puntea zice zero virgulă două grade. Tot ei cred că şi viteza de rotaţie e puţin diferită… în două minute vom avea datele precise.

A început deci, îşi zise Norton, chiar mult mai devreme decît ne aşteptam; sîntem încă departe de periheliu şi de momentul logic al unei schimbări de orbită. Nu exista însă nici o îndoială: avea loc o ajustare a traiectoriei… producînd posibil şi alte şocuri.

Între timp, cele dintîi urmări deveneau mai mult decît evidente, acolo sus pe brîul curb de apă ce părea că dintr-o clipă în alta se va prăbuşi din cer. Valul se afla în prezent la vreo zece kilometri, întinzîndu-se pe toată lăţimea oceanului, de la ţărmul nordic la cel sudic. În apropierea malului înainta un perete alb şi înspumat, continuîndu-se în apele mai adînci cu o linie albastră, abia vizibilă, mai rapidă decît berbecii laterali. Frecarea de fundul puţin adînc arcuia şi mai mult valul, porţiunea centrală distanţîndu-se repede.

— Sergent! strigă Norton. Asta-i problema ta. Ce facem?

Barnes oprise pluta şi examina atentă situaţia. Norton observă uşurat că expresia ei nu părea deloc alarmată… mai degrabă încordată, aidoma unei sportive talentate, pregătită să accepte o provocare.

— Aş fi dorit să fi efectuat nişte probe cu sonarul, replică ea. Dacă ne aflăm în ape adînci, n-avem motive de îngrijorare.

— Atunci e-n regulă. Sîntem la patru kilometri de ţărm.

— Aşa sper şi eu, totuşi vreau să mă asigur.

Porni din nou motorul şi răsuci ambarcaţiunea, pînă ce ajunse cu prova către valul ce se apropia. Norton aprecie că porţiunea centrală, care se deplasa cu viteză mai mare, avea să-i ajungă în mai puţin de cinci minute; totuşi era limpede că nu prezenta un pericol serios: O simplă undă, cu înălţimea mai mică de un metru era de-abia în stare să legene ambarcaţiunea. Adevărata primejdie o constituiau zidurile de spumă din spatele ei.

Brusc, exact în centrul oceanului se ivi o linie de talazuri. În mod vădit, valul izbise un perete submarin, lung de cîţiva kilometri, aflat sub suprafaţa apei. În acelaşi timp, berbecii de pe laturi se topiră, nimerind în ape adînci.

Bariera anti-val, gîndi Norton. Ca în rezervoarele de combustibil ale lui Endeavour, dar la o scară de o mie de ori mai mare. De jur

împrejurul oceanului se aflau dispuse probabil mai multe, pentru a stăvili cît mai rapid talazurile formate. Singura întrebare importantă rămînea: se aflau oare deasupra unei bariere?

Barnes i-o luase înainte. Oprise pluta şi aruncase ancora, care atinse fundul după numai cinci metri.

— Sus cu ea! Trebuie s-o ştergem de aici!

Norton, era absolut de acord, dar încotro? Barnes pilota cu maxim de viteză spre valul aflat acum la numai cinci kilometri. Îi auzeau deja zgomotul: un urlet îndepărtat, inconfundabil, pe care nu crezuse că avea să-l mai audă vreodată în Rama. Apoi îşi schimbă intensitatea, porţiunea centrală se prăbuşea din nou… iar laturile se ridicau.

Încercă să estimeze distanţa între barierele submarine, presupunîndu-le dispuse la intervale egale. Dacă avea dreptate, mai exista încă una; oprind pluta în apele adînci dintre ele aveau să fie în deplină siguranţă.

Barnes opri motorul şi azvîrli iarăşi ancora. De astă-dată ea coborî treizeci de metri fără să dea de fund.

— Am scăpat, oftă uşurată. Dar am să las motorul să meargă.

Se zăreau pereţii de spumă albă în lungul malurilor. În mijlocul oceanului domnea iarăşi calmul, exceptînd mica undă albastră gonind către ei. Barnes menţinea pe Resolution în poziţie perpendiculară pe val, gata oricînd să ambaleze motorul.

Apoi deodată, la numai doi kilometri înainte, oceanul începu să spumege din nou. Năvălea în coame, albe şi neregulate al căror vuiet părea că umple lumea. Pe talazul înalt de şaisprezece kilometri al Oceanului Cilindric apăruse un val mai mic, aidoma unei avalanşe bubuind pe panta unui munte. Iar acei val mic i-ar fi distrus cu uşurinţă.

Barnes observase probabil expresiile de pe chipurile echipajului, deoarece strigă deasupra tumultului.

— De ce vă speriaţi? Am călărit altele şi mai mari!

Nu era tocmai adevărat, şi nici nu adăugase că atunci fusese într-o ambarcaţiune special construită pentru surf, nu într-o plută improvizată.

— Dar dacă va trebui să sărim, urmă ea, s-o faceţi numai cînd vă zic eu. Verificaţi-vă vestele de salvare.

E grozavă, socoti comandantul, se bucură de fiecare clipă aidoma unui viking plecînd la război. Şi poate că are dreptate… numai să nu fi greşit prea mult în calculele noastre.

Valul continua să se umfle, curbîndu-se în sus şi înainte. Înălţimea îi era amplificată optic de panta de deasupra lor, totuşi era imens: o copleşitoare forţă a naturii, ce avea să mătură totul în cale.

Peste numai cîteva secunde se prăbuşi de parcă cineva i-ar fi surpat fundaţiile. Depăşise bariera submarină, regăsind apele adînci.

Cînd ajunse la ei, Resolution oscilă doar de cîteva ori, înainte ca Barnes s-o întoarcă în viteză maximă spre nord.

— Bravo, Ruby, a fost superb! Avem timp s-ajungem acasă înainte ca valul să ocolească lumea?

— Cred că nu, va reveni peste vreo douăzeci de minute. Însă pînă atunci îşi va pierde toată puterea; abia îl vom observa.

Acum că pericolul trecuse, se puteau relaxa şi bucura de călătorie, deşi nici unul nu se simţea încă pe deplin liniştit. Talazul lăsase apa rotindu-se în vîrtejuri, ridicînd în aer şi un fel de iz acid, aparte, „de furnici strivite" cum apreciase Jimmy.

Deşi neplăcut, mirosul nu avu asupra lor efecte nedorite. Reprezenta ceva într-atît de străin, încît fiziologia omenească nu reacţiona la asemenea stimul.

Peste un minut, valul izbi următoarea barieră submarină, şi urcă spre cer. Văzut din spate, spectacolul nu mai părea impresionant şi călătorii începură să se ruşineze de temerile lor anterioare. Erau stăpînii Oceanului Cilindric.

De aceea şocul fu cu atît mai mare cînd, la numai o sută de metri depărtare, din apă se înalţă ceva asemănător unei uriaşe roţi. Din apă se iviră nişte spiţe lungi de cinci metri, strălucind metalic în soarele arzător al lui Rama, se rotiră o clipă, apoi se prăbuşiră în ocean. Impresia era că o gigantică stea-de-mare cu braţele tubulare ţîşnise din adîncuri.

În primul moment fu imposibil de afirmat dacă era animal sau maşină. Apăru iarăşi şi rămase jumătate în apă, jumătate în aer, legănîndu-se pe val.

În prezent se distingeau nouă tije, radiind dintr-un disc central. Două dintre ele erau rupte la nivelul îmbinării centrale. Celelalte se terminau printr-un ansamblu complicat de manipulatoare, amintindu-i lui Jimmy de crabul întîlnit pe continentul sudic. Ambii aveau acelaşi arbore genealogic… sau acelaşi proiectant.

În centrul discului se găsea un soi de turelă mică, cu trei ochi largi. Doi erau închişi şi unul singur deschis, dar şi acela părea gol şi orb. Nimeni nu se îndoia că urmăreau convulsiile finale ale unui monstru acvatic, azvîrlit la suprafaţă de valul submarin.

În aceeaşi clipă realizară că nu era singur. Înotînd în jurul său şi trăgîndu-l de membrele inerte, se zăreau două creaturi asemănătoare unor homari uriaşi. Îl ciopîrţeau cu eficacitate, iar monstrul nu se împotrivea cîtuşi de puţin, deşi propriile sale gheare ar fi făcut faţă cu succes atacatorilor.

Jimmy îşi reaminti crabul care-i sfîrtecase Libelula. Privi atent spectacolul, întărindu-şi iute părerea.

— Uite, şefule, şopti el, vezi… nu-l mănîncă. Nici măcar n-au gură. Pur şi simplu îl taie în bucăţi. La fel s-a întîmplat cu Libelula.

— Ai dreptate. Îl demontează ca pe o… ca pe o… maşinărie defectă. Norton strîmbă din nas. Însă o maşină defectă nu miroase în halul ăsta!

Atunci îi veni altă idee.

— Dumnezeule… Dacă se iau de noi?! Ruby, du-ne cît mai repede la mal!

Resolution ţîşni înainte impetuos, ignorînd descărcarea rapidă a acumulatorilor. În spatele lor, cele două braţe ale uriaşei stele-de-mare — alt nume mai bun nu aveau pentru ea — erau retezate tot mai scurt şi în cele din urmă se scufundară în ocean.

Nu-i urmări nimeni, dar nu răsuflară uşuraţi decît după ce Resolution trase la chei, iar ei păşiră pe ţărm. Privind înapoi către fîşia misterioasă de apă, acum sinistră, comandantul Norton hotărî fără plăcere ca nimeni să nu mai navigheze vreodată pe ea. Adăpostea prea multe necunoscute, prea multe primejdii…

Privi apoi spre turnurile şi rampele New York-ului, către ţărmul întunecat al continentului sudic, în prezent ferite de curiozitatea oamenilor.

Iar el n-avea intenţia de a se mai juca cu zeii lui Rama.

33. PĂIANJEN

De aici încolo, decisese Norton, în Tabăra Alfa vor staţiona în permanenţă trei oameni, dintre care cel puţin unul în stare de veghe. În plus, toate grupurile de explorare aveau să urmeze aceeaşi rutină. Interiorul lui Rama era bîntuit de creaturi potenţial primejdioase şi, deşi nici una nu arătase ostilitate, un comandant prudent nu risca inutil.

Ca o măsură suplimentară de siguranţă, sus în Butuc, un observator cu un telescop puternic supraveghea permanent interiorul. Din punctul acela, Rama putea fi examinat în totalitate. Chiar Polul Sud părea la numai cîteva sute de metri depărtare. Ţinutul din jurul fiecărui grup de exploratori era cercetat într-una; în felul acesta se spera eliminarea oricăror surprize. Un plan bun… care totuşi eşuă lamentabil.

După ultima masă a zilei, înaintea perioadei de somn de la orele 22, Norton, Rodrigo, Calvert şi Laura Ernst urmăreau emisiunea de ştiri retransmisă special pentru ei prin intermediul releului de pe Inferno, Mercur. Fuseseră interesaţi mai cu seamă de filmul lui Jimmy făcut pe continentul sudic, ca şi de reîntoarcerea pe Oceanul Cilindric, un episod impresionant pentru toţi privitorii. Savanţi, comentatori şi membri ai Comitetului Rama îşi oferiseră opiniile, cele mai multe contradictorii. Nimeni nu putea afirma cu siguranţă dacă creatura asemănătoare unui crab, întîlnită de Jimmy, fusese un animal, o maşină, un Raman adevărat… ori ceva în afara categoriilor pomenite.

Priviseră cu un sentiment de nelinişte distrugerea giganticei stele-de-mare, cînd constatară că nu mai erau singuri. În tabără se afla un intrus.

Laura Ernst îl observă prima. Rămase împietrită şi şopti cu glas întretăiat:

— Bill, nu te mişca. Uită-te încetişor în dreapta.

Norton întoarse capul. La zece metri depărtare se zărea un tripod cu picioare subţiri, deasupra cărora se ridica un corp sferic, de mărimea unei mingi de fotbal. De jur împrejurul trupului se găseau trei ochi mari, lipsiţi de expresie, oferind aparent o vedere de 360°, iar sub aceştia se agitau trei tentacule ca nişte bice. Creatura era mai scundă decît un om şi arăta mult prea fragilă ca să fie periculoasă, ceea ce nu le ierta însă neglijenţa. Lui Norton îi amintea de un păianjen şi se întrebă cum rezolva problema — niciodată ridicată de vreo fiinţă pămîntească — a locomoţiei tripode.

— Ce crezi, Doc? şopti la rîndul lui reducînd volumul radioului.

— Obişnuita triadă simetrică a Ramanilor. Nu văd ce rău ne-ar face, deşi tentaculele alea s-ar putea dovedi neplăcute ori otrăvitoare,

ca de celenterată. Rămîi pe loc… să vedem ce se întîmplă.

După ce-i fixă impasibilă cîteva minute, creatura se mişcă brusc, iar ei înţeleseră de ce nu-i remarcaseră apariţia. Era incredibil de agilă, deplasîndu-se pe sol cu o mişcare de rotaţie atît de rapidă încît ochiul şi mintea omenească o urmăreau cu dificultate.

Din cîte îşi dădea seama Norton — şi numai o cameră de filmare ultrarapidă ar fi lămurit situaţia — picioarele acţionau succesiv ca nişte pivoţi în jurul cărora se răsucea întregul corp. Nu era sigur, însă i se părea că la fiecare cîţiva „paşi" îşi schimba direcţia de rotaţie, în vreme ce tentaculele măturau fulgerător solul. Viteza maximă, greu de apreciat, atingea cam treizeci de kilometri pe oră.

Ocoli rapid tabăra examinînd fiecare obiect, atingînd cu delicateţe paturile, mesele şi scaunele improvizate, echipamentul de transmisiuni, containerele cu alimente, electrosanurile, aparatele de filmat, rezervoarele de apă. Nu ignoră nimic, cu excepţia celor patru oameni. În mod limpede era îndeajuns de inteligentă pentru a distinge oamenii de lucrurile lipsite de viaţă; acţiunile creaturii lăsau impresia de curiozitate, de programare extrem de metodică.

— Aş vrea să-l pot examina! făcu Laura neputincioasă, privindu-i piruetele vijelioase. Nu încercăm să-l prindem?

— Cum? întrebă Calvert.

— Păi… aşa cum primitivii capturau vînatul: cu două greutăţi ce se învîrtesc la capătul unei frînghii. Nici măcar nu le răneau.

— Mă îndoiesc, se auzi Norton. Dar chiar dacă am avea succes, eu unul nu aş risca. Nu ştiu cît de inteligent e musafirul nostru… şi un astfel de procedeu riscă să-i rupă picioarele. Am avea atunci necazuri: pe Rama, pe Pămînt, sau cine mai ştie unde.

— Trebuie să pun mîna pe un specimen!

— Va trebui să te mulţumeşti cu floarea lui Jimmy… doar dacă una din fiinţele acestea nu cooperează cu tine. Prinderea cu forţa este exclusă. Cum ţi-ar place ca pe Pămînt să aterizeze cineva şi să te considere un exemplar bun de disecat?

— Nu intenţionez cîtuşi de puţin să-l disec, rosti Laura fără convingere. Vreau doar să-l examinez…

— Ei bine, vizitatorii extratereştri ar putea prezenta aceeaşi atitudine faţă de persoana ta, în vreme ce tu n-ai fi în apele tale ascultîndu-i. Nu vom întreprinde nici o acţiune pe care să o considere ameninţătoare.

Cita, bineînţeles, din Regulamentul de Navigaţie şi Laura o ştia. Diplomaţia avea prioritate înaintea ştiinţei.

În fapt, asemenea consideraţii nici nu trebuiau făcute; era pur şi simplu o chestiune de politeţe. Nişte vizitatori ca ei, care nu ceruseră nici permisiunea să intre…

Păianjenul părea să-şi fi încheiat inspecţia. Mai ocoli o dată

tabăra, apoi ţîşni după tangenta la cerc, pornind spre scară.

— Mă întreb cum va urca treptele? reflectă Laura.

Răspunsul la întrebare nu se lăsă mult aşteptat; păianjenul îi ignoră complet şi fără să-şi micşoreze viteza se îndreptă spre curba domoală a pantei.

— Controlul, anunţă Norton. E posibil ca în curînd să aveţi un oaspete; priviţi pe Scara Alfa, Secţiunea Şase. Apropo, vă mulţumim că ne păziţi cu atîta străşnicie…

Abia peste un minut ironia fu înţeleasă, după care sentinela din Butuc începu să bîlbîie o sumedenie de scuze.

— Ăăă… acum că-mi spui, şefule, văd ceva. Dar despre ce-i vorba?

— Încearcă să ghiceşti singur, replică Norton şi apăsă butonul de Alarmă Generală. Tabăra Alfa către toate grupurile: tocmai am fost vizitaţi de o creatură asemănătoare unui păianjen, cu trei picioare subţiri, înalt de doi metri, corpul mic şi sferic, deplasîndu-se foarte rapid printr-o mişcare de rotaţie. Nu pare periculos, însă e foarte bizar. S-ar putea să fi apărut deja şi să nu-l fi observat. Vă rog, confirmaţi recepţia.

Primul răspuns veni din Londra, la cincisprezece kilometri est.

— Nimic neobişnuit aici, şefule.

De la aceeaşi distanţă înspre vest, Roma răspunse îngrijorător de somnoroasă:

— La fel şi aici, şefule. Ah… staţi o clipă!

— Ce-i?

— Acum un minut, am lăsat stiloul jos… şi-a dispărut! Ce… oh!

— Vorbeşte inteligibil!

— N-o să-ţi vină să crezi, şefule. Scriam nişte notiţe…. ştiţi, îmi place să scriu şi nu face nimănui nici un rău… foloseam stiloul meu preferat, vechi de aproape două sute de ani; ei, şi acum se găseşte pe jos, la vreo cinci metri distanţă. L-am recuperat… slavă cerului, nu s-a stricat.

— Şi cum crezi c-a ajuns acolo?

— Ăăă… cred c-am aţipit o clipă. A fost o zi grea…

Norton oftă, însă se abţinu de la orice comentariu; erau puţini şi n-aveau mult timp pentru explorarea lumii. Nu întotdeauna entuziasmul învingea oboseala şi se întrebă dacă nu îşi asumau riscuri inutile. Poate că nu trebuise să-şi împartă oamenii în grupuri mici, să acopere întregul teritoriu. Dar nu putea să neglijeze vremea care se scurgea atît de repede şi misterele rămase nerezolvate în jurul lor. Devenise din ce în ce mai convins că urma să se întîmple ceva şi că vor fi nevoiţi să-l abandoneze pe Rama înainte chiar de atingerea periheliului… momentul adevărului, cînd se pronosticase schimbarea de orbită.

— Atenţiune: Butucul, Londra, Roma… toţi! rosti el. Vreau rapoarte din jumătate în jumătate de oră. E normal să presupunem ca de acum încolo să ne aşteptăm oricînd la musafiri. Unii dintre ei pot fi periculoşi, de aceea incidentele trebuiesc evitate cu orice preţ. Cunoaşteţi directivele…

Într-adevăr, ele le fuseseră prelucrate, numai că unul dintre ei nu crezuse că atît de teoreticul „contact fizic cu inteligenţe extraterestre" urma să aibă loc în decursul vieţii lor, şi cu atît mai puţin că avea să fie realizat de către ei înşişi.

Teoria e una, iar practica alta. Nimeni nu era sigur că străvechile instincte omeneşti de autoapărare nu aveau să precumpănească în caz de primejdie. Totuşi, era esenţial să acorde o şansă înţelegerii cu fiecare entitate întîlnită în Rama, pînă în ultima clipă… şi chiar după aceea.

Comandantul Norton nu dorea să rămînă în istorie drept omul care declanşase primul război interplanetar.

Peste cîteva ore, pe întreaga cîmpie apăruseră sute de păianjeni. Prin telescop se observa că invadaseră continentul sudic, dar, pare-se nu şi insula New York-ului.

Nu manifestară nici un fel de interes faţă de exploratori şi după o vreme, nici aceştia nu-i mai băgară în seamă, deşi din cînd în cînd Norton continua să remarce o sclipire lacomă în ochii mediculuişef. Era convins că Laurei nu i-ar fi plăcut nimic mai mult ca accidentarea unuia dintre păianjeni şi nu ştia dacă nu cumva ea n-ar fi fost în stare să aranjeze aşa ceva.

Părea absolut cert că păianjenii nu erau inteligenţi, corpurile fiindu-le prea mici ca să conţină ceva asemănător unor creiere. Cu greu îşi imagina unde înmagazinau energia pentru deplasare. Comportamentul lor rămînea curios de coordonat şi precis ca scop; apăreau peste tot, dar niciodată nu vizitau a doua oară acelaşi loc. Adeseori, Norton avea impresia că se aflau în căutarea unui anumit lucru, pe care încă nu-l descoperiseră.

Urcaseră pînă la Butucul central, ignorînd în continuare cele trei scări uriaşe. Nu era cîtuşi de puţin limpede cum de reuşeau să escaladeze platformele verticale, chiar în condiţiile unei gravitaţii nule; Laura emisese ipoteza utilizării unor ventuze.

Apoi, spre marea ei bucurie, obţinu specimenul mult dorit. Controlul raportă că un păianjen căzuse de pe peretele vertical şi zăcea, mort sau deteriorat, pe cea dintîi platformă. Timpul în care Laura urcă de pe cîmpie pînă sus stabili un record niciodată depăşit.

Pe platformă constată că, în ciuda vitezei reduse de impact, creatura îşi frînsese toate cele trei picioare. Ochii îi erau în continuare deschişi, dar nu reacţionau la nici un stimul extern. Laura concluzionă că şi un cadavru ar fi arătat mai „viu", astfel că de îndată ce aduse

„trofeul” la bordul lui Endeavour începu să-l disece.

Păianjenul era atît de fragil încît se desfăcea în bucăţi, aproape fără a fi nevoie de intervenţia ei. Îi dezarticulă picioarele, apoi trecu la carapacea delicată, despicînd-o după trei cercuri mari, ca pe o portocală.

După cîteva clipe de totală stupoare, căci nu conţinea nimic identificabil, Laura făcu o serie de fotografii, după care apucă bisturiul.

De unde să pornească? Să închidă ochii şi să taie la întîmplare, n-ar fi fost foarte ştiinţific.

Lama pătrunse fără a întîlni practic nici un fel de rezistenţă. Peste o secundă, ţipătul extrem de necivilizat al medicului-şef Laura Ernst răsună pe toată lungimea şi lăţimea lui Endeavour.

Sergentul McAndrews avu nevoie de douăzeci de minute să potolească cimpii alarmaţi.

34. EXCELENTA SA REGRETĂ…

— După cum ştiţi, domnilor, rosti reprezentantul marţian, de la ultima noastră întrunire au avut loc mai multe evenimente. Avem destule de analizat… şi de hotărît. Cu atît mai mult îmi pare rău că distinsul nostru coleg de pe Mercur nu este prezent…

Ultima afirmaţie nu era complet sinceră. Lui dr. Bose nu-i părea chiar atît de rău că Excelenţa Sa, ambasadorul Mercurului, era absent. În schimb îl măcina îngrijorarea. Instinctul de diplomat îi spunea că se petrecea ceva şi, în ciuda excelentelor sale surse de informaţie, nu avea nici cea mai vagă idee despre ce anume se întîmpla.

Mesajul de scuze al ambasadorului fusese politicos, fără să dezvăluie nimic. Excelenţa Sa regreta că probleme urgente şi de neamînat îl împiedicau să participe la întrunire, fie personal, fie prin intermediul hologramelor. Lui Dr. Bose îi venea însă foarte greu să creadă că exista un lucru mai urgent şi mai important decît Rama.

— Doi dintre membrii comitetului au de făcut comunicări. Pentru început, dau cuvîntul Profesorului Davidson.

Membrii Comitetului se foiră neliniştiţi. Cei mai mulţi considerau că astronomul, cu binecunoscutele sale teorii cosmice, nu era cel mai potrivit pentru postul de Preşedinte al Consiliului Spaţial Consultativ. Uneori lăsa impresia că formele inteligente de viaţă constituiau un regretabil amestec în universul maiestuos al stelelor şi galaxiilor şi că ar fi fost nepoliticos să le fie acordată o atenţie prea mare. Faptul acesta nu-i încînta pe exobiologii ca Dr. Perera, cu o părere total opusă. Pentru ei, unicul ţel al Universului îl constituia naşterea raţiunii, referindu-se plini de dispreţ la fenomenele pur astronomice. „Materie moartă” era expresia lor favorită.

— Domnule ambasador, rosti savantul, în ultimele zile am studiat comportamentul neobişnuit al lui Rama şi aş vrea să prezint concluziile la care am ajuns. Unele dintre ele sînt oarecum surprinzătoare.

Dr. Perera îl privi uimit, apoi zîmbi sarcastic. Era gata să aprobe orice ar fi reuşit să-l surprindă pe profesorul Davidson.

— În primul rînd, e vorba de întreaga serie de fenomene remarcabile petrecute pe parcursul zborului tînărului locotenent în emisfera sudică. Descărcările electrice, deşi spectaculoase, nu sînt importante. Se poate arăta destul de uşor că nu implică o energie mare. Ele au coincis însă cu o schimbare în viteza de rotaţie a lui Rama şi în poziţia sa… deci în orientarea spaţială. Acest lucru a implicat o cantitate uriaşă de energie; fulgerele care erau să-l coste viaţa pe domnul… ăă… Pak au reprezentat un subprodus minor, simple scurgeri ale uriaşilor conductori electrici de la Polul Sud.

De aici trag două concluzii. Atunci cînd o navă — şi în ciuda dimensiunilor sale fantastice, Rama este o navă — îşi schimbă poziţia, asta semnifică o schimbare de orbită. Sîntem deci obligaţi să luăm în serios afirmaţiile celor care susţin că Rama nu se întoarce în spaţiu, ci se pregăteşte să devină un însoţitor al Sistemului nostru Solar.

Dacă aşa stau lucrurile, atunci Endeavour trebuie să fie pregătită să aprindă jeturile (aşa se spune despre nave, nu?) în orice clipă. Cît timp este ataşată fizic de Rama se găseşte într-un pericol real. Bănuiesc că domnul comandant Norton e deja conştient de această posibilitate, însă cred că ar fi bine să-i avertizăm încă o dată.

— Vă mulţumesc, profesore Davidson. Da… Dr. Solomons?

— Aş dori să completez afirmaţiile antevorbitorului meu. Se pare să Rama şi-a schimbat orbita fără să utilizeze jeturi, sau alte dispozitive cu reacţie. Acest lucru, mi se pare, permite doar două ipoteze.

Prima: Rama este dotat cu giroscoape interne, sau cu echivalente ale acestora. În acest caz, ele ar trebui să fie enorme. Unde se găsesc? A doua ipoteză ar răsturna întreaga fizică cunoscută nouă; Rama posedă un sistem de propulsie fără reacţie. Aşa-zisul Motor Cosmic, în care profesorul Davidson nu crede… Dacă lucrurile se prezintă astfel, Rama poate executa aproape orice manevră. Vom fi incapabili să-i anticipăm mişcările, fie şi cu aproximaţie.

În mod vizibil, pe diplomaţi îi uimeau ultimele remarci, iar astronomul refuză să se lase atras în polemică. Îi ajungea pentru o singură zi.

— Dacă nu aveţi nimic împotrivă, eu voi rămîne fidel legilor fizicii, pînă ce nu mă voi vedea obligat să renunţ la ele. Dacă n-am găsit giroscoape în Rama, probabil n-am căutat destul de bine în locurile cuvenite.

Ambasadorul Bose observă că Perera devenea nerăbdător. În mod normal, exobiologului îi plăcea să se angajeze în speculaţii. Acum, pentru întîia oară, avea însă date precise pe care să se bizuie. Ştiinţa sa, multă vreme considerată o rudă mai săracă, se transformase peste noapte.

— Perfect… dacă nu mai sînt alte comentarii, dr. Perera are de făcut o comunicare importantă.

— Vă mulţumesc, domnule ambasador. Am văzut cu toţii că deţinem în prezent o formă de viaţă ramană, iar alte cîteva au fost observate în apropiere. Medicul-şef de pe Endeavour a redactat un raport complet despre disecţia creaturii-păianjen.

Trebuie spus din capul locului că unele rezultate uimesc şi că în alte condiţii aş fi refuzat să le dau crezare.

În mod clar, păianjenul este organic, deşi chimia lui diferă de a noastră din multe puncte de vedere; conţine cantităţi considerabile de

metale uşoare. Totuşi, din raţiuni principiale, ezit să-l denumesc animal.

Unu: nu pare să posede gură, stomac, intestine… nici o modalitate de digerare a hranei! Doi: nu are organe respiratorii, plămîni, sînge, sau aparat de reproducere…

Mă veţi întreba: atunci ce are? Ei bine, există o musculatură simplă, ce-i controlează cele trei picioare şi cele trei tentacule, ori senzori. Posedă creier… destul de complex, dirijînd în special vederea tri-oculară. Dar optzeci la sută din trup este alcătuit dintr-un fagure de celule mari, care şi-au făcut simţită prezenţa medicului-şef într-un mod atît de neplăcut. Dacă Ernst ar fi fost mai norocoasă, ar fi recunoscut-o la timp, deoarece respectiva structuri ramană există pe Pămînt… la cîteva animale marine.

În cea mai mare parte, păianjenul constituie pur şi simplu o baterie, foarte asemănătoare cu pilele electrice. În acest caz, curentul nu e folosit pentru auto-apărare. Este sursa de energie a creaturii! Tocmai de aceea ea nu prezintă căi de digestie sau de respiraţie; nu necesită asemenea mijloace primitive. Şi întîmplător, asta înseamnă că s-ar simţi perfect în vid…

Avem prin urmare o fiinţă care prin scop şi intenţie nu reprezintă decît un ochi mobil. Nu are organe de manipulare; tentaculele sînt mult prea fine. Dacă mi s-ar da aceste amănunte despre o maşină, aş spune că e un simplu mijloc de recunoaştere.

Comportamentul se potriveşte descrierii. Păianjenii nu fac altceva decît să alerge şi să privească lucrurile. Asta e tot ceea ce pot…

Celelalte arătări diferă însă. Crabul, steaua-de-mare, rechinii, alte denumiri mai potrivite nu avem, sînt evident capabile să manipuleze obiecte în mediul lor, părînd specializate pentru anumite funcţii. Presupun că şi ele se alimentează cu energie electrică deoarece, aidoma păianjenului, nu posedă orificii bucale.

Sînt convins că înţelegeţi problemele biologice ce decurg de aici. Oare astfel de creaturi au evoluat în mod natural? Personal, nu o cred. Par a fi proiectate, asemenea roboţilor, pentru anumite munci. Dacă ar trebui să le descriu; le-aş spune roboţi — roboţi organici — ceva pentru care pe Pămînt nu există analogie.

Dacă Rama este o navă, poate că ei fac parte din echipaj. Cît despre modul cum s-au născut, cum au fost construiţi, îmi vine greu să am vreo părere. Bănuiesc că răspunsul se găseşte în New York. Dacă Norton şi oamenii lui vor aştepta suficient, s-ar putea să întîlnească fiinţe din ce în ce mai complexe, cu un comportament imprevizibil. La un moment dat îi vor întîlni probabil şi pe Ramani, pe adevăraţii creatori ai acestei lumi.

Cînd se va petrece asta, domnilor, nu va mai fi nici un fel de îndoială…

35. CURIER SPECIAL

Comandantul Norton dormea adînc atunci cînd transmisionistul l-a smuls din ţinutul viselor. Se afla în vacanţă, cu familia sa marţiană, zburînd peste vîrful uimitor şi încununat de zăpadă al lui Nix Olympica: cel mai măreţ vulcan al Sistemului Solar. Micuţa Billie îi povestea ceva; n-avea să mai ştie niciodată ce anume…

Visul se risipi; realitatea o reprezenta ofiţerul de cart al navei.

— Iartă-mă că te-am trezit, şefule, rosti locotenentul Kirchoff. O prioritate Trei A de la cartierul general.

— Spune, făcu Norton somnoros.

— N-am cum. Este codificată, pentru Comandant, personal.

Norton se deşteptă imediat. În întreaga lui carieră recepţionase de trei ori un astfel de mesaj şi de fiecare dată adusese necazuri.

— Drace! exclamă el. Acum ce facem?

Locotenentul nu se obosi să-i răspundă. Fiecare înţelegea perfect despre ce era vorba; o situaţie neprevăzută în Regulamentul de Bord. În mod normal, comandantul se găsea la numai cîţiva metri de cabina sa, unde păstra codul în seif. Dacă pornea imediat, Norton ar fi ajuns epuizat pe navă, în patru-cinci ore. Nu aşa trebuia soluţionată o prioritate de Clasă AAA.

— Jerry, spuse în sfîrşit. Cine-i la centrală?

— Nimeni. Eu singur am făcut legătura.

— Înregistrarea e oprită?

— Printr-o stranie încălcare a regulamentului, da.

Norton zîmbi. Jerry era cel mai bun ofiţer de cart pe care-l avusese vreodată. Ştia să anticipeze.

— O. K. Ştii unde ţin cheia. Cheamă-mă tu.

Următoarele zece minute aşteptă cît mai răbdător, încercînd, fără prea mare succes, să se gîndească la alte lucruri. Detesta să irosească efort cerebral; era greu de prevăzut c-ar fi ghicit conţinutul mesajului şi oricum, urma să-l afle în curînd. După aceea n-avea decît să-şi facă griji în mod eficient.

Cînd locotenentul îl sună din nou, glasul îi era în mod limpede plin de încordare.

— Nu-i tocmai urgent, şefule… încă o oră nu contează. Prefer să evit radioul, îl trimit printr-un mesager.

— Dar de ce… în sfîrşit bine… mă încred în judecata ta. Cine-l va aduce?

— Chiar eu. Vă anunţ cînd ajung la Butuc.

— Deci Laura rămîne de cart…

— Pentru cel mult un ceas. Mă voi întoarce imediat la bord.

Un medic nu avea capacitatea de a fi ofiţer de cart, tot aşa cum

un comandant de navă nu putea executa o operaţie. Uneori, în cazuri excepţionale, poziţiile fuseseră inversate, dar nu era un fapt recomandabil. În fine, dacă o regulă fusese deja încălcată…

— Pentru jurnalul de bord n-ai părăsit nava nici o clipă. Ai trezit-o pe Laura?

— Da. E încîntată de ocazie.

— Noroc că medicii sînt învăţaţi să păstreze secretul. Ah… ai trimis confirmarea?

— Bineînţeles, în numele tău.

— Atunci aştept.

Era de-a dreptul imposibil să mai alunge gîndurile neliniştitoare. „Nu-i tocmai urgent… dar prefer să evit radioul”…

Un lucru era limpede. În noaptea aceea comandantul n-avea să doarmă mult.

36. SUPRAVEGHETOR-BIOT

Sergentul Peter Rousseau ştia de ce se oferise voluntar în misiunea aceea; în multe privinţe însemna împlinirea unui vis din copilărie.

Pe la şase sau şapte ani fusese fascinat de telescoape şi-şi petrecuse mare parte a timpului colecţionînd lentile de felurite tipuri şi mărimi. Le montase în tuburi de carton, sporind permanent puterea instrumentelor, pînă cînd se familiarizase cu Luna, planetele, cu staţiile spaţiale mai apropiate şi cu întregul peisaj pe o rază de treizeci de kilometri în jurul casei.

În privinţa aşezării sale avusese noroc: munţii Colorado, un peisaj măreţ şi spectaculos în oricare din direcţii. Petrecuse ore întregi explorînd, în deplină siguranţă, piscurile care, an de an, răpuneau alpiniştii neglijenţi. Deşi văzuse multe, îşi imagina încă şi mai mult. Îi plăcea să pretindă că dincolo de fiecare creastă stîncoasă, dincolo de bătaia telescopului, se întindeau tărîmuri fermecate, populate de animale fantastice. De aceea, ani în şir evită să cutreiere locurile studiate prin telescop, căci ştia că realitatea nu se confundă cu visul.

De pe axul central al lui Rama, supraveghea şi urmărea în prezent minuni mai presus de imaginaţia copilăriei. În faţa lui se întindea o lume întreagă, ce-i drept una mică. Totuşi un om îşi putea petrece întreaga viaţă explorînd patru mii de kilometri pătraţi, chiar dacă aceştia aveau un aspect mort şi uniform.

Iată însă că în Rama apăruse viaţa, cu toate posibilităţile ei infinite. Dacă roboţii biologici nu erau fiinţe vii, atunci cu siguranţă constituiau imitaţii foarte bune.

Nimeni nu ştia cine inventase cuvîntul „biot”. Termenul părea să fi apărut instantaneu, dintr-o creaţie spontană. Cu postul lui de pe Butuc, Peter căpătase titlul de Supraveghetor Biot-şef şi începea, după cum credea el, să priceapă cîte ceva din comportamentul lor.

Păianjenii erau senzori mobili, utilizînd vederea şi probabil simţul tactil pentru a examina interiorul lui Rama. La un moment dat fuseseră în număr de cîteva sute, alergînd pretutindeni, dar dispăruseră după numai două zile. În prezent devenise surprinzător să zăreşti măcar unul.

Fuseseră înlocuiţi de o menajerie întreagă de creaturi mult mai impresionante; găsirea unor denumiri nu fusese o sarcină uşoară. Apăruseră mai întîi Spălătorii-de-Geamuri, lustruind cu picioarele cu perniţe cei şase sori interiori pe toată lungimea lor. Umbrele lor enorme aruncate în partea opusă a lumii pricinuiau adeseori eclipse.

Crabul care sfîrtecase Libelula părea să fie un Gunoier. Un şir întreg de fiinţe identice invadase Tabăra Alfa şi căraseră deşeurile

îngrămădite de jur împrejur; ar fi luat totul dacă Norton şi Mercer n-ar fi rămas locului, barîndu-le drumul. Confruntarea fusese neliniştitoare, însă scurtă. După aceea, Gunoierii au înţeles ce aveau voie să atingă şi ce nu, sosind la intervale regulate să vadă dacă era nevoie de serviciile lor. Aranjamentul respectiv se dovedea minunat şi indica un grad ridicat de inteligenţă, fie din partea Gunoierilor înşişi, fie din partea unei entităţi care-i controla din altă parte.

În privinţa eliminării resturilor, rezolvarea era simplă: totul se azvîrlea în ocean, unde probabil se descompunea în elemente reutilizabile. Procesul dura puţin; Resolution dispăruse peste noapte, spre marea nemulţumire a lui Ruby Barnes. Norton o consolase, spunîndu-i că-şi îndeplinise în mod strălucit misiunea şi că n-ar mai fi permis nimănui s-o folosească. Probabil Rechinii nu făceau discriminările Gunoierilor.

Nici un astronom în faţa unui corp ceresc necunoscut nu era mai fericit decît Peter, atunci cînd descoperea un nou tip de biot şi-l fotografia prin telescop. Din nefericire, se părea că speciile interesante mişunau la Polul Sud, îndeplinind sarcini misterioase în jurul Coarnelor. Din vreme în vreme, o fiinţă centipedă înzestrată cu ventuze putea fi observată explorînd chiar Cornul Mare, în timp ce în jurul vîrfurilor mai mici, Peter întrezărea o creatură masivă, o încrucişare între un hipopotam şi un buldozer. Mai vedeau chiar şi o girafă cu două gîturi, slujind probabil drept macara mobilă.

Poate că Rama, aidoma oricărui vas, avea nevoie de teste, reparaţii şi verificări după lunga ei călătorie. Echipajul începuse lucrul; cînd aveau să apară pasagerii?

Clasificarea bioţilor nu constituia principala sarcină a lui Peter; avea consemnul să supravegheze cele două sau trei grupuri de explorare, aflate permanent pe cîmpie, şi de a le avertiza la apropierea oricărei creaturi. La fiecare şase ore era înlocuit de oricine disponibil, dar fuseseră ocazii în care rămăsese la postul de observaţie douăsprezece ore în şir. Drept rezultat, cunoştea geografia lui Rama mai bine decît toţi ceilalţi. Îi era la fel de familiară ca munţii Colorado în tinereţea sa.

Cînd Jerry Kirchoff ieşi din Ecluza Alfa, Peter pricepu imediat că se petrecea ceva neobişnuit. În timpul perioadei de somn nu aveau loc transferuri de personal, iar acum, conform Timpului Misiunii, trecuse de miezul nopţii. Peter îşi aminti însă ce probleme aveau din cauza numărului restrîns de oameni, dar fu şocat de o încălcare mult mai gravă a regulamentului.

— Jerry… cine-i de cart pe navă?

— Eu, rosti calm locotenentul, desfăcîndu-şi casca. Doar nu mă crezi în stare să părăsesc puntea cînd sînt de serviciu, nu?

Introduse mîna sub costum şi scoase o cutie de conserve cu

eticheta „Suc Concentrat de Portocale 5 litri”.

— Tu eşti potrivit la asta, Peter. Şeful o aşteaptă.

Peter luă cutia, apoi observă:

— Sper că are suficientă greutate. Uneori rămîn agăţate pe prima terasă.

— Mă rog, tu eşti expertul…

Ceea ce era adevărat. Observatorii din Butuc dobîndiseră suficientă experienţă în expedierea pe cîmpie a micilor obiecte uitate, sau a celor de care era stringentă nevoie. Dificultatea o reprezenta depăşirea zonei de gravitaţie redusă, fără a fi puternic influenţate de efectul Coriolis ce ar fi îndepărtat obiectul de tabără în cursul lungii rostogoliri de opt kilometri.

Peter se propti zdravăn, strînse cutia şi o azvîrli în josul feţei verticale. Nu o aruncă direct către Tabăra Alfa, ci pe o direcţie înclinată cu aproximativ treizeci de grade.

Aproape imediat, frecarea reduse viteza iniţială a proiectilului. După puţin, interveni pseudo-gravitaţia lui Rama, forţînd-o în jos cu viteză aproape constantă. Se izbi o dată la baza punţii, descrise un arc lent în aer şi trecu de prima terasă.

— Acum e-n regulă, făcu Peter. Faci pariu?

— Nu, sosi prompt răspunsul. Ştii mai multe decît mine.

— N-ai sînge de sportiv. Să-ţi mai spun ceva… se va opri la cel mult trei sute de metri de tabără.

— Asta nu-mi pare teribil de aproape.

— Cînd ai chef, încearcă. Pe Joe l-am văzut greşind cu doi kilometri.

Cutia nu mai sălta; gravitaţia devenise îndeajuns de puternică pentru a o ţine lipită de faţa curbă a Domului Nordic. Cînd ajunse la cea de a doua terasă, se rostogolea cu douăzeci — treizeci de kilometri pe oră, viteza maximă permisă de frecare.

— Acum trebuie să aşteptăm, zise Peter aşezîndu-se înaintea telescopului, ca să poată urmări mesagerul. Va sosi în zece minute. Aha, uite-l pe şef… m-am obişnuit să-i recunosc pe oameni din unghiul ăsta… Se uită în sus, spre noi.

— Cred că telescopul îţi dă un sentiment de putere…

— Cam aşa ceva. Sînt singurul care ştie tot ceea ce se întîmplă în Rama. Cel puţin am crezut că ştiu, adăugă el semnificativ, privindu-i reprobator pe Kirchoff.

— Dacă eşti atît de curios, află că şeful şi-a terminat pasta de dinţi.

Conversaţia lîncezi, iar în cele din urmă Peter reluă:

— Regret că n-ai pariat… şeful nu are de făcut decît cincizeci de metri… Gata, a văzut-o… Misiune încheiată.

— Mulţumesc, Peter… o treabă pe cinste. Poţi merge înapoi la

culcare.

— La culcare?! Sînt de veghe pînă la orele 4!

— Iartă-mă, cred totuşi că ai dormit. Altminteri, cum ai fi putut visa toate acestea?!

> CARTIERUL GENERAL AL MISIUNII SPAŢIALE CĂTRE COMANDANTUL NAVEI ENDEAVOUR PRIORITATE AAA.
>
> CLASIFICARE PENTRU COMANDANT PERSONAL. A NU SE ÎNREGISTRA.
>
> PAZA SPAŢIALĂ RAPORTEAZĂ CA SPRE RAMA SE ÎNDREAPTĂ CU MARE VITEZA UN OBIECT, SE PARE LANSAT DE PE MERCUR ACUM ZECE-DOUĂSPREZECE ZILE. DATA APROXIMATIVĂ A INTERCEPŢIEI ÎN CAZUL MENŢINERII ORBITEI: ZIUA 322, ORA 15. ESTE POSIBILĂ EVACUAREA ÎNAINTE DE ACEASTA DATĂ. AŞTEPTAŢI INSTRUCŢIUNI ULTERIOARE. C. G.

Norton citi mesajul de şase ori, să memoreze data. În interiorul lui Rama scurgerea timpului se ţinea greu minte; fu silit să-şi privească ceasul-calendar să constate că era ziua 315. Deci aveau la dispoziţie numai o săptămînă…

Mesajul înspăimînta nu doar prin conţinut, ci mai ales prin implicaţii. Mercurienii executaseră o lansare clandestină, lucru care în sine constituia o încălcare a Legii Spaţiului. Concluzia era evidentă; „obiectul” nu putea fi decît o rachetă.

Dar de ce? Era de necrezut, sau aproape de necrezut, că aveau să rişte primejduirea lui Endeavour. Probabil urmau să fie avertizaţi chiar de către mercurieni. În caz de pericol puteau executa desprinderea în cîteva ore, deşi ar fi făcut-o numai în caz excepţional şi la ordinul personal al Comandantului General.

Încet şi gînditor se îndreptă către Complexul de Supravieţuire improvizat şi aruncă mesajul într-un electrosan. Strălucirea orbitoare a luminii laserului sclipi prin interstiţiul de sub capac, anunţîndu-l că cerinţele de securitate fuseseră respectate. Păcat, gîndi, că nu toate problemele se rezolvau atît de rapid şi de igienic.

37. RACHETĂ

Racheta se afla de abia la cinci milioane de kilometri depărtare, cînd strălucirea plasmei jeturilor sale de frînare deveni vizibilă în telescopul principal al lui Endeavour. Secretul fusese deja dezvăluit; Norton anunţase fără tragere de inimă cea de-a doua — şi probabil ultima — evacuare a lui Rama. Totuşi nu intenţiona să plece pînă ce evenimentele nu-i mai ofereau alternative.

Terminînd manevrele de frînare, musafirul nedorit dinspre Mercur ajunsese la numai cincizeci de kilometri de Rama, şi aparent îl observa prin intermediul camerelor TV. Aparatele respective se distingeau cu claritate, unul la prova şi altul la pupa, ca şi cîteva antene mici şi una disc, direcţională, îndreptată evident spre punctul îndepărtat al lui Mercur. Norton se întrebă ce instrucţiuni şi informaţii se schimbau în ambele sensuri, prin intermediul undelor emise.

Mercurienii nu puteau afla nimic nou. Descoperirile lui Endeavour fuseseră difuzate în întregul Sistem Solar. Racheta, care bătuse toate recordurile de viteză pentru a ajunge pînă la ei, reprezenta doar o extensie a voinţei creatorilor, un instrument al ţelurilor acestora. Scopul urma să fie în scurt timp cunoscut: peste trei ore, ambasadorul Mercurului la Uniunea Planetară avea să se adreseze Adunării Generale.

Oficial, racheta nu exista încă. Nu avea nici un fel desemne de identificare şi nu emitea pe nici o frecvenţă standardizată. Toate constituiau ilegalităţi serioase, dar nici PAZA SPAŢIALĂ nu protestase deocamdată în mod oficial. Cu toţii aşteptau, cu o nerăbdare nervoasă, să vadă ce se va întîmpla în continuare.

Trei zile se scurseseră de la vestea apariţiei (şi a originii) rachetei; în tot acest răstimp, mercurienii tăcuseră cu încăpăţînare. La asta se pricepeau foarte bine, cînd le convenea.

Unii psihologi pretindeau că era aproape imposibil să înţelegi pe deplin mentalitatea unui individ născut şi educat pe Mercur. Exilaţi pentru totdeauna de pe Pămînt datorită gravitaţiei de trei ari mai mari, mercurienii veneau pe Lună să privească, de la o distanţă relativ mică, planeta strămoşilor — uneori a părinţilor — însă de vizitat nu aveau s-o viziteze niciodată. De aceea, inevitabil, pretindeau că nici nu doresc aceasta. Afirmau, de asemenea, că dispreţuiesc ploile blînde, cîmpiile întinse, lacurile, mările şi cerul albastru, toate reprezentînd lucruri cunoscute de ei doar din înregistrări. Deoarece planeta lor era practic inundată de energie solară şi temperatura în timpul zilei atingea adesea şase sute de grade, afişau o duritate fudulă, dar care nu rezista la o examinare mai amănunţită. Ba chiar, din punct de vedere fizic, se dovedeau slabi, întrucît nu puteau supravieţui decît

complet izolaţi de mediul înconjurător. Dacă, teoretic vorbind, ar fi tolerat gravitaţia, o zi caldă în orice ţară ecuatorială de pe Pământ ar fi pus neîntîrziat probleme oricărui mercurian.

Totuşi, în problemele cu adevărat importante, erau realmente duri. Presiunile psihologice ale unei stele atît de apropiate, problemele tehnice ale adaptării pe o planetă încăpăţînată şi ale smulgerii din interiorul ei a celor necesare vieţii, toate produseseră o civilizaţie spartană şi, sub multiple aspecte, admirabilă. Te puteai bizui pe mercurieni; dacă promiteau un lucru, se ţineau de cuvînt… dar la preţuri considerabile. Glumeau între ei, spunînd că dacă soarele avea să se transforme cîndva într-o novă, ei l-ar fi contractat la loc, dacă li se oferea preţul cerut. Pe restul planetelor însă, se afirma tot în glumă, că orice copil cu interes în artă, filozofie, sau pură matematică, era azvîrlit fără ezitare în bazinele hidroponice. În privinţa criminalilor şi psihopaţilor, aceasta nu constituia cîtuşi de puţin o glumă. Reprezentau un lux pe care Mercur nu şi-l permitea.

Comandantul Norton vizitase o singură dată planeta, rămăsese extrem de impresionat, ca majoritatea vizitatorilor, şi se împrietenise cu mai mulţi locuitori. În Port Lucifer se îndrăgostise de o fată şi chiar se gîndise să semneze un contract pe trei ani, însă dezaprobarea părintească a tuturor celor de dincolo de orbita lui Venus fusese prea puternică. Nu regreta prea mult.

— Şefule, mesaj Trei A de pe Terra, anunţă puntea. Voce şi imprimantă de la Comandantul General. Sînteţi pregătit?

— Verificaţi şi îndosariaţi textul; mie transmiteţi-mi mesajul vocal.

Glasul amiralului Hendrix suna calm şi normal, de parcă ar fi dat un ordin de rutină şi nu soluţia unei situaţii unice în istoria zborurilor spaţiale. El nu se afla însă la zece kilometri de bombă.

— C. G. către comandantul lui Endeavour. Vă transmit un rezumat scurt al situaţiei, aşa cum o vedem noi. Adunarea Generală se întruneşte la orele 14. 00 şi veţi asculta şedinţa. Este posibil să fie nevoie să acţionaţi imediat fără acordul nostru prealabil, aşa încît, iată despre ce e vorba.

Am analizat fotografiile. Vehiculul este o sondă spaţială standard, modificată pentru impulsuri puternice şi probabil direcţionată prin laser. Dimensiunile şi masa corespund unei bombe cu fuziune, în domeniul 500—1000 megatone. Mercurienii folosesc în mod curent sarcini de cîte 101 de megatone în operaţiunile lor miniere şi de aceea n-au avut dificultăţi la asamblarea ei.

Experţii noştri apreciază că aceasta reprezintă mărimea minimă pentru distrugerea lui Rama. Dacă va exploda în partea cea mai subţire a blindajului, sub Oceanul Cilindric, acesta va fi străpuns, iar mişcarea de rotaţie va amplifica efectul distructiv.

Presupunem că mercurienii, dacă vor întreprinde aşa ceva, vă vor acorda timp suficient să vă desprindeţi de Rama. Este bine să ştiţi că radiaţiile gama ale detonării unei asemenea bombe sînt periculoase pînă la o mie de kilometri.

Nu acesta este însă pericolul cel mare. Fragmentele lui Rama, cîntărind tone şi rotindu-se cu sute de kilometri pe oră, v-ar distruge indiferent de distanţă. Vă recomandăm, deci, să vă îndepărtaţi pe direcţia axei de rotaţie, ea fiind singura în care nu vor fi azvîrlite fragmente. Limita minimă de siguranţă: zece mii de kilometri.

Mesajul acesta nu poate fi interceptat; este transmis pe canalul aleator multiplu şi de aceea vă vorbesc direct în engleză. Răspunsul vostru s-ar putea să nu fie în aceeaşi siguranţă, prin urmare atenţie şi, dacă-i necesar, folosiţi-vă de cod. Vă voi contacta imediat după închiderea lucrărilor Adunării, Sfîrşitul mesajului. C. G. Terminat.

38. ADUNARE GENERALĂ

Conform manualelor de istorie, deşi nimeni nu credea inele la modul serios, existase o vreme cînd vechile Naţiuni Unite numărau 172 de membri. Uniunea Planetară avea numai şapte şi uneori, asta constituia un impediment. În ordinea distanţei faţă de Soare ei erau Mercur, Pămînt, Luna, Marte, Ganimede, Titan şi Triton.

Lista conţinea numeroase omisiuni şi neajunsuri pe care, probabil, viitorul avea să le îndrepte. Criticii nu conteneau să repete că Uniunea Planetară nu era cîtuşi de puţin a planetelor, ci mai mult a sateliţilor. Apoi, părea ridicol ca giganţii Jupiter, Saturn, Uranus şi Neptun să nu fie incluşi.

Nimeni însă nu trăia pe cei patru uriaşi gazoşi şi probabil că nici nu avea să trăiască vreodată. Acelaşi lucru se putea spune despre cealaltă absenţă importantă, Venus. Pînă şi cei mai entuziaşti ingineri planetari cădeau de acord că îmblînzirea lui Venus cerea secole; între timp, mercurienii stăteau cu ochii pe ea şi, fără îndoială, făceau planuri cu bătaie lungă.

Reprezentarea separată a Pămîntului şi a Lunii generase alte dispute; ceilalţi membri argumentau că în acest fel se concentra prea multă putere într-un singur colţ al Sistemului Solar. Totuşi pe Lună locuiau mai mulţi oameni decît pe oricare alt corp ceresc, cu excepţia Pămîntului — şi în plus adăpostea reşedinţa Uniunii Planetare. Însă Terra şi Selena arareori coincideau în opinii, încît nu exista pericolul creării unui bloc de influenţă.

Marte reprezenta în acelaşi timp asteroizii, exceptînd grupul Icarian (tutelat de Mercur) şi puţinii cu periheliul dincolo de Saturn, revendicaţi de Titan. Într-o bună zi, asteroizii mari ca Pallas, Vesta, Juno şi Ceres aveau să fie îndeajuns de importanţi ca să aibă proprii lor ambasadori, iar atunci numărului membrilor UP avea să i se mai adauge o cifră.

Ganimede nu-l reprezenta numai pe Jupiter, o masă mai mare decît întreg restul Sistemului Solar pus laolaltă, ci şi pe cei circa cincizeci de sateliţi jovieni (dacă se includeau şi capturile temporare din centura asteroizilor — juriştii încă mai deliberau aspectele problemei). În acelaşi mod, Titan îi desemna pe Saturn cu inelele şi cu cei peste treizeci de sateliţi însoţitori.

În cazul lui Titan, situaţia devenea şi mai complexă. Satelitul lui Neptun constituia cel mai depărtat corp al Sistemului Solar locuit în permanenţă. Drept rezultat, ambasadorul său avea o răspundere sporită. El vorbea în numele lui Uranus şi a celor opt sateliţi (nici unul încă locuit), al lui Neptun şi al celor trei sateliţi ai săi, al lui Pluto cu unicul său însoţitor şi al Persefonei singuratice. Dacă dincolo de

Persefona orbitau şi alte planete, ele urmau să fie reprezentate tot de el… Şi de parcă toate acestea n-ar fi fost suficiente, Ambasadorul Beznei Cosmice, cum era cîteodată denumit, fusese auzit întrebînd direct: „Dar cometele?”. Părerea generală era că viitorul singur avea să rezolve problema respectivă.

Într-un sens larg, viitorul se afla deja acolo. După unele definiţii, Rama era o cometă, ele fiind singurele vizitatoare din spaţiul interstelar descriind orbite hiperbolice, chiar mai apropiate de Soare. Orice avocat ar fi dezvoltat un caz întreg din aşa ceva… iar reprezentantul Mercurului era unul dintre cei mai buni.

— Are cuvîntul Excelenţa Sa, ambasadorul Mercurului. Cum erau dispuşi delegaţii, în sens invers acelor de ceasornic şi în ordinea depărtării de Soare, mercurianul se găsea în extrema dreaptă a preşedintelui. Pînă în ultimul moment lucrase concentrat asupra calculatorului. Scoase ochelarii polarizaţi care nu permiteau nimănui altcuiva să citească mesajul de pe ecran, luă cîteva file cu notiţe şi se ridică în picioare.

— Domnule preşedinte şi stimaţi colegi, doresc să încep printr-un succint rezumat ai situaţiei cu care sîntem confruntaţi.

Poate că la alţi vorbitori, expresia „un succint rezumat” ar fi trezit suspine în rîndul delegaţilor; se ştia însă că mercurienii nu se jucau cu vorbele.

— Gigantica navă spaţială, sau asteroidul artificial botezat Rama, a fost detectat cu peste un an în urmă în regiunea de dincolo de Jupiter. Iniţial s-a crezut că este un corp ceresc natural, deplasîndu-se pe o orbită hiperbolică în jurul soarelui, ca să revină după aceea în spaţiu.

Cînd i s-a descoperit adevărata natură, s-a ordonat Navei de cercetare solară Endeavour să execute joncţiunea. Sînt convins că-i vom felicita împreună pe comandantul Norton şi pe echipajul său pentru modul eficient în care au îndeplinit această misiune.

La început, s-a considerat că Rama este mort, îngheţat de atîtea sute de mii de ani, încît nu exista posibilitatea unei redeşteptări la viaţă. Din punct de vedere biologic, acest lucru poate fi încă adevărat. Cam toţi cei care au studiat problema par a fi de acord că nici un organism viu, indiferent de complexitate, nu poate supravieţui unei conservări mai lungi de cîteva secole. Chiar la zero absolut, efectele cuantice reziduale şterg prea multe informaţii celulare ca reînvierea să fie posibilă. Se părea deci că Rama, deşi prezenta o imensă importanţă arheologică, nu va crea probleme astropolitice majore.

În prezent este evident că asta a constituit o atitudine extrem de naivă, deşi de la bun început au fost unii ce au arătat că Rama se îndrepta cu prea mare precizie spre Soare ca să fie vorba de o simplă

întîmplare.

S-ar fi putut susţine, ceea ce s-a şi întîmplat, că Rama reprezintă un experiment eşuat. A atins obiectivul propus, dar raţiunea care i-a determinat construcţia nu a supravieţuit. Şi această opinie pare în prezent simplistă, deoarece subestimează clar entităţile cu care avem, de-a face.

Ceea ce am omis să luăm în consideraţie a fost posibilitatea supravieţuirii non-biologice. Dacă acceptăm teoria foarte plauzibilă a doctorului Perera, care oferă răspuns tuturor întrebărilor, creaturile observate în interiorul lui Rama nu s-au mişcat pînă cu puţin timp în urmă. Codurile personale le erau stocate într-o bancă centrală de informaţii; la momentul oportun, ele au fost construite din materiile prime disponibile, probabil din supa organo-metalică a Oceanului Cilindric. Aşa ceva ne depăşeşte posibilităţile tehnice, fără a ridica însă probleme teoretice. Ştim că circuitele solide, spre deosebire de materia vie, sînt capabile să stocheze informaţii fără degradare, o perioadă nedeterminată de timp.

Aşadar Rama are acum condiţii complete de funcţionare, servind scopului constructorilor, oricine ar fi ei. Din punctul nostru de vedere, nu contează dacă ramanii au murit de un milion de ani, sau dacă vor fi la rîndul lor reconstruiţi, alăturîndu-se dintr-o clipă în alta servitorilor lor. Cu ei, ori fără ei, voinţa le este îndeplinită… şi va continua să fie îndeplinită.

Rama ne-a dovedit că sistemul lui de propulsie funcţionează. În cîteva zile se va afla la periheliu unde, în mod logic va executa o schimbare importantă de orbită. Vom avea astfel în curînd o planetă nouă, deplasîndu-se în spaţiul solar asupra căruia îşi exercită jurisdicţia guvernul meu. S-ar putea, desigur, să facă alte schimbări de traiectorie, ocupînd în cele din urmă o orbită la o distanţă oarecare de soare. Poate chiar să devină satelitul unei planete majore, de pildă al Pămîntului…

Avem deci înainte, stimaţi colegi, o întreagă gamă de posibilităţi, dintre care unele extrem de serioase. Este o greşeală să afirmăm că aceste creaturi sînt sigur paşnice şi că nu doresc să se amestece în treburile noastre. Dacă au venit în Sistemul Solar înseamnă că au nevoie de ceva de aici. Chiar dacă e vorba doar de cunoaştere ştiinţifică… gîndiţi-vă cum pot fi utilizate aceste cunoştinţe.

Ne confruntăm cu o tehnologie aflată cu sute, poate cu mii de ani în faţa noastră, cu o cultură cu care e posibil să n-avem nici un punct comun. Am studiat comportamentul roboţilor biologici — bioţii — în interiorul lui Rama, aşa cum apare el pe filmele transmise de comandantul Norton şi am ajuns la unele concluzii pe care dorim să vi le comunicăm.

Poate că noi, pe Mercur, sîntem lipsiţi de şansă fără forme de

viaţă indigene de studiat. Desigur, deţinem înregistrări complete ale zoologiei terestre, astfel că am descoperit o asemănare izbitoare cu Rama.

Aceasta este colonia de termite. Ca şi Rama, o lume artificială cu un mediu controlat. Ca şi Rama, funcţionarea ei depinde de o serie întreagă de organisme specializate: muncitori, constructori, furnizori… războinici! Şi, deşi nu ştim dacă Rama are o regină, eu susţin ipoteza că insula denumită New York îndeplineşte un rol similar.

Ar fi absurd să împing prea departe această analogie; există şi multe deosebiri. Am pomenit-o însă cu un scop.

Ce cooperare sau înţelegere se va stabili vreodată între oameni şi termite? Atunci cînd nu există conflict de interese, ne tolerăm reciproc. Lucrurile nu stau la fel atunci cînd una din părţi are nevoie de teritoriul, ori de resursele celeilalte părţi.

Graţie tehnologiei şi inteligenţei, oamenii vor învinge întotdeauna dacă sînt destul de hotărîţi. Dar uneori nu e uşor. Ba unii cred că victoria finală ar putea să revină termitelor…

Cu această idee în minte, să luăm în considerare ameninţarea prezentată de Rama. Nu spun că trebuie să o prezinte, dar ce-am făcut noi să o contracarăm, în caz că se va declanşa situaţia de criză? Pînă acum, nimic; am discutat, am speculat şi am scris lucrări interesante.

Ei bine, stimaţi colegi, Mercur a întreprins totuşi ceva. Acţionînd în conformitate cu prevederile clauzei 34 a Tratatului Spaţial din 2057, care ne împuterniceşte să procedăm aşa cum considerăm de cuviinţă pentru protejarea integrităţii spaţiului nostru solar, am dirijat spre Rama un dispozitiv nuclear de mare putere. Vom fi fericiţi dacă nu va trebui să-l folosim. Cel puţin însă nu mai sîntem neajutoraţi… cum am fost pînă în clipa aceasta.

Se va afirma că am acţionat unilateral, fără consultări prealabile. Recunoaştem, este adevărat. Dar îşi închipuie cineva, cu tot respectul, domnule preşedinte, că am fi căzut la o asemenea înţelegere în timp util? Noi considerăm că acţionăm nu numai pentru noi, ci pentru întreaga specie umană. Într-o zi, poate că generaţiile viitoare ne vor mulţumi pentru intuiţia de care am dat dovadă.

Într-adevăr, ar fi o tragedie, chiar o crimă să distrugem un obiect artificial atît de minunat cum este Rama. Dacă există vreo modalitate de a evita această acţiune, fără nici un risc pentru omenire, noi sîntem mulţumiţi s-o ascultăm. Personal nu am găsit nici una, iar timpul trece.

În următoarele cîteva zile, înainte ca Rama să ajungă la periheliu, trebuie luată o hotărîre. Desigur, vom avertiza din timp pe Endeavour, dar îl sfătuim pe comandant să fie în permanenţă pregătit de plecare. Se poate presupune că, în orice clipă Rama va suferi modificări de

traiectorie.

Asta-i totul, domnule preşedinte şi stimaţi colegi. Vă mulţumesc pentru atenţie şi aştept colaborarea dumneavoastră.

39. DECIZIE

— Ei, Rod, cum se potrivesc mercurienii cu teologia ta?

— Perfect, comandante, făcu Rodrigo cu un zîmbet lipsit de veselie. Veşnicul conflict între bine şi rău. Iar uneori, în acest conflict oamenii devin susţinătorii uneia din cauze.

Mă gîndeam că-mi va răspunde aşa, îşi spuse Norton. Situaţia trebuia să-i fi provocat un şoc lui Boris, care nu se resemnase totuşi, adoptînd o atitudine pasivă. Cosmo-creştinii erau indivizi energici şi competenţi. Din anumite puncte de vedere semănau mult cu mercurienii.

— Înţeleg că ai un plan, Rod.

— Da şefule. De fapt, este extrem de simplu. Să dezamorsăm bomba.

— Aha… Şi cum ai de gînd să procedezi?

— Folosind o pereche de cleşti pentru tăiat sîrmă.

Dacă ar fi avut în faţă pe altcineva, Norton ar fi crezut că e o glumă. Nu era însă cazul cu Boris Rodrigo.

— Stai puţin! Racheta are camere TV. Crezi că mercurienii vor încremeni privindu-te?

— Bineînţeles. Asta-i tot ce pot să facă. Semnalul le va parveni cînd va fi deja prea tîrziu. Voi termina în mai puţin de zece minute.

— Am priceput! Într-adevăr ar înnebuni de ciudă. Dar dacă racheta-i împînzită de dispozitive de autodeclanşare în eventualitatea unei intervenţii exterioare?

— Nu-mi vine să cred; de ce ar fi? A fost proiectată în vederea unei anumite misiuni spaţiale şi e normal să fie prevăzută cu dispozitive de siguranţă pentru a evita detonarea, exceptînd comanda de bază. Riscul rămas sînt pregătit să mi-l asum… se poate rezolva fără pericol pentru navă. Am cîntărit totul.

— Sînt convins, încuviinţă Norton.

Ideea era fascinantă, aproape seducătoare; gusta în special imaginea mercurienilor furioşi, şi ar fi dat oricît să-i vadă în clipa în care aveau să înţeleagă, prea tîrziu, ce se întîmpla cu jucăria lor ucigaşă.

Existau însă alte complicaţii, părînd să se înmulţească pe măsură ce Norton medita mai mult. Fără doar şi poate, se găsea înaintea celei mai dificile şi mai importante hotărîri din întreaga lui carieră.

Dar nu, subestima în mod ridicol situaţia. Era pus înaintea celei mai dificile hotărîri luate vreodată de un comandant; viitorul întregii omeniri depindea numai de el. Căci… dacă mercurienii aveau dreptate?

După plecarea lui Rodrigo, comută pe NU DERANJAŢI. Nu-şi amintea de cînd nu mai folosise semnalul şi fu uşor surprins să-l vadă funcţionînd. În prezent se afla complet singur în mijlocul navei supra-aglomerate, singur, cu excepţia figurii căpitanului James Cook fixîndu-l din negura vremurilor.

Nu era posibil să consulte Pămîntul; fusese deja avertizat că mesajele puteau fi interceptate, poate chiar de aparatura din rachetă. Astfel că întreaga responsabilitate cădea pe umerii lui.

Auzise cîndva o istorie legată de un preşedinte al Statelor Unite, nu mai ştia exact cine: Roosevelt sau Perez? care păstra pe birou inscripţia: „Fuga de răspundere se opreşte aici". Norton nu era sigur ce însemna aceasta, dar ştia cînd ceva i se opreşte pe birou.

Nu putea face nimic altceva decît să aştepte pînă ce mercurienii aveau să-l avertizeze să plece. Cum urma să fie prezentată situaţia în viitor? Pe Norton nu-l impresionau gloria sau ura post mortem, dar nu i-ar fi plăcut să fie pomenit ca părtaş la o crimă cosmică, mai cu seamă dacă avea puterea s-o oprească.

Planul era impecabil. Aşa cum se prevăzuse, Rodrigo analizase toate detaliile, anticipînd orice posibilitate, pînă şi pericolul îndepărtat al autodeclanşării bombei în decursul operaţiunii. Dacă se întîmpla aşa ceva, Endeavour ar fi rămas în continuare în siguranţă, în spatele scutului apărător oferit de Rama. Cît despre locotenentul Rodrigo însuşi, părea să privească cu totala seninătate posibilitatea unei explozii accidentale. Chiar dezamorsînd însă bomba, problemele nu se terminau. Mercurienii ar fi încercat iarăşi, dacă nu se descoperea vreo cale de a-i opri. Ar fi obţinut totuşi cîteva săptămîni; Rama avea să se afle cu mult dincolo de periheliu înainte de-a putea fi atins de altă rachetă. Pînă atunci, se spera ca temerile cele mai grave ale pesimiştilor să se dovedească neîntemeiate. Sau invers…

A acţiona sau a nu acţiona… aceasta era întrebarea. Nicicînd comandantul Norton nu se simţise atît de apropiat prinţului Danemarcei. Indiferent ce ar fi făcut, binele şi răul păreau în echilibru perfect. Avea de luat cea mai dificilă decizie din punct de vedere moral. Urma să afle foarte repede dacă ea fusese greşită, dar dacă avea dreptate… se putea să n-o dovedească niciodată.

Nu avea rost să se bazeze pe argumente logice, pe enumerarea la nesfîrşit a eventualelor posibilităţi. S-ar fi învîrtit în cerc la infinit. Sosise clipa să dea ascultare intuiţiei.

Îi întoarse privirea calmă şi netulburată lui Cook de peste veacuri.

— Sînt de acord cu tine, căpitane, şopti el. Omul trebuie să trăiască cu conştiinţa lui. Indiferent ce argumentează mercurienii, nu e totul să supravieţuieşti.

Apăsă butonul de comunicare cu puntea şi rosti încet:

— Locotenente Rodrigo… vino la mine, te rog.

Închise apoi ochii, strecura degetele mari sub centurile de siguranţă ale scaunului şi se pregăti să se bucure de cîteva momente de relaxare totală.

Era posibil să treacă multă vreme pînă să mai aibă parte de aşa ceva.

40. SABOTOR

Orice echipament considerat inutil fusese demontat de pe scooter. Vehiculul fusese redus la un cadru deschis pe care erau fixate sistemele de propulsie şi dirijare, rezervele de oxigen şi alte cîteva necesităţi. Se înlăturase pînă şi scaunul celui de-al doilea pilot, deoarece fiecare kilogram conta.

Reprezenta unul din motivele (deşi nu cel mai important) pentru care Rodrigo insistase să meargă el. Era o treabă atît de simplă, încît nu avea nevoie de ajutor, iar masa unui pasager suplimentar însemna pierderea cîtorva minute. Acum, scooterul putea să accelereze pînă peste 1/3 g, să parcurgă distanţa de la Endeavour la proiectil în patru minute. Rămîneau disponibile alte şase; părea suficient.

Părăsind vasul, Rodrigo privi înapoi o singură dată. Văzu că se ridicase de pe axa centrală şi se îndepărta de discul rotitor al Feţei Nordice, conform aşteptărilor. Pînă la rachetă, între ei avea să se interpună corpul masiv al lui Rama.

Deasupra platoului polar zbură pe îndelete. Nu avea motiv de grabă, deoarece camerele TV ale bombei nu-l puteau repera; cruţa astfel din combustibil. Pluti apoi peste marginea curbată a lui Rama… şi racheta apăru, sclipind în lumina unui soare mai sălbatic decît pe planeta ei natală.

Testase deja instrucţiunile de pilotare. Iniţializă secvenţa; scooterul se răsuci şi în numai cîteva secunde ţîşni înainte. La început senzaţia de greutate păru zdrobitoare, după care Rodrigo se obişnui. La urma urmei, în interiorul lui Rama suportase o greutate de două ori mai mare, iar de născut se născuse sub o gravitaţie de trei ori mai puternică, pe Terra.

Peretele exterior al giganticului cilindru de cincizeci de kilometri cădea încetişor sub el, pe măsură ce scooterul se îndrepta direct spre bombă. Mărimea lui Rama era greu de apreciat, fiind complet neted şi lipsit de amănunte exterioare. Cu mare dificultate observai că se roteşte.

Misiunea se declanşase de o sută de secunde. Se apropia de jumătatea drumului. Racheta se afla încă prea departe să-i distingă detaliile, însă se profila strălucitoare pe cerul complet negru. Părea ciudat să nu vezi nici o stea, nici măcar Pămîntul sau pe Venus; filtrele întunecate care-i protejau ochii de lumina ucigătoare îl împiedicau să le vadă. Rodrigo bănui că stabilea un record; nici un alt om nu mai fusese angajat într-o misiune extravehiculară atît de aproape de soare. Avea noroc că activitatea astrului era redusă.

După două minute şi zece secunde, pe bord începu să pulseze o luminiţă, acceleraţia scăzu la zero şi scooterul se răsuci cu 180°.

Impulsul reveni într-o clipă, însă de sens opus, decelerînd cu valoarea incredibilă de trei metri pe secundă la pătrat, ba chiar mai mult — consumase în definitiv jumătate din masa de combustibil. Bomba se găsea la douăzeci şi cinci de kilometri; urma să ajungă la ea peste alte două minute. Rodrigo atinsese o mie cinci sute de kilometri pe oră, ceea ce pentru un scooter spaţial constituia curată nebunie şi probabil un alt record. Dar misiunea nu era deloc o EVA obişnuită, iar el ştia precis ce avea de făcut.

Racheta se mărea; zărea antena principală, orientată mereu către punctul invizibil al lui Mercur. Pe undele acelea, imaginile scooterului călătoreau deja de trei minute. Peste alte două aveau să ajungă pe Mercur.

Ce vor face mercurienii? Desigur, la început vor fi stupefiaţi, apoi vor înţelege că el ajunsese la rachetă cu cîteva minute înainte ca ei să-l fi zărit pornind la drum. Probabil că individul postat în faţa monitoarelor TV avea să apeleze la superiori — alte minute cîştigate. Dar şi în varianta neplăcută, în caz că ofiţerul de cart avea autoritatea să declanşeze bomba şi apăsa imediat pe buton, semnalului i-ar fi fost necesare alte cinci minute să ajungă la destinaţie.

Deşi Rodrigo nu miza pe lucrul acesta, Cosmo-creştinii nu pariau niciodată, era aproape convins că reacţia n-avea să fie instantanee. Mercurienii vor ezita să distrugă un vehicul de recunoaştere de pe Endeavour, chiar dacă îi bănuiau intenţia… Mai mult ca sigur cu vor încerca mai întîi o formă de comunicare, ceea ce ar fi condus la o întîrziere suplimentară.

Mai era un motiv, chiar şi mai bun; n-ar fi irosit o bombă de o gigatonă împotriva unui scooter. Într-adevăr, detonată fiind la peste douăzeci de kilometri de ţintă, n-ar fi produs nici un efect. Mai întîi trebuiau s-o deplaseze. Oho, avea destul, timp la dispoziţie… chiar în ipoteza celor mai nefavorabile variante.

Şi în această ipoteză trebuia să acţioneze, ca şi cum impulsul de detonare urma să sosească în cel mai scurt timp posibil: cinci minute.

Pe ultimele sute de metri, Rodrigo identifică rapid detaliile, tot mai distincte, cu cele studiate din fotografiile făcute prin telescop. Colecţia de imagini se transformase în metal dur şi plastic neted, nu mai era ceva abstract, ci realitate ucigătoare.

Bomba avea forma unui cilindru lung de zece metri, cu un diametru de alţi trei. Printr-o stranie coincidenţă, raportul; dintre dimensiuni era acelaşi ca la Rama. Fusese fixată pe rachetă printr-o reţea exterioară de profile scurte, în I. Din cauze necunoscute, referitoare probabil la poziţia centrului de masă, era aşezată în unghi drept pe axa propulsorului, lăsînd impresia sinistră de cap de ciocan. Într-adevăr un ciocan, destul de puternic pentru a zdrobi o lume.

De la fiecare capăt al proiectilului, de-a lungul corpului cilindric,

pleca un mănunchi de cabluri izolate, dispărînd în reţeaua de profile metalice din interiorul rachetei. Acolo se găsea aparatura de comunicaţie şi control; bomba în sine nu avea nici o antenă. Rodrigo trebuia numai să taie cele două mănunchiuri de cabluri, şi totul s-ar fi preschimbat într-un metal, inert, incapabil de a face rău.

Deşi exact la asta se aşteptase, părea totuşi prea uşor. Îşi consultă ceasul; chiar dacă-i vor repera din clipa în care ieşise din spatele lui Rama, mercurienii urmau să afle de existenţa lui de-abia în treizeci de secunde. Avea la îndemînă cinci minute sigure, cu o probabilitate de nouăzeci şi nouă la sută pentru timp suplimentar.

Imediat după ce scooterul se opri, Rodrigo îl ancoră de corpul rachetei pentru a consolida structura. Operaţiunea îi luă doar cîteva clipe şi întrucît îşi alesese deja sculele, părăsi imediat şeaua de pilot, prea puţin stînjenit de rigiditatea costumului izolant.

Primul lucru zărit fu o plăcuţă metalică, cu inscripţia

DEPARTAMENTUL DE INGINERIE ENERGETICA
Secţia D
Bulevardul Apusului, 47
Vulcanopolis, 17464
Pentru informaţii, adresaţi-vă domnului Henry K. Jones.

Rodrigo îşi spuse că, în puţine minute, domnul Jones urma să fie destul de mult solicitat.

Cleştele masiv termină rapid treaba. Tăind primele contacte, bărbatul nu se gîndi cîtuşi de puţin la focurile drăceşti aflate la cîţiva centimetri depărtare. Chiar dacă le-ar fi declanşat involuntar, tot n-ar fi avut timp să le vadă.

Privi iarăşi ceasul; nu trecuse un minut, ceea ce-i indica că totul decurgea conform programului. Putea trece la celălalt cablu apoi… direcţia acasă, sub privirile mercurienilor frustraţi şi furioşi.

Abia începuse lucrul la cel de-al doilea mănunchi de cabluri, cînd simţi o vibraţie slabă în metalul atins. Uimit, privi înapoi, peste masa proiectilului.

În jurul unuia dintre jeturile de reglare a poziţiei dansa strălucirea albastru-violet caracteristică unui propulsor cu plasmă. Bomba se pregătea de deplasare.

Mesajul de pe Mercur suna scurt şi îngrozitor. Sosise la două minute după ce Rodrigo dispăruse dincolo de marginea lui Rama.

COMANDANTULUI LUI ENDEAVOUR DIN PARTEA CONTROLULUI SPAŢIAL DE PE MERCUR, INFERNOVEST. DUPĂ PRIMIREA ACESTUI MESAJ AVEŢI O ORĂ PENTRU A PĂRĂSI VECINĂTATEA LUI RAMA. VĂ SUGERĂM SĂ FOLOSIŢI ACCELERAŢIA MAXIMĂ ÎN DIRECŢIA AXEI DE

ROTAŢIE. SOLICITĂM CONFIRMAREA PRIMIRII MESAJULUI TERMINAT.

Norton îl citi cu stupoare, apoi cu mînie. Simţi pornirea copilărească de-a răspunde printr-o radiogramă că întreg echipajul se află în interiorul lui Rama şi că i-ar fi trebuie cîteva ore să-i aducă pe toţi în navă. N-ar fi rezolvat însă nimic; poate doar încercarea voinţei şi nervilor mercurienilor.

De ce se hotărîseră să acţioneze cu cîteva zile înainte de periheliu? Se întrebă dacă nu cumva presiunea opiniei publice devenise prea mare, mercurienii decizîndu-se să pună restul omenirii în faţa unui fait accompli. Ipoteza era improbabilă; o asemenea sensibilitate nu îi caracteriza.

Pe Rodrigo nu-l putea rechema; scooterul se găsea în prezent în umbra lui Rama, rămînînd în afara oricărui contact pînă la reintrarea în cîmpul vizual. Iar lucrul acesta avea sase petreacă abia după reuşita… sau eşecul misiunii.

Era obligat să aştepte. Timp încă mai era: cincizeci de minute. În acest interval gîndi răspunsul pentru Mercur.

Va ignora mesajul recepţionat, să vadă care le va fi următoarea mişcare.

Cînd bomba a început să se mişte, prima reacţia a lui Rodrigo n-a fost de teamă fizică, ci ceva mult mai profund. Considera că universul funcţionează după legi imuabile pe care Creatorul însuşi nu le încălca, cu atît mai mult mercurienii: Nici un mesaj nu putea călători mai iute ca lumina; mai dispunea de cinci minute pînă la replica mercuriană.

Trebuia să fie o simplă coincidenţă, fantastică şi probabil ucigaşă, dar nimic mai mult. Întîmplător, un semnal fusese trimis tocmai pe cînd el părăsea bordul lui Endeavour. În vreme ce scooterul parcursese cincizeci de kilometri, mesajul destinat rachetei străbătuse optzeci de milioane.

Sau poate că era vorba de o schimbare automată a poziţiei, pentru a împiedica supraîncălzirea bombei. Existau suprafeţe unde temperatura atingea o mie cinci sute de grade şi Rodrigo căutase să rămînă cît mai mult posibil la adăpostul umbrei.

Un al doilea propulsor porni, corectînd rotaţia provocată de cel dintîi. Nu, nu era o simplă corecţie termică. Bomba se re-orienta, aţintindu-se către Rama…

Era inutil să se întrebe de ce schimbarea avea loc tocmai atunci. Un lucru totuşi îl favoriza, racheta avea o acceleraţie redusă. Putea să atingă numai 1/10 g şi asta însemna că era posibil să se ţină agăţat de ea.

Verifică legăturile ce fixau scooterul de rachetă şi cordonul de

siguranţă al costumului. In el începea să clocotească o mînie rece, întărindu-i hotărîrea iniţială. Manevra aceea nu însemna oare că mercurienii intenţionau să detoneze bomba fără avertisment, condamnînd astfel echipajul lui Endeavour la pieire? Părea incredibil, un act nu numai brutal, ci nebunesc, în stare să ridice întregul Sistem Solar împotriva lor. Ce-i făcuse să ignore solemna promisiune a propriului lor ambasador? Dar indiferent de planul pregătit, acesta nu avea să le reuşească.

Al doilea mesaj de pe Mercur suna la fel cu primul şi sosi după zece minute. Prelungiseră termenul, lui Norton i se oferea o oră. Şi în mod limpede, înainte de a transmite mesajul, aşteptaseră pînă cînd mesajul de pe Endeavour le parvenise.

În prezent intervenea un factor nou, îl văzuseră pe Rodrigo şi aveau cîteva minute ca să acţioneze. Butonul putea fi acţionat, comanda să sosească dintr-un moment în altul.

Trebuiau să se pregătească de plecare. În orice clipă silueta lui Rama, acoperind cerul, putea deveni incandescentă pe margini, strălucind cu o glorie efemeră mai puternic decît soarele.

Cînd porni impulsul principal, Rodrigo era bine ancorat. Acceleraţia încetă după douăzeci de secunde. Bărbatul făcu un calcul mental rapid. Delta V-ul n-avea cum să fie mai mare de cincisprezece kilometri pe oră. Ca să ajungă la Rama, bombei îi trebuia peste o oră. Probabil se apropia ca să asigure o reacţie mai rapidă. În acest caz precauţia era înţeleaptă, numai că îniîrziaseră prea mult.

Deşi perfect conştient de timpul scurs, Rodrigo îşi privi iarăşi ceasul. În clipa aceea, pe Mercur îl observau îndreptîndu-se hotărît spre bombă, la mai puţin de doi kilometri de ea. Nu va exista nici o îndoială asupra intenţiilor sale şi pesemne se întrebau dacă nu le dusese deja la bun sfîrşit.

Al doilea mănunchi de cabluri cedă tot atît de uşor; ca orice meseriaş bun, Rodrigo îşi alesese perfect sculele. Bomba fusese dezamorsată sau, pentru a respecta adevărul, nu mai putea fi detonată prin telecomandă.

Exista totuşi o a doua posibilitate pe care nu îşi permitea să o ignore. Nu se vedeau focoase externe, dar puteau fi ascunse în interior. Mercurienii continuau să deţină controlul asupra rachetei, fiind capabili s-o izbească de Rama oricînd ar fi dorit. Locotenentul nu-şi terminase încă misiunea.

Peste cinci minute, undeva într-o sală de control de pe Mercur, aveau să-l vadă tîrîndu-se pe suprafaţa exterioară a rachetei, cu cleştii ce neutralizaseră cea mai puternică armă construită vreodată de om. Aproape că era tentat să fluture mîna spre camera de luat vederi, însă

considera că ar fi pârul lipsit de demnitate. La urma urmei intra în istorie. În următorii ani, milioane de oameni aveau să privească scena aceasta, doar dacă mercurienii nu vor distruge înregistrările într-un acces de furie; cu greu i-ar fi putut acuza pentru aşa ceva.

Ajunse la baza antenei şi, călcînd pe mîini, pluti spre disc. Cleştele tăie rapid sistemul multiplu de alimentare, mestecînd totodată cablurile şi comenzile laser. După ce tăie ultimul cablu, antena începu să se rotească lent. Mişcarea neaşteptată îl surprinse, pînă cînd realiză că distrusese ghidajul automat spre Mercur. În exact cinci minute, mercurienii aveau să piardă orice legătură cu servitorul lor. Un servitor nu numai neputincios, ci de asemeni surd şi orb.

Rodrigo urcă încetişor pînă la scooter, desfăcu ancorele şi-l răsuci pînă ce amortizoarele de şoc anterioare se proptiră de rachetă, cît mâi aproape de centrul de greutate. Declanşă impulsul maxim şi-l menţinu douăzeci de secunde.

Împingînd un obiect cu o masă mult mai mare decît a sa, scooterul răspunse foarte lent. Bărbatul întrerupse jetul reactiv şi citi cu atenţie noul vector viteză al rachetei.

Urma să treacă departe pe lîngă Rama şi oricînd, în viitor, să fie localizabilă cu precizie. În definitiv, piesa valora extrem de mult.

Locotenentul Rodrigo era un om de o cinste patologică. Nu voia ca mercurienii să-l acuze de pierderea proprietăţii lor.

41. EROU

„Draga mea”, începuse Norton, „aiureala asta ne-a costat mai bine de o zi, dar cel puţin mi-a oferit şansa să vorbesc cu tine.

Mă aflu tot în navă, care s-a întors în punctul de staţionare de pe axa polară. Acum o oră l-am cules pe Rod; arăta de parcă ar fi terminat un cart fără probleme. Cred că nici unul dintre noi nu va mai fi primit vreodată pe Mercur şi mă întreb dacă la întoarcerea pe Pământ vom fi socotiţi eroi sau ticăloşi. Eu însă mă simt cu conştiinţa împăcată, sînt convins că am făcut ceea ce se cuvenea. Mă întreb dacă Ramanii ne vor spune vreodată mulţumesc.

Mai rămînem aici două zile; spre deosebire de Rama, nu avem un blindaj gros de un kilometru, capabil să ne apere de soare. Învelişul navei noastre are deja cîteva puncte fierbinţi, periculoase şi a trebuit să facem ecranări locale. Dar iartă-mă, nu vreau să te plictisesc cu probleme tehnice…

Mai dispunem deci de timp pentru încă o expediţie în Rama şi intenţionez să profit cît mai mult de ea. Nu te teme… nu-mi voi asuma riscuri”.

Opri înregistrarea. Ultima afirmaţie era, ca să folosească un eufemism, o denaturare a adevărului. Fiecare clipă petrecută în Rama ascundea pericole şi incertitudine; acolo nimeni nu se simţea realmente sigur, în prezenţa unor forţe depăşindu-i înţelegerea. Iar în acea explorare finală, ştiind că nu se vor mai întoarce niciodată şi că alte operaţiuni nu vor mai fi planificate, intenţiona să-şi forţeze şansa pînă la capăt.

„Deci, peste patruzeci şi opt de ore vom încheia misiunea. Nu ştim încă ce se va întîmpla atunci. După cum ştii, practic am utilizat tot combustibilul ca să ajungem pe orbită. Continui să mă întreb dacă un cargou cu combustibil ne va intercepta la timp pentru a reveni pe Pământ, ori dacă vom sfîrşi căzînd pe Marte. „Oricum, de Crăciun ar trebui să fiu acasă. Spune-i lui Junior că-mi pare rău că nu-i pot aduce un pui de biot; nu există aşa ceva…

Sîntem cu toţii sănătoşi, însă foarte obosiţi. Mi-am cîştigat un concediu lung şi vom recupera timpul pierdut. Indiferent ce se va zice despre mine, tu să afirmi că eşti măritată cu un erou. Cîte soţii au un bărbat care a salvat o lume?”

Ca întotdeauna înainte de a copia banda, o ascultă cu atenţie să se convingă dacă se potrivea ambelor sale familii. Îl supăra gîndul că nu ştia pe care dintre ele avea s-o vadă mai întîi; de obicei, programul său îl stabileau, cu cel puţin un an înainte, mişcările inexorabile ale planetelor.

Dar asta se întîmpla în vremurile premergătoare lui Rama; acum,

nimic nu avea să mai fie ca înainte.

42. TEMPLUL DE CRISTAL

— Dacă încercăm, întrebă Karl Mercer, crezi că bioţii no vor opri?

— S-ar putea, e unul din lucrurile pe care vreau să le aflu. De ce mă priveşti aşa?

Mercer zîmbea larg şi misterios cum avea obiceiul, ca pentru o glumă ce putea sau nu s-o împărtăşească tovarăşilor din echipaj.

— Mă întrebam, şefule, dacă nu cumva crezi că Rama îţi aparţine. Pînă acum te-ai opus oricărei încercări de a forţa clădirile. De ce ţi-ai schimbat părerea? Mercurienii ţi-au dat alte idei?

Norton începu să rîdă, apoi se opri. Întrebarea era abilă şi nu putea fi sigur că răspunsul evident era şi cel bun.

— Poate că am fost prea prudent… am încercat să evite orice fel de necazuri. Dar asta-i ultima noastră şansă; dacă vom fi obligaţi să ne retragem, nu vom mai pierde cine ştie ce.

— Presupunînd că ne-am retrage în perfectă stare.

— Bineînţeles. Totuşi, bioţii nu s-au dovedit niciodată ostili şi, exceptîndu-i pe Păianjeni, nu cred că altcineva ar fi în stare să ne prindă… dacă o vom lua la goană.

— Dumneata n-ai decît s-o iei la goană, şefule, însă eu vreau să plec cu fruntea sus. Şi întîmplător, am ajuns să ştiu.. de ce bioţii sînt atît de politicoşi cu noi.

— E cam tîrziu pentru o nouă teorie.

— Oricum, v-o spun. Ei cred că sîntem Ramani. Nu fac deosebire între două organisme care trăiesc pe bază de oxigen.

— N-aş zice că sînt chiar atît de proşti.

— Nu-i vorba de prostie. Aşa au fost programaţi, iar noi pur şi simplu nu ne încadrăm în sistemul lor de referinţă.

— Poate că ai dreptate. Vom afla… de îndată ce începem lucrul în Londra.

Lui Joe Calvert îi plăcuseră întotdeauna vechile filme cu spargeri de bănci, dar nu se aşteptase să fie implicat într-una. În esenţă, exact cu asta se ocupa în prezent.

Străzile pustii ale „Londrei” păreau ameninţătoare, deşi îşi dădea seama că la mijloc era doar închipuirea conştiinţei sale vinovate. Nu credea ca structurile etanşe şi lipsite de ferestre din jur să fie pline de creaturi, gata să ţîşnească în hoarde furioase de îndată ce invadatorii s-ar fi atins de proprietatea lor. De fapt, era convins că întregul complex, la fel ca şi celelalte oraşe, constituia un soi de depozit uriaş.

Simţea şi o altă teamă, de asemenea bazată pe vizionarea străvechilor filme poliţiste. Poate că nu existau sonerii de alarmă şi sirene urlînd îngrozitor, însă părea raţionai ca Rama să posede un sistem de avertizare. Altminteri, cum să ştie bioţii cînd şi unde să

intervină?

— Cei fără ochelari de protecţie, întoarceţi capetele! ordonă Myron.

Aerul se încinse sub raza arzătorului cu laser, se simţi mirosul oxizilor de azot, apoi se auzi un sfîrîit constant pe măsură ce tăişul de foc pătrundea către taine ascunse încă dinainte de apariţia omului.

Nici un material nu rezista în faţa acelei concentrări de energie şi tăietura continuă, uşor, cu un avans de cîţiva metri pe minut. într-un timp scurt se decupa o porţiune suficient de mare să permită trecerea unui om.

Deoarece secţiunea tăiată nu se mişca, Myron o ciocăni uşor, apoi mai tare şi în cele din urmă o izbi cu toată puterea. Ea căzu înăuntru cu un bubuit găunos, reverberant.

Aşa cum se întîmplase şi cînd intrase pentru prima dată în Rama, Norton îşi aminti de cel care deschisese anticul mormînt egiptean. Nu se aştepta să vadă sclipirea aurului, de fapt nu avea nici o, idee preconceptă în vreme ce se tîra prin deschizătură, ţinînd lanterna îndreptată înainte.

Un templu grecesc, construit din cristal — aceasta fu prima impresie. Un templu ticsit de coloane din sticlă, largi de un metru şi înalte din podea pînă în tavan. Sute şi sute, dispărînd în întunericul unde nu pătrundea lumina lanternei sale.

Înaintă către stîlpul cel mai apropiat şi-i lumină interiorul. Refractată ca printr-o lentilă circulară, raza de lumină ieşi prin partea opusă, focalizată şi refocalizată, atenuîndu-se în pădurea de stîlpi din spate. Norton încerca senzaţia că se găseşte în plină demonstraţie de efecte ale opticii.

— Foarte frumos, remarcă Mercer, dar ce sens are? Cui îi trebuie o pădure de coloane cristaline?

Norton ciocăni încetişor în coloană. Suna a solid, un zgomot de natură metalică. Era atît de derutat încît se conformă unui sfat auzit cu multă vreme în urmă: cînd nu eşti sigur de ceva, taci din gură şi mergi mai departe.

Ajungînd la următoarea coloană, absolut identică cu cea dintîi, îl auzi pe Mercer exclamînd surprins:

— Aş fi jurat că stîlpul ăsta-i gol… acum înăuntru e ceva. Norton privi rapid înapoi.

— Unde? Nu văd nimic.

Urmări cu privirea degetul celuilalt. Nu indica nimic, coloana era în continuare transparentă.

— Nu vezi? întrebă Mercer neîncrezător. Vino în partea asta. La naiba… am pierdut-o!

— Ce se întîmplă aici? exclamă Calvert. Abia după cîteva minute, reuşi să priceapă cît de cît despre ce era vorba.

Coloanele nu erau transparente din orice unghi şi luminăţie. Dacă le ocoleai, în interior apăreau brusc forme aidoma insectelor prinse în chihlimbar, care apoi dispăreau din nou. În total cîteva duzini, toate diferite. Păreau absolut reale şi solide, deşi aparent, unele ocupau un acelaşi volum.

— Holograme, constată Calvert. Un muzeu ca pe Pămînt.

Era explicaţia cea mai plauzibilă şi de aceea Norton o privi cu suspiciune. Îndoielile lui sporiră pe măsură ce examină celelalte coloane şi catalogă imaginile din ele.

Unelte manuale (deşi pentru mîini uriaşe şi ciudate), containere, maşinării micuţe cu claviatură ce păreau construite pentru mîini cu peste cinci degete, instrumente ştiinţifice, ustensile surprinzător de casnice, incluzînd cuţite şi farfurii care, exceptînd mărimea, n-ar fi părut nelalocul lor pe o masă pămînteană… toate împreună cu sute de alte obiecte mai greu de identificat, adesea îngrămădite în aceeaşi coloană. Un muzeu ar fi avut cu siguranţă o logică în aranjament, o clasificare a obiectelor cu însuşiri comune. Aici se găsea însă o adunătură aleatoare de unelte şi aparate.

Fotografiaseră imaginile ciudate din interiorul mai multor stîlpi de cristal, cînd imensa varietate a exponatelor îi oferi lui Norton, o idee. Poate că nu era vorba de o colecţie, ci de un catalog, indexat după un sistem bizar, însă perfect logic. Se gîndi la succesiunea lipsită de sens a oricărui dicţionar sau liste alfabetice şi le expuse celorlalţi teoria sa.

— Înţeleg ce vrei să spui, zise Mercer. Ramanii ar putea fi la fel de surprinşi văzînd că noi punem alături… ăă… camele şi camerele TV.

— Sau cărţile şi cănile, adăugă Calvert după cîteva secunde de gîndire. Puteai juca ore întregi jocul, sporind mereu diferenţa termenilor alăturaţi.

— Exact, încuviinţă Norton. Aici ar fi un index pentru imagini tridimensionale, prototipuri, planuri, dacă vreţi să le numiţi astfel.

— În ce scop?

— Păi, teoria legată de bioţi… ipoteza că nu apar decît atunci cînd e nevoie de ei, fiind creaţi pe loc, sintetizaţi din coduri stocate undeva.

— Aha, făcu Mercer încet, şi apăsat. Adică, cînd un Raman are nevoie de „ceva” de pus în mîna stîngă, formează codul respectiv şi copia-i realizată din catalogul de faţă.

— Cam aşa… Numai că vă rog să nu mă întrebaţi nimic despre detaliile practice.

Coloanele printre care treceau creşteau în mărime, ajungînd la peste doi metri diametru. Imaginile se măreau şi ele; Era limpede că, din motive neîndoielnic excelente, ramanii preferau scara de unu la

unu. Norton se întrebă cum depozitau în cazul acesta obiecte cu adevărat mari.

Pentru a mări suprafaţa investigată, cei patru exploratori se împrăştiaseră printre coloanele de cristal şi fotografiau cît puteau de repede să focalizeze aparatele pe imaginile schimbătoare. O şansă teribilă, îşi spunea Norton, simţind că nu o merita. Nu putea găsi ceva mai bun decît Catalogul Ilustrat al Obiectelor Ramane. Totuşi, din alt punct de vedere, constituia cel mai frustrant lucru. Nimic din ce exista acolo nu era palpabil; obiectele acelea, aparent solide, nu aveau realitate fizică.

Deşi cunoştea bine asta, Norton simţea un imbold nestăvilit de a îndrepta laserul asupra uneia din coloane, încît să ducă ceva material înapoi pe Pămînt. Imboldul era identic, îşi zise el ironic, cu cel ce împingea o maimuţă să apuce reflexia unei banane în oglindă.

Fotografia un soi de instrument optic, cînd strigătul lui Calvert îl făcu să alerge printre stîlpi.

— Şefule!… Karl!… Will!… priviţi aici!

Joe obişnuia să dea frîu liber entuziasmului, însă ceea ce descoperise, justifica orice explozie de încîntare.

În interiorul unei coloane cu diametrul de doi metri, se găsea o haină sau o uniformă complicată, croită în mod vădit pentru o fiinţă cu poziţie verticală, mult mai înaltă decît un om. O bandă metalică îngustă părea că înconjoară pieptul, toracele sau altă diviziune necunoscută zoologiei terestre. Din ea se înălţau trei suporţi subţiri, răsfrînţi în afară şi terminîndu-se printr-o centură perfect circulară, cu impresionantul diametru de un metru. În jurul ei, bucle echidistante păreau să fie folosite pentru membrele superioare sau braţe. De asemeni trei…

Existau şi numeroase buzunare, catarame şi banduliere de unde ieşeau unelte (ori arme?), tuburi şi conductori electrici, ba chiar şi nişte cutiuţe negre perfect normale într-un laborator electronic pe Pămînt. Întreg aranjamentul avea complexitatea unui costum spaţial, deşi evident, nu oferea prea multă protecţie fiinţei care-l purta.

Să fi fost creatura aceea un raman? se întrebă Norton. Nu vom afla probabil niciodată, dar cu certitudine a fost o fiinţă inteligentă — un animal nu s-ar fi descurcat în echipamentul sofisticat.

— Cam doi metri jumătate înălţime, remarcă Mercer gînditor, fără să mai socotim capul… indiferent cum o fi arătat.

— Cu trei braţe… şi probabil trei picioare. Aceeaşi alcătuire ca a Păianjenilor, la o scară mult mai mare. Credeţi că-i o coincidenţă?

— Probabil că nu. Noi construim roboţii după imaginea noastră; ne putem aştepta ca şi ramanii să procedeze la fel.

Neobişnuit de tăcut, Joe Calvert privea obiectul cu veneraţie.

— Oare ei ştiu că sîntem aici?

— Mă îndoiesc, replică Mercer. N-am atins nici măcar pragul conştiinţei lor, deşi mercurienii s-au străduit din greu.

Continuau să privească, incapabili să se urnească din loc, atunci cînd Pieter îi chemă din Butuc cu o voce alarmată.

— Şefule… ar fi bine să ieşiţi!

— Ce se-ntîmplă? Vin bioţii?

— Nu… ceva mult mai serios. Se sting luminile.

43. RETRAGERE

Ieşind grăbit prin orificiul decupat cu laserul, lui Norton zări cei şase sori ai lui Rama strălucind tot atît de puternic cît şi înainte. Cu siguranţă Pieter făcuse o greşeală… chiar dacă nu-i stătea în fire.

Pieter însă îi prevăzuse reacţia cu exactitate.

— S-a întîmplat atît de lent, explică el pe un ton de scuză, încît am remarcat diferenţa tîrziu. Nu-i nici o greşeală, am făcut măsurători. Nivelul de lumină a scăzut cu patruzeci la sută.

Acum, cînd ochii i se reacomodau după obscuritatea din templul de cristal, Norton îl putea crede. Ziua cea lungă a lui Rama se apropia de sfîrşit.

Deşi era la fel de cald, comandantul se înfioră. Mai încercase o dată senzaţia, într-o zi minunată de vară, pe Pămînt. Atunci lumina pălise în mod inexplicabil, de parcă întunericul venea din aer, de parcă soarele şi-ar fi pierdut puterea. Pe cer nu se zăreau nori. Abia după aceea îşi amintise că avea loc o eclipsă parţială.

— Asta-i, făcu încruntat. Plecăm… Abandonaţi tot echipamentul… Nu vom mai avea nevoie de el.

Spera ca planul său să se dovedească inspirat. Alesese Londra pentru incursiune, deoarece nici un alt oraş nu se găsea atît de aproape de scară; piciorul lui Beta se afla la numai patru kilometri depărtare.

Porniră în acel trap regulat şi săltăreţ ce constituia modul cel mai confortabil de deplasare la o jumătate de g. Norton impuse un ritm apreciat să-i conducă, fără eforturi deosebite, în cel mai scurt timp, la marginea Cîmpiei. Era extrem de conştient de cei opt kilometri de escaladat, odată ajunşi pe Beta, totuşi considera că avea să se simtă mult mai liniştit în timpul ascensiunii.

Prima zguduitură îi surprinse relativ aproape de scară. Fusese destul de slabă şi, instinctiv, Norton se întoarse spre sud, aşteptîndu-se să vadă un nou foc de artificii în jurul Coarnelor. Rama însă nu părea să se repete vreodată; dacă între piscurile ascuţite ca nişte ace avusese loc o descărcare electrică, ea fusese prea slabă pentru a fi vizibilă.

— Puntea, chemă el, aţi simţit?

— Da, şefule, un seism uşor. Poate o altă schimbare de traiectorie. Supraveghem giroscopul… încă nimic. Staţi puţin! A afişat! Detectabil… sub un microradian pe secundă, dar constant.

Rama începuse deci să se răsucească, deşi imperceptibil. Poate că şocurile anterioare reprezentaseră alarme false, dar acum se întîmpla cu adevărat.

— Viteza creşte… cinci microradiani. Hei! Pe acesta l-aţi simţit?

— Sigur că da. Conectaţi toate sistemele navei. E posibil să

plecăm pe neașteptate.

— Vă așteptați la o schimbare de orbită? Pînă la periheliu mai avem…

— Nu cred că Rama se comportă după manualele noastre. Sîntem aproape de Beta. Ne odihnim cinci minute.

Cinci minute nu era mult, totuși părură o eternitate. Nu mai exista nici o îndoială că lumina scădea în intensitate tot mai repede.

Deși toți erau echipați cu lanterne, gîndul beznei devenise de nesuportat; psihologic, se obișnuiseră într-atît cu ziua nesfîrșită încît le venea greu să-și reamintească împrejurările în care exploraseră pentru întîia oară lumea cilindrică. Simțeau un imbold nestăpînit de a evada… de a ieși la lumina soarelui, aflată la un kilometru dincolo de blindaj.

— Controlul! chemă Norton. Farul funcționează? Probabil vom avea nevoie de el.

— Da, șefule. Îl aprindem.

O scînteie liniștitoare de lumină străluci la opt kilometri deasupra capetelor lor. Chiar pe fundalul luminii în prezent palide a lui Rama părea surprinzător de ștearsă; îi ajutase însă înainte și avea să-i mai ajute dacă ar fi fost necesar.

Acesta, își spuse Norton, avea să fie urcușul cel mai lung și cel mai palpitant. Indiferent ce-ar fi urmat, nu se puteau grăbi; dacă oboseau, trebuiau să se sprijine undeva pe panta abruptă, așteptînd ca mușchii răzvrătiți să le permită continuarea drumului. Alcătuiau unul dintre cele mai bune echipaje angajate într-o misiune spațială, dar performanța omenească avea limite.

După o oră de urcuș neîntrerupt, ajunseră la cea de-a patra secțiune a scării, la trei kilometri de cîmpie. De aici avea să fie mai ușor, gravitația reprezentînd numai o treime din cea a Pămîntului. Deși se mai produseseră cîteva zguduituri minore, alte fenomene neobișnuite nu apăruseră, iar lumina era încă suficientă. Se simțeau optimiști și chiar se întrebară dacă nu plecaseră prea devreme. Un lucru era sigur, de întors nu se mai puteau întoarce. Călcaseră ultima oară pe cîmpia lui Rama.

La o pauză de zece minute pe cea de a patra platformă, Joe Calvert fu auzit exclamînd:

— Ce-i zgomotul ăsta, șefule?

— Zgomot?… N-aud nimic.

— Un fluierat ascuțit… cu frecvența în scădere… Trebuie să-l auzi!

— La vîrsta ta, auzul ți-e mai… ah, da!

Șuieratul părea să vină de pretutindeni. În curînd deveni strident, chiar ascuțit, coborî rapid în intensitate, pe urmă se opri brusc.

După cîteva secunde se auzi din nou, repetînd același semnal.

Avea întocmai atributele ascuţite şi insistente ale unei sirene de ceaţă, trimiţînd în jur un mesaj de avertizare. Mesajul suna urgent, şi deşi nu era conceput pentru urechile lor, îl înţelegeau. Ca pentru o confirmare, fu dublat de lumini.

Acestea se micşorară, aproape stingîndu-se, şi începură să clipească. Pete luminoase, aidoma unor fulgere globulare, alergau în lungul celor şase văi înguste ce luminaseră cîndva interiorul. Se deplasau de la ambii poli către ocean, într-un ritm sincronizat, hipnotic, ce avea un singur înţeles. „Spre ocean!", avertizau luminile. „Spre ocean!" Chemarea era greu de ignorat, nu exista om care să nu simtă imboldul de a se întoarce şi de a căuta uitarea în apele lui Rama.

— Controlul! chemă Norton. Vedeţi ce se întîmplă?

Glasul lui Pieter părea uluit şi ceva mai mult decît înspăimîntat.

— Da, şefule! Privesc peste continentul sudic. Sînt mulţi bioţi acolo, inclusiv cîţiva dintre cei mari. Macarale, Buldozere… mulţi Gunoieri… Toţi aleargă spre ocean, mai iute decît i-am văzut vreodată. Uite o Macara… a sărit peste faleză! Aşa cum a făcut Jimmy, numai că a coborît mult mai rapid… s-a făcut ţăndări..: au sosit Rechinii, o fac bucăţele… Brr! nu-i un spectacol prea plăcut…

Observ acum cîmpia. Un Buldozer se pare că s-a defectat… se învîrte într-una în cerc. Doi Crabi au început să tragă de el, sfîrtecîndu-l… Şefule, zic să vă întoarceţi imediat.

— Crede-mă, facem tot posibilul.

Rama trăgea obloanele, aidoma unei nave pregătindu-se de furtună. Aceasta era impresia covîrşitoare a lui Norton, deşi nu-i găsea o motivare logică. El însuşi nu se mai simţea complet normal; în mintea lui se luptau două impulsuri: tendinţa de-a fugi, de-a scăpa şi dorinţa de a asculta porunca fulgerelor luminoase ce continuau să clipească pe cer, ordonîndu-i să se alăture bioţilor în marşul spre ocean.

Altă secţiune a scării, altă pauză de zece minute să permită toxinelor oboselii să se scurgă din muşchi. Apoi iarăşi la drum… Încă doi kilometri. Să nu încerce să se gîndească la asta…

Pe neaşteptate, obsedantele fluierături modulate încetară. În acelaşi moment, meteorii luminoşi ce goneau prin canalele Văilor Drepte îşi opriră pulsaţia înspre ocean. Cei şase sori liniari ai lui Rama reveniră la forma de benzi luminoase continue.

Păleau însă cu rapiditate, clipind uneori de parcă gigantice impulsuri energetice ar fi golit ultimele picături ale unor surse secătuite. Din timp în timp, de dedesubt, se simţeau zdruncinături. Puntea raporta că Rama continua să se legene cu o încetineală imperceptibilă, aidoma unui ac de compas răspunzînd unui cîmp magnetic slab. Şi totuşi fenomenul liniştea; Norton se temea de

momentul cînd Rama avea să-şi oprească oscilaţiile.

Pieter raportă că toţi bioţii dispăruseră. În interiorul cilindrului, singura mişcare o reprezenta cea a oamenilor, tîrîndu-se înspăimîntător de încet în susul feţei curbe a domului nordic.

Norton învinsese de mult ameţeala simţită la prima ascensiune, însă în prezent în mintea lui se strecura o nouă teamă. Erau extrem de vulnerabili acolo, pe scara nesfîrşită din cîmpie spre Butuc. Dacă, terminînd modificarea orientării, Rama începea să accelereze?

În mod normal, impulsul s-ar fi manifestat în lungul axei. Dacă sensul ar fi fost spre sud, nu intervenea nici o complicaţie; urmau doar să fie apăsaţi ceva mai tare de panta pe care urcau. Dar dacă ar fi fost direcţionat spre nord, puteau fi azvîrliţi în spaţiu, prăbuşindu-se pe cîmpia de sub ei.

Încercă să se liniştească, gîndindu-se că orice acceleraţie posibilă ar fi fost extrem de slabă. Calculele doctorului Perera fuseseră foarte convingătoare; Rama nu putea accelera cu mai mult de a cincizecea parte din valoarea gravitaţiei terestre, altminteri Oceanul Cilindric ar fi trecut peste faleza sudică, inundînd întregul continent. Perera şezuse însă într-un birou confortabil pe Pămînt, nu înconjurat de kilometri de metal gata să te zdrobească. Şi poate că Rama era proiectat pentru inundaţii periodice…

Nu, ridicol! Era absurd să-ţi imaginezi că atîtea trilioane de tone puteau căpăta brusc o acceleraţie în stare să te arunce jos de pe perete. Cu toate acestea, pe parcursul întregii ascensiuni, Norton nu se îndepărtă prea mult de balustradă.

După o veşnicie, scara se termină, rămînînd numai cele cîteva sute de trepte ale punţii verticale. Dar porţiunea respectivă nu mai trebuia escaladată, deoarece cu ajutorul unui scripete instalat în Butuc aveau să fie ridicaţi pe rînd, profitîndu-se de gravitaţia în scădere. La piciorul punţii, un om cîntărea mai puţin de cinci kilograme, iar în vîrf greutatea lui devenea practic nulă.

Norton se relaxă în hamuri; uneori apuca o treaptă, să testeze slaba forţă Coriolis ce încerca să-l smulgă de pe punte. Uită de muşchii săi îndureraţi, se întoarse şi privi pentru ultima dată interiorul lui Rama.

În prezent lumina căpătase intensitatea unei lune pline pe Pămînt; peisajul era perfect distinct, deşi detaliile mai mărunte nu se observau. Polul Sud era parţial acoperit de o ceaţă strălucitoare. Prin ea răzbătea doar vîrful Cornului Mare, un punct negru, văzut exact dinspre axă.

Continentul cartografiat cu atîta grijă (dar în continuare necunoscut), de dincolo de Ocean, avea acelaşi aspect aparent al unei table de şah. Era totuşi prea îndepărtat şi prea încărcat, de amănunte pentru a merita o examinare atentă şi Norton îl privi numai în treacăt.

Parcurse cu ochii dunga circulară a oceanului şi observă pentru

prima dată dispunerea regulată a unor turbulenţe în apă, ca şi cum valurile se spărgeau în recife aşezate la distanţe perfect egale.

Manevrele lui Rama aveau însă urmări foarte reduse. Era convins că Barnes ar fi fost deosebit de fericită să navigheze în asemenea condiţii, dacă ar fi solicitat-o să traverseze oceanul, cu pierduta ei Resolution.

New York, Londra, Paris, Moscova, Roma… îşi luă adio de la oraşele continentului nordic, sperînd ca ramanii să-i ierte orice stricăciuni produse. Poate aveau să înţeleagă că totul fusese făcut în interesul ştiinţei.

Ajunse la Butuc şi cîteva braţe se întinseră să-l ridice şi să-l transporte rapid prin ecluză. Suprasolicitate, atît picioarele cît şi mîinile îi tremurau spasmodic, încît singur nu s-ar fi descurcat. Fu bucuros să fie purtat precum un paralitic.

Cerul lui Rama se îngustă deasupra lui, iar el coborî în craterul central al Butucului. Cînd uşa ecluzei interioare se închise pentru totdeauna înapoia sa, gîndi involuntar: Ce straniu că noaptea vine tocmai în momentul în care Rama se află mai aproape de soare!

44. MOTOR COSMIC

Norton socotise că o sută de kilometri constituiau o marjă bună de securitate. Rama devenise un dreptunghi gigantic, negru, întors cu partea mai lată către ei, eclipsînd soarele. Se folosise de această ocazie pentru a-l plasa pe Endeavour la umbră, evitînd astfel solicitarea exagerată a sistemelor de răcire şi a personalului de întreţinere. Conul protector de umbră al lui Rama putea dispare dintr-o clipă în alta şi intenţiona să-l utilizeze cît mai mult cu putinţă.

Rama continua să se rotească; parcursese aproape cincisprezece grade şi era greu de crezut că nu urma o schimbare majoră de orbită. La Uniunea Planetară agitaţia se apropia de isterie, dar numai un slab ecou al ei ajungea pe Endeavour. Fizic şi psihic, echipajul era epuizat; excluzînd carturile, toată lumea dormise douăsprezece ore în şir după decolarea de la Baza Polului Nord. Din ordinul medicului, Norton însuşi fusese supus electro-sedaţiei; dar şi în aceste condiţii visase că urca pe o scară infinită.

În a doua zi petrecută la bordul navei, aproape toţi îşi reveniseră la normal. Explorarea lui Rama părea că avusese loc cu o veşnicie în urmă. Norton începu să se ocupe de problemele ivite între timp, să-şi facă planuri de viitor, refuzînd însă solicitările de interviuri care reuşiseră, nu se ştie cum, să se strecoare pe circuitele radio ale Cercetării şi chiar ale PAZEI SPAŢIALE. De pe Mercur nu le parvenise nici un mesaj; A-dunarea Generală a U. P. îşi încheiase reuniunea, deşi era pregătită să se întrunească oricînd, în termen de o oră.

Norton dormea primul său somn adevărat la treizeci de ore după abandonarea lui Rama, cînd fu scuturat violent şi trezit. Înjură buimăcit, deschise cu greu ochii către Karl Mercer… apoi, ca orice comandant adevărat, se deşteptă instantaneu.

— Şi-a oprit rotaţia?

— Da, e nemişcat ca stînca.

— Să mergem pe Punte.

Nava era în picioare. Pînă şi cîmpii pricepeau că se întîmplă ceva şi se agitau, scîncind, pînă ce sergentul McAndrews; îi potoli cu semne rapide ale mîinilor. Norton se strecură în scaunul său, fixă centurile şi se întrebă dacă nu cumva era tot o alarmă falsă.

Rama se micşorase pînă la dimensiunile unui cilindru scurt; marginea soarelui răsărea de după o muchie. Norton o pilotă pe Endeavour încetişor în umbra eclipsei artificiale şi zări splendoarea perlată a coroanei, reapărînd pe un fundal de stele strălucitoare. Se zărea o proeminenţă uriaşă, de cel puţin o jumătate de kilometru înălţime ridicîndu-se din soare, astfel încît ramificaţiile superioare semănau cu un copac de flăcări purpurii.

Deci trebuie să aşteptăm, îşi spuse el. Principalul e să nu te plictiseşti, să fii gata să reacţionezi în orice clipă, să ţii toate instrumentele şi aparatele sub observaţie, indiferent de durata aşteptării…

Ceva nu era în ordine. Cîmpul stelar tremura, de parcă Norton ar fi declanşat propulsoarele Roll. Nu atinsese însă nici o comandă şi dacă într-adevăr nava s-ar fi mişcat, ar fi simţit imediat.

— Şefule! strigă agitat Calvert de la postul ofiţerului de navigaţie, ne rostogolim… uitaţi-vă la stele! Iar instrumentele nu înregistrează nimic!

— Giroscoapele?

— Perfect normale… pe reperul zero. Totuşi ne rostogolim cu cîteva grade pe secundă!

— E absurd!

— Da… dar priviţi singur…

Cînd toate dau greş, omul trebuie să se bazeze pe simţurile sale. Norton nu se îndoia că stelele se roteau într-adevăr încet: Sirius tocmai dispărea dincolo de marginea ecranului. Fie universul, într-o rescriere a cosmologiei pre-coperniciene se hotărîse brusc să se învîrtă în jurul lui Endeavour, fie stelele erau nemişcate şi se învîrtea nava.

A doua explicaţie părea mai probabilă, deşi implica o serie de paradoxuri aparent insolvabile. Dacă nava se răsucea cu adevărat, el ar fi trebuit s-o simtă — cu fundul pantalonilor, cum afirma proverbul. Pe deasupra, giroscoapele nu se puteam defecta toate simultan.

Mai rămînea o explicaţie. Fiecare atom al lui Endeavour se găsea sub influenţa unei forţe… şi doar un cîmp gravitaţional intens ar fi produs efectul respectiv. Cel puţin, nici un alt cîmp cunoscut…

Brusc, stelele dispărură. Discul strălucitor al soarelui apăruse din spatele paravanului lui Rama şi lumina sa le alungase de pe cer.

— Ai datele radar? Care-i dopplerul?

Norton se pregătise să audă că nici radarul nu funcţiona, dar de astă-dată fu surprins.

Rama pornise în sfîrşit să accelereze cu modesta cifră de 0, 015 g. Dr. Perera, gîndi comandantul, ar fi fost încîntat; prevăzuse maxim 0, 02. Iar Endeavour fusese cumva prins în mişcarea lui, aidoma unei crenguţe în siajul unei nave rapide…

Oră după oră, acceleraţia rămase constantă; Rama se îndepărta de Endeavour cu o viteză tot mai mare. Pe măsură ce distanţa creştea, comportamentul bizar încetă; legile normale ale inerţiei începură să acţioneze iarăşi. Puteau doar să emită ipoteze asupra energiilor ale căror efecte secundare le suportaseră un răstimp. Norton se felicita că dusese vasul la o distanţă sigură înainte ca Rama să pornească.

În ceea ce privea natura mişcării cilindrului, un singur lucru era

cert; restul rămînea învăluit în mister. Nici jeturi de gaze, nici fluxuri de ioni sau plasmă nu-l transferaseră pe Rama pe noua lui orbită.

Nimeni nu sintetiză mai bine situaţia decît sergentul-profesor Myron, rostind şocat şi uluit: „S-a zis cu Legea a Treia a lui Newton”.

Cu toate astea, tot de Legea a Treia avea să depindă Endeavour în ziua următoare, folosind ultimele rezerve de combustibil pentru a-şi modifica depărtarea de soare. Deşi minoră, manevra urma să-i crească distanţa la periheliu cu zece milioane de kilometri. Era diferenţa între funcţionarea sistemelor de răcire ale navei cu nouăzeci şi cinci la sută capacitate… şi moartea prin carbonizare.

Cînd terminară de efectuat corecţia, Rama se găsea la două sute de mii de kilometri depărtare şi de-abia se mai zărea pe fundalul orbitor al soarelui. Cu ajutorul radarului continuau totuşi să-i determine cu precizie orbita; şi cu cît primeau mai multe date, cu atît erau mai uluiţi.

Verificară cifrele de cîteva ori, pînă ce nu mai reuşiră să respingă incredibila concluzie. Se părea că temerile mercurienilor, faptele de eroism ale lui Rodrigo, retorica Adunării Generale, fuseseră toate complet inutile.

Ce ironie cosmică, gîndi Norton privindu-şi socotelile, ca după un milion de ani de pilotaj perfect, calculatoarele din Rama să facă o singură şi neînsemnată greşeală — poate schimbarea semnului unei ecuaţii din plus în minus.

Toţi fuseseră absolut convinşi că Rama va frîna treptat, astfel încît, capturat de forţa gravitaţională a soarelui, să devină o nouă planetă a Sistemului Solar. Iar acum, proceda exact pe dos.

Accelera… în cea mai proastă direcţie posibilă.

Rama se prăbuşea din ce în ce mai repede în soare.

45. PHOENIX

Pe măsură ce detaliile noii traiectorii se clarificau, era dificil de întrevăzut cum ar mai fi scăpat Rama de dezastru. Doar cîteva comete ajunseseră vreodată atît de aproape de soare; la periheliu avea să se găsească la mai puţin de o jumătate de milion de kilometri deasupra infernului de hidrogen în fuziune. Nici un fel de materie solidă nu rezista la o asemenea temperatură. Aliajul dur cu care era căptuşit Rama avea să înceapă să se topească la o distanţă de zece ori mai mare.

Endeavour depăşise deja propriul periheliu, spre uşurarea tuturor, iar în prezent se îndepărta constant de soare. Rama înainta pe orbita lui tot mai apropiată şi mai rapidă, deja în interiorul franjurilor mai lungi ale coroanei. De pe navă, actul final al dramei era observat în amănunt.

Apoi, la cinci milioane de kilometri de astru şi fără să-şi reducă acceleraţia, Rama începu să-şi ţeasă crisalida. Pînă în clipa aceea, la puterea maximă a telescoapelor lui Endeavour se zărise ca o dunguliţă strălucitoare. Brusc începu să sclipească aidoma unei stele zărite prin ceţurile orizontului. Părea că se dezintegrează; urmărind imaginea, Norton simţi o durere vie pentru pierderea unei astfel de minuni. Apoi înţelese însă că Rama nu dispăruse, ci se înconjurase cu un văl scînteietor.

După care dispăru… În locul lui rămase un obiect strălucitor, asemănător unui astru, fără să prezinte un disc vizibil — de parcă, deodată, Rama s-ar fi contractat într-o sferă minusculă.

Trecu un timp pînă să priceapă ce se întîmplase cu adevăarat. Rama era înconjurat de o sferă perfect, reflectorizantă, cu diametrul de aproximativ o sută de kilometri. Se observa doar reflexia soarelui pe porţiunea curbată cea mai apropiată de ei. Probabil că acel înveliş protector îl ferea pe Rama de infernul solar.

Pe măsură ce orele se scurgeau, sfera îşi schimba forma. Imaginea soarelui deveni alungită, distorsionată. Sfera se transforma într-un elipsoid cu axa mare îndreptată în sensul mişcării. Abia atunci le parveniră primele rapoarte anormale de la sondele automate care, de aproape două sute de ani, ţineau permanent sub observaţie soarele.

În zona din jurul lui Rama se petrecea ceva ciudat cu cîmpul magnetic solar. Liniile de forţă lungi de un milion de kilometri, înţesînd coroana solară şi împingînd limbile de gaze ionizate cu viteze ce sfidau pînă şi strivitoarea forţă de atracţie a soarelui, se deformau în jurul elipsoidului strălucitor. Cu ochiul liber nu se vedea nimic, dar instrumentele plasate pe orbită raportau fiecare schimbare a fluxului magnetic şi a radiaţiei ultraviolete.

Deodată, modificările coroanei deveniră vizibile cu ochiul liber. Sus, în atmosfera exterioară a astrului, apăruse un tub sau un tunel uşor strălucitor, lung de o sută de mii de kilometri. Se curba uşor de-a lungul orbitei urmate de Rama, iar Rama însuşi, sau crisalida protectoare din jurul său, se zărea ca un vîrf sclipitor, gonind tot mai vijelios prin coroană de-a lungul fantomaticului tunel.

Da, îşi sporea viteza; înainta cu peste două mii de kilometri pe secundă şi nu se mai punea problema să rămînă un satelit al soarelui. Strategia ramană se limpezi, se apropiaseră atît de mult de soare să-i capteze energia şi să accelereze şi mai mult pe drumul către ţinta lor necunoscută…

Se părea însă că nu capta doar energie. Nimeni nu putea confirma presupunerea, deoarece instrumentele de observaţie cele mai apropiate se găseau la treizeci de milioane de kilometri distanţă, dar erau indicii sugerînd că materia trecea din soare în Rama însuşi, înlocuind astfel scurgerile şi pierderile cauzate de zece mii de secole petrecute în spaţiu.

Rama ocolea tot mai iute astrul, deplasîndu-se mai rapid decît oricare alt obiect ce traversase vreodată Sistemul Solar. În mai puţin de două ore, direcţia de mişcare i se schimbase cu peste nouăzeci de grade, oferind dovada finală, într-un mod dispreţuitor aproape, a totalei sale lipse de interes pentru planetele a căror linişte o tulburase în mod brutal.

În prezent ieşea de pe ecliptică, jos pe cerul sudic, nu mult sub planul în care se deplasează planetele. Deşi, cu certitudine, nu aceea reprezenta destinaţia lui finală, se îndrepta exact către Marele Nor al lui Magellan, spre spaţiile singuratice de dincolo de Calea Lactee.

46. INTERLUDIU

— Intră, rosti absent comandantul Norton, răspunzînd ciocăniturilor discretei

— Am noutăţi, Bill. Vreau să te anunţ eu prima, înaintea echipajului. Şi oricum, este sectorul meu.

Norton încă părea departe. Stătea cu mîinile sub ceafă, cu ochii pe jumătate închişi şi cu luminile cabinei reduse, fără să doarmă, adîncit într-un vis personal.

Clipi o dată sau de două ori şi reveni la realitate.

— Iartă-mă, Laura… nu înţeleg. Care-i problema?

— Să nu-mi zici că ai uitat!

— Termină cu tachinările, afurisito! În ultima vreme am avut destule pe cap.

Medicul-şef Ernst împinse un scaun culisant şi se aşeză alături de el.

— Deşi crizele interplanetare apar şi dispar, angrenajele birocraţiei marţiene continuă să funcţioneze. Eu cred că Rama a ajutat. Bine că n-a fost nevoie să obţii şi acordul mercurienilor…

Începea să se facă lumină.

— Oh… Port Lowell a dat aprobarea.

— Nu numai atît… s-a şi acţionat! Laura privi biletul din mînă. „Imediat”, citi ea. Probabil că noul tău fiu este conceput în chiar aceste clipe.. Felicitări!

— Mulţumesc. Sper că nu l-a supărat întîrzierea.

Ca toţi astronauţii, Norton fusese sterilizat la intrarea în serviciu. Pentru un bărbat ce urma să petreacă ani întregi în spaţiu mutaţiile provocate de radiaţii nu constituiau un risc, ci o certitudine. Spermatozoidul ce-şi transmisese pachetul de gene pe Marte, la două sute de milioane de kilometri depărtare, stătuse congelat treizeci de ani, aşteptîndu-şi momentul.

Norton se întrebă dacă va ajunge la timp la naştere. Îşi merita odihna, relaxarea… viaţa normală de familie, atît cît o putea avea un cosmonaut. Acum, cu misiunea practic încheiată, începea să se destindă şi să se gîndească iarăşi la viitorul său şi al celor două familii. Da, era bine să stea acasă o vreme şi să recupereze timpul pierdut — în multe feluri…

Laura protestă neconvingător.

— Vizita mea n-a fost decît în interes de serviciu…

— După atîţia ani, replică Norton, noi doi ne cunoaştem destul de bine… Oricum, în momentul de faţă nu eşti de cart.

Mult mai tîrziu, Laura îl întrebă:

— La ce te gîndeşti? Sper că nu devii sentimental.

— Nu în legătură cu noi. Cu Rama. Începe să-mi lipsească.

— Îţi mulţumesc pentru compliment.

Norton o strînse mai tare în braţe. Adeseori se gîndea că, în absenţa gravitaţiei, unul din cele mai plăcute lucruri era să ţii pe cineva în braţe întreaga noapte, fără să opreşti circulaţia sîngelui. Existau chiar unii care declarau că dragostea la 1 g era atît de dificilă, încît nu se mai bucurau de ea.

— Este bineştiut, Laura, că bărbaţii, spre deosebire de femei, au creierul bi-orientat. Serios vorbind, aproape serios — simt că am pierdut ceva.

— Asta pot să înţeleg.

— Nu fi aşa de cinică. Nu e singurul motiv. În sfîrşit, nu contează…

Renunţă. Nu-i venea uşor să-şi explice nici lui însuşi.

Reuşise dincolo de orice aşteptări; descoperirile făcute de echipajul său în Rama urmau să-i preocupe zeci de ani pe savanţi. În plus, sfîrşise fără nici un accident.

În acelaşi timp însă, nu avusese succes. Se putea specula la infinit, dar originea şi ţelul Ramanilor rămîneau complet necunoscute. Folosiseră Sistemul Solar ca staţie de alimentare, sau de accelerare, nu conta, ignorîndu-l apoi total, în drumul lor către ţeluri mai importante. Probabil nu aveau să-şi dea seama niciodată de existenţa omului. O asemenea monumentală indiferenţă insulta mai mult decît orice.

Cînd Norton îl zări ultima oară pe Rama, o steluţă gonind dincolo de Venus, înţelese că o parte a vieţii sale luase sfîrşit. Avea doar cincizeci şi cinci de ani, dar simţea că-şi lăsase tinereţea acolo, pe cîmpia curbă, printre taine şi minuni îndepărtîndu-se în prezent inexorabil de om. Oricîte glorii şi realizări urma să-i ofere viitorul, întreg restul vieţii avea să fie urmărit de un sentiment de neîmplinire.

Aşa gîndea, dar nu avea dreptate. Iar pe Pămîntul îndepărtat, Dr. Carlisle Perera nu povestise încă nimănui de ce se deşteptase dintr-un somn agitat, cu mesajul subconştientului răsunîndu-i în urechi:

Ramanii fac totul în triplet.

— Sfîrşit —